

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

**EESTI 2009. AASTA KOHALIKE OMAVALITSUSTE
VALIMISTE *ONLINE*-KAMPAANIA
AJALEHTEDE VEEBIKÜLGEDEL JA UUDISPORTAALIDES**

Magistritöö

Autor: Hanna Šein-Meier
Juhendaja: Kristina Reinsalu, PhD

Tartu
2010

Sisukord

Sissejuhatus	4
1.Töö teoreetilised ja empiirilised lähtekohad	7
1.1.Poliitiline kommunikatsioon tänapäeval	7
1.1.1.Muutused poliitilises kommunikatsioonis	8
1.2.Valimisreklaam	13
1.2.1.Valimisreklaami olemus ja eesmärgid	13
1.2.2.Valimisreklaam internetis	14
1.3.Internet kui uus avalik sfäär?	16
1.3.1.Internet - ühendaja või lõhestaja?	19
1.4.Internet ja poliitiline kommunikatsioon Eestis	21
1.4.1.E-demokraatia areng Eestis	21
1.4.2.Online ajakirjandus	22
1.4.3.Valimiskampaaniad internetis	25
1.4.4.Kommentaariumid	27
2.Uurimisküsimused, metoodika ja valim	30
2.1.Uurimisküsimused	30
2.2.Metoodika	31
2.3.Valim	32
2.3.1.Online uudised ja arvamused	32
2.3.2.Valimisreklaamid	34
2.3.3.Kommentaariumid	38
3.Uuringutulemused	41
3.1.Online uudised ja arvamused	41
3.1.1.Üldine statistika	41
3.1.2.Online ajakirjandusele omased võtted	43
3.2.Valimisreklaamid ajalehtede ja portaali veebilehtedel	53
3.2.1.Veebireklaami üldislooming	53
3.2.2.Veebireklaami eripärad	63
3.3.Kommentaariumid demokraatliku diskussiooni foorumina	72
3.3.1.Üldinfo	72
3.3.2.Valimiskampaania kommentaariumides	76
3.3.3.Kodanikevaheline diskussioon kommentaariumides	82
4.Järeldused ja arutelu	87
4.1.Järeldused ja arutelu alateemade kaupa	87
4.1.1.Online uudised ja arvamused	87
4.1.2.Valimisreklaamid	90
4.1.3.Kommentaariumid	94
4.2.Internet - demokraatia päästja või lammutaja?	99
Kokkuvõte	105
Summary	108
Kasutatud kirjandus	111

Lisad:

Lisa 1: Enim kommeneeritud artiklid valitud veebilehtedel valimiseelsel nädalal (12.-17.10.2009).....	116
Lisa 2: Väljavõte online uudiste ja arvamislugude kodeerimistabelist.....	119
Lisa 3: Väljavõte online ajalehtede ja portaalide veebilehtedel ilmunud valimisreklaamide kodeerimistabelist.....	148
Lisa 4: Väljavõte paberajalehtedes ilmunud valimisreklaamide kodeerimistabelist.....	178
Lisa 5: Erinevatel veebilehtedel avaldatud identne uudis (Nestor: riik müüb kuldmine muneva kana).....	198
Lisa 6: Poliitiku blogipostitus uudisena - Hannes Rummi originaaltekst ja Delfi.ee lehel avaldatud artikkel.....	202
Lisa 7: Erakonna pressiteade uudisena - Keskerakonna originaaltekst ja Õhtulehe veebilehel lehel avaldatud artikkel.....	203
Lisa 8: Meelelahutusliku uudisväärtusega erakonna pressiteade online meedias ja paberajalehe meelelahutusrubriigis (IRL: Cathy Tullkvist liitus Isamaa ja Res Publica Liiduga).....	205
Lisa 9: Meelelahutusliku uudisväärtusega artikkel online meedias ja paberajalehe meelelahutusrubriigis (Sulo astumine Keskerakonda).....	207
Lisa 10: Artikkel erakondlikus ajalehes (Kesknädal) ja selle kokkuvõtte online meedias.....	208
Lisa 11: Kokkuvõtte kommentaaride kodeerimistabelist artiklite ja väljaannete kaupa.....	210

Märkus: Lisades ei ole liiga suure mahu tõttu välja toodud terveid kodeerimistabeleid ega analüüsitud kommentaare.

Sissejuhatus

Käesoleva magistritöö eesmärk on analüüsida poliitilist kommunikatsiooni internetis, keskendudes 2009. aasta kohalike valimiste kampaania käigus suuremate elektrooniliste ajalehtede ja veebiportaalide külgedel toimuvale ning online-ajalehtede ja portaalide poliitilise kommunikatsiooni võrdlusele trükimeedia omaga. Eraldi teemadena leiavad käsitlust online uudised ja arvamused, valimisreklaamid ning ajalehtede ja veebiportaalide kommentaarid. Autori arvates loob internet meediumina poliitilise kommunikatsiooni jaoks uusi, demokraatia edendamise seisukohalt positiivseid võimalusi, ent omab ka negatiivseid külgi.

Teema valikul sai määravaks autori osalemine e-Riigi Akadeemia uurimisprojekti. 20. novembril 2009. aastal toimunud konverentsi “Valimised ja valitsemine infoühiskonnas” tarbeks uurisid Kristina Reinsalu, Nele Leosk, Hanna Šein ning Marko Palo valimiste e-kampaania erinevaid aspekte (valimiste kajastus valdade ja linnade veebilehtedel, erakondade ja valimisliitude e-kampaania, e-kampaania online meedias ning e-kampaania sotsiaalsetes keskkondades). Autori konverentsiettekande “Eesti 2009. aasta kohalike valimiste kampaania ajalehtede ja portaalide veebilehtedel ja kommentaarides” edasiarendusest sai alguse alljärgnev magistritöö.

Poliitiline kommunikatsioon on osa poliitilisest kultuurist ning viimase probleemid on möödunud aastatel Eestis väga palju kõneainet pakkunud, eriti seoses 2010. aasta kevadel NO-teatri poolt korraldatud “Ühtse Eesti” aktsiooniga. Aktiivsest ühiskondlikust diskussioonist hoolimata on muutused visad tulema ning regulaarselt koostatavate institutsioonide usaldusväärsuse edetabelis on nii Riigikogu, peaminister, valitsus kui erakonnad viimaste hulgas, kusjuures erakondi usaldab vaid veerand Eesti elanikkonnast (Elanike... 2010). Ometi pole poliitilise kultuuri parandamiseks palju muid lahendusi, kui inimeste teadlikkuse tõstmine ja seega on ka käesolev uurimus - interneti-kommunikatsiooni poliitilisi võtteid uuriv ja analüüsiv magistritöö - piisake selles suures meres.

Interneti ja poliitikaga seotud teemasid on viimase kümne aasta jooksul nii maailmas kui Eestis päris palju uuritud. Tartu Ülikoolis on näiteks antud tööga haakuvatel teemadel kaitsnud interneti ja demokraatia omavahelisi suhteid käsitlev doktoritöö “The

implementation of Internet democracy in Estonian local governments” (autor Kristina Reinsalu, 2009), magistritööd “Noorte ootused HUWY projekti vahendusel poliitikaloomes osalemise suhtes” (autor Brit Vister, 2010) ja “Poliitilised blogid poliitilise kommunikatsiooni vahendina” (autor Silvia Rand, 2009) ning mitu bakalaureusetööd (nt “Erakondadevaheline diskussioon Postimees online’is ja paberväljaandes jaanuar-veeburar 2007” (autor Tuuli Koch, 2007)). Võrgukommentaare või kommenteerijaid on oma uurimustes vaadelnud Pille Pruulmann-Vengerfeldt ning teemat avatakse ka Kadri Raigi bakalaureusetöös “Millised inimesed internetis kommenteerivad ja miks” (2007). Valimisreklaamide teemal pakuvad huvitavat ainet magistritöö “Valimisreklaami muutumine televisioonis. 1992-2002” (autor Külli-Riin Tigasson, 2003) ja bakalaureusetöö “2007. aasta Eesti valimiskampaaniate analüüs” (autor Karit Kaasik, 2009).

Antud magistritöö **esimeses peatükis** annab autor ülevaate uurimuse teoreetilistest ning empiirilistest lähtekohtadest, puudutades poliitilises kommunikatsioonis toimuvaid muutusi, valimisreklaami olemust ning diskussiooni interneti kui uue avaliku sfääri üle. Peatüki lõpus vaadeldakse Eestis varem läbi viidud teemaga haakuvaid uurimusi. Seejärel püstitatakse uurimisküsimused, selgitatakse metoodikat ning valimit (**2. peatükk**).

Magistritöö koosneb kolmest empiirilisest uurimusest, seepärast on uurimistulemused (**3. peatükk**) esitatud eraldi alapeatükkidena. Esimeses osas “Online uudised ja arvamused” (**ptk. 3.1**) analüüsitakse online ajakirjandust kõigi üleriigiliste eestikeelsete päevalehtede (Postimees, EPL, Õhtuleht, Äripäev), peamiste nädalalehtede (Eesti Ekspress ja Maaleht) ja uudisteportaali Delfi põhjal ning võrreldakse tulemusi trükiajakirjandusega. Alapeatükk “Valimisreklaamid ajalehtede ja portaalide veebi-külgedel” (**ptk. 3.2**) vaatleb tasuta sõnumeid lisaks juba mainitud väljaannetele ka 22 kohaliku ajalehe või uudisportaali veebikülgedel (valitud olid peamised maakonnalehed ning muud omavalitsustest sõltumatud online väljaanded). Online reklaami kõrvutatakse trükireklaamiga valitud paberlehtedest. Viimane uurimus - “Ajalehtede ja portaalide kommentaariumid demokraatliku diskussiooni foorumina” (**ptk. 3.3**) - annab ülevaate aktiivsematest kommenteerimiskeskondadest online uudismeedias (valimisse kuuluvad EPLi, Postimehe, Delfi, Järva Teataja, Oma Saare, Pärnu Postimehe, Sakala, Valgamaalase ja Võrumaa Teataja kommentaariumid). Kõik uurimisandmed pärinevad 2009. aasta septembri- ning oktoobrikuust (enne KOV valimisi, 18. oktoobril 2009).

Uuringute põhjal tehtud järeldused, üldistused ning arutelu moodustavad magistritöö **neljanda peatüki**, sealt leiab vastused ka alateemade kaupa esitatud uurimisküsimustele ning magistritöö kesksele uurimisprobleemile.

Tahan tänada oma magistritöö juhendajat Kristina Reinsalut, tänu kellele ma antud teema juurde jõudsin ning kelle nõuannetest, mõtetest ja märkustest on kogu tööprotsessi juures väga palju abi olnud.

1.Töö teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

1.1.Poliitiline kommunikatsioon tänapäeval

Võttes aluseks väite, et informeeritud kodanik on üks demokraatia põhialuseid ning informeeritud olemine on lausa inimese kodanikukohus (Bimber 2003), siis on poliitiline kommunikatsioon demokraatias kriitilise tähtsusega, seda nii negatiivses kui positiivses mõttes. Kuigi oskuslik kommunikatsioon võib varjata poliitiliste otsuste tegelikke tagamaid, siis teiselt poolt aitab see kaasata inimesi otsustusprotsessidesse (Bennet & Entman 2001:2).

Kõige aktiivsem on poliitiline kommunikatsioon kahtlemata valimiste-eelsel perioodil ning enamasti määratletakse sel perioodil toimuvat valimiskampaaniana, mida võiks defineerida kui “ühendatud jõupingutus häälte võitmiseks valimistel” (Medvic 2009: 3) või veelgi lihtsamalt - “asjad, mida poliitik või poliitiline partei teeb, püüdes võita valimisi (MacMillan Dictionary online, s.v. *campaign*). Käesolevas töös ongi autor lähtunud tõlgendusest, et valimiskampaania koosneb sellest, mida poliitikud või poliitilised parteid ise teevad, muu ühiskonna ja ajakirjanduse tõlgendused ning analüüsid nende sõna- või ettevõtmiste kohta kampaaniategevusena arvesse ei lähe.

Kuigi inimesed nurisevad sageli valimiste (mõeldes seejuures valimiskampaaniaid) rāpasuse üle, tuleks asjale läheneda laiemalt. Lisaks valijate püüdmisele on Cho et al (2009) arvates valimiskampaania täita veel üks oluline ülesanne - et kampaania ajal liigub poliitilist infot tohututes kogustes, siis võib see jõuda ka inimesteni, kes muidu poliitikast ei hooli ning võib seejuures tekitada nendes huvi poliitika vastu. See huvi võib aga üle kanduda ka valimistevahelisse perioodi. Seetõttu ei tohiks valimiskampaaniaid vaadelda vaid sellest aspektist, kui palju keegi kokkuvõttes hääli saab, vaid analüüsida tuleks ka kampaania mõju inimeste kommunikatsioonivalikutele – uudistetarbimisele ja poliitikateemalistele vestlustele (Cho et al 2009: 67). Ka Medvicu (2009) arvates ei ole kampaania ainus ülesanne inimeste mõjutamine - peale selle pakub see ka võimalusi diskussiooniks, suurendab kodanike osalust nii valimistel kui muudes poliitilistes tegevustes ning annab nn kolmandate osapoolte arvamustele suurema kaalu.

Samal ajal on poliitiline kommunikatsioon aegade jooksul teinud läbi palju muutusi ning töed, mis kehtisid valimiskampaaniate kohta eile, ei pruugi täna enam midagi tähendada. Kuigi post-kommunistliku riigina on arengud Eestis olnud kahtlemata teistsugused kui läänemaailmas, liigutakse sellest hoolimata sarnases suunas ning väga suur osa hetketrendidest on sarnased.

Blumler ja Kavanagh (1999: 213) on poliitilise kommunikatsiooni peale II maailmasõda jaganud kolmeks ajajärguks ning nimetavad praegust aega poliitilise kommunikatsiooni kolmandaks ajastuks, kus kommunikatsioonivahendeid ning meediat on palju, meedia ulatub kõikjale ning selles toimuvad protsessid on väga kiired. Pippa Norris (2000) räägib samas võtmes postmodernsest kampaaniast. Et nii Blumleri ja Kavanagh kui Norrise töödes saab internet meediumina veel suhteliselt vähe tähelepanu, on siinkirjutaja arvates hetkel juba käimas üleminekuperiood uude ajastusse, kuid autor ei nõustu päriselt Martini (2009) magistritöös esitatud väitega, kes ütleb, et 21. sajandi alguses, mil online-kommunikatsioon on hakanud mängima järjest suuremat rolli, on alanud neljas ajaperiood poliitilises kommunikatsioonis. Arvestades, et suur osa sellest, mida iseloomustatakse kolmanda ajastu ning postmodernse kampaaniana, kehtib ka tänapäeval, siis pigem on tegu toimuva protsessi, kuid mitte veel täiesti uue ajajärguga.

Interneti roll poliitilises kommunikatsioonis on kindlasti oluline ja järjest suurenev ning nii mõneski mõttes on tegu täiesti ainulaadse meediumiga. Ühelt poolt erineb ta teistest oma informatsioonikoguse poolest, teisalt aga seetõttu, et olemasolevale infole on kõigil pidevalt juurdepääs olemas. See tähendab, et poliitikutel on keerulisem rahvale valetada ja oma eksimusi peita ning hüpermeedia kasutamise tõttu luuakse poliitilist kultuuri tänapäeval väga erinevalt sellest, kuidas seda minevikus tehti (Howard 2006: 74-5).

1.1.1. Muutused poliitilises kommunikatsioonis

Muutused ühiskonnas (moderniseerumine, individualiseerimine, sekulariseerimine, ratsionaliseerimine, majandusliku tasuvuse, meedia rolli ja asjade esteetilise külje tähtsustamine) toovad Blumleri ja Kavanagh (1999) sõnul kaasa ka mitmeid muutuseid poliitilises kommunikatsioonis. Käsitletava teema seisukohast olulisemaid on allpool kirjeldatud.

1.1.1.1. Kampaaniate professionaliseerumine

Kampaaniates hakkavad aina suuremat rolli mängima professionaalid, spetsialistid, kes tunnevad meediat ja publikut ning oskavad selles ruumis tegutseda ning seoses moodsa turunduse reeglitega koondub sõnaõigus parteides väikese grupi kätte (Blumler & Kavanagh 1999, Papathanassopoulos et al 2007). Professionaliseerumist kinnitab Eesti kontekstis ka Tigasson (2003), kes on oma magistritöös ekspertintervjuude kaudu valimisreklaami ja kampaaniatega seoses küsitlenud mitmeid poliitikud. Blumler ja Kavanagh (1999) sõnul on kommunikatsioon meediakanalite kaudu kampaania oluline osa ning otsused tehakse lähtuvalt sellest, et asjad mida tehakse ja öeldakse, sobiks meediasse. Kaovad kampaaniate ajalised piirid ning isegi üritused, mis muidu oleksid olnud tavapärased ning osa rutiinsest tegevusest, muutuvad osaks turundusest (1999: 213-15). Poliitikud peavad ka oma staatuse säilitamiseks pidevalt tegutsema (Norris 2000: 171), sest pidevas muutumises olev meedia, eriti aga internet on muutnud uudiste tootmise tsüklit ning parteid peavad olema ööpäevaringselt valmis olukorra muutustele reageerima (ibid: 176).

Kuigi professionaliseerumist peetakse ühelt poolt positiivseks - see muudab poliitilise kommunikatsiooni paremaks, efektiivsemaks ja läbimõeldumaks (Negrine 2007), siis teisalt nähakse selles ka mitmeid negatiivseid külgi. Näiteks Hamelink (2007) kirjutab, et kuigi otseseid empiirilisi tõendeid ei ole, et professionaliseerumine muudab demokraatia kvaliteeti, võib ohte siiski aimata. Ta viitab sealjuures järgmistele võimalikele probleemidele (2007: 180-5):

- Professionaalide abi kasutamisega suureneb lõhe poliitikute ja kodanike vahel ning muutub küsitavaks, kelle käes on tegelik võim.
- Inimesi koheldakse kui kliente ja igale sihtrühmale suunatakse vaid seda infot, mis konkreetset neile korda läheb, killustades nii avalikku sfääri ning vähendades ühiste teadmiste ja arusaamise baasi.
- Tugevate poliitiliste juhtide esiletõstmine ning nende imidži müümine toetab pigem totalitaarset korda kui avatud osalusdemokraatiat.

- Professionaalne poliitiline kommunikatsioon muudab poliitika aina silmakirjalikumaks ning võõrandab inimesi demokraatiast.

Hamelink (2007) järeldeb, et professionaliseerumine toetab õhukest demokraatiat ega ole kasuks arutlevale osalusdemokraatiale. Ka Blumler ja Kavanagh (1999: 216-17) toovad välja mitmeid kitsaskohti, mida põhjustavad ühelt poolt professionaliseerumine, teiselt poolt aga meedia suurenev tähtsus:

- meedia survele alludes tehakse otsused kiirustades ja süvenemata
- see, millest räägitakse, ei pruugi olla tegelikult oluline
- liiga palju pööratakse tähelepanu negatiivsele ja poliitikute omavahelisele kraaklemisele, mis võib viia rahva suurema võõrandumise ja ükskõiksuseni
- kui usaldus on väike, siis ei võeta tõsiselt ka olulisi teemasid ja keeruline on läbi viia pikaajalisi muutusi.

Poliitika ei ole aga ainus, mis muutub. Saksamaal online ajalehtede toimetusi uurinud Quandt (2008) on jõudnud järeldusele, et online toimetuste töötempo (uudised peavad pidevalt uuenema, et püsida konkurentsist) muudab ajakirjanduse sõltuvaks uudisteagentuuridest ning tekitab kohati nn *teise käe* [*secondhand*] ajakirjandust (2008: 89-90), mis kasutab ära teiste kirjutatud tekste. Ajakirjanikel on vähem aega uurimistööks, faktide kontrollimiseks ja uute tekstide loomiseks, samal ajal leiavad inimesed internetist uudiseid ka väljaspoolt uudistesaitide (Mitchelstein & Boczkowski 2009). Mõnede autorite arvates võivad säärased trendid ajakirjanduse väärtust kahandada ning isegi traditsioonilise ajakirjanduse välja suretada (vt *ibid*: 570).

1.1.1.2. Eliidivastasuse ja populismi levik

Koos ideoloogia nõrgenemise ja poliitika, meedia ning eliidi mõjuvõimu vähenemisega ei ole võimalik rahvaga suhtlemiseks enam kasutada isalikku stiili ning seetõttu on populism muutunud väga oluliseks (Blumler ja Kavanagh 1999). Nii poliitikud kui meediaorganisatsioonid, kes või mis tahavad “informeerida, veenda, või lihtsalt hoida oma kuulajate tähelepanu, peavad [...] rohkem kui kunagi varem kohanduma sellega, mis tundub huvitav, kaasahaarav, oluline ja kättesaadav tavalistele inimestele.” (Blumler ja Kavanagh, 1999: 220).

Teoreetikute arvamused selle kohta, kas säärane populism on halb või hea, on väga erinevad. Habermasi koolkonna arvates on see positiivne, sest siiani on eliit oma arvamused nõrgemale avalikkusele peale surunud (Blumler ja Kavanagh 1999: 221 kaudu). Teised jälle (Livingstone & Lunt, 1994, Blumler ja Kavanagh 1999: 221 kaudu) hoiatavad selle eest, et väheneb asjatundlikkus, probleemide lahendused on lühiajalised ja põhitähelepanu koondub sotsiaalsetele ja isiklikele [*sociopersonal*] teemadele. Kui poliitilise kommunikatsiooni sisu ei ole enam kõige olulisem, siis on oht, et valijad muutuvad küüniliseks ning kaotavad usu võimu legitiimsusesse (Norris 2000: 179). Samal ajal jäävad keerulisemad küsimused endiselt eliidi otsustada, sest neid ei toodagi rahva ette või tehakse seda lihtsustatult kujul, demagoogidest juhid võivad kergelt rahvaga manipuleerida, emotsionaalsed lahendused poliitilistele küsimustele muutuvad olulisemaks kui ratsionaalsed ning pikemaajaliste protsessidega tegelemine võib muutuda keeruliseks (Blumler ja Kavanagh, 1999).

1.1.1.3. Meediamaastriku mitmekesisustumine ja killustumine

Et kanaleid ja võimalusi kommunikatsiooniks on palju ja ühtset massi infot vastu võtmas vähe, siis muutuvad poliitilise kommunikatsiooni vormid mitmekesisemaks. Rohkem võimalusi on läbi meedia valijateni jõuda neil, kellel varem seda polnud. Ka saavad poliitikud ja parteid suunata oma sõnumid konkreetsetele sihtrühmadele, sest kanalid ja nende jälgijad on erinevad. (Blumler ja Kavanagh, 1999: 221-23)

“Poliitiline hüpermeedia” annab võimu tehnokraatidele ja inimestele väljaspoolt traditsioonilist poliitikat. Kui esimesed loovad võimalusi poliitiliseks kommunikatsiooniks oma tehnoloogiliste valikutega, siis viimased saavad interneti abil võistelda võimsate poliitiliste marketingikampaaniatega (Howard 2006: 75), samal ajal kui traditsiooniline meedia neile soovitud tähelepanu ei pöördaks (vt Herrnson et al 2007: 33).

Rääkides online keskkondadest poliitiliste uudiste allikana, usuvad mõned, et valikuvõimaluste rohkus ja interaktiivsus annavad kodanikele vabaduse - neil on võimalik saada informatsiooni, mis ei ole osa uudismeedia süsteemist ja reeglitest. Kodanikud on senisest enam kaasatud poliitilisse informatsiooni ja avalikku sfääri (Tewksbury ja Rittenberg 2009: 187) ning poliitikute ja kodanike kommunikatsioon võtab uusi vorme (Norris 2000: 179). Mossberger et al (2008: 65) väidavad, et “isikud, kes tarbivad online

poliitilist informatsiooni, osalevad suurema tõenäosusega poliitilistes diskussioonides, nende poliitiliste teadmiste tase on kõrgem ja (võttes mõõdupuuks poliitilise huvi) poliitiline teadlikkus teravam.”

Valikuvõimaluste mitmekesisustumisel on aga ka negatiivseid tagajärgi. Et puudub üks keskne meedia, võib eelistatav kanal muuta inimese maailmapilti, sest jälgides vaid valitud veebisaite, võivad teatud teemad tema vaateulatusest täiesti välja jääda (Tewksbury ja Rittenberg 2009). Arvatakse, et spetsialiseerunud uudistesaidid ja inimese võimalus näha ja lugeda vaid neid uudised, mis teda huvitavad, loovad olukorra, kus ühtse publiku asemel on palju pisikesi gruppe, mis on küll seesmiselt homogeensed ent omavahel polaarsed (Sunstein, 2001, Tewksbury ja Rittenberg 2009:187 kaudu). See omakorda nõrgestab demokraatiat (Katz 1996, Tewksbury ja Rittenberg 2009:187 kaudu).

1.1.1.4. Konkureerimine poliitikaväliste teemadega

Meediapildi mitmekesisustumisega seoses on inimestel ühelt poolt võimalik valida paljude erinevate meediakanalite vahel, teiselt poolt aga peab poliitiline sisu konkureerima ka näiteks meelelahutuse ja muude meedias kajastatavate teemadega, muutudes ka ise aina meelelahutuslikumaks ning pannes suuremat rõhku skandaalidele, kuulujuttudele jmt. Ka mängivad rolli kanalite kommertshuvid ning see, et inimesed ei pühendu enam konkreetsele kanalile, vaid valivad selle, mis neid sel konkreetsel hetkel huvitab ja mis on mugav (Blumler ja Kavanagh, 1999, Holtz-Bacha 2007). Blumler ja Kavanagh (1999) väidavad ka, et poliitiline kommunikatsioon on tänapäeval üha enam sunnitud jälgima meediaorganisatsiooni eesmärke, mis ühelt poolt vastab kindlasti tõe (poliitikute tegevus arvestab meedia reeglitega), kuid samal ajal võib ülaltoodu (online ajakirjanduse kiire töötempo, mis jätab vähe aega toimetamiseks ja originaaltekstide kirjutamiseks) põhjal väita, et see on aspekt, kus internet on olukorda muutnud ning isegi kui asi ei toimi päris vastupidiselt, siis igal juhul on ajakirjanikud varasemaga võrreldes palju suuremas sõltuvuses poliitiliste organisatsioonide tegevusest.

1.2.Valimisreklaam

1.2.1. Valimisreklaami olemus ja eesmärgid

Tänapäeva poliitilises kommunikatsioonis mängib reklaam ühte olulisematest rollidest. Külli-Riin Tigasson (2003: 5) nimetab oma magistritöös reklaami indikaatoriks, “mis näitab ühiskonna kultuurilisi muutusi” ning vaatleb valimisreklaami kui “poliitilise kultuuri muutuste lakmuspaberit.” Ühelt poolt aitab reklaam viia valijateni poliitilist infot, teisalt aga on selle ülesanne inimesi veenda. Mõlemal puhul on oluline see, et reklaamis on info meedia poolt vahendamata, see on poliitiku võimalus rääkida otse rahvaga, nii nagu tema seda tahab (McNair 2001: 95-96) ning seda võib lugeda igasuguse poliitilise reklaami olulisimaks eeliseks teistekommentaariumides poliitilise kommunikatsiooni vormide kõrval (Kaid 2004: 156). Samal ajal ei ole poliitikul aga kontrolli selle üle, kuidas inimesed tema sõnumeid tõlgendavad ning on tõestatud, et reklaamis esitatut ei võeta tingimata tõena (McNair 2001: 95-96).

McNair (2001: 100) usub, et poliitilisel reklaamil on palju ühist kommertsreklaamiga, sest poliitikud „müüvad“ sisuliselt sama kaupa ning peavad seetõttu eristuma üksteisest brändidena. Reklaamid annavad parteidele märgilise tähenduse. Trendi, et valijasse suhtutakse pigem kui klienti mitte aga kui kodanikku, möönab ka Eesti televalimisreklaami analüüsinud Tigasson (2003), kes on leidnud, et valimisreklaamid pakuvad inimesele järjest enam kiiret materiaalselt kasu, selle asemel, et temaga sisuliselt arutellu laskuda.

Valimisreklaamil on kolm põhilist eesmärki - näidata kandidaati positiivses valguses, mustata vastaskandidaati või kaitsta ennast rünnakute eest - ning reklaamid võib jagada laias laastus kaheks - teemareklaamid, mis tegelevad konkreetsete küsimuste või probleemidega - ning imidžireklaamid, mille eesmärk on kandidaadi positiivsete isikuomaduste demonstreerimine (Airne & Benoit 2005). Huber ja Arcenaux (2007) on suutnud demonstreerida, et poliitilised (presidendivalimiste) reklaamid ei anna inimestele infot (kui siis vaid väga kitsa hulga põhiteemade kohta) ega sunni neid valima minema, küll aga veenavad reklaamid inimesi kandidaadi poolt hääletama. Eriti tugev on mõju inimestele, kes teavad poliitikast vähem.

1.2.2. Valimisreklaam internetis

Et valimiskampaaniate mõju ei ole kunagi võimalik täpselt ette ennustada, siis ei pane poliitikud oma panuseid ühele kaardile vaid kasutavad oma valimiskampaanias üheaegselt erinevaid tehnoloogiaid. Uus meedium - internet - lisandub vanadele (Kamarck 2002: 84). Kuigi suur osa poliitilisest kampaaniast internetis keskendub parteide veebilehtedele, on analüüs (USAs) näidanud, et kandidaadid ei suuda väga edukalt saada oma saite külastama neid inimesi, kes ei ole oma otsust veel teinud - nende veebilehtede põhilised külastajad on konkreetsete kandidaatide pooldajad (Kamarck 2002: 90). Sellest võib järeldada, et poliitilisel reklaamil, mis on paigutatud tihedalt külastatavatele uudissaitidele, on mängida väga oluline roll - meelitada inimesed oma veebilehele. Internetireklaamil on aga teisigi eeliseid.

Schroeder (2004) väidab, et kuna inimesed, kes kasutavad internetti, vaatavad vähem televiisorit, siis telereklaamid jõuavad küll massini, aga ei pruugi jõuda inimeseni, kellele see sõnum korda läheb. Internetireklaam on aga oluline selle poolest, et:

- internetti kasutavad inimesed moodustavad kvaliteetse publiku
- internetti kasutatakse ajal, mil muud meediat ei tarbita
- internetis pannakse reklaame tähele
- internetireklaam ühendab omavahel üldise sõnumi ja üleskutse tegevusele.
- võrreldes ülejäänud reklaamiga on internetireklaam väga odav ja piiramatute võimalustega (võrreldes näiteks telereklaamiga, mida ei saa lõputult osta, sest eetriaeg on piiratud või on see liiga kallis)
- internetis saab sõnumi suunata konkreetsetele sihtrühmadele (nt geograafiliselt)
- internetis on võimalus kiirelt teiste sõnumitele vastata
- interaktiivsus ja paindlikkus - reklaami abil saab meelitada valijaid oma veebilehele, tutvustada neile olulisi probleeme, pakkuda uudiseid jne.

Lynda Lee Kaid loetleb poliitilisel veebireklaamil sarnaseid eeliseid, lisades veel, et tavainimesed võivad internetis kampaania levikule kaasa aidata, levitades reklaame ise vabatahtlikult ja tasuta. Seetõttu on internetikampaania juures oluliseks huumor ja satiir, sest inimestel on komme just naljakaid asju üksteisele edasi saata (Kaid 2006: 77). Lisaks sellele töötab keskkond ajalehtede ja telejaamade uudiskülgedel reklaami avaldamisel

reklaamija kasuks ning annab reklaamile lisaväärtuse (Kaid 2006: 70). See võib samal ajal osutuda probleemiks valija seisukohalt, sest piir uudise ja reklaami vahel hägustub (Krebs 2004).

1.3. Internet kui uus avalik sfäär?

Demokraatia ei tähenda vaid seda, et inimesed annavad teatud ajaperioodi järel valimistel oma hääle ning unustavad siis poliitika kuni järgmise korrani. Et vältida inimeste võõrandumist demokraatiast, on vaja dialoogi ühiskonnaliikmete vahel (Lagerspetz 2000).

Internet loob dialoogi pidamiseks võimalusi, mida varasemad meediumid pole suutnud pakkuda, sest erinevalt nende ülalt-alla süsteemist toimub kommunikatsioon internetis paljudelt-paljudele või kõigilt-kõigile (Fuchs 2008). Millised on aga interneti mõjud demokraatiale? Selles küsimuses kindlaid seisukohti pole.

Teoreetikud jagunevad interneti poliitilist mõju analüüsides kahte leeri - üks usub, et internet kordab ja peegeldab seda, mis päriselus juba eksisteerib ning tugevaimad *offline* poliitilised jõud on võimsad ka internetis. Teised arvavad aga optimistlikult, et uus meedia on võimeline poliitikat ümber vormima (Anstead & Chadwick 2009). Usutakse isegi, et internet võiks olla isegi demokraatia päästja ning uus võimalik avalik sfäär. Avaliku sfääri kontseptsioon põhineb peamiselt Jürgen Habermasi (2001) teoorial. Toimivat avalikku sfääri saab defineerida kui “kommunikatiivsete ruumide kogumit, mis võimaldavad informatsiooni, ideede ja debattide levitamist - ideaalis sõltumatul viisil - ning poliitilise tahte moodustumist” ning kuigi sellele terminile viidatakse enamasti ainsuses, siis koosneb avalik sfäär pigem mitmetest erinevatest osadest. (Dahlgren 2005: 148).

Mitmete teoreetikute arvates loob internet eeldused suuremaks poliitiliseks osaluseks ja otsedemokraatiaks ja kaasab diskussiooni inimesi, kes selles muidu ei osaleda ei saaks, näiteks noored ja vähemused (vt nt Brundidge ja Rice 2009). Kui sellesse panustada, siis võib “[t]elekommunikatsioon (...) anda igale kodanikule võimaluse viia oma küsimused avalikku agendasse ja osaleda diskussioonides ekspertide, otsustajate [*policy-makers*] ja kaaskodanikega” (Grossman 1996:48, Howard 2006 kaudu). Entusiastid usuvad, et internet loob uusi võimalusi nii inimeste omavaheliseks kommunikatsiooniks kui ka suhtluseks võimudega ning toetab avaliku sfääri jaoks vajalikku arutelu (vt Norris 2000: 121). Usk internetti, kui millessegi revolutsioonilisse, on seotud peamiselt omadustega, mis eristasid seda ülejäänud massimeediast. Ward ja Vedel (2006) nimetavad nende eripäradena vabadust toimetustlikust kontrollist, detsentraliseeritust, info kiirust ja mahtu, ülemaailmsust, internetitehnoloogia interaktiivsust ning võimet luua võrgustikke (210).

Samal ajal on paljud teoreetikud sääraseid optimistlikke seisukohti kritiseerinud. Näiteks Papacharissi (2002: 13) kirjutab: “Hoolimata sellest, et internet pakub lisaruumi poliitilise diskussiooni jaoks, vaevavad seda siiski meie poliitilise süsteemi puudujäägid. Internet pakub avalikku ruumi, aga ei moodusta avalikku sfääri.” Püüded vaadelda internetifoorumeid kui avalikku sfääri on liiga kitsad, sest avalik sfäär on midagi palju suuremat, sinna tuleb kaasata muu meedia ja ühiskonna mõjud ning ka ülejäänud internet (Agre 2002: 311-12).

Mitmed autorid (Dahlberg 2001, Polat 2005, Dahlgren 2005) on arutanud selle üle, ka diskussioon internetis vastab avalikku sfääri sobivale ratsionaal-kriitilisele diskursusele. Lincoln Dahlberg (2001: 622-3) pakub välja teatud nõuded, mille põhjal online arutelusid hinnata:

- Diskussioon peab sisaldama põhjendatud kriitikat üksteise seisukohtade kohta, mitte aga lihtsalt vastuväiteid.
- Refleksiivsus ja rollivahetus - diskussioonis osalejad peavad suutma omaenda väärtusi ja tõekspidamisi kriitiliselt hinnata ning püüdma mõista teiste vaatenurki.
- Siirus - arutus osalejad peavad olema siirad oma teadmiste, huvide ning tagamõtete väljendamisel.
- Diskursiivne kaasamine ja võrdsus - igalühel, keda teema puudutab, on õigus diskussioonis osaleda, esitada oma väiteid ja panna teiste omi kahtluse alla.
- Vabadus riiklikust ja majanduslikust võimust - diskussioon peab toimuma sõltumatute kodanike vahel.

Diskussioonil internetis on aga Dahlbergi arvates mitmeid puudujääke, millele juhivad tähelepanu ka Polat (2005) ning Dahlgren (2005). Polat (2005) toob välja nõuded, millele Habermasi avalik sfäär peaks vastama ning mis kattuvad osaliselt Dahlbergi (2001) omadega - avalik sfäär peab olema kõigile võrdselt avatud, seal jõutakse kooskõlani ratsionaalse arutelu tulemusel ning avalik sfäär ei tohi olla sõltuv valitsusest ja kommertshuvidest. Kuna internet ei ole kõigile kättesaadav (majanduslikel põhjustel, oskuste ja harjumuse tõttu), seal pole ühtset diskussiooni (ühtemoodi mõtlevad inimesed moodustavad üksteist välistavaid küberkogukondi) ja kommershuvide on väga olulusel

kohal (veebisaidid sõltuvad põhiliselt reklaamiandjatest ja peavad suure tõenäosusega vältima väga vastuolulisi teemasid), ei saa internetti Polati sõnul avalikuks sfääriks lugeda (Polat 2005 : 448-50).

Zizi Pappacharissi (2009) usub, et internetitehnoloogiaid ei tuleks vaadelda kui avalikku sfääri, sest internetis tegeldakse selleks liiga palju eneseimetlusega, et see saaks olla osa poliitilisest aruteluprotsessist; internet pigem täiendab esindusdemokraatiat ja annab jõudu radikaalsetele liikumistele. Lisaks sellele ühendavad internetis tekkivad avalikud ruumid kommerts- ning kodanikuretoorikat. Pigem võiks Pappacharissi (2009) arvates internetti kasutada avalikku sfääri ideaali metafoorina.

Põhilist kasu loodavad internetist need, kes usuvad ratsionaalsesse valikusse. Bruce Bimber selgitab selle teooria tagamaid, öeldes, et kui inimese jaoks osutub informatsiooni otsimine ja saamine liiga kulukaks ja ebamugavaks, siis võib ta loobuda poliitilisest osalusest (2001:55). Seega, kui uskuda, et inimesed ei ole poliitilises protsessis osalenud varem peamiselt seetõttu, et neil polnud piisavalt aega või oli see nende jaoks muud moodi ebamugav, siis võib arvata, et internet suurendab inimeste hulka, kes poliitikast osa võtavad. Samal ajal ei pea mitmed teoreetikud (Polat 2005, Brundidge & Rice 2009) seda mõttekäiku päris õigeks. Kui inimesed ei ole poliitikast huvitatud, siis ei muuda mugavamad tingimused mitte midagi. Need, keda huvitas poliitika varem, neid huvitab see ka uues meedias (Bimber 2003, Mossberger 2009, Polat 2005). Mossberger (2009) väidab, et peamiselt aitab internet kaasa noorte osalusele, kuid nõustub teiste teoreetikutega, et üldiselt on on internetist rohkem kasu nendele, kes on haritumad ja sotsiaalses eelisseisuses, sest nad oskavad suurest infokogusest olulise paremini üles leida ja seda tõlgendada ning on võimelisemad osalema ka diskussioonides (Polat 2005, Brundidge & Rice 2009). Diskussioonide kaudu õpivad inimesed aga end paremini väljendama ja nende arusaamised asjadest arenevad (Fearon 1998, Price & Capella 2002, Brundidge & Rice 2009: 147 kaudu), mis süvendab veelgi lõhet nende inimeste vahel, kes vestlustes osalevad ja nende vahel, kes seda ei tee.

Polat (2005) toob välja teisigi puudujääke online kogukondade võimes poliitilist osalust parandada. Poliitiline diskursus on internetis killustunud, keskendudes kitsastele huvidele ja teemadele. Foorumid on homogeensed ja tõelist arutelu ei toimu. Peale selle ei ole inimesed internetis seotud kogukonnaga, nad on anonüümsed ja võivad võtta endale

erinevaid identiteete, mis omakorda vähendab nende omavahelist usaldust (Polat 2005: 451). Usaldusele ei aita kahtlemata kaasa ka see, et anonüümsed diskussioonid foorumites ja huvigruppides ei vii mingite reaalsete poliitiliste otsusteni, sest mehhanismid selleks lihtsalt puuduvad. Dahlgreni (2005) arvates peab aga internetis aruteludes osalevatele inimestele vähemasti tunduma, et nende tegevusel on mingi mõju, muidu on neil vähe huvi selles kaasa lüüa.

Mõned autorid leiavad samas, et anonüümsus on online diskussioonide positiivne omadus, sest inimesed julgevad vabamalt oma ideid väljendada ja peale selle on neil internetis rohkem aega oma sõnum läbi mõelda, mis annab sellele eelise võrreldes näost-näku suhtlusega (Wilhelm 1998, Polat 2005: 450-1 kaudu). Kui inimene on tänu anonüümsusele vaba oma tavapärasest sotsiaalsest identiteedist, siis ei saa keegi ei saa teda tema soo, vanuse vmt. pärast hukka mõista (Norris 2002: 5).

1.3.1. Internet - ühendaja või lõhestaja?

Oluline küsimus online diskussioonigruppide analüüsis on see, kas nad suudavad kokku tuua erinevaid inimesi ja ületada sotsiaalseid piire ja lõhesid, või seovad nad lihtsalt omavahel niigi sarnaseid inimesi. Näiteks Sunstein (2001, Brundidge ja Rice 2009: 151 kaudu) leiab, et internetis tekivad sarnaselt mõtleivate inimeste suletud kogukonnad ning lõhed polaarsete poliitiliste arvamuste vahel aina suurenevad. Pippa Norris (2002) väidab, et interneti lõputud võimalused ja ülespetsialiseerumine võivad kergesti luua olukorra, kus inimesed otsivad ja loevad vaid seda informatsiooni ja klikivad vaid nendele linkidele, mis on kooskõlas sellega, mida nad juba usuvad.

Jürgen Habermas (2006: 423) on ühes oma hilisemas töös kommenteerinud interneti rolli tänapäeva demokraatias. Kuigi ta leiab, et autoritaarses režiimis on see sõnavabaduse seisukohalt väga oluline, siis liberaalses süsteemis killustab see pigem konkreetse poliitilise fookusega massi üksteisest eraldatud teema-gruppideks. Bruce Bimber (1998: 133) leiab, et “internet aitab kaasa olemasoleva, huvidel baseeruva grupipoliitika jätkuvale killustumisele ja nihkele teemadel baseeruva grupipoliitika poole, milles on vähem institutsionaalset sidusust.”

Samal ajal ei usu kõik teoreetikud nii kindlalt selektiivse tähelepanu [*selective exposure*] teooriasse ning väidavad, et on tõendeid, et kuigi internet annab inimestele rohkem

võimalusi kontrollida, mida nad loevad või vaatavad, ei tähenda see, et nad automaatselt oma seisukohtadega mittedobivast infost mööda vaatavad (Brundidge ja Rice 2009: 151). “Internetil tundub olevat oluline roll selles, et inimesed puutuvad kokku poliitilise mitmekesisusega. Konkreetsemalt öeldes, online diskussioon võib lihtsustada diskussiooni poliitiliselt erinevate inimestega” (Brundidge & Rice 2009: 154). Internet vähendab geograafiliste piiride tähtsust ning loob võimaluse saada osa palju laiematest sotsiaalvõrgustikest (ibid 152).

Küll aga ei pruugi poliitiline mitmekesisus internetis olla võrdne poliitilise mitmekesisusega ühiskonnas. Internetist kui avalikust sfäärist rääkides tuleb kindlasti puudutada ka digitaalse lõhe teemat, sest hoolimata arvutite ja netiühenduse järjest laiemast levikust ei jõua internet kindlasti kõigini.

Digitaalse lõhe” mõiste tähistab erinevust informatsiooni “omajate” ja “mitte-omajate” vahel. See lõhe tuleb telefonide, personaalarvutite, Internetile ligipääsu ning oskuste ebaühtlasest jaotumisest. Selle põhjused võivad olla sotsiaal-majanduslikud, staatus, haridus, vanus, sugu, linnastumine, keel, rass, elukoht, etniline taust, aga kindlasti ka erinevad elustiilid ja motivatsioon. (Pruulmann-Vengerfeldt & Kalvet 2008: 14)

Samal ajal tuleks Pruulmann-Vengerfeldti ja Kalveti (2008) arvates rääkida pigem digitaalsest või info-kihistumisest kui lõhest ning arvestada ei tule seejuures ainult juurdepääsuga tehnoloogiale. Nad rõhutavad motivatsiooni ehk strateegilise oskuse tähtsust, mis toimib üheskoos oskuste ja ligipääsuga (2008: 16). Mossberger (2009) toob sisse digitaalse kodaniku kontseptsiooni, kellel lisaks arvutile ja internetiühendusele on olemas ka tehnilised oskused ja teadmised, mis on vajalikud info otsimiseks ja leidmiseks ning teistega suhtlemiseks internetis. Ta lisab ka, et kuna tänapäeval on väga palju poliitilist infot ja võimalusi internetis, siis on digitaalne kodakondsus osa poliitilisest kodakondsusest (2009: 173-4).

1.4. Internet ja poliitiline kommunikatsioon Eestis

1.4.1. E-demokraatia areng Eestis

Arengud infotehnoloogia vallas on olnud midagi, mille üle Eesti on väga uhke olnud ning meie edusammudele on pööratud tähelepanu ka mujal maailmas. Reinsalu sõnul oli selles valdkonnas Eestil võimalik alustada Lääneriikidega võrdselt stardipositsioonilt, kuivõrd ülejäänud demokraatia osas pidime me kõigepealt vahepealsed puudujäägid tasa tegema (Reinsalu 2009).

Kiire IKT alase arengu sümboliks ja metaforiks sai 1997. aastal käivitatud ning riiklikult finantseeritud Tiigrihüppe programm (Runnel et al 2009), mille peamiseks eesmärgiks on “Eesti koolihariduse kvaliteedi tõstmine kaasaegse info- ja kommunikatsiooni-tehnoloogia rakendamise teel” ning mis on aidanud kaasajastada koolide arvutiparke, arendada õpilaste ja õpetajate oskusi IKT vallas ning keskendunud hilisemas faasis e-õppele (Tiigrihüppe... 2010).

Hetkel edestab Eesti arvutite ja interneti kasutamises nii teisi Baltimaad kui ka mitmeid vana Euroopa riike (Runnel et al 2009). Statistikaameti andmetel kasutas 2009. aastal Eestis internetti 71.2% kõigist 16-74 aastastest inimestest, kuid erinevused vanemate ja nooremate vanuserühmade vahel olid väga suured. Kui 16-24 ja 25-34 aastaste hulgas oli internetikasutajaid üle 95%, siis alates 45 eluaastast langeb see märgatavalt - 45-54 aastastest inimestest kasutab internetti umbes kolmandik, 55-64 aastaste hulgast alla poole, kõige vanemas grupis (65-74 aastased) on aga internetikasutajaid vähem kui 15%.

Samal ajal ei väljenda arvulised näitajad sisulist poolt ning kuigi need on aidanud luua mulje arenenud e-riigist, ei kasutata internetti kuigi palju osalemiseks avalikus elus ning riiklikult algatatud projektid on pigem ülalt-alla loogikaga (Runnel et al 2009). Siiski on need algatused olulised versta-postid Eesti e-demokraatia arengus.

2001. aastal avati osalusportaal TOM (lühend väljendist “Täna otsustan mina”), kus registreeritud kasutajatel oli võimalik algatada seadusemuudatusi, mis peale arutelusid ning hääletamisi liikusid võimuesindajate kätte, kes otsustasid, kas ideid rakendada või mitte. 2007. aastaks portaalil 7000 kasutajat ning arutatud oli enam kui 1000 ideed, kuid

kuigi huvi TOMi vastu oli esialgu väga suur, vaibus see hiljem (Reinsalu 2009). Runnel et al (2009) kritiseerivad mitmete autoritele viidates TOMi vähese dialoogi ja kodanike ning otsustajate vahelise ebavõrdse võimusuhte pärast ning usuvad, et kuigi oma ideaalses vormis võiks selline keskkond toimida, siis tegelikult tekitab see pigem pseudo-osalust - inimestel jäi mulje, et neil on võimalus milleski kaasa rääkida (2009: 11).

Täna on TOM suletud ning tema funktsioonid on liidetud 2007. aastal avatud Riigikantselei hallatava osalusveebi osale.ee-ga, kus on võimalik "esitada valitsusele ideid ja ettepanekuid, koguda allkirju oma idee toetuseks, avaldada arvamust töös olevate eelnõude suhtes" ning "otsida õigusakte või strategiadokumente" (osale.ee 2010). Osalusveeb peaks erinevalt mitmetest teistest veebikeskkondadest, kus inimesed oma arvamust avaldada saavad, pakkuma mehhanismi selleks, et inimeste arvamused jõuaksid otsustajateni (Hänni 2010). Kõikidest eeldustest hoolimata ei ole osale.ee senini suurt populaarsust saavutanud - selle kasutajate arv pole kuigi suur ning kommenteerimisaktiivsus on pigem kesine.

Hoopis teine lugu on e-hääletamisega. Eesti oli esimene riik maailmas, kus pakuti võimalust üleriigilistel valimistel internetis hääletada (Reinsalu 2009). Alates 2005. aasta kohalike omavalitsuste valimistest on e-hääletamine toimunud neljal korral ning uuel moel on valitud nii kohalikke omavalitsusi, Riigikogu kui Europarlamendi saadikuid. E-hääletamisel osalejate arv on nelja aastaga võimsalt kasvanud - kui 2005. aasta KOV valimistel andis sel viisil oma hääle alla ühe protsendi kõikidest hääleõiguslikest inimestest, siis 2009. aasta KOV valimistel hääletas internetis juba peaaegu 10% (VVK 2009).

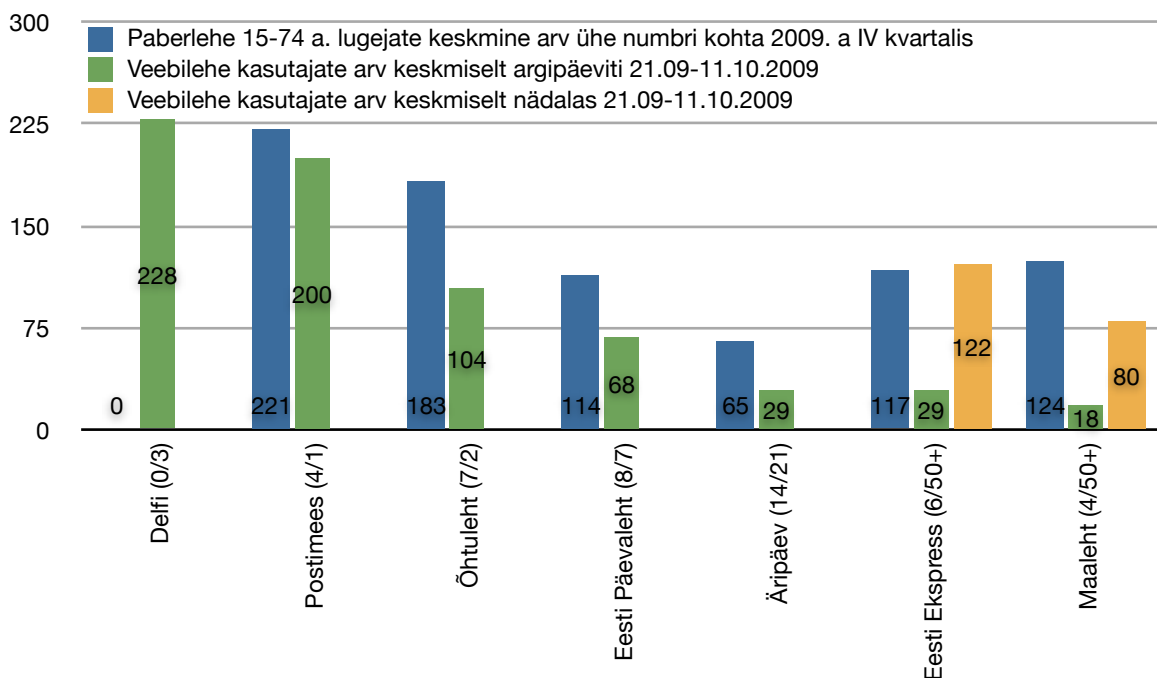
E-hääletamist uurinud Trechsel ja Vassil (2010) väidavad, et tehnoloogial on olnud positiivne mõju valimiste osalusprotsendile (nende andmetel oleks valijate arv ilma e-hääletamise võimaluseta olnud 2009. aasta valimistel 2,6 % väiksem) ning et interneti osakaal poliitilise informatsiooni allikana on muutumas aina olulisemaks (eriti tähtsaks peavad internetti e-hääletajad).

1.4.2. Online ajakirjandus

Internetiportaalide (Delfi, Everyday jne) külastamine ning ajalehtede internetiväljaannete lugemine kuulub TNS Emori andmetel olulisemate valdkondade hulka, millega Eesti inimesed internetis tegelevad. 2008. aasta teisel poolel külastas 66% kõigist 15-74

aastastest internetikasutajatest mõnda internetiportaali ning 60% luges ajalehtede internetiväljaandeid (Interneti... 2008).

Delfi ning kõikide peamised üleriigiliste päevalehtede veebilehed (v.a. Äripäev) on TNSMetrixi iganädalase veebilehtede külastatavuse statistika edetabelis esikümne hulgas. Kõige enam loetakse Delfi ning Postimees online lehekülgi (samal ajal koondab Postimees enda alla ka väga suure hulga kohalike väljaannete (Tallinna, Tartu ja Pärnu Postimees, Sakala, Virumaa ja Järvamaa Teataja ning Valgamaalane) veebilehti, mille külastatavus annab üle poole Postimehe portaali loetavusest). Õhtuleht, mille paberväljaanne suudab lugejate osas Postimehe trükiversiooniga võistelda, jääb veebikeskkonnana kahest esimesest tuntavalt maha. Märkida tasub ka seda, et kui kahel peamisel nädalalehel (Eesti Ekspressil ja Maalehel) on paberkujul isegi rohkem lugejaid kui mitmel päevalehel (Õhtulehel, EPLil ja Äripäeval), siis liiklus nende online saitidel on igapäevaselt pigem tagasihoidlik. Maaleht ei suuda isegi nädala jooksul oma veebilehele meelitada sama suurt hulka inimesi, kui loeb nende paberlehte (TNSMetrixi... 2010). (vt ka joonis 1).

Joonis 1: Üleriigiliste ajalehtede ja portaali veebikeskkondade ning paberväljaannete keskmine lugejate arv tuhandetes. Allikas: TNS Emor, Eesti Meediauuring (EMU).
Väljaannete nimede järel on sulgudes toodud koht sama perioodi loetavamate paberväljaannete topis/koht veebilehtede külastatavuse statistika edetabelis.

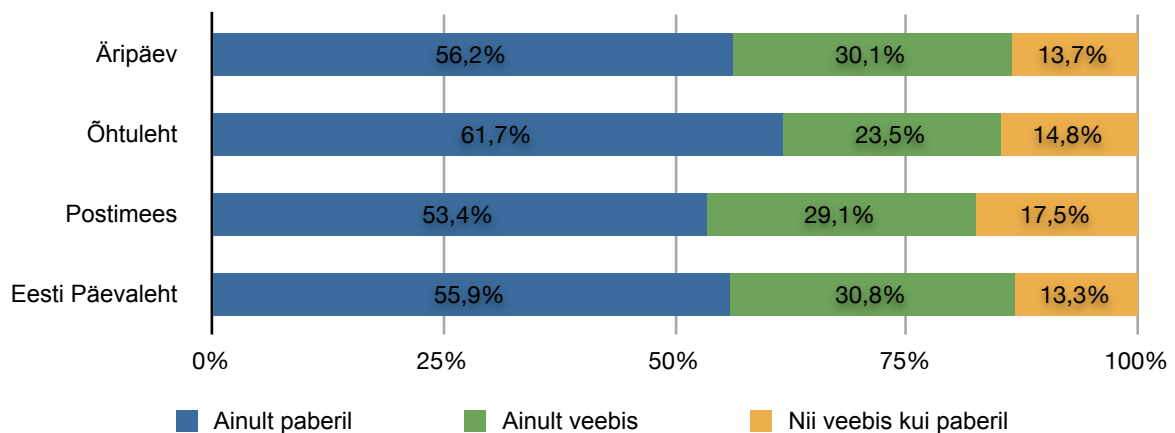
Kui 1990-ndate algusest-keskpaigast võrgus ilmuvad päevalehed kopeerisid esialgu lihtsalt paberväljaandeid, siis peatselt arenes välja online-ajakirjandus, mida iseloomustab lugude suurem seotus kontekstiga, lugejate kaasamine, tarbijale keskendumine ning muutumine reaaliajas. Online-uudised ei kattu tänapäeval enam sajaprotsendiliselt paberlehe uudistega. (Vengerfeldt & Runnel 2004: 236-7). Lisaks paberväljaannete veebikülgedele viljelevad online ajakirjandust ka internetiväravad ehk portaalid, mida Vengerfeldt ja Runnel (2004: 240) defineerivad nii: “[o]ma ülesehituselt on need tavaliselt süntees erinevatest elementidest (...). Portaali osaks võivad olla uudised, küsitlused, mängud, foorumid, registreeritud kasutajatele pakutav e-maili teenus jms.”

2007. aasta Riigikogu valimiste eelsel perioodil Postimees online ja Postimehe paberväljaande erinevusi uurinud Tuuli Koch jõuab järeldustele, et võrreldes oma trükiversiooniga pakub Postimees online oma “dünaamilisuse ja interaktiivsuse juures palju enam võimalusi laiemaks diskussiooniks ning väljendusvabaduseks” (Koch 2007: 47). Koch toob online keskkonna positiivsete omadustena välja lugejate suurema võimaluse diskussioonis osaleda, poliitikute vabama ja julgema keelekasutuse ning võimaluse tuua avalikkuse ette ideid, mis paberlehte ruumipuudusel ei mahu. Ka sai ajalehe online versioonis sõna rohkem erinevaid poliitilisi jõude. Paberlehes kajastatavate teemade ring oli Kochi andmetel vaadeldud perioodi jooksul kaks korda väiksem kui online keskkonnas ning trükimeedias ilmunud poliitikateemaliste käsitluste eesmärk oli peamiselt lehe müümine (ibid: 48-49).

Lugejate jaoks on online ajalehed trükimeediast sageli täiesti eraldi kasutatav meedium. Saar Polli 2008. trükimeedia uuringu andmetel on kõikidel Eesti üleriigilistel päevalehtedel ligi kolmandik lugejaid, kes tarbivad neid ajalehti vaid veebiversioonis ning saavad seega osa vaid online ajakirjandusest, mille tööpõhimõtted erinevad pabermeedia omast suuresti (vt joonis 2). Kuigi viimasel (2009. aastal) Saar Poll oma igasügisest trükimeedia uuringut läbi ei viinud, võib nende seitsme aasta jooksul kogutud andmete põhjal väita, et ainult paberlehe lugejate arv on aastate lõikes kahanenud, samal ajal kui ainult online ajakirjandust tarbivate inimeste arv on suurenenud (Saar Poll 2008).

Ajalehtede veebiküljed erinevad üksteisest suuresti. Kui üleriigilisel tasandil on vähemasti kõik päevalehed panustanud oma veebikeskkonna väljaarendamisse dünaamiliseks uudisteportaaliks, siis kohalike ajalehtede hulgas on mitmeid, kus uudiseid uuendatakse

harva ning mõnel juhul ei saa seal lugeda ka paberlehe artiklite täisversioone. Selliste veebisaitide puhul on näha, et nendel ajalehtedel puudub usk sellesse, et internet võiks neile lugejaid juurde võita. Nii näiteks nimetab Läänemaa ajalehe Lääne Elu üks omanikke Andres Ammas ajalehe internetiversiooni prestiižiasjaks, mille ülalpidamise põhjus on pigem teiste ajalehtedega sammu pidamine kui lugejate püüdmine (Õuema 2008: 48). Samas tõdeb oma bakalaureusetöös Lääne Elu lugejaskonda uurinud Õuema (2008) Saar Polli andmete põhjal, et viimasel aastakümnel on ajalehe lugejaskond kasvanud justnimelt nende arvelt, kes loevad Lääne Elu vaid internetis.

Joonis 2: Üleriigiliste päevalehtede loetavuse viisid aastal 2008. Lugejate arv protsentides.
Allikas: Saar Poll, "Trükimeedia uuring. Sügis 2008".

1.4.3.Valimiskampaaniad internetis

Et internet on valimiskampaaniate seisukohalt suhteliselt uus meedium, siis on pilt online keskkondades iga korraga muutunud. Üldtrende jälgides võib siiski väita, et interneti osatähtsus on viimasel aastakümnel liikunud järjest tõusvas joones.

Karit Kaasik on oma bakalaureusetöös uurinud 2007. aasta Eesti valimiskampaaniaid ning viinud läbi ekspertintervjuud erakondade kampaaniajuhtidega, millest selgus, et erakonnad, kellel see finantsiliselt vähegi võimalik oli (eelkõige suurimad parteid Reformierakond ja Keskerakond) panid oma põhirõhu telereklaamile ning kõik intervjuueeritavad tunnistasid, et televisioon on valijatele sõnumi kohaleviimise seisukohalt kõige olulisem meedium. Ning kuigi nii Keskerakonna, sotsiaaldemokraatide kui rohelistele kampaaniajuhid leidsid, et internet on muutumas üha olulisemaks kampaaniavahendiks, oli

peamiselt juttu erakondade veebilehtedest ja poliitikute ajaveebidest, valimisreklaami online ajalehtedes ja portaalides eraldi ei mainitud (Kaasik 2009).

See-eest panustasid parteid online ajakirjandusele. Tuuli Kochi (2007) bakalaureusetöö raames tehtud ekspertintervjuudest parteide esindajatega selgub, et IRLi arvates oli online ajakirjandus oma dünaamilisuse poolest parim infoväli ning nende kampaania oluline osa. Samamoodi suhtusid sellesse ka Reformierakond (kelle jaoks internet oli noorte püüdmise kanal) ja sotsiaaldemokraadid. Vaid Keskerakond ja Rahvaliid pidasid oma valijat internetikaugeks ning selle mõju neile marginaalseks (Koch 2007: 28).

Kui online ajakirjandus on poliitikute jaoks nõ tasuta reklaamikanal, mida on keeruline mõõta ja piiritleda, siis valimisreklaamiga on üldiselt asjad tunduvalt selgemad, sest reklaamile tehtavad kulutused peavad olema välja toodud kampaaniakulude aruannetes. Kahjuks ei ole neist dokumentidest võimalik välja lugeda täpseid kulutusi internetireklaamile, sest seda infot eraldi ei küsita. Seadusega nõutavas kampaania rahastamise aruandes on reklaamikulud jaotatud (1) trükisteks, (2) tele- ja (3) raadioreklaamiks ning (4) reklaamiks ajalehtedes ja ajakirjades (Kohaliku omavalitsuse volikogu seadus, §59 ja §61). Et reaalne elu on siinkohal ilmselgelt seadusest ette jõudnud, võib loota, et järgnevate aastate jooksul korrigeeritakse õigustekst ajale vastavaks ning online kampaaniad muutuvad täpsemalt mõõdetavaks.

Hetkel kajastub suurem osa online meedias ilmunud reklaamidest kuluartiklina ilmselt valimiskulude aruannete rubriigis “reklaam ajalehtedes ja ajakirjades”, kuid kaks erakonda (IRL ja Keskerakond) on oma 2009. aasta kohalike valimiste aruannetes internetireklaami omaalgatuslikult eraldi välja toonud. IRLi ja Keskerakonna aruannetest on näha, et IRLil kulus internetireklaamile 7,9% reklaamikuludest ning Keskerakonnal vaid 1,8% (Eesti Keskerakond... 2009, Erakond Isamaa... 2009). Samal ajal moodustas TNS Emori andmetel internetireklaam üldisest reklaamiturust 2009. aasta esimeses kvartalis 14% (AS Ekspress Grupp... 2009). Kuigi reklaam internetis on kahtlemata odavam kui telereklaam, võib antud numbritest siiski järeldada, et internetireklaam moodustab vaid väga väikese osa valimisreklaamist ning kampaania põhirõhk on mujal.

1.4.4.Kommentaariumid

Kristina Reinsalu (2007) on uurinud e-osalust kohalike omavalitsuste ning ka kohalike ajalehtede online foorumites ja tulemustest selgub, et ühel või teisel moel on nendes osalenud vaid 6-8% vastanutest, aktiivsemad on nooremad ning haritumad inimesed. Tähelepanuväärseim on aga Reinsalu andmetel see, et internetifoorumites osaleb aktiivselt ka väikene protsent (6-7%) neid inimesi, kelle poliitiline aktiivsus on muidu olematu või madal, millest ta järeldab, et internet suurendab demokraatlikus protsessis osalemist. Põhiliste motiividena tuuakse kommenteerimise puhul välja (1) see, et on märgatud midagi sellist, mis väärib kriitikat, (2) seda, et traditsioonilisest meediast kuuldu või nähtu on andnud ainek kommenteerimiseks ning (3) tahtmist vastutajatele (poliitikutele) midagi kurta (Reinsalu 2007: 91-3).

Pruulmann-Vengerfeldt ja Kalvet (2008) on koostanud interneti kasutajatüüpide profiilid, millest saab teada, et netikommentaare kirjutavad peamiselt suhtlemisele ja meelelahutusele orienteeritud kasutaja ja mitmekülgne tarbimisele orienteeritud kasutaja (2008: 100). Esimesel juhul on tegemist peamiselt noorte inimestega (enam kui 85% on alla 30 aasta vanad, üle 55 aastaseid siia gruppi ei kuulu), kellel ei pruugi olla keskharidust (põhjuseks ilmselt paljuski veel pooleli olev õppeprotsess). Teise grupi moodustavad aga enamuses mehed, peamiselt vanuses 20-44, kellel on kõrgem sissetulek ning head arvuti- ja internetioskused (2008: 22-23).

Seda, et kommenteerijate vanuseline skaala ei ole kuigi lai, on tuvastanud ka Kadri Raig oma bakalaureusetöös (2007). Raigi koostatud EPL online lehel avaldatud küsitlusest selgub, et sooliselt jaotuvad kommenteerijad võrdselt, ealiselt on tegu peamiselt inimestega vanuses 20-44 aastat ning haridustasemelt on nad valdavalt kõrgharidusega või lõpetamata kõrgharidusega. Kommentaatorid ei ole kanalitruud, vaid kommenteerivad erinevates kanalites ning kommenteerimise põhjustena toovad nad välja võimalused jõuda oma sõnumiga suurema hulga inimesteni kui nende tavapärane sõpruskond, sotsiaalse vajaduse kuhugi gruppi kuuluda, omaenda mõtete selgema sõnastamise ning negatiivsete emotsioonide väljaelamise. On ka neid, kes usuvad, et kommenteerimisel on jõud midagi muuta (Raig 2007).

80% Raigi küsitlusele vastanutest hindavad kommentaatorite meelestatust maailma suhtes negatiivseks (ibid: 33) ning põhjendavad seda negatiivse tooniga artiklitega ning pettumisega Eesti elus. Lisaks arvati oma osa olevat ka parteilistel kommenteerijatel, kes kommentaariume oma vastaste mustamiseks kasutavad (ibid: 44). Viimast väidet toetavad Tuuli Kochi 2007. aasta Riigikogu valimiste järel läbi viidud ekspertintervjuud parteide esindajatega, kus erakondade peasekretärid kinnitavad, et kommentaaridel hoitakse silm peal ning sotsiaaldemokraatide peasekretär Randel Länts tunnistas, et neil oli lausa palgal inimene, kelle tööks oli kommentaare jälgida ning nendesse vajadusel sekkuda (Koch 2007: 20-21). Delfi portaali moderaator Kristjan Tamme on rääkinud usutluses Eesti Ekspressile, kuidas kümnete riigi- ja linnajuhtimisasutuste IP-aadressid on blokeeritud, sest “[s]ealt on tulnud nii labasusi, roppusi kui ka rahvustevahelise vaenu õhutamist” (Sander 2009) ning ka Postimees online vastutav väljaandja Aivar Reinap ütleb peale 2007. aasta Riigikogu valmisi: “Ehk kõige rohkem püüti manipuleerida kommentaarides, kus erinevate kasutajanimede alt püüti avalikku arvamust endale soodsas suunas mõjutada” (Koch 2007: 20).

Arutledes diskussiooni võimalikkuse üle kommentaariumides, on Kadri Raig jõudnud järeldusele, et kuna eelnevaid kommentaare kommenteeritakse harva, siis ei teki kommentaariumides “konstruktiivseid dialooge” vaid pigem mitu “paralleelselt jooksvat monoloogi” (Raig 2007: 33). Samal ajal on see keskkonniti siiski ka erinev ning EPL online’is, mis nõuab kasutajate registreerumist, on omavahelist suhtlust kõige rohkem (ibid: 14-15). Raigi arvates pärsib diskussiooni tekkimist ka see, et kommentaarid on esitatud kronoloogiliselt ning selleks ajaks, kui keegi mõnele kommentaarile vastab, on vahele kirjutatud palju teisi kommentaare ning dialoogi pidamine muutub väga keeruliseks. Lahendusena pakub ta alamkommentaare võimalust, nagu on see EPL online’is (ibid: 41).

Daniel Vaarik ning Tarmo Jüristo, kes on oma diskussioonitehnoloogiate arendamise teemalised mõtted kirja pannud dokumendis nimega “Lühike trolliküti käsiraamat”, peavad kommentaariumite peamiseks probleemiks anonüümsust ning leiavad, et “praegu Eesti meediakanalites valdavalt kasutatavad kommentaarikeskkonnad ei suurenda sõnavabadust, sallivust ega demokraatiat” (Vaarik & Jüristo 2009: 3) ning näevad olulisi probleeme selle tehnoloogia võimaluste ärakasutamisel. Kommentaariumite peamised

kitsaskohad on hulga inimeste ja teemade väljalülitamine avalikust diskussioonist, avaliku arvamuse moonutamine ja radikaliseerimine ning sallimatuse suurendamine. Ka kasutatakse kommentaariumite anonüümsust poliitkommentaatorite poolt ära selleks, et uputada ebasobivad arvamused “müra sisse” (ibid: 3-4).

Anonüümsuse faktorit rõhutab kaudselt ka oma magistritöös poliitikute blogisid ja nende kommentaariume analüüsinud Silvia Rand (2009), kes jõudis järeldustele, et blogi autori (poliitiku) suhtlemine lugejatega artikli kommentaarides on oluline faktor ratsionaalse arutelu tekkimisel.

2.Uurimisküsimused, metoodika ja valim

2.1.Uurimisküsimused

Kuigi antud magistritöö empiiriline uurimus koosneb kolmest suhteliselt eraldiseisvast osast, siis ühendab neid üks keskne uurimisküsimus:

Mis iseloomustab valimiseelset poliitilist kommunikatsiooni online ajalehtedes ja veebiportaalides ning kuidas on ilmnunud tendentsid seotud demokraatia üldise arenguga Eestis?

Probleemipüstitusest lähtuvalt otsib autor vastuseid konkreetsematele küsimustele, mis annaksid võimalusi teha üldistusi ja järeldusi magistritöö peamise uurimisprobleemi kohta.

Kõigepealt vaadeldakse suurematel üleriigilistel uudistesaitidel valimiseelsel ajal ilmunud kampaaniategevusega seotud uudis- ning arvamusalugusid, et selgitada välja see, kuidas interneti võimalused (nagu näiteks uudiste pidev uuenemine, trükiajakirjandusega võrreldes piiramatult leheruum) poliitilist kommunikatsiooni muutnud on. Peamisteks **online uudiseid ning arvamusalugusid** puudutavateks uurimisküsimusteks on:

- Kes ja mis saavad online ajakirjanduse tähelepanu osaliseks?
- Võrreldes paberlehtedega, millised on online ajakirjandusele omased võtted?

Empiirilise uurimuse teine osa analüüsib suuremate üleriigiliste ja kohalike ajalehtede ja portaalide veebilehtedel avaldatud **valimisreklaame**, kaardistamaks:

- Kes, kuidas ja kus end reklaamivad?
- Milline on kampaania vorm ja sisu?
- Millised on veebireklaami eripärad võrreldes trükiajakirjanduses ilmunud reklaamidega?

Kui artiklite ja reklaamide puhul on valija roll vaid info tarbimine, siis töö kolmas osa keskendub **ajalehtede ja portaalide kommentaariumitele**, uurides seda, kas internet on uus avalik sfäär, kus inimene saab kodanikuna demokraatias osaleda ning nii poliitikute kui teiste valijatega demokraatlikku diskussiooni astuda. Vastused võiksid saada küsimused:

- Milliseid valimistega seotud artikleid peamiselt kommenteeritakse ning millised need kommentaarid on?
- Kas kommentaariumides toimub mõtestatud valimisdiskussioon kandidaatide ja valijate vahel ning kodanike omavahelises ringis?
- Millised on demokraatia edendamise seisukohast olulisemad ilmingud kommentaariumides toimuvates aruteludes?

2.2. Metoodika

Et käesolevas magistritöös otsitakse vastuseid nii konkreetselt mõõdetavatele kui ka sisu tähendustega seotud küsimustele, on uurimus teostatud kombineerides kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid tekstianalüüsi meetodeid. Kui kvantitatiivne meetod (kontentanalüüs) annab võimaluse teha suure hulga andmete kohta üldistusi, siis kvalitatiivne tekstianalüüs lubab minna teemadesse sügavuti.

Kontentanalüüsi definitsioone on mitmeid. Näiteks Neuendorfi (2002:10) sõnul on kontentanalüüs “kokkuvõttev, kvantitatiivne sõnumite analüüs, mis tugineb teaduslikul meetodil [...] ja mis ei ole piiratud muutujate tüüpidega, mida tohib mõõta või kontekstiga, milles sõnumid on loodud või esitatud.” Kontentanalüüsi tulemused esitatakse statistiliselt, neid loetakse “usaldusväärseks (korratavaks) ning uurijast sõltumatuks” (McQuail 2003: 293). Kvalitatiivset uurimismeetodit on omakorda defineeritud kui “uurimust, mis sisaldab endas tekstide ja intervjuude analüüsi ja interpreteerimist, et avastada olulisi mustreid konkreetse fenomeni kirjeldamiseks” (Auerbach, 2003:3).

Kuigi kvantitatiivne kontentanalüüs annab võimaluse teha olulisi üldistusi, on uurijad kritiseerinud mitmeid selle meetodi puuduseid (kategooriate paikapanemine enne uurimist võib jätta kahe silma vahele mitmed uurimist väärivad aspektid, tähelepanuta jäävad kontekst ja tekstisisesed viited (McQuail 2003)), ning eelistanud kvalitatiivseid sisuanalüüsi meetodeid, mis vaatlevad teksti sisu kui tervikut (Kracauer 1953, Larsen 1991 kaudu). Kui kvantitatiivsete meetodite puhul on mõõdetavad muutujad paigas enne uurimuse alustamist, siis kvalitatiivseid meetodeid kasutates kujunevad või selginevad need alles töö käigus (Hesse-Biber & Leavy 2010).

Kuigi on uurijaid, kes väidavad, et kontentanalüüs on vaid kvantitatiivne uurimismeetod (Neuendorf 2002), on ka teistsuguseid seisukohti. Hsieh ja Shannon (2005: 1278) defineerivad kvalitatiivset kontentanalüüsi kui uurimismeetodit “teksti sisu subjektiivseks tõlgendamiseks”, mis kasutab selleks süstemaatilist kodeerimist ning tekstides esinevate teemade või mustrite tuvastamist. Seejuures on hakatud järjest enam kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid meetodeid kombineerima ning kontentanalüüs on üks vähestest uurimismeetoditest, mis sisaldab endas võimalusi mõlemaks (Hesse-Biber & Leavy 2010). Segameetodeid võib defineerida, kui uurimusi, “kus strateegiad, mis tulenevad kvalitatiivsetest ja kvantitatiivsetest meetoditest kasutatakse ühes projektis (Morse 2003, Tashakkori ja Teddlie 2003: 711 kaudu) ning nende tulemuseks võib olla sünergia, mis on parem, kui kumbki meetod eraldi võetuna (Hesse-Biber & Leavy 2010: 279).

Eelnevast teoreetilisest raamistikust on lähtunud käesoleva töö kodeerimisjuhendite koostamisel, milles osad kategooriad on selgelt mõõdetavad tunnused, teised on aga subjektiivsemad ning sisaldavad endas kirjeldusi. Kirjeldavate tunnuste puhul ei ole uurimistulemustes esitatud numbrilisi tulemusi, vaid välja on toodud peamised seaduspärasused, mis neid tõlgendades ilmnesid.

2.3.Valim

2.3.1.Online uudised ja arvamuslood

Artiklite valimisse kuulusid kõik kampaaniategevusse puutuvad uudis- ja arvamuslood Delfi, Postimehe, EPL, Äripäeva, Õhtulehe, Maalehe ja Eesti Ekspressi veebikülgedel kolme nädala jooksul 2009. aasta kohalike omavalitsuste valimiste-eelsel perioodil (07.09-27.09.2009).

Kampaaniategevusena käsitleti antud uurimuse raames kõiki poliitikute või parteiesindajate sõnavõtte meedias ning kõiki poliitikute ja parteide tegevusi, mis vaadeldud perioodi jooksul meediakajastust leidsid. Vaatluse alla ei kuulunud ajakirjanike ja arvamusliidrite kirjutatud arvamusartiklid või poliitilised analüüsid (poliitiliseks analüüsiks loeti artiklit, mis ei olnud ühe teema-, sündmuse- või olukorrakesksed ning milles vaadeldavad küsimused ületasid uurimisperioodi ajalisi piire).

Analüüsiühikuks oli artikkel (vt ka tabel 1).

Tabel 1: Online uudiste ja arvamuskirjelduste valimisse kuulunud väljaanded

Väljaanne	Veebiaadress	Piirkond	Artiklite arv
Postimees	http://www.postimees.ee	Üld	72
EPL	http://www.epl.ee	Üld	32
Õhtuleht	http://www.ohhtuleht.ee/index.aspx	Üld	48
Delfi	http://www.delfi.ee/	Üld	120
Äripäev	http://ap3.ee/	Üld	21
Eesti Ekspress	http://www.ekspress.ee/	Üld	8
Maaleht	http://www.maaleht.ee/	Üld	2

Vaatlusperioodi jooksul külastati kõiki nimetatud veebilehti üks kord 24 tunni jooksul ning registreeriti kõik esilehel olevad tingimustele vastavad artiklid Exceli tabelisse. Iga ajalehe või portaali veebileht läks eraldi arvesse, isegi kui mõni uudis erinevatel saitidel kordus, fikseeriti see uuesti. Lisaks viidi tagantjärele läbi ka paberlehtede analüüs, fikseerimaks seda, millised online artiklid jõudsid trükimeediasse ning millisel kujul (tunnused (m) ja (n)). Artiklid kodeeriti vastavalt kodeerimisjuhendile (vaata tabel 2).

Eraldi peab märkima, et Postimehe paberversioonis oli ajalehe vahel lisana Tartu Postimees, milles ilmunud artiklid läksid samuti arvesse. Võibolla oleks pilt olnud veidi erinev Tallinna Postimehe paberversiooni olemasolu korral, kuid et paljud tallinnapostimees.ee aadressiga artiklid ilmusid Postimehe paberlehes üldosas, siis võib arvata, et üldpilt Tartu Postimehe arvestamise tõttu liiga palju ei muutunud.

Tabel 2: Ajalehtede veebilehtedel ja portaalides ilmunud artiklite kodeerimisjuhend

Tunnused	Tabelisse fikseerida
a) artikli kuupäev	kuupäev
b) erakond või üksikkandidaat, keda artikkel puudutab	nimi
c) kandidaadi ees ja perekonnanimi	nimi
d) online-meediakanali nimi	nimi
e) aktiivne otselink	URL
f) artikli pealkiri (vajadusel elementide kirjeldus)	pealkiri, kirjeldus
g) artiklis esinevad inimesed	nimed, kirjeldus
h) artikli teema	kirjeldus

Tabel 2 jätk.

Tunnused	Tabelisse fikseerida
i) edastatavad seisukohad, sõnumid	kirjeldus
j) kampaaniategevuse sihtgrupp	kirjeldus
k) rünnak/vasturünnak	R, V või 0
l) kohalik omavalitsus, mida kampaania puudutab	nimi
m) kas artikkel ilmus ka paberlehes?	0 või 1
n) paberlehe artikli puhul - lk nr, artikli suurus, märkused	kirjeldus

2.3.2. Valimisreklaamid

Reklaamide valimisse kuulusid valimisreklaamid 29 eestikeelse ajalehe või portaali (neist 7 üleriigilist ja 22 kohalikku) veebilehtedel kolme nädala jooksul enne kohalike omavalitsuste valimisi (28.09.2009-17.10.2009). Üleriigilise meedia analüüs toimus lisaks ka perioodil 07.09-27.09.2009. Analüüs hõlmas olulisemate üleriigiliste ja kohalike päeva- ja nädalalehtede ning portaalide veebilehti (vt tabel 3).

Tabel 3: Valimisreklaamide valimisse kuulunud online ajalehed ja veebiportaalid

Väljaanne	Veebiaadress	Piirkond	Reklaamide arv 28.09-17.10.09, (sulgudes 07.09.-17.10.09)
Postimees	http://www.postimees.ee	Üld	12 (12)
EPL	http://www.epl.ee	Üld	2 (2)
Õhtuleht	http://www.oh tuleht.ee/index.aspx	Üld	5 (6)
Delfi	http://www.delfi.ee/	Üld	19 (22)
Äripäev	http://ap3.ee/	Üld	1 (1)
Eesti Ekspress	http://www.ekspress.ee/	Üld	2 (2)
Maaleht	http://www.maaleht.ee/	Üld	0
Harju Ekspress	http://www.harjuekspress.ee/	Harjumaa	0
Hiiu leht	http://www.hiioleht.ee/	Hiiumaa	0
Järva Teataja	http://www.jt.ee/	Järvamaa	14
Koit	http://www.polvakoit.ee/	Põlvamaa	0
Kuulutaja	http://www.kuulutaja.ee/	Lääne-Virumaa	3
Lääne Elu	http://www.le.ee/	Läänemaa	2
LõunaLeht	http://www.lounaleht.ee	Lõuna-Eesti	2

Tabel 3 jätk.

Väljaanne	Veebiaadress	Piirkond	Reklaamide arv 28.09-17.10.09, (sulgudes 07.09.-17.10.09)
meiema.ee	http://www.meiema.ee/	Saaremaa	4
Nädaline	http://www.nadaline.ee/	Raplamaa	0
Oma Saar	http://www.omasaar.ee/	Saaremaa	4
Pärnu Postimees	http://www.parnupostimees.ee/	Pärnumaa	1
Põhjarannik	http://www.pohjarannik.ee/	Ida-Virumaa	0
Sakala	http://www.sakala.ajaleht.ee/	Viljandimaa	5
Tallinna Postimees	http://www.tallinnapostimees.ee/	Tallinn	11
Tartu Postimees	http://www.tartupostimees.ee/	Tartu ja Tartumaa	11
Valgamaalane	http://www.valgamaalane.ee/	Valgamaa	3
Virumaa Nädalaleht	http://www.vnl.ee/	Virumaa	0
Virumaa Teataja	http://www.virumaateataja.ee/	Virumaa	3
Vooremaa	http://www.vooremaa.ee/	Jõgevamaa	0
Võrumaa Teataja	http://www.vorumaateataja.ee/	Võrumaa	3
Saarlane	http://www.saarlane.ee/	Saarlane	2
Võrumaa24	http://www.vorumaa24.ee/	Võrumaa	5

Analüüsiühikuks oli iga iseseisev reklaam ning vaatlusperioodi jooksul registreeriti kõik mainitud veebilehtedel ilmunud valimisreklaamid tabelisse. Kokku oli vaadeldud lehtedel 145 reklaami, kusjuures eraldi reklaamidena läks neist arvesse 118 (üldpildi selguse huvides jäid arvestusest välja ühel veebiküljel ilmunud sama erakonna reklaamid, kus vaheldus vaid kandidaadi nimi, number ja/või foto). Eraldi on loetud sama reklaami kordused erinevatel veebikülgedel, sest see aitas paremini mõista kampaaniate aktiivsust. Erandjuhtudel (siis on see ka välja toodud) on statistika tegemisel arvestatud vaid unikaalseid reklaame, mida antud aja jooksul oli kõikidel lehtedel kokku 78. Valimisreklaamid kodeeriti vastavalt kodeerimisjuhendile (vt tabel 4).

Tabel 4: Ajalehtede veebilehtedel ja uudisportaalides avaldatud valimisreklaamide kodeerimisjuhend

Tunnused	Tabelisse fikseerida
1. Üldine teave kampaania kohta	
a) erakonna nimi (või üksikkandidaat) <i>Registreeritakse vaid selle erakonna nimi, kelle tegevusest või sõnavõtust artikkel alguse saab. Nt kui artikli peategelased kritiseerivad mõnd teist poliitikut või erakonda, siis seda ei märgita.</i>	nimi
b) kandidaadi ees ja perekonnanimi <i>Registreeritakse vaid selle kandidaadi nimi, kelle tegevusest või sõnavõtust artikkel alguse saab. Nt kui artikli peategelased kritiseerivad mõnd teist poliitikut või erakonda, siis seda ei märgita.</i>	nimi
c) omavalitsus, mida kampaania puudutab	nimi
d) online-meediakanali nimi	nimi
e) üleriigiline või kohalik kanal	Ü või K
f) kampaania fikseerimise kuupäev	kuupäev
g) kuupäev kuni kampaania on lehel nähtav	kuupäev
h) korduv <i>1 - reklaam on varem samal kujul mõnes kanalis juba esinenud</i> <i>2 - reklaam on täpselt samal kujul samas kanalis esinenud, erinevus on vaid kandidaadi nimes ja numbris</i> <i>0 - reklaam ei ole varem üheski kanalis esinenud</i>	1, 2 või 0
2. Kampaania vorm ja sisu	
a) aktiivne otselink reklaamile	URL
b) reklaami paigutus lehel	kirjeldus
c) kampaania vorm (kirjeldada, mis elementidest kampaania koosneb – video, fotod, animafilm, joonistused jne.) ja sisu	kirjeldus
d) kampaanias esinevad inimesed (tuntud poliitikud, „tavalised inimesed“ jne.)	nimi või kirjeldus
e) edastatavad seisukohad, sõnumid	kirjeldus
f) sihtgrupp (kas selgelt esile toodud? Keda ise oletate?)	kirjeldus
g) kas reklaam annab valijale sisulist informatsiooni?	1 või 0
h) kas reklaam tõstab esile mingeid väärtuseid?	1 või 0
i) kas reklaam sisaldab interaktiivseid elemente? (v.a. linkimine)	1 või 0
j) kas tegemist on vastureklaamiga?	1 või 0

Tabel 4 jätk.

Tunnused	Tabelisse fikseerida
k) kas reklaam lingib mingile leheküljele?	1 või 0
l) lingitud lehekülje URL	URL
m) kas lingitud lehekülj annab valijale sisulist informatsiooni?	1 või 0
n) lingitud lehekülje sisu lühikirjeldus	kirjeldus

Võimalik, et valimisreklaame kuvati veebilehtedel IP-aadressi järgi geograafilist piirkonda arvesse võttes, mis võib kaasa tuua analüüsiprobleeme. Samas suuremate ajalehtede ja portaalide reklaamide hinnakirjad sellise võimaluse olemasolu ei kinnita (nt Postimees pakub küll pakette, kus sama reklaam kuvatakse teistel nende gruppi kuuluvatel veebikülgedel (postimees.ee, elu24.ee, sport.postimees.ee, tartupostimees.ee, tallinnapostimees.ee, ilmajaam.ee, soov.ee, 24tundi.ee, reporter.ee, parnupostimees.ee, sakala.ajaleht.ee, virumaateataja.ee, jt.ee, valgamaalane.ee)), kuid IP-aadressi järgi eristamisest pole kuskil juttu. Seetõttu antud töös selle võimalusega ka ei arvestatud.

Peale veebilehtede uurimistulemuste selgumist analüüsiti võrdlusmomendi sissetoomiseks valikuliselt ka valimisreklaame paberlehtedes. Kohalikest lehtedest vaadeldi kõige suurema veebireklaami arvuga lehte (Järva Teataja), ühte keskmise reklaamiarvuga lehte (Sakala), ühte ajalehte, mille veebilehel oli väga vähe valimisreklaami (Pärnu Postimees) ning ühte, mille internetisaidil valimisreklaami polnud (Põhjarannik). Üleriigilistest lehtedest valiti enim reklaame avaldanud veebiajalehe paberversioon (Postimees), keskmise reklaamiarvuga leht (Õhtuleht) ning lisaks ka nädalalehed Eesti Ekspress ja Maaleht, mille veebikülgedel oli väga vähe või polnud üldse valimisreklaami. Paberlehtede ajaliseks analüüsiperioodiks oli 1-17. oktoober 2009 ning võrdlusandmetes on ka veebireklaami puhul kasutatud sama ajaperioodi jooksul avaldatud reklaame. Paberlehe reklaamide kodeerimiseks kasutati veebireklaamide kodeerimisjuhendist tuletatud juhendit (vt tabel 5).

Tabel 5: Paberlehtedes ilmunud valimisreklaamide kodeerimisjuhend

Tunnused	Tabelisse fikseerida
1. Üldine teave kampaania kohta	
a) erakonna nimi (või üksikkandidaat)	nimi
b) kandidaadi ees ja perekonnanimi	nimi
c) omavalitsus, mida kampaania puudutab	nimi
d) paberajalehe nimi	nimi
e) üleriigiline või kohalik kanal	Ü või K
f) kampaania fikseerimise kuupäev	kuupäev
g) kõige hilisem kuupäev, millal samasugune reklaam ilmus	kuupäev
h) korduv (kas kampaania on samal kujul mõnes kanalis juba esinenud?) (1 - jah, 2-sama reklaam, teise kandidaadi nime ja fotoga, 0 - ei)	1, 2 või 0
i) mitu korda sama reklaam erinevates lehenumbrites ilmus?	arv
2. Kampaania vorm ja sisu	
a) reklaami suurus ja paigutus ajalehes	kirjeldus
b) kampaania vorm (kirjeldada, mis elementidest kampaania koosneb – video, fotod, animafilm, joonistused jne.) ja sisu	kirjeldus
c) kampaanias esinevad inimesed (tuntud poliitikud, „tavalised inimesed“ jne.)	nimi või kirjeldus
d) edastatavad seisukohad, sõnumid	kirjeldus
e) sihtgrupp (kas selgelt esile toodud? Keda ise oletate?)	kirjeldus
f) kas reklaam annab valijale sisulist informatsiooni?	1 või 0
g) kas reklaam tõstab esile mingeid väärtuseid?	1 või 0
h) kas samasugune reklaam ilmus ka veebis?	1 või 0
i) kommentaarid paberlehe ja veebireklaami erinevuste kohta	kirjeldus

2.3.3. Kommentaariumid

Kuigi kommenteerimisvõimalus oli olemas pea kõikidel veebilehtedel, ei ole mitmed neist sugugi arvestavad suhtluskeskkonnad. Kohalikest lehtedest on seetõttu analüüsiks võetud veidi üle veerandi kommentaariumidest, rakendades valiku tegemiseks järgnevaid kriteeriume:

1. Kasutades veebilehtede otsingumootoreid leiti artiklid ajavahemikust 11.10-17.10.2009 (nädal enne valimispäeva), mis sisaldasid kasvõi ühte järgmistest sõnadest:
 - *erakond, erakonnad, kampaania, kandidaadid, kandidaat, linnapea, linnavõim, valija, valimised, valimisliidud, valimisliit, vallavanem, vallavõim, volikogu, maksumaksja, omavalitsus*
2. Kohalike saitide valimist jäid välja lehed, millel säärase otsingu tulemusena ei leidunud ühtegi artiklit, millel oleks olnud vähemasti 20 kommentaari.

Tulemuseks on kommentaariumiuuringu valimis kuue kohaliku ajalehe veebiküljed – Järva Teataja, Oma Saar, Pärnu Postimees, Sakala, Valgamaalane ja Võrumaa Teataja. Kuigi ka Tallinna ja Tartu Postimees vastavad eeltoodud kriteeriumitele, siis jäid nad valikust välja, sest nende enim kommenteeritud artiklid olid kogunud oma suure kommentaaride arvu postimees.ee esilehel olles ja nende eraldi analüüsimisel polnud mõtet.

Üleriigilistel veebilehtedel olid küll kõigil arvestatavad kommentaariumid, kuid ajaressursi piiratuse tõttu said neist analüüsiks valitud Postimehe, EPLi ja Delfi artiklite kommentaarid, rakendades samasugust märksõna-otsingut nagu kohalikel lehtedel. Et EPL otsingumootor võimaldas sooritada vaid pealkirjaotsingut, siis parema tulemuse saavutamiseks lisati selle lehe otsingu märksõnade nimistusse järgnevad sõnad:

- *Keskerakond, Reformierakond, Sotsiaaldemokraadid, Sotsiaal-demokraatlik Erakond, Sotsid, Rohelised, Savisaar, Pentus, Laar, Pihl, Strandberg*

Otsingu tulemusel oli võimalik koostada edetabel viimasel valimiseelsel nädalal enim kõneainet pakkunud artiklite kohta. Tabelisse jõudis igast väljaandest 4-6 artiklit (lähtenumbriks oli 5, mõnes väljaandes polnud viiendat artiklit, millel oleks olnud vähemalt 5 kommentaari, mõnedes oli 5-6 kohal olevate artiklite kommentaaride arv väga lähedane). Delfist, kui kõige aktiivsemast kommenteerimiskeskonnast, on välja toodud 10 artiklit (vt ka lisa 1).

Analüüsiühikuks oli iga iseseisev kommentaar ning töö teostamiseks kopeeriti 3-4 enim kommenteeritud artikli (mõnel puhul asendati artikkel edetabelis järgmisel kohal oleva artikliga, kui esimene lugu puudutas teemat, mis ei pakkunud võimalust sisuliseks poliitiliseks aruteluks) kommentaarid Exceli tabelisse. Delfi kommentaaride suure mahu

tõttu võeti sealt omakorda valim – 150 juhuslikult valitud kommentaari artikli kohta. Igale Delfi kommentaarile anti järjekorranumber ning 150 juhuslikku numbrit genereeriti automaatselt statistika abimaterjale sisaldava veebilehe <http://stattrek.com/Tables/Random.aspx> abil. Kommentaare oli vaadeldud artiklitel kokku 2653, peale Delfi kommentaaridest valimi võtmist jäi analüüsiks 1681 kommentaari.

Kommentaari tunnused registreeriti kodeerimisjuhendi (vt ka tabel 6) alusel, märkides tunnuse olemasolu korral märgitakse tabelisse kodeering 1, selle puudumisel 0. Märkuste lahtrisse kirjutatati kommentaarid. Ükski tunnus ei ole teist välistav – näiteks võib üks kommentaar sisaldada samaaegselt nii positiivset kui negatiivset sisu, puudutada nii kandidaati kui valimislubadust jne. Ka võib mõnel juhul olla võimatu otsustada, kas tunnus esineb või mitte. Sellisel juhul jäetakse lahtrisse märke tegemata.

Tabel 6: Kommentaariumite kodeerimisjuhend

Tunnus	Tunnuse seletus	Tabelisse fikseerida
a) sisuliselt arvestatav kommentaar	kommentaar, mis puudutab kasvõi kaudselt artiklis käsitletavat teemat ja ei kujuta endast laussõimu	1 või 0
b) laim	laussõim, roppused, solvangud	1 või 0
c) kommentaar kandidaadi kohta	kommentaar puudutab kandidaadi varasemaid tegusid nii poliitikas kui muus vallas, tema väljanägemist või isiklikku elu	1 või 0
d) kommentaar valimislubaduse kohta	kommentaar puudutab antud valimistel tõstatatud teemat	1 või 0
e) kampaania	kommentaar on/tundub olevat mõne erakonna või kandidaadi kampaania osa	1 või 0
f) positiivne sisu	kommentaar sisaldab positiivset hinnangut kandidaadile, erakonnale, mõnele tegevusele vmt	1 või 0
g) negatiivne sisu	kommentaar sisaldab negatiivset hinnangut kandidaadile, erakonnale, mõnele tegevusele vmt	1 või 0
h) omavaheline suhtlus	kommentaator pöördub oma kommentaaris mõne eelneva kommenteerija poole	1 või 0
i) märkused	teema, mida kommentaaris puudutatakse; inimene, keda kommenteeritakse	Kirjeldus

3. Uuringutulemused

3.1. Online uudised ja arvamused

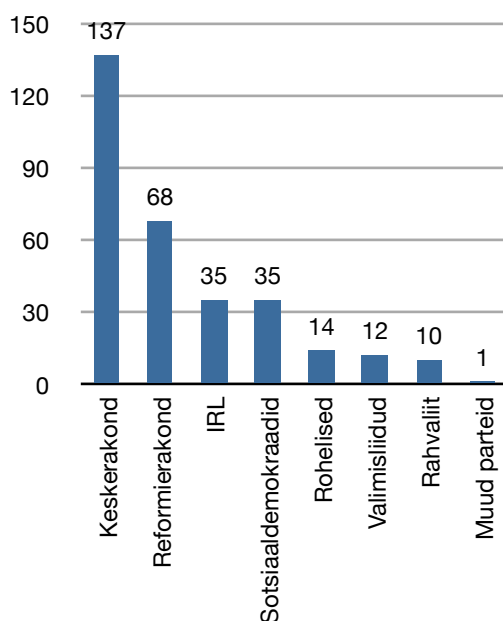
3.1.1. Üldine statistika

Analüüsides vaatlusperioodil ilmunud artikleid erakondade ja poliitikute seisukohast, kellest juttu on, selgub, et kõige rohkem kirjutatakse Keskerakonna tegevusest, kes edestab teisi ülivõimsalt (45,2% artiklitest on kirjutatud Keskerakonnast), Reformierakond on teisel kohal (22,4%), sotsiaaldemokraate ja IRLi puudutab 11,6% artiklitest. Rahvaliit, Rohelised ja valimisliidud on esindatud suhteliselt marginaalselt (vt joonis 3).

Et Keskerakond saab teistest palju enam tähelepanu, siis on ka suhteliselt loogiline, et kõige rohkem kirjutatakse just Edgar Savisaarest (21,5% artikleid). Teisi poliitikuid puudutatakse juba kordades vähem, enim mainimist väärivad Andrus Ansip ja muud erakondade juhid ning Tallinna abilinnapead (vt joonis 4).

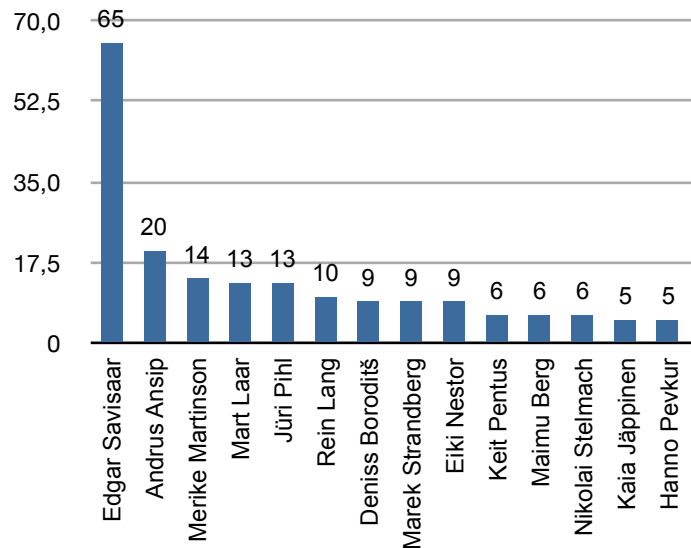
Nii erakondade kui poliitikute mainimise edetabelid näitavad, et enim tähelepanu jagub põhilistele suurtele jõududele ja erakondade tipppoliitikutele. Seejuures ei ole isegi nii oluline nende kandideerimine antud valimistel (teatavasti Andrus Ansip selles tsüklis ei osalenud), vaid ilmselt hoopis nende kuulsus ning harjumus seostada erakonna nägu konkreetsete inimestega. Enimmainitud poliitikute hulgas ei ole ühtegi väljaspool Tallinna kandideerivat inimest.

Tallinn domineerib ülivõimsalt ka artikli teemade geograafilises lõikes (mis on suhteliselt loogiline, sest tegemist on vaid üleriigilise online meedia analüüsiga). Tallinna teemasid arutab 42,6% artiklitest ning 46,2% on üldteemadel (need kaks kategooriat ei välista tingimata teineteist). Teistest omavalitsustest on mingil määral kirjutatud Tartu, Viimsi ja

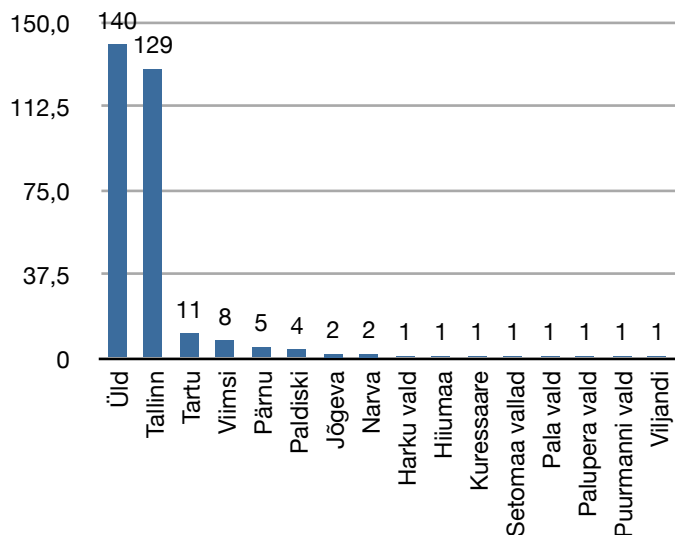
Joonis 3: Üleriigilises online meedias 07.09-27.09.2009 ilmunud kampaania-tegevust puudutavate artiklite arv erakondade kaupa, millega artikli sisu seotud on. n=303

Pärnu teemadel (vastavalt 3,6%, 2,6% ja 1,7%), ülejäänud on saanud väga vähe tähelepanu (vt joonis 5). Huvitav on sealjuures ka see, et väiksemad omavalitsused jõuavad üleriigilise meedia fookusesse peamiselt vaid korruptsioonisüüdistuste ja tülide ning kurioosumite kaudu. Näidetena võib tuua artikli Reformierakonna ebaausatest võtetest IRLi kandidaatide mõjutamisel Puurmanni vallas: “Puurmani noored ajasid valitsusparteid omavahel tõsiselt tülli” (epl.ee, 17.09.2009) või loo spordihullust veidrikust kojamehest, kes kandideerib Kuressaares: “Villu Veel loodab valimistel koguda kümme häält” (Delfi, 15.09.2009).

Joonis 4: Üleriigilises online meedias 07.09-27.09.2009 ilmunud kampaaniategevust puudutavate artiklite arv poliitikute kaupa, keda neis tsiteeritakse või kelle tegevusest kirjutatakse - **enimmainitud poliitikud nimeliselt**. n=303

Teemade osas moodustavad kõige märkimisväärsema osa Keskerakonna ja valitsuserakondade (IRL ja Reformierakond) omavaheline jagelemine. Ligi 15%-s artiklitest kritiseeritakse Keskerakonna tegevust kas Tallinnas või kuskil mujal (põhiselt Pärnus). Teist sama palju lugusid on suunatud valitsuse (põhiliselt Ansipi ja Reformierakonna, aga ka IRLi) negatiivsete tegude rõhutamisele.

Joonis 5: Üleriigilises online meedias 07.09-27.09.2009 ilmunud kampaaniategevust puudutavate artiklite arv **omavalitsuste kaupa**, millega artikli sisu seotud on. n=303

Muudest teemadest on palju tähelepanu saanud abivajajate aitamine (tööpuudus, toetused) ning kaks skandaali (esimene neist seoses Edgar Savisaare Moskva visiidiga, kus Savisaar

olla nõustunud Venemaa ajalookäsitlusega ning teine, mis puudutas Rein Langi väidetavat riigivastast tegevust Sergei Markovi viisakeelu tühistamisel).

Juba teemadest on selge, et konfliktid saavad meedias väga palju sõna. Andmete järgi võib ligi 50% artiklitest lugeda rünnakuks kellegi aadressil ning peaaegu 16% artiklitest on vastureaktsioon nendele rünnakutele. Vaid vähem kui 40% artiklitest on neutraalsed, kus poliitikud tegelevad oma seisukoha edastamisega, ilma kedagi teist seejuures maha tegemata või mahategemisele vastamata.

3.1.2. Online ajakirjandusele omased võtted

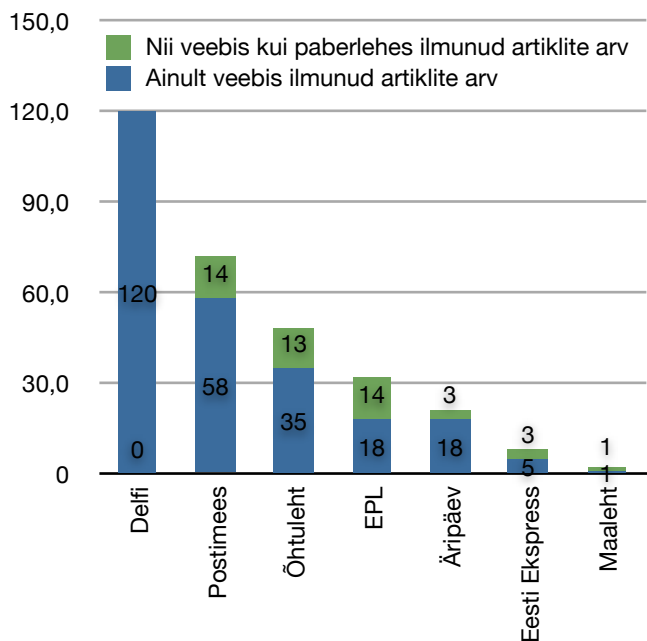
3.1.2.1. Online vs paberleht

Kui jätta arvestusest välja uudisteportaal Delfi, siis on vaid veidi üle veerandi (26,2%) kõikidest online artiklitest ilmunud ka paberlehtedes, mõnel juhul on paberlehes kasutatud online ajakirjanduses ilmunud tsitaati või mõtet, kuid enamasti on ka sama teemakäsitluse korral tegemist erinevate artiklitega. Kuigi paljud paberlehe artiklid on kättesaadavad ka internetist (see erineb väljaannete lõikes suuresti ning on aja jooksul ka muutunud), võivad nad antud juhul olla valimist välja jäänud. Trükipressi materjal ilmub online keskkonda enamasti ühekorraga öösel, uued online uudised lisanduvad aga pidevalt ning võivad päeva jooksul paberlehe artiklid esilehelt kõrvale tõrjuda.

Erinevad ajalehed ei ole paber- ja veebikeskkonna võrdluses päris sarnased. Kui EPLi veebiküljel ilmunud artiklitest on peaaegu pooled ilmunud ka paberlehes, siis Õhtulehel on see suhe umbkaudu üks kolmele. Postimehe ja Äripäeva online versioonid kattuvad füüsiliste ajalehtedega väga vähe - vaid umbes 1/5 kuni 1/7 veebiküljel avaldatud lugudest on paberlehe lood (vt joonis 6).

Kõige paremini illustreerivad online ja paberlehtede erinevusi skandaalide kajastamised. Mõlema vaadeldud perioodi olulisema skandaali puhul (esimene neist tekkis peale Edgar Savisaare Moskva visiiti, kus ta väidetavalt nõustus Venemaa ajalookäsitlusega, teine aga

puudutas Sergei Markovi viisakeelu tühistamist Rein Langi poolt (vt ptk 3.1.2.3)) avaneb online meedias ja paberlehtedes täiesti erinev pilt. Kui paberlehtedes ilmuvad pikemad ülevaated olukorrast, mis viitavad mitmetele erinevatele allikatele, siis online meedia avaldab kiiresti suure hulga artikleid, millest enamik tsiteerib vaid ühte allikat ja tema seisukohti.

Näitena võib tuua Postimehe paberlehes ilmunud artikli “Justiitsminister Langi umbusaldamine kogub

Joonis 6: Üleriigilises online meedias 07.09-27.09.2009 ilmunud kampaaniategevust puudutavate artiklite arv **väljaannete kaupa online meedia ja paberlehe võrdluses**, n=303.

hoogu” (15.09.2009), mis viitab Rein Langi, Marko Mikhelsoni, Ain Seppiku, Andrus Ansipi, Valdur Lahtvee, Karel Rüütli, Andres Herkeli, Sven Mikseri ja sotsiaaldemokraatide sõnavõttudele-kirjutistele ning põimib sinna ka ajakirjaniku üldisema kirjelduse olukorrast. Samal ajal avaldab online ajakirjandus artikleid nagu “Reps: Savisaare ja Grözlovi kohtumist on ajakirjanduses valesti esitatud” (epl.ee, 12.09.2009), kus toimetamata kujul saab sõna vaid Mailis Reps või “Mikser tahab kutsuda Langi väliskomisjoni ette aru andma” (postimees.ee, 23.09.2009), kus oma seisukohti esitab Sven Mikser.

Toodud näited demonstreerivad, et online meedias on üksikutel poliitikutel kergem löögile pääseda ning end valijale meeldejäävaks teha (seda ka väljaspool skandaale, kuigi just skandaalide ja eriolukordade puhul tegutseb online ajakirjandus muu meediaga võrreldes eriti kiiresti ja laiaulatuslikult). Ka levivad sellised ühe allikaga artiklid tihti mitmesse meediakanalisse, mis suurendab nende nähtavust veelgi. Näiteks Sotsiaaldemokraatliku Erakonna väljastatud pressiteade⁴ Eiki Nestori kommentaariga valitsuse otsuse kohta müüa maha Telekomis aktsiad on avaldatud sama pealkirjaga ja sisuliselt sõna-sõnalt sama tekstina lausa viiel vaadeldud veebilehel (vaata lisa 5) - nii Eesti Ekspress, EPL, Delfi kui ka Postimees on 22. septembril üles riputanud artiklid pealkirjaga “Nestor: riik müüb

kuldmune muneva kana”. Õhtuleht online’i pealkiri erineb ainsana teistest: “Nestor ja Savisaar: riik müüb kuldmune muneva kana” - nemad on oma artiklisse liitnud ka Keskerakonna pressiteate Edgar Savisaare seisukohtadega, mis teistes kanalites on ilmunud eraldi artiklina (sama on teinud ka ekspress.ee, kuid see ei kajastu pealkirjas). Seda, kuidas erakondade ja poliitikute pressiteated ning blogipostitused online ajakirjandusse jõuavad, on täpsemalt vaadeldud peatükis 3.1.2.2.

Ülaltoodu annab alust järeldada, et pilt, mille saab poliitikast inimene, kes tarbib peamiselt online uudiseid, erineb oluliselt sellest, mille loob endale pabermeediat lugev inimene - kui esimesel juhul peab inimene peaaegu filtreerimata infomassist eraldama olulise ja mitteolulise ning leidma loetule konteksti, siis paberlehes on see töö lugeja eest palju rohkem ära tehtud. Sügavama poliitikahuviga lugejatele on ka esimene variant ilmselt jõukohane, kuid pinnapealse tarbija jaoks võib online meedias asjade tegelik sisu jääda hoomamatuks.

Huvitavaid tähelepanekuid paberlehtede ja online ajakirjanduse erinevuste kohta võib teha ka meelelahutuslikumate teemade kajastamist jälgides. Näiteks Cathy Tullkvisti kandideerimist puudutav IRL pressiteade², mis ilmus samal päeval (07.09.2009) nii Delfis kui ELU24-s, jõudis järgmisel päeval ka Postimehe paberlehte - seda küll oluliselt lühemal kujul - online loo seitsmest lõigust olid ära trükitud esimesed kaks ning kuigi tekstis oli alles viide Tullkvistile kui rõivatööstuse etalonkehale, oli pealkiri vähem bravuurikas - Elu24 pealkirjast “Etalonkeha liitus Isamaa ja Res Publica Liiduga” oli saanud “Endine tippmodell liitus IRLiga” (Postimees, 08.09.2009). (vt lisa 8)

Veel tagasihoidlikumalt on Postimehe paberlehes aga lähenetud samal päeval ELU24-s avaldatud artiklile laulja Sulo Tintse liitumise kohta Keskerakonnaga (vt lisa 9). Kui online artiklis soovitakse Sulole liitumise puhul edu ning palutakse lugejatel ennustada, millised kuulsused veel Keskerakonda astuvad, siis paberlehes on tegemist suhteliselt lakoonilise kahelauselise nupukesega. Online’i mahlasest pealkirjast “Lembelaulik Sulo on Keskerakonna värskeim õis” (elu24.ee, 07.09.2009) on saanud palju tagasihoidlikum “Laulik Sulo valis Keskerakonna” (Postimees, 08.09.2009). Ka on erinevalt paberlehest online loo juures fotomaterjal - lisatud on 15-st pildist koosnev galerii Sulost mingil meelelahutusüritusel võidu peale Vana Tallinna shote joomas.

3.1.2.2. Poliitikute blogid ja parteide pressiteated

Pidevas uuenemisläbimise online ajakirjandus otsib värskeid pealkirju ning seetõttu avaldatakse suurema ajakirjandusliku lisapanusega poliitikute blogipostitusi ning parteide pressiteateid, andes nii poliitikutele võimaluse end ise pildil hoida ning just endale sobivaid teemasid luubi alla tõsta. Näiteks refereerib Delfi 20. septembril sotsiaaldemokraat Hannes Rummi blogipostitus¹ (“Savisaar hävitab Tallinna lasteaedades 100-150 töökohta” 20.09.2009). Postimees.ee (Elu24) ja Delfi on 7. septembril avaldanud paari kosmeetilise muudatusega IRLi pressiteate² modelli ja ettevõtja Cathy Tullkvisti astumisest Isamaa ja Res Publica liitu ning tema kandideerimisest Viimsi vallavolikokku. Ohtuleht.ee on 14. septembril kasutanud Keskerakonna uudist kartulite ja küttepude jagamise kohta³.

Vaadates veidi lähemalt seda, millisel kujul blogipostitused või pressiteated online meediasse jõuavad, selgub, et näiteks mainitud Rummi artikli puhul on tegu praktiliselt 100%-liselt sama tekstiga - vaid üks number ja “%” märgid on kirjutatud sõnadega ning lisatud on kolm lausejuppi, mis muudavad teksti ümberjutustuseks (*“Riigikogu sotsiaaldemokraadist liikme Hannes Rummi hinnangul...”*, *“...kirjutab Rumm oma blogis”* ning *“...selgitab ta”*). Kõige tähelepanuväärsem muutus on aga artikli pealkiri - kui Rummi blogipostitus on tituleeritud: “Savisaar hävitab Tallinna lasteaedades 100-150 töökohta”, siis vähem kui neli tundi hiljem on sellest saanud tunduvalt kõmulisema pealkirjaga Delfi artikkel “Rumm: Savisaar ajab lasteaiatöötajad reisisaatjaks” (20.09.2009) (Vaata ka lisa 6).

Ka Cathy Tullkvisti puudutav IRLi pressiteade on Elu24-s ja Delfis avaldatud sisuliselt samal kujul (vt lisa 8), mõlemad väljaanded on ära jätnud vaid mõned lühikesed lõigud. Erinevalt Delfist, kes on muutumatuna kasutanud ka IRLi enda pealkirja, on Elu24 panustanud meelelahutuslikumale poolele ning pealkirjast “Cathy Tullkvist liitus Isamaa ja Res Publica Liiduga” on saanud “Etalonkeha liitus Isamaa ja Res Publica Liiduga” (postimees.ee/Elu24, 07.09.2009). Samasisuline lisand on ka liidis:

- Modell ja ettevõtja Cathy Tullkvist astus Isamaa ja Res Publica liitu ning kandideerib eelseisvatel kohalikel valimistel erakonna nimekirjas Viimsi vallavolikogusse. (irl.ee)

- Eesti rõivatööstuse etalonkeha, Cathy Tullkvist astus Isamaa ja Res Publica Liitu ning kandideerib eelseisvatel kohalikel valimistel erakonna nimekirjas Viimsi vallavolikogusse. (elu24.ee)

Keskerakondliku linnavalitsuse uudis “Tallinn rakendab täiendavaid abimeetmeid” (14.09.2009) on Õhtulehe veebilehel samal päeval ilmunud praktiliselt sõnasõnalt identse artiklina “Savisaar jagab hädasolijatele kartuleid ja küttepuid”, kus lisaks muudetud pealkirjale on kirjutatud uus liid (vt lisa 7):

- *Linnapea Edgar Savisaar tutvustas täna Vabaduse väljakul abipaketi uusi meetmeid, millega linn toetab toimetulekuraskustes peresid talveks valmistuvas pealinnas. (keskerakond.ee)*
- *Tallinna linnavalitus kutsus täna ajakirjanikud Vabaduse väljakule, et puuriitade ja kartulikottide vahel tutvustada lisameetmeid, millega linn hakkab toetama toimetulekuraskustesse sattunud peresid. (ohtuleht.ee)*

Võrreldes originaallooga on valitud intrigeerivam pealkiri, milles on rõhk viidud umbisikuliselt Tallinnalt Edgar Savisaare isiku peale. Liidis aga püüab toimetaja asjale veidi iroonilist võtit anda, pannes rõhutatult ametliku kõnepruugi (*lisameetmete tutvustamine*) kokku kartulikottide ja puuriitadega, mida Keskerakonna uudis ise ei maini.

Kuigi põhiliselt saavad ajalehtede ja portaalide veebikülgedel sõna needsamad poliitikud, keda tsiteerib ka muu ajakirjandus, annab online ajakirjanduse huvi värskete kõmuliste pealkirjade järgi võimaluse meediakünnis ületada ka nendel inimestel, kes suudavad sellist sisu toota. Näiteks viitab Õhtulehe võrguväljaanne Kesknädalale, kus Max Kaur väidab, et Mart Laar ja Hermann Simm varjavad ühiselt mingeid saladusi Estonia huku kohta ja on võibolla isegi selles süüdi (“Kesknädal: Estonia huku saladusi küsige Herman Simmilt ja Mart Laarilt”, ohtuleht.ee, 23.09.2009). Samal ajal ei ole Kesknädala artikli põhirõhk sugugi Simmil ja Laaril (“Parvlaev Estonia lasti põhja? Kas NATO?”, kesknadal.ee, 23.09.2009), mille Õhtuleht on pikast artiklist üles noppinud ning millest ka pealkirja teinud. (Vt lisa 10).

Ülaltoodud näidetest on näha, et online-lehtede toimetajad panustavad peamiselt lõovatesse pealkirjadesse, sisu osas jäävad nad sageli pressiteate või blogipostituse kopeerimise juurde. Ilmselt hakkavad säärase trendi jätkudes poliitikud senisest enam ka ise samades kategooriates mõtlema ning tootmagi online ajakirjandusele sobivaid uudispealkirju.

Samal ajal peavad poliitikud arvestama, et kuigi online meedia annab neile tunduvalt rohkem sõna neile endile sobival kujul, siis kõmuliste ja meelelahutuslike pealkirjade kultus võib hoolimata teksti sisust selle sõnumit tugevalt moonutada ning lugejatele eelhoiaku tekitada. Uudisteportaal Delfi on avaldanud seoses Edgar Savisaare Vene skandaaliga (vt ptk 3.1.2.3) artikli pealkirjaga “Seppik: Eesti okupeerimine ei ole üheselt võetav” (15.09.2009), mis on kogunud olulise hulga kommentaare (208) ja pakkunud seega palju kõneainet. Ain Seppikut tsiteeritakse artiklis järgmiselt:

- "Mina ei ole ajaloolane. Mina olen sügavalt seda meelt, et Eesti okupeeriti. Aga see ei ole samas ka nii üheseltvõetav. Siin kasutati ajaloos esmakordselt väga peent tehnoloogiat."

Samal ajal aga ütleb Seppik, et Savisaarele on meedia poolt sõnad suhu pandud. Kuigi artikli pealkiri pole otseselt vale ja Seppik püüab tõepoolest mõlemale poolele korrigeerida, rebib see poliitiku mõtte siiski kontekstist välja ning toetab väga tugevalt skandaali põhjustanud algset väidet, et Savisaar nõustub Venemaa ajalookäsitlusega. Seda aga Seppik vaevalt teha soovis.

Samal viisil töötab poliitiku vastu Õhtuleht online'i pealkiri “Savisaar: suppi võin jagada! Reisisaatjaks? Ei, aitäh!” (07.09.2009), mis on ajendatud ajakirjaniku küsimusest supiköögis toitu jagavale Edgar Savisaarele selle kohta, kas too ka reisisaatja tööd proovida plaanib:

- “Pärimise peale, kas Savisaar pole mõelnud, et katsetaks omal nahal ka tolle töö võlusi ja vergusid, linnapea hetke vaikib. "Võib-olla on see hea mõte, aga esialgu proovin siin seda supijagamist."

Kuigi Savisaar ei ütle ühtegi halvustavat sõna reisisaatja töö kohta, on pealkirjal justnimelt selline toon.

3.1.2.3. Skandaalid

Vaadeldud perioodil said väga palju tähelepanu kaks skandaali, millel otsest seost kohalike omavalitsuste valimistega ei olnudki, kuid mida erinevate sõnavõttude ning aktsioonidega pikalt ja aktiivselt meedias pinnal hoiti.

Esimene neist puudutas juba mainitud Edgar Savisaare Venemaa visiiti, mille tulemusel jõudsid meediasse väited, justkui nõustuks Savisaar Venemaa ajalookäsitlusega (“Savisaar ja Vene spiiker: Teise ilmasõja ajalugu ei tohi ümber kirjutada”, epl.ee, 11.09.2009).

Keskerakond ja Savisaar hakkasid seda infot kiiresti ümber lükkama ning meediat süüdistama (nt “Savisaar: minu suhu on pandud sõnad, mis mulle ei kuulu”, epl.ee, 11.09.2009 või “Enn Eesmaa: mina ei usu, et Savisaar nii ütles”, epl.ee, 11.09.2009). Opositsioon aga püüdis samal ajal eestlaste vene-hirmu enda huvides ära kasutada (nt Igor Gräzini “Savisaar ja Nürnbergi otsused”, ohtuleht.ee, 16.09.2009 või “Jaak Juske: Vastupanuvõitluse päeva lugu”, Delfi, 18.09.2009). Savisaart nõuti Riigikogu väliskomisjoni ette aru andma ning kui ta keeldus, said alust uued spekulatsioonid: “Intervjuu: Marko Mikhelson: kas Savisaarel on midagi varjata, et ta keeldub riigikoguga info vahetamisest”, Delfi, 21.09.2009).

Eriti aktiivselt tegeles Vene teemaga IRLi esimees Mart Laar, kelle valijaskonnale antud küsimus kindlasti kõige rohkem korda läks. Laar püüdis selgeks teha, et Edgar Savisaar on ohtlik Eesti iseseisvusele (“Laar: Keskerakond valigu Eesti või naasku N.Liitu”, Delfi, 12.09.2009; “Uudis: Laar: kaua Keskerakond end Venemaal mõnitada laseb”, Äripäev online, 12.09.2009; “Venemaast ja ajaloo ümberhindamisest”, ohtuleht.ee, 18.09.2009), kuid püüdis samal ajal ka vene rahvusest valijaid mitte pahandada (Intervjuu: “Laar: kohalikud venelased ei pea end okupantidena tundma”, postimees.ee, 16.09.2009).

Teine suurem skandaal lahvatas umbes kaks nädalat hiljem Rein Langi ümber, keda sotsiaaldemokraadid ning vähemal määral ka keskerakondlased asusid süüdistama riigivastases tegevuses seoses Eesti-vastaste küberrünnakutega seotud Vene poliitiku Sergei Markovi viisakeelu tühistamisega ajal, mil ta oli välisminister, kuid täitis ajutiselt ka siseministri kohuseid (“Sotsid nõuavad Langi lahkumist ministriametist”, Delfi, 23.09.2009; “Sotsid algatavad Langi umbusaldamise”, postimees.ee, 24.09.2009; “Seppik pöördus Markovi pärast kaposse”, ohtuleht.ee, 25.09.2009). Rein Lang asus end koheselt kaitsma, õigustades oma otsuse tagamaid (“Lang: ma pole teinud ühtegi Eesti julgeolekut kahjustavat otsust”, Äripäev online, 23.09.2009 ning “Rein Lang: Markov on kaabakas, mitte kurjategija”, Delfi, 25.09.2009). Viisakeelu tühistamisega seoses vastakaid väiteid esitanud välisminister Urmas Paet pani aga kahtluse alla tema olulisuse, öeldes, et tegu on valimiskampaania osaga (Intervjuu: Paet: “Olen täiesti kindel, et viisaskandaal on seotud valimistega”, Delfi, 25.09.2009). Sotsiaaldemokraatide väitel kasutas Reformierakond tähelepanu kõrvalejuhtimise meetodit veel, avaldades Tallinna lasteaedade rahastamisega seoses umbusaldust abilinnapeale Kaia Jäppinenile (Sotsid: “Jäppineni umbusaldamine näitab Reformi ebaühtsust”, Delfi, 27.09.2009). See umbusaldusavaldus oli

sotsiaaldemokraadi Jaak Juske sõnul ette võetud vaid selleks, et juhtida tähelepanu kõrvale Rein Langiga seotud viisaskandaalist.

Äramärkimist tasub see, et online ajakirjandus on pidevas muutumises ning kiire reageerimine on seetõttu äärmiselt oluline. Kuuma teema esile kerkides ilmuvad vastused rünnakutele tundide, mitte enam päevadega, nagu see toimub trükiajakirjanduses. Lisaks sellele refereeritakse ja paljundatakse ühte artiklit kiiresti paljudes erinevates meediakanalites. Jälgides näiteks Savisaare Venemaal käigu järel puhkenud skandaalist kirjutatud artiklite ajalist telge, siis peale esimest lugu Delfis 10. septembril ("Savisaar: meil on, mida Moskvalt õppida"), kirjutatakse sel teemal järgneva kahe päeva jooksul erinevatel meediasaitidel 15 korral, sellele järgneva nädala jooksul kokku aga veel vaid kuuel korral. Langi viisaskandaali puhul on aga pea kõik artiklid (23 lugu 25st) ilmunud kolme esimese päeva jooksul (23.09-25.09.2009). Et teema käsitlemine jääb vaadeldud perioodi lõppu, siis on siinkohal kahjuks raske hinnata, kui kiiresti sellest rääkimine vaibus.

3.1.2.4. Poliitiline tegevus meedia jaoks ning populism

Et online ajakirjanduses on paberlehtedega võrreldes ruumi palju enam, annab see poliitikutele senisest rohkem võimalusi teha ja öelda asju, mis meediapildis silma hakkaksid ja tähelepanu ärataksid. Lisaks juba eelpoolgi mainitud kõmuliste pealkirjade kultusele lisandub siinkohal veel üks dimensioon - üritused, mis pakuvad võimalusi meeleolukateks fotodeks.

Seoses majanduskriisiga oli 2009. aasta kohalike omavalitsuste valimiste kampaania üks olulisemaid teemasid abivajajate aitamine ning eriti hästi oskas seda oma huvides ära kasutada Keskerakond. Edgar Savisaar tuli oma juhitoollilt rahva sekka ja jagas koos 2009. aasta Miss Estonia Diana Arnoga supiköögis vaestele sööki, andes ainek nii uudislugudeks ("Linnapea jagab täna abivajajaile suppi", epl.ee, 07.09.2009) kui fotogaleriideks nii Postimehe, Õhtulehe kui Delfi veebikülgedel ("FOTOD: Savisaar kehastus "kokatädiks", Delfi, 07.09.2009). Linlastele tasuta küttepuude ning talvekartulite kinkimise aktsiooni, milleks osteti turuhinnast kallimaid kartuleid, mida Vabaduse Väljakul uhkelt eksponeeriti ning mis hiljem ebaõigete hoiustamistingimuste tõttu mädanema läksid, nimetati aga ajakirjanduses korduvalt lausa äärmuslikuks populismiks ("Ivo Rull:....": 2009, Kivirähk: 2009).

Rahvale lähemale püüdis jõuda ka Reformierakond. Näiteks peaminister Andrus Ansip käis poliitikakooli nime all isiklikult kohtumas Haabersti ja Kristiine linnaosa pensionäridega (“Ansip õpetab valimiste eel eakatele poliitikat”, Delfi, 10.09.2009), et kinnitada vanadele inimestele, et pensione ei vähendata ning tema endale eripensioni ei soovi.

Näiteid leiab aga ka teistest valdkondadest. Tavainimese jaoks ehk suhteliselt raskesti mõistetav ja hallatav teema - Eesti Telekom müük enamusaksjonär TeliaSonera AB-le, lihtsustatakse meedias riigivara mahaparseldamiseks. Arvamusloos “Telekomi must stsenaarium – reaalsus” (ohtuleht.ee, 24.09.2009) ning uudisartiklis “Savisaar: riigi vara müüv valitsus tuleb maha võtta” (Äripäev online, 25.09.2009) hoiatab Edgar Savisaar, et Ansip müüb maha Eesti majanduse kroonijuveeli, et päästa praegune valitsus ning järgmised peavad hakkama kõike, mida Ansip müüb, tagasi ostma. Valitsus tuleb välja vahetada ja mida varem, seda parem. Veidi vähem karmis toonis kritiseerivad valitsust samal teemal ka Marek Strandberg, Eiki Nestor ja Aivar Sõerd.

Tallinnas Keskerakonnale vastanduvad nn “valged jõud” on justkui ühiselt võtnud ette ühe konkreetse teema - Tallinna linn raiskab raha (eriti propagandale) ning võtab seda laste ja perede arvelt. Nii Reformierakond, IRL kui sotsiaaldemokraadid on otsustanud sellele olukorrale lõpu teha ja raha õigesse kohta tagasi anda. (“Laar: tallinlasi on üle aasta lollitatud”, postimees.ee, 08.09.2009; “Pihl: sotsid näevad kohti kärbetel”, postimees.ee, 08.09.2009; “Reform: Tallinnas on toimunud hullamine”, postimees.ee, 08.09.2009).

Kerge viis end meediapildis hoida paistab olevat kuulsuste meelitamine oma erakonda (nt “Lembelaulik Sulo on Keskerakonna värskaim õis”, postimees.ee/ELU24, 07.09.2009 või “Lahing beibede üle ei ole lõppenud: miss Cathy astus IRLi”, ekspress.ee, 07.09.2009). Kuulsuste erakonna valikutest kirjutati artiklite arvu vaadates pea sama palju, kui olimest (küte, vesi, infrastruktuur, prügi) ning tunduvalt rohkem kui maamaksuga seotud küsimustest, kuigi mõlemad teemad kuuluvad kohalike omavalitsuste pädevusse ning oleksid võinud seega valimiste eel olulised olla. Ka kuulsatest inimestest rääkimine annab mitte nii kuulsatele poliitikutele võimaluse meediasse pääseda - näiteks on Tallinna linnavolikogu liige Nikolai Stelmach (IRL) volikogu istungil üles võtnud Liis Lassi küsimuse, “soovides saada selgust üksikasjades, mis puudutavad skandaalse meediafiguuri Liis Lassi salapärast ilmumist ja sama salapärast kadumist Tallinna linnasüsteemis” (“Stelmach: Liis Lass keeldus sundparteistamisest?”, Delfi, 18.09.2009).

Meedia jaoks lavastatud sündmusteks võib kindlasti lugeda ka Savisaare kabinetis oleva veebikaamera taasavamist (“Edgar Savisaar avab taas oma veebikaamera”, Äripäev online, 15.09.2009) ning linnajuhtide ühist elektriautode pistiku testimist (“VIDEO: Tallinna esimesed elektriautode laadimise pistikud. Savisaar, Mutli ja Ratas laevad Vabaduse väljaku parklas elektriautosid.”, Delfi, 22.09.2009).

¹ “Savisaar hävitab Tallinna lasteaedades 100-150 töökohta” Hannes Rumm (<http://hannesrumm.blogspot.com/2009/09/savisaar-havitab-tallinna-lasteaedades.html>) 20.09.2009

² “Cathy Tullkvist liitus Isamaa ja Res Publica Liiduga” IRL (<http://www.irl.ee/et/Meedia/Uudised/1522/cathy-tullkvist-liitus-isamaa-ja-res-publica-liiduga/>). 07.09.2009

³ “Tallinn rakendab täiendavaid abimeetmeid” Keskerakond <http://www.keskerakond.ee/meedia/uudised>) 14.09.2009

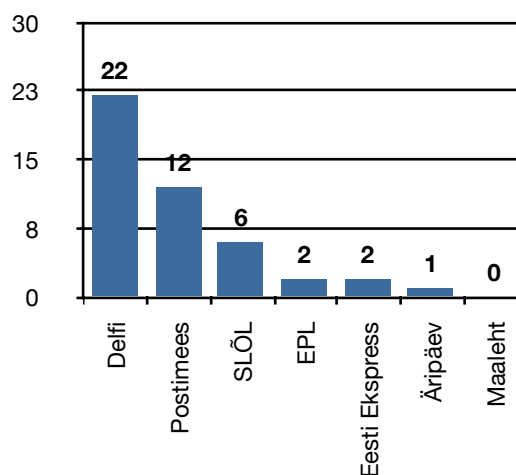
⁴ “Nestor: riik müüb kuldmune muneva kana” Sotsiaaldemokraatlik Erakond. http://sotsdem.ee/index.php?article_id=1750&img=1&page=49&action=article& 22.09.2009

3.2. Valimisreklaamid ajalehtede ja portaalide veebilehtedel

3.2.1. Veebireklaami üldiseloostus

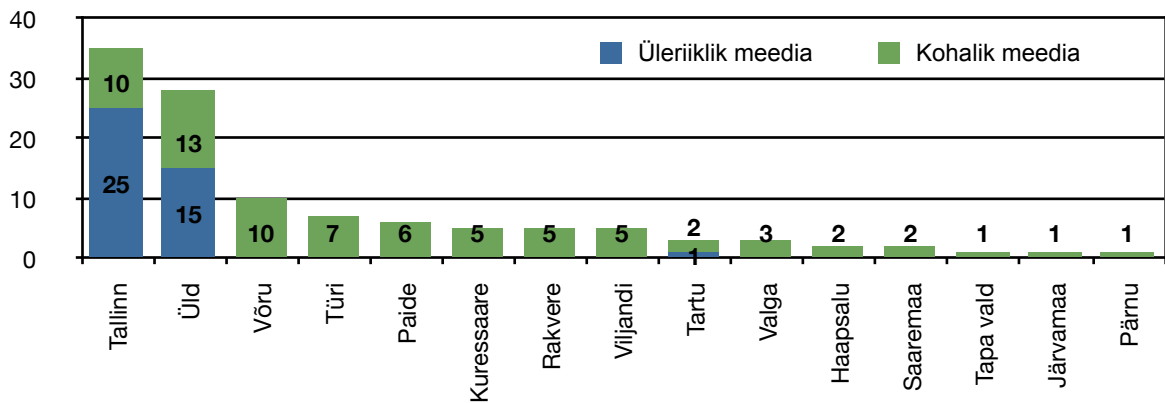
Kohalike omavalitsuste valimiste kampaania üleriigilise meedia (Postimees, EPL, Õhtuleht, Äripäev, Eesti Ekspress ja Maaleht) veebikülgedel sai tõsisema hoo sisse alles kaks nädalat enne valimisi. Üleriigilise meedia vaatlusperiood oli 6 nädalat – 7. septembrist kuni 17. oktoobrini ning selle aja võib jagada kaheks väga selgeks perioodiks – kui esimese nelja ja poole nädala jooksul ilmus kõikidel lehtedel kokku vaid 9 reklaami, siis 11 päeval enne valimisi (07.10-17.10) võis erinevates online väljaannetes kokku lugeda 36 reklaami.

Peamiselt ilmus valimisreklaam Delfis (22 reklaami) ja Postimehe netilehel (12 reklaami), arvestada võib ka veel Õhtulehe veebisaiti (6 reklaami), kuid Eesti Ekspress ja EPL (mõlemas 2 reklaami), Äripäev (1 reklaam) ning Maaleht (0 reklaami) jäid põhimõtteliselt online valimiskampaaniast kõrvale (vt ka joonis 7). Sealjuures tasub märkida, et see edetabel klapiib vägagi veebisaitide külastatavuse edetabeliga (vt joonis 1) - poliitiline reklaam on üleriigilistes online kanalites suunatud vaid kõige populaarsematele lehekülgedele.

Joonis 7: Valimisreklaamide arv üleriigilistel lehtedel (07.09-17.10)

Üleriigilises online meedias ilmunud reklaamid olid kas üldised erakonnareklaamid või Tallinna reklaamid. Vaid üks reklaamidest oli (kaudselt) seotud Tartuga, ent kuna seal oli tegu “Laulud tähtedega” saatest tuule tiibadesse saanud Tartu linnapeakandidaadi Margus Tsahkna heategevuskontserdi reklaamimisega, siis võib seda suures osas siiski pidada üldreklameiks erakonnale, sest sisulist seost Tartuga polnud.

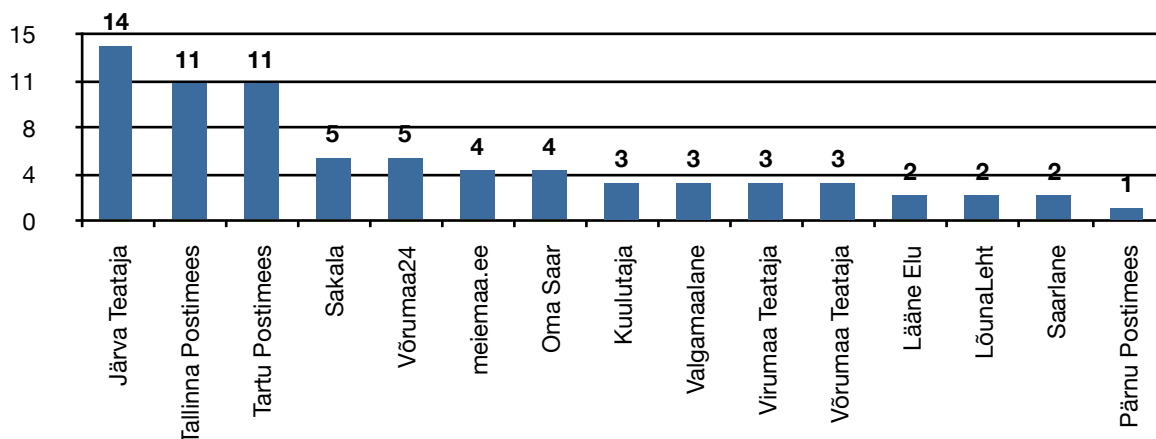

Joonis 8: Valimisreklaamide arv üleriigilises ja kohalikus online ajakirjanduses (28.09.2009-17.10.2009) omavalitsuste kaupa.

Kohaliku online-meedia valimisse kuulusid 20 kohaliku ajalehe ja 2 kohaliku portaali veebilehed. Vaadeldud kolmenädalase perioodi (28.09-17.10) jooksul ilmus valimisreklaami neist 15-s. Veebilehed, kus valimisreklaami polnud, ei olnud enamasti ka aktiivsed online-keskkonnad, nende uudiseid ei uuendatud väga tihti, sageli ei saanud sealt lugeda ka artiklite täisversioone.

Kõige enam oli kohalikus online-meedias Tallinna (10) ning üldisi erakonnareklaame (13), sellele järgnesid Võru (10), Türi (7), Paide (6), Rakvere, Viljandi ja Kuressaare (5) reklaamid. Üllatavalt vähe oli Tartu (2) ning Pärnu (1) reklaame ning üldse puudutasid reklaamid vaid 12 konkreetset omavalitsust ning kahte suuremat piirkonda (Saaremaa ja Järvamaa) (vt joonis 8).

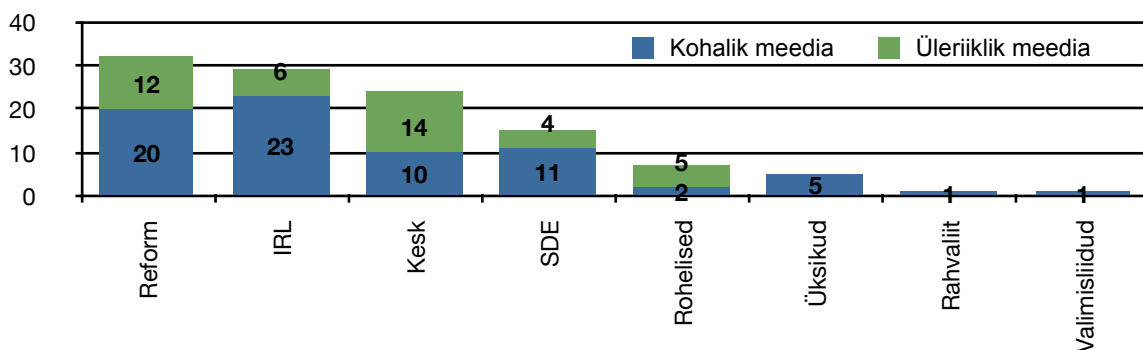
Arvestades, kui suur oli omavalitsuste arv, milles valimised toimusid, on selge, et internet on nendest reklaamikanalina oluline vaid väga väiksele osale ning kommunikatsiooniks kasutatakse enamikes kohtades peamiselt mingeid muid kanaleid. Samas peab tõdema, et ka reklaamide arvukus ei näita veel erinevate osapoolte suurt aktiivsust – näiteks moodustavad poole kõikidest Võru reklaamidest üksikkandidaat Vaiko Tigase reklaamid, Türi reklaamid on vaid ühe erandiga IRLi omad. Seega oli reklaamide põhjal tekkiv üldpilt sageli vägagi juhuslik.

Joonis 9: Valimisreklaamide arv kohalikes online ajalehtedes ja portalides (28.09.2009-17.10.2009) väljaannete kaupa.

Kõige aktiivsemalt kasutatud kohalikud meediakanalid olid Järvamaa Teataja (14 reklaami) ja Tallinna ning Tartu Postimehe veebiküljed (11 reklaami), kõikidel teistel veebilehtedel ilmus kuni viis reklaami. Tartu Postimehe online keskkonnas ilmunud reklaamid puudutasid praktiliselt kõik Tallinna, konkreetset Tartu valijale suunatud reklaame oli seal vaid kaks (vt joonis 9).

Erakondadest olid kõigi vaadeldud veebilehtede lõikes kõige aktiivsemad reklaamijad neli suuremat parteid (vt joonis 10) – Reformierakond (32), IRL (29), Keskerakond (24) ja Sotsiaaldemokraadid (15 reklaami). Roheliste reklaame oli 7, Võru üksikkandidaat Vaiko Tigane reklaame 5 ning kuigi valimisliite osales nendel valimistel väga palju, siis nende reklaame online meedias praktiliselt polnud - ainsana reklaamis end Järva Teataja veebilehel Türi Sotsiaaldemokraatlik Valik. Kõikide online väljaannete peale kokku oli ka vaid üks Rahvaliidu reklaam, mis näitab selgesti, et nemad oma valijat aktiivse internetikasutajana ei näe.

Joonis 10: Valimisreklaamide arv üleriigilises ja kohalikus online ajakirjanduses (28.09.2009-17.10.2009) erakondade kaupa.

3.2.1.1. Online reklaamide sisu

Kas tingituna online reklaamide vormist – väike ruum võimaldab edastada väga lühikest sõnumit – kuid reklaame, mis oleks puudutanud sisulisi küsimusi, oli vähe. 118-st reklaamist oli vaid 28 (24%) sellist, mis tõid välja kandidaadi seisukoha, tutvustasid valimisprogrammi ja -lubadusi või juba tehtud töid. Enamasti oli aga ka sisuliste reklaamide puhul tegu lühikeste pealkirjade ja loosungitega, mille paremaks mõistmiseks oli sageli vaja reklaamile klikkida.

Valimisprogrammi ning üksikuid konkreetseid valimislubadusi leiab Reformierakonna Viljandi ja Valga ning IRLi Kuressaare reklaamidest:

- “Tervisesport Viljandis/Arendame edasi...” (13.10, Sakala online, Loit Kivistiku (REF) reklaam)
- "Viljandisse uus turg!" (06.10, Sakala online, Reformierakonna reklaam)
- “250 miljonit euroraha nelja aastaga” (11.10, Valgamaalane online, Ivar Undi (REF) reklaam)
- "IRL programm Kuressaares" / “Aitame lastest rõõmu tunda!” / “Hoolime ligimestest” / "Väärtustame õdusat elukeskkonda!" / "Toetame ettevõtlikke ja töökaid!" / "Eneseteostamiseks võimalusi!" / "Juhime linna õiglaselt!" (1-17.10.2009, meiemaa.ee, Oma Saar online)
- ning segase sõnumiga loosung: "Kõnniteed sõidetavaks" (30.09, Sakala online, Reformierakonna reklaam)

Ka IRL Türi osakond püüdis valijale tutvustada teemasid, mis neile korda lähevad. Terve vaatlusperioodi jooksul oli neil Järvamaa Teataja veebilehe päises ja artiklite all väike banner, mis lisaks valimisloosungitele ("Saame teie usalduse toel muuta koduvalla paremaks! Tule 18. oktoobril valima!", 16.10) ja konkreetsetele lubadustele ("Toome kauplusauto uuesti Türi valla küladesse", 06.10) reklaamisid kandidaatide kirjutisi nende kodulehel:

- “Helmut Bachmann mõtiskleb ellusuhtumisest / Urmas Piigert kutsub lagastamist lõpetama / Ilme Iloste räägib haridusest ja edetabelitest / Lembit Laanjärv soovib linnale linnapead / Mart Laar soovib Türi edu / Eva Sidron kirjutab kallist kodu soojusest” (29.09, Järvamaa Teataja)
- Lahvkaga sõitis kaasa Ülo Ormus / Liivi Lohvart mõtiskleb roheelust / Kaarel Aluoja räägib Kihnust ja naistest" / Raivo Pink ärgitab eelhääletama/ Pipi-Liis Siemann

rõõmustab, et üks valimislubadus on täidetud / Otto Maamägi räägib abivajajatest" (13.10, Järvamaa Teataja)

Kuigi mainitud reklaamid sisaldasid väga palju teksti, on küsitav, kas see informatsioon valija jaoks kasulik oli. Ilma koduleheta need pealkirjad ei toimi ning kas sellised teemad inimest klikkima meelitavad, on juba eraldi küsimus.

Üleriigilisel tasandil panustati aga justnimelt intrigeerivatele pealkirjadele - vähemasti tegi seda Keskerakond, mille esimees Edgar Savisaar kutsus inimesi oma blogikirjutisi lugema loosungitega nagu: "Edgar Savisaare saladused" (17.09, Delfi) ning "Riik müügiks" (29.09, Delfi) ja ka "Pank palugu abi, mitte ärgu koorigu lihtinimest!" (10. oktoober, Delfi). Et pangalaenu dega on majanduskriisi tõttu hädas suur hulk inimesi, siis huvitas kindlasti paljusid, mis Savisaarel sel teemal öelda on. Keskerakonna põhilised teemad üleriigilises meedias avaldatud reklaamides olidki seotud peamiselt hädasolijatele aitamisega:

- 8. septembri Õhtulehe veebiküljel avaldatud bänneris palus Keskerakond inimestel aidata välja selgitada nende olulisemad saavutused Tallinnas, millest bänneril oli välja toodud kolm: "Tallinn ilusaks", "Sotsiaal-toetused ja korterid" ning "5000 töökohta".
- Inimesi kutsuti internetis Keskerakonda valima ja soovitati 18. oktoobril kindlasti valima minna loosungitega: "Vali uued töökohad / Vali korterite ehitus noortele peredele / Vali majanduskriisist väljatulek (9.10, Delfi; 10.10, ohtuleht.ee; 16.10 ohtuleht.ee).

Kui konkreetset sisu oli reklaamides vähe, siis lausa pooltes sõnumites oli rõhku pandud väärtustele (118 reklaamist 59). Väga olulise hulga sellistest reklaamidest (24) moodustas Reformierakonna kampaania, mis nagu muus meediaski, oli põhiliselt rajatud loosungile "Ma armastan...". Oma kodukoha ning kodumaa armastust propageeriti mitmetel erinevatel viisidel. Üks säärastest reklaamidest kujutas endast videot, kus erinevatest inimestest (noored-vanad, mehed-naised-lapsed) koosnev rahvahulk moodustas ühiselt punastest vineertahvlitest tohutu suure südame (Delfi, 25.09). Mitmetel veebilehtedel ilmus bänner, mis kutsus inimesi üles tegema pilte, klippe ja plakateid teemal "Ma armastan Eestimaad" (Delfi, postimees.ee, tallinnapostimees.ee, tartupostimees.ee, meiemaa.ee, Oma Saar online, 30.09-02.10).

Armastuse teema kõlas ka Reformierakonna teistes reklaamides nii Rakveres, Võrus, Saaremaal kui Tallinnas, ainsana oli sellest kõrvale kaldunud Viljandi reformierakondlaste

osakond (vt ka ptk. 3.2.2.2.). Reformierakonna internetikampaania põhimõtted võtavad hästi kokku EPLi, Äripäeva ja Ekspressi lehtedel ilmunud videod, kus kuulsad inimesed (Viljar Arakas, Mihkel Raud ja Reet Oja) põhjendavad, miks tuleks Keit Pentust valida. Samasugune video oli ka Peep Vainuga, kuid seda nende nädalate jooksul vaadeldud veebikülgedel näha ei saanud.

Kui Viljar Arakase tekst välja arvata (tema arvates tuleks Pentus valida linnapeaks, et Tallinna rahandus saaks korda), siis Mihkel Raud ja Reet Oja räägivad justnimelt positiivsetest väärtustest, vastandades vana ja noort, juhendumist südamest ja ideoloogiast, kiites Pentuse julgust ja arukust. Mihkel Raua sõnul tuleks anda oma hääl Keit Pentusele, sest Tallinn on *vana* mees ja vajaks *noort* naist, kes paneks ta *ilusasti* riidesse ja näitaks, et ka kõrges eas saab *elamisväärset elu* elada. Tallinna ei tuleks juhtida ideoloogiliselt pinnalt nagu praegu, vaid *südamega*. Reet Oja räägib, et tema toetab Keiti, sest ta usub et linna on võimalik juhtida *arukalt* ja Keidil on *julgust*, teha otsuseid. Reformierakond tahab vähemasti oma internetikampaanias mõjuda positiivse ning nooruslikuna ning ei kasuta erinevalt teistest ka üldse vastureklaame, mis muus meedias olid nende kampaania kindel osa (vt ptk 3.2.1.4).

Keskerakond armastusest ei räägi ning on enda iseloomustamiseks valinud palju tõsisemad sõnad nagu kogemus, tegusus/töökus, koostöövõime ja mõistlikkus/tarkus:

- "*Kogemus. Töökus. Usaldus.*" (Urmas Tamme reklaam, Virumaa Teataja online, 07.10)
- "*Toimetulek / Koostöö / Heaolu / Tulevik*" (Keskerakonna Tartu reklaam, Tartu Postimees online, 09.10)
- *Tarkus* - reklaamil on Linnar Priimäe portreefoto ning tekst: "Mina valisin... endast targema - (Toomas Vitsuti portreefoto): "Toomas Vitsut 374."/"Vali sinagi!" (Toomas Vitsuti reklaam, Delfi, 16.10)
- *Tegusus* - "Tegudes teiega - kes siis veel!" (Keskerakonna Saaremaa reklaam, Oma Saar online, 29.09)
- *Koostöö, ausus, julgus, mõistlikkus, tegusus, võimekus* - "Paide edu võti on koostöös" Julgen otsustada ja vastutada!" / "Paide on tähtsam kui Toompea! Linna areng jätkub." / "Minu jaoks tähendab aus linnavalitsemine ja mõistlik majandamine midagi muud kui valimisloosung!" / "Ma ei otsi tegevusele õigustust, vaid tegutsen. Täna on Paide Järvamaa võimekaim omavalitsus!" (Kersti Sarapuu reklaam, 9.10 Järva Teataja online)

Kogemust ja tegusust rõhutavad ka IRL reklaamid, kuid neile lisandub ka veel pehmemaid väärtusi nagu loovus, hoolivus ja peresõbralikkus:

- *Tarkus, tegusus, loovus, kogemus, nooruslik pealehakkamisvõime* - "Mõtled, tegutsejad, loojad!" / "Vanad kalad, ärksad loojad!" / "Uued kogemustega tegijad!" (IRL Kuressaare reklaam, meiemaa.ee, 28.09)
- *Sõnapidamine* - "Meie peame sõna!" (IRL Türi reklaam, Järva Teataja, 28.09)
- *Hoolivus* – "Linn, kus on hea elada" / "Hooliv Haapsalu" (IRL Haapsalu reklaam, Lääne Elu, 29.09)
- *Peresõbralikkus, rõõm, hoolivus, ligimesearmastus, ettevõtlikkus, töökus, õigus, eneseteostus* – "Aitame lastest rõõmu tunda!" / Hoolime ligimestest" / "Väärtustame õdusat elukeskkonda!" / "Toetame ettevõtlikke ja töökaid!" / "Eneseteostamiseks võimalusi!" / "Juhime linna õiglaselt!" (IRL Kuressaare reklaam, Oma Saar, 01.10)

Sotsiaaldemokraadid Tallinnas rõhutavad *ausust, tõhusust ja turvalisust* (Postimees, Tallinna Postimees, 09.10) ning huumorivõtmes oma pühadust - "*Püha Jüri* vs roheline koletis" (Tallinna ja Tartu Postimees, Postimees, 8.10; 11.10).

Roheliste ainus reklaam, mis nende erakonna kuvandiga sobib, leidub Rakvere Kuulutaja veebilehel: "*Puhtus, säästlikkus eelkõige!*" (Allan Jaakuse reklaam, 28.09). Viljandis on rohelised *tark* valik ("Tee tark valik!", 14.10, Sakala online). Kummalise tee on

Joonis 11: Delfi portaalis ilmunud roheliste valimisreklaam, mis rõhutab nõrkust kui voorust.

valinud Tallinna rohelised, kelle reklaamides pole nende maailmavaatest sõnagi ning bännerites tutvustatakse vaid kandidaatide nimesid ja numbreid loosungiga: "Tegelikult ainus valik. Erakond Eestimaa Rohelised." (Delfi, 15.10). Miks nad ainus valik on, jääb ebaselgeks. Ühes roheliste reklaamis rõhutatakse aga lausa nõrkust kui voorust:

- "Kui kõhkled, kas minna valima, või mitte, mine kindlasti! / Kui kõhkled, keda valid...vali Rohelisi!/Vali *väikesi*, sest suured saavad ise hakkama! / Hardo Aasmäe/ endine Tallinna linnapea" Reklaami illustratsiooniks on foto Aasmäest entsüklopeediate kuhjaga (vt joonis 11) (Delfi, 17.10).

Erinevate regioonide reklaamides ühisosi leida on peale Reformierakonna ja ehk ka Keskerakonna üsna raske, samuti on ainult internetikampaaniate põhjal väga keeruline teha üldistusi teemade kohta, mis ühele või teisele poliitilisele jõule tõeliselt korda lähevad ning mis “asja” nad valituks osutudes ajama hakkavad.

Püüdes ülaltoodut siiski kuidagi kokku võtta, võib öelda, et Reformierakond ja IRL rõhuvad pehmemale poolele ja nooruslikumale valijale, Keskerakond pöörab rohkem asjalikkusel ning konkreetsetel tegudel. SDE mängib ühelt poolt oma varasemale aususe kaardile, teisalt aga lisab sellele koos Pihli mängutoomisega tõhususe, turvalisuse ja julguse aspekti. Roheliste kampaania sõnum jääb täiesti ebaselgeks ning on ilmselgelt läbimõttlemata.

3.2.1.2. Sihtrühm

Et reklaamides oli väga vähe sisulisi sõnumeid, siis on väga raske eristada ka seda, millisele sihtgrupile need suunatud olid. Kõige konkreetsemad olid raskustes inimestele (nt töötud, väiksema sissetulekuga inimesed) ja peredele mõeldud reklaamid. Näiteks lubab IRL programm Kuressaares: “Aitame lastest rõõmu tunda!” (meiema.ee, 01.10.2009), reformierakondlane Maie Urbas tahab, et tema linn oleks “Peresõbralik Rakvere - suurtele ja väikestele!” (Virumaa Teataja online, 12.10), Rahvaliidu kandidaat Võrus Kalli Uibokand meelitab valijat loosungitega “Loome uusi töökohti”, “Tasuta bussisõit eakatele!” ja “Tasuta huviringid!” (Võrumaa Teataja online, 30.09).

Mõne reklaami puhul kajastus sihtrühm aga mitte reklaamis endas, vaid väljaandes, kus

reklaam avaldati. Nii näiteks ilmus Delfis, Postimehe, Tallinna Postimehe, EPLi ja Õhtulehe veebiküljel 7. ja 8. oktoobril täpselt samasugune Reformierakonna reklaam tekstiga: “Kes armastab Tallinna? Kliki ja uuri lähemalt” (vt joonis 12). Pea kõik sellised reklaamid viisid edasi Delfi keskkonda ostetud kommertsteksti

Joonis 12: Reformierakonna Tallinna valimisreklaam, mis Delfis, Postimehe ja EPLi veebis linkis Delfi keskkonda ostetud lehele, kus Keit Pentus rääkis lasteaedade rahastamisest. Samasugune reklaam Õhtulehes viis aga hoopis meelelahutuslikule veebilehele (vt joonis 13)

lehele, kus Keit Pentus rääkis, kuidas ta tahab lõpetada Keskerakonna propaganda rahastamise ning anda lasteaedadele tagasi raha, mille Keskerakond ära võttis. Sellise sõnumi sihtgrupiks võib pidada lapsevanemaid, vanavanemaid ja lasteaedade töötajaid. Õhtulehe veebilehel ilmunud täpselt sama reklaami link viis aga hoopis pigem noortele mõeldud lehele, kuhu sai ise üles laadida fotosid, videosid ja plakateid teemal "Ma armastan Eestimaad" ning kus puudus igasugune sisuline informatsioon (vt joonis 13).

Kas oli tegemist vale lingiga, või arvati, et Õhtulehe lugejaid sisuline informatsioon ei huvita, jääb ebaselgeks. Samale lehele jõudis muidu Delfis, Saarlase (30.09), Oma Saare ja Postimehe veebilehel (01.10) ilmunud bänneri kaudu, mis kutsus inimesi üles: "Tee pilt! / "Tee klipp!" / "Tee plakat!".

Joonis 13: Reformierakonna veebileht, millele linkisid mitmed Reformierakonna bännerid ning kuhu inimestel oli võimalik oma pilte ning videoklippe üles laadida.

Teksti taustal jooksis fotoriba, kus rõõmsad inimesed naeratasid ja suudlesid.

3.2.1.3. Vastureklaam

Kõikidest reklaamidest oli kellegi vastu suunatud 22%. Vastureklaamid jagunesid mahuliselt jagunesid suhteliselt võrdselt Keskerakonna, IRLi ja SDE vahel ning olid pea eranditult kas Tallinna või kogu Eestit puudutavad reklaamid. Kohalikul tasandil oli vaid üks vastukampaania, mille moodustasid kolm Võrus kandideerinud üksikkandidaadi Vaiko Tigane reklaami, kus ta vastandus alguses üldisemalt erakondadele ja hiljem Reformierakonnale loosungitega nagu "Kui valid oravad, valid Peibutusparadi ja Pankrotimeistri ning saad K-Kohukesed kauba peale.. (13.10, Võrumaa 24) või "Võrus Vali Vaiko Tigane. 100% erakonnavaba" / "Vähem mula, pikem samm! (28.09, Võrumaa 24)

Keskerakonna vastureklaamid on viited blogidele - tekstiga "Riik müügiks/Loe Edgar Savisaare blogist/www.keskerakond.ee/Savisaar" kutsutakse lugejat Savisaare blogisse, mille sissekandes ta kirjutab, kuidas valitsuserakonnad Eesti riigile olulisi ettevõtteid maha

Joonis 14: Delfi portaalis ilmunud Keskerakonna vastureklaam, mis andis inimestele võimaluse meelt lahutada fotomontaaži abil Andrus Ansipile tööpuuduse, majanduskriisi jmt eest sammast püstitades.

müüvad. Mustal taustal käed hõljuva raamatu ja tekstiga "Illusionisti tööpäev / Loe Kadri Simsoni blogist siit", viivad Kadri Simsoni blogisse, kust saab teada, et Ansipi väited selle kohta, et majanduskriis on lõppemas, on jama. Peale selle andis üks Keskerakonna reklaam fotomontaaži abil võimaluse püstida sammast Andrus Ansipile tööpuuduse, majanduskriisi jmt eest (vt joonis 14).

IRL vastureklaam on animatsioon rohelistest prussakatest, keda ilmub järjest juurde kuni ekraanile tekib roheline värvilärakas ja kiri: "Keskerakonna võimust kõrini?" (vt joonis 23) Sotsiaaldemokraadid on oma bänneris kujutanud sotside logoga punase kilbiga musta ratsanikku roheline draakoni seljas. Tekst ütleb: "Püha Jüri vs ROHELINE KOLETIS/ Viimane raund pühapäeval!/Vali sotsid!" (vt joonis 15). (Postimees online, 15.10)

Teiste erakondade kõrval vastandub üks Keskerakonna reklaam ka pankadele – Edgar Savisaar reklaamib Delfis (07.10) oma blogi loosungiga: "Pank palugu abi, mitte ärgu koorigu lihtinimest!" IRL plaanib võitlusse asuda monopolidega – Tallinna ja Tartu Postimehe veebilehel, postimees.ee-s ning Delfis 14. oktoobril ilmunud reklaam kujutab lõbusat multifilmistiilis joonistust paksust mustas ülikonnas mehest pungitavate rahakohvritega. Juuresolev tekst lubab: "Monopolidele päitsed pähe!"

Kuigi üldisesse arvestusse järgnevad reklaamid ei läinud, siis huvitava faktina tasub välja tuua need küll. Erinevatel veebilehtedel (Eesti Ekspress, Maaleht, Delfi, 13.10) ilmunud reklaamid kutsusid üles vähendama linnavalitsuse rasvasisaldust ning valima endale tervislikum mäenedžment.

Kampaanias osales ja sarnase sisuga loosungiga kutsus inimesi valimistel osalema ka Europarlamendi valimistel üksikkandidaadina suurepärase tulemuse saavutanud Indrek Tarand, kes näiteks EPL Ärilehe veebilehel avaldatud

Joonis 15:

Sotsiaaldemokraatide üleriigilises meedias ilmunud Keskerakonna vastu suunatud reklaam, mille teine slaid teatas "Viimane raund pühapäeval! Vali sotsid!"

reklaamis pani inimestele südamele "Vali inimene, mitte kohuke!" (vt joonis 16). Tema teine reklaam "'Kui sa ei vali, pole sa minu sõber" (EPL, 14.10) oli tunduvalt neutraalsem. Mõlemad bännerid viitasid leheküljele <http://www.valimised.ee/>, mis on e-hääletamise avalehekülg.

Kuigi Tarandi üks reklaamidest on selgelt Keskerakonna vastane (viidates nende kohukese-kampaaniale), siis on Keskerakond suutnud Tarandi teise eesmärgi - valimisaktiivsuse tõstmine - enda kasuks pöörata, pannes oma bänneris valijale südamele "Isegi Indrek Tarand ütleb, et tule valima" / "Tee seda kindlasti ja vali Keskerakond!" (Postimees, Delfi, 13.10)

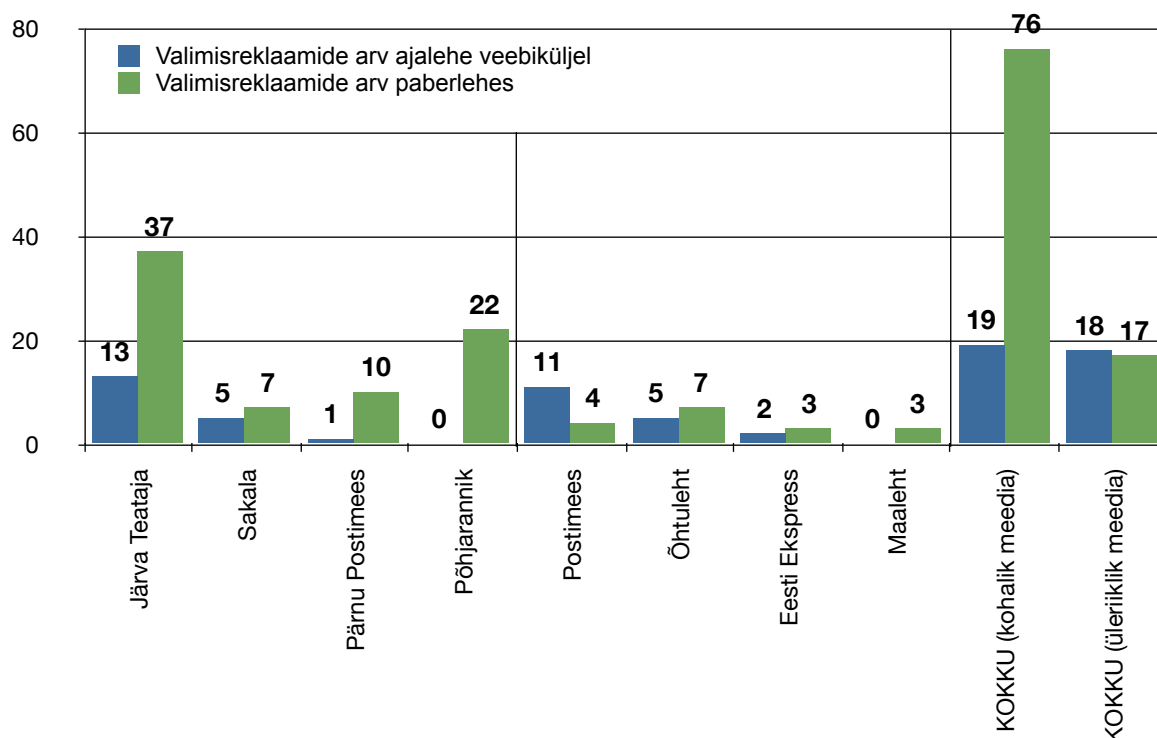
Joonis 16: Europarlamendisaadiku Indrek Tarandi üleskutse minna kohalike omavalitsuste valimistele. Reklaam viitas e-hääletamise avaleheküljele www.valimised.ee. Lisaks ülaltoodule esines Tarand teises samasuguses reklaamis loosungiga "Kui sa ei vali, pole sa minu sõber".

3.2.2.Veebireklaami eripärad

3.2.2.1. Valimisreklaamid veebis vs valimisreklaamid trükimeedias

Valimisreklaamid veebis ja valimisreklaamid trükimeedias omavahel peaaegu ei kattu. Vaid veidi üle 8% vaadeldud paberlehe reklaamidest ilmusid samal kujul ka veebis, veel umbes 5% juhtudest kattus trükireklaam osaliselt veebireklaamiga või esitas sisuliselt sama sõnumit.

Valitud paberajalehtedes ilmunud valimisreklaamide analüüs annab alust järeldada, et kohalikus ajakirjanduses on paberlehe tähtsus suurem kui üleriigilises meedias (vt joonis 17). Valimisse kuulusid paberlehed, mille veebikeskkonnas olevate valimisreklaamide arv oli väga erinev, ometi oli kõikides kohalikes paberlehtedes reklaame avaldatud enam kui nende lehtede veebis (Sakala puhul oli vahe küll väike, kuid teiste lehtede puhul erines reklaamide arv kordades - Järva Teataja 13 veebireklaami kõrval ilmus 37 trükireklaami, Pärnu Postimehes olid vastavad arvud 1 ja 10 ning Põhjarannikus lausa 0 ja 22). Üleriigilise meedia kohta, kus ilmusid peaaesjalikult vaid Tallinna või kogu Eestit puudutavad reklaamid, sama väita ei saa - Postimehe puhul oli veebireklaami isegi

Joonis 17: Ajalehtede veebisaitidel ja paberlehtedes ilmunud valimisreklaami mahu võrdlus (01.10.2009-17.10.2009).

rohkem. Arvesse tasub võtta ka veel seda, et kõige aktiivsemalt ilmusid online reklaamid Delfi portaalis, millega võrreldavas mastaabis veebikanalit kohaliku meedia mõistes ei olegi. Üleriigiliste paberlehtede puhul oli peamiselt tegu suurte reklaamidega, mis olid paigutatud esilehele või võtsid enda alla terve või suurema osa siselehest. Kohalikus pabermeedias üle terve lehe ilmunud reklaame praktiliselt ei olnud ning ilmus ka palju väikeseid reklaame.

Märkida tasub, et kui ajalehtede veebilehtedelt leiab vaid kahe valla (Tapa ja Türi) reklaami ning piirkonnana on esindatud vaid Järvamaa, siis vaadeldud paberlehtedes reklaamitakse näiteks ka Koeru, Järva-Jaani, Roosna-Alliku, Väätsa ning Jõhvi valla kandidaate, neile lisanduvad Järvamaa ning Viljandimaa reklaamid - seega on kohalikul tasandil trükireklaami geograafiline ulatus veidi suurem. Ometi käib ka paberlehtedes põhiline võitlus siiski suuremate kohtade (linnade) ümber ning valdade reklaamid on üksikud erandid. Arvestades teiste meediumite (televisiooni ja raadio) mastaape, võib arvata, et kui üldse, siis toimub väikestes kohtades valimiskampaania väljaspool massimeediat.

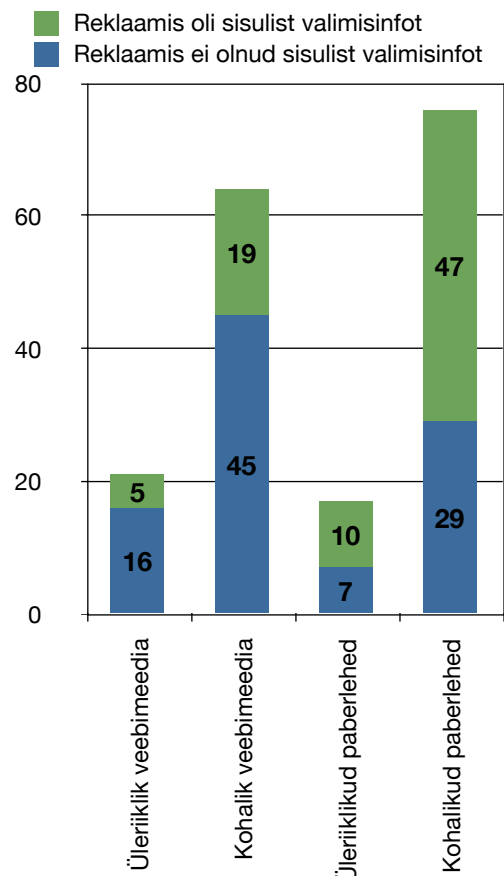
Kuigi 2009. aasta kohalike omavalitsuste valimistel osales väga palju valimisliite, siis veebireklaami analüüsides see kindlasti nii ei tundunud. Kõikide veebilehtede peale kokku

oli vaid üks valimisliidu reklaam. Paberlehtedes oli olukord teine - lisaks ainsana veebireklaami teinud Türi Sotsiaaldemokraatlikule Valikule võis Järva Teatajast trükitud kujul leida ka valimisliitude Ühtne Koeru ning Tuleviku Paide reklaamid, Sakalas reklaamis end Kodune Viljandi, Põhjarannikus võtsid peaaegu poole tasutud sõnumitest enda alla valimisliitude Jõhvi Heaks ning Jõhvi Elanik reklaamid. Ühe veebireklaami kõrval ilmus samal perioodil kuue valimisliidu 17 erinevat trükireklaami (arvesse ei ole võetud Türi Sotsiaaldemokraatliku Valiku reklaami kordusi (sama reklaam ilmus kaheksas lehenumbris, samamoodi oli nende reklaam internetis üleval peaaegu terve vaatlusperioodi jooksul).

Reklaamide sisulist külge analüüsid selgus, et kui internetireklaamide puhul oli sisulist informatsiooni bannerites väga vähe ning põhirõhk oli lühikestel loosungitel, siis paberlehtedes oli olukord parem (vt joonis 18). Nii üleriigilises kui kohalikus pabermeedias sai sisulist valimisinfot rohkem kui pooltest reklaamidest (61,8%), samal ajal kui veebireklaamides sisaldab rohkem kui ilusat loosungit, kandidaadi nime ja näo tutvustust või positiivsete väärtuste esiletõstmist vaid veidi üle veerandi (28,2%) tasutud sõnumitest.

Meediumite eripäradele iseloomulikult on sisulise info esitamine reklaamides samuti väga erinev. Veebibännerid on väikesed ning infot mahub neisse vähe. Paberajalehtedes on aga ruumi oma sõnumi edasiandmiseks tunduvalt rohkem. Eriti huvitavalt on seda kasutatud kohalikes lehtedes,

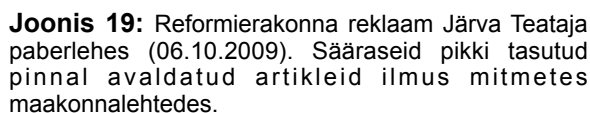
kus nii Järva Teatajast kui Põhjarannikust võib leida hulgaliselt reklaame, kus tasutud pinnal on ära trükitud pikad (mõnikord ka artikli vormis kujundatud) tekstid, kus kandidaadid esitavad oma seisukohti, tõestavad, et nemad on head ning teised halvad. Selliseid reklaame on kasutatakse ka poliitiliste jõudude omavaheliseks dialoogiks ning arveteklaarimiseks. Nii näiteks on Põhjarannikus ilmunud mitmeid “artikleid”, mis

Joonis 18: Sisulist valimisinfot sisaldavate reklaamide arvveebi- ja trükireklaamide võrdluses (01.10.2009-17.10.2009).

Pikki kirjutisi leiab ka Järva Teatajast, kus peamiseks ründeobjektiks on Paide keskerakondlik linnavalitsus (nt “Paide linna areng ja hoolimine inimestest saavad käia käsikäes!”, Tarmo Alt, Reformierakond, 06.10.2009 (vt joonis 19) või “Keskerakonna tööhetk / Lähenemas on järjekordsed valimised, mistõttu on kohane meenutada möödunut”, Jaan Kundla, Riigikogu liige, 10.10.2009). Keskerakondlasest linnapea samas vormis ei vasta (tema seisukohad on esitatud tavapärasemate valimisreklaamide kujul), küll aga on tasutud pinnal avaldatud tekstiga Järva Teatajas sõna võtnud linnavalitsuse ametnikud, kes esitavad kaitsekõne Reformierakonna süüdistuste vastu. Lisaks sellele presenteeritakse kohalike paberlehtede (peamiselt Põhjaranniku) mitmetes reklaamides ka

Üleriigilisest pabermeediast sarnaseid näited põhimõtteliselt ei leia, sisulist valimisinformatsiooni antakse edasi siiski reklaamiteksti vormis esitatud loosungitena. Huvitavama näitena eristub siin Keskerakonna reklaam 16. oktoobri lehtedes, mis võtab enda alla terve lehekülje ning on pealkirjastatud: "Edgar Savisaar pakub koostöölepet". Sisu poolest on tegu väidetava koostöölepinguga, mille Savisaar saatis 15. oktoobril Laarile, Pentusele ja Pihlile ning milles on kirjas Keskerakonna peamised valimislubadused. Alla on jäetud kohad teistele partei-

juhtidele allkirjade andmiseks. Et säärane ettepanek on esitatud nii viimasel tunnil, siis ei saa seda lugeda üleskutseks dialoogile, vaid pigem demonstreerimiseks, et teised ei taha nõustuda Keskerakonna suurepärase plaanidega.

Ent isegi, kui lugeda nimetatud Keskerakonna reklaami osaks poliitilisest diskussioonist, saab siiski väita, et üleriigilisel (Tallinna) ja kohalikul tasandil on erinevused veebi- ning trükireklaami vahel suured. Kui üleriigilistes paberlehtedes avaldatud reklaamid on oma iseloomult veebireklaamidele sarnasemad (värviline kujundus, loosungid, fotod), siis kohalikest paberlehtedest leiab selliste teadete kõrvalt ka neid, kus püütakse minna teemadesse sügavamale, esitada oma põhimõtteid ning arutleda (kasvõi demagoogilises vormis) hea ja halva üle. Võib arvata, et vahed tulenevad sellest, et üleriigilisel tasandil ning Tallinnas teostatakse poliitilisi kampaaniaid professionaalide poolt. Väiksemates omavalitsuses on poliitika aga amatöörlikum ning kandidaatidele on jäänud suurem sõna- ja otsustusõigus. Kumb on demokraatia seisukohalt parem - professionaalne või amatöörlik valimiskampaania? See on eraldi aruteluobjekt, mille juurde järelduste ning diskussiooni peatükis ka tagasi tulla.

3.2.2.2. Linkimine teisele veebilehele

Nagu ülalpool toodud veebireklaami analüüs (vt ptk. 3.2.1.1) näitas, ei pakkunud online valimisreklaamid kuigi palju sisulist infot. See-eest kasutati aga väga palju viitamist - lausa 109 reklaami 118st linkis edasi mõnele teisele veebilehele ning 93 neist veebilehtedest pakkus ka sisulist valimisinformatsiooni - kandidaadi (kandidaatide) tutvustust, valimisprogrammi, seisukohtade ülevaadet jmt. Lingitavatest lehekülgedest, mis sisulist valimisinfot ei pakkunud, viisid enamik e-hääletamise kodulehele või meelelahutusliku sisuga veebikülgedele.

Seda, et veebireklaami puhul mängib lingitav lehekülg väga suurt rolli, näitab ka fakt, et nii mõneski reklaamis puudus igasugune viide erakonnale, mõned neist ei kasutanud isegi erakonnale iseloomulikke värve ja graafikat ega ka ühegi konkreetse inimese nime või pilti. Vaadeldud paberlehtedest põhimõtteliselt selliseid reklaame ei olnud (vaid üks Sakalas ilmunud reklaam kutsus inimesi Südamebussi vererõhku ja veresuhkrusisaldust mõõtma ning kandidaatidega kohtuma, ilma et oleks mainitud Reformierakonda. Samas olid kollane taust ja südamed väga tugevalt Reformierakonna kampaania osa ning säärasena ilmselt ka äratuntavad).

Kõige huvitavamad veebis ilmunud anonüümsetest reklaamidest on Paide IRLi nimekirja kandidaatide reklaamid Järva Teataja veebikülgedel (vt joonis 20). Vaadeldava perioodi jooksul ilmus lehel kaks bannerit, mis olid paigutatud esilehele uudiste vahele ning kujundatud küsitluse vormis nii,

Millisele valdkonnale peab valitav Paide linnavõim peatähelepanu pöörama?

- ☐ noorsootöö
- ☐ eelarvepoliitika ja linnavalitsemise hea tava
- ☐ põhikooli ja gümnaasiumi tegevus
- ☐ haldusreform ja kohalike omavalitsusüksuste koostöö
- ☐ tervishoiukorraldus ja perearstindus
- ☐ spordi- ja tervisekeskuse tegevus ning terviserajad

Vasta küsitlusele Tulemused

Joonis 20: Anonüümne reklaam - IRL Paide nimekirja kuulunud kandidaatide reklaam Järva Teataja veebilehel, milles puudus igasugune viide erakonnale ja inimeste nimedele.

et pealiskaudsel vaatamisel võis jääda mulje, et tegemist ongi ajalehe enda küsitlusega – tegemist oli lihtsas vormis tekstiga valgel taustal. Esimene reklaam küsis: "Millise hinnangu annad Paide linnavalitsuse tööle?" ning teine "Millisele valdkonnale peab valitav Paide linnavõim peatähelepanu koondama?". Tegelikult küsitlusele vastata ei saanud ning reklaamile klikkides jõudis leheküljele www.rahandus.ee/lmo, kust leidis mitmete mitmete IRLi Paide nimekirjas kandideerivate, kuid erakonda mittekuuluvate inimeste (nt Kurmet Ojamaa), tutvustuse ja seisukohad. Lehel oli võimalus ka reklaamis toodud küsitlusele vastus anda.

Samal ajal viitas näiteks Järva Teataja veebis ilmunud Kaido Ivaski reklaam IRL Paide ametlikule kodulehele - <http://www.irlpaide.org/>, kust võis leida ka anonüümse reklaamiga esinenud kandidaatide lühitutvustused. Samuti oli Kurmet Ojamaa foto teiste hulgas ära trükitud 13. oktoobril Järva Teataja paberlehes ilmunud IRL reklaamis, mis tutvustas piltide, nimede ja numbritega Isamaa ja Res Publica kandidaate Paide linnas.

Taktikat, kus reklaam ise ühtegi inimest või erakonda ei reklaaminud, kasutasid ka reformierakondlased Viljandis. Kui kõikides ülejäänud Reformierakonna reklaamides oli kollane taust ja vähemalt "Ma ♥ ..." graafika, siis ajalehe Sakala veebiküljel ilmus kolm

Joonis 21: Anonüümne reklaam - üks kolmest Viljandi Reformierakonna reklaamist Sakala veebilehel, millest ükski ei kasutatud erakonna graafikat, värve ega ka ühegi inimese nime.

reklaami, kus valgel, lainetava sinise äärega taustal oli lihtne tekst. Esimene neist teatas: "Kõnniteed sõidetavaks", teine: "Viljandisse uus turg!" / "Tõde on supis ja laupäeval turuplatsil" ning kolmas: "Otsusta, kes on parim!" (vt joonis 21) Kõik need reklaamid viitasid Reformierakonna Viljandi valimislehele <http://viljandi2009.blogspot.com/>, kust võis leida kandidaatide kirjutisi erinevatel, neile südamelähedastel, teemadel.

Huvitaval kombel võis Sakala paberlehest 9. oktoobril leida IRLi logoga kuulutuse, mis kutsus inimesi ilmselt samale üritusele, mida reklaamisid reformierakondlased. Reklaami tekst teatas: "10. oktoobril kell 9-12 Viljandi turuplatsil / Tõde on supis! Mekime üheskoos suppi, mis on supp! / esinevad Põldsepp ja pojad / Debelakk & CO / Kokad koalitsioonist. / Igast supist, kui teda piisavalt kaua keeta, saab hea puder!" Isegi kui üritus oli ühine, jätab Reformierakonna sõnum reklaami eest tasuja aust ilma.

Eelnevatest reklaamidest veidi sisulisema lähenemise olid valinud Rakvere sotsiaaldemokraadid, kes esinesid Virumaa Teatajas reklaamiga, kus valgele taustale oli paigutatud amatöörfoto poliitikust ning must tekst, kus too oma sõnumit esitas:

- 1. slaid: "Rannar Vassiljev: "Keerulisel ajal on vaja mõistust ja head tahet" (vt joonis 22)
- 2. slaid: "Roman Kusma: "Ühendame Pajusti-Rakvere kergliiklustee kesklinnaga." 3. slaid: "Marti Kuusik: "Juhtimiskulud koomale, ratturitele rattateid." Igal slaidil oli üleskutse "Vaata videot!" Lingitavalt lehelt võis leida videod, kus antud poliitikud tutvustasid oma sõnumeid pikemalt.

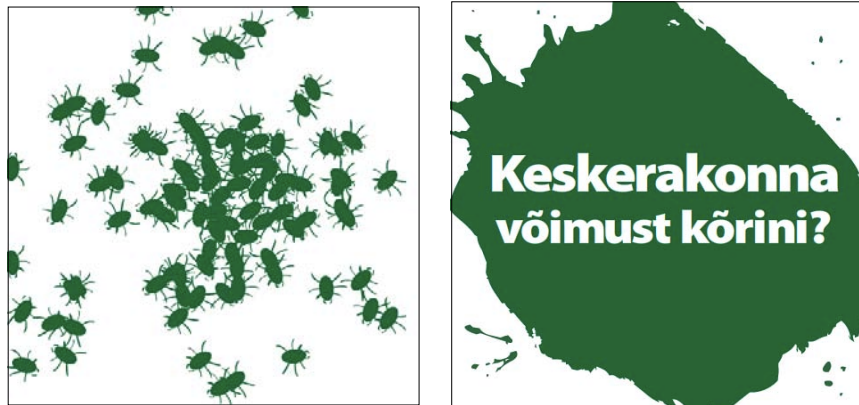
Kui veebireklaamis ei olnud ühtegi viidet erakonnale, siis 29. septembril Virumaa Teataja paberlehes ilmunud Vassiljevi reklaam kasutas SDE logo ja värve ning erinevate SDE kandidaatide nimedega samasuguseid SDE reklaame Virumaa Teatajas teisigi.

Joonis 22: (vasakul) sotsiaaldemokraatide reklaam Virumaa Teataja veebilehelt, milles puudub igasugune viide erakonnale ning (paremal) sama poliitiku reklaam Virumaa Teataja paberlehest SDE logo ja värvidega, milliseid ilmus erinevate kandidaatide nimedega teisigi.

Kui pea kõik anonüümsed reklaamid ilmusid kohalike lehtede külgedel, siis ainus reklaam üleriigilises meedias, mis ühelegi erakonnale ega kandidaadile konkreetselt ei viidanud, oli IRL reklaam Õhtulehe, Postimehe ja Delfi veebilehel rohelistest prussakatest, kirjaga “Keskerakonna võimust kõrini?”, mis linkis IRL Tallinna veebilehele. Samas kasutas see reklaam telereklaamist tuttavat rohelist värvilärakat, millest võis aimata viidet IRLile (vt joonis 23).

Eelpool toodud näited annavad alust arvata, et paberlehe kampaaniad olid läbimõeldumad ning rohkem partei-kontorist juhitud, samal ajal kui veebireklaami sisu ja

Joonis 23: IRL Tallinna Keskerakonna vastu suunatud valimisreklaam, milles puudub igasugune viide erakonnale (ainus ühendav lüli on IRLi telereklaamidest tuttav roheline värvilärakas.)

kujunduse osas olid poliitikutel vabamad käed ning rohkem otsustusvabadust. Et peamiselt on anonüümsed reklaamid pärit kohalike ajalehtede veebisaitidelt, siis võib spekuloida, et ilmselt ei peeta väljaspool Tallinna veebireklaame valijateni jõudmisel nii oluliseks ning seetõttu ei panustata nendesse partei tasandil nii palju. Poliitikud, kelle jaoks see meedium rohkem tähendab, korraldavad oma kampaaniad ise ning seetõttu ei ühti need erakonna üldise stiiliga. Kui Rakvere sotsiaaldemokraatide näite puhul võib arvata, et kohalikel valimistel on inimese nimel ja reputatsioonil rohkem kaalu kui erakonnal (kaks reklaamis esinenud kolmest mehest kuuluvad küll partei nimekirja, kuid mitte erakonda) ning nende reklaam toimib ka ilma erakonnale viitamata, siis ülejäänud panevad väga suure kaalu lootusele, et veebikülastaja nende reklaamile klikib (või on kursis kampaaniaga muus meedias), sest ilma selleta on reklaami täielik mõistmine raskendatud ning reklaam ei pruugi täita oma eesmärki.

3.2.2.3. Interaktiivsed reklaamid

Kuigi muu meediaga võrreldes on internetireklaamides võimalik kasutada erinevaid interaktiivseid lahendusi, siis vaid väga vähesed reklaamid püüavad valijat oma

kampaaniasse kaasata ning temaga dialoogi astuda. Peale Reformierakonna üleskutse teha pilte ja videoklippe teemal “Ma ♥ Eestimaad” (vt joonis 13) ja Keskerakonna sambareklaami (fotomontaaži abil on võimalus püstida sammas Andrus Ansipile tööpuuduse, majanduskriisi jmt eest, Delfi 01.10, vt joonis 14) oli valijal võimalik veel aidata Keskerakonnal välja selgitada viimase nelja aasta olulisemad saavutused Tallinnas ning võita sealjuures reis soojale maale:

- 1. slaid: "Võida päikeseküllane reis!" 2.slaid: "Aita Keskerakonnal välja selgitada..." 3. slaid: "...kõige olulisemad saavutused Tallinnas." 4.slaid: Fotod Savisaarest paberile kirjutatud tekstidega: Tallinn ilusaks, Sotsiaaltoetused ja korterid, 5000 töökohta. 5.slaid: "Ütle sina! www.keskerakond.ee/ytlesina" Fotod palmirannast (ohtuleht.ee, 09.09).

Valija arvamust tahetakse teada veel paaris reklaamis:

- Vasakul kiri/logo: Meie Pärnu, paremal IRL logo 1. slaid: "Mis on vajalik Pärnu arenguks?" 2. slaid: "Meile on sinu arvamus oluline! Küsimustele saad vastata siin" Kursor liigub sõna "siin" peale. (IRL Pärnu reklaam, Pärnu Postimees online, 12.10, vt joonis 24)
- "Millise hinnangu annad Paide linnavalitsuse tööle?" Variandid: suurepärase, hea, rahuldav, ebarahuldav. All vilgub tekst: "Sinu arvamus loeb!" (IRL Paide reklaam, Järva Teataja, 28.09)
- "Millisele valdkonnale peab valitav Paide linnavõim peatähelepanu koondama?" vastusevariandid, slogan "Teadmine on tähtis!" (IRL Paide reklaam, Järva Teataja, 08.10)

Kõik ülejäänud reklaamid suhtuvad valijasse kui info saajasse mitte andjasse ning selle asemel, et kasutada veebibännerit reklaamina oma “ukse” kohal, kleeбивad nad selle ukse lingi plakatiga kinni ja loodavad sellest hoolimata, et reklaam meelitab valijad nende lehele partei seisukohti ja kandidaatide tutvustusi lugema.

Joonis 24: üks vähestest interaktiivsetest valimisreklaamidest online ajalehtedes ja portaalides - IRL reklaam Pärnu Postimehes, mille teine slaid jätkas loosungitega: “Meile on sinu arvamus oluline! Küsimustele saad vastata siin”.

3.3. Kommentaariumid demokraatliku diskussiooni foorumina

3.3.1.Üldinfo

Ei valimisreklaamid ega artiklid ei paku valijale võimalust poliitilises kommunikatsioonis osalemiseks. Küll aga saavad lugejad enamikel Eesti ajalehtede ja portaalide veebikülgedel oma arvamust avaldada kommentaariumides ja küsitlustes. Vaadeldud veebilehtedest oli kommenteerimisvõimalus olemas kõikidel üleriigilistel ajalehtedel ja portalidel ning pea kõigil kohalike väljaannete lehtedel (19 lehel 22-st). Küsitlusele sai vastata ligi kahel kolmandikul veebisaitidest. Kolmandik netilehtedest olid valimiste ajaks teinud ka spetsiaalse kohalike valimiste erilehe, kuhu olid koondatud kokku valimistega seotud artiklid, sageli ka muu valimisinfo ja olulisemad viited.

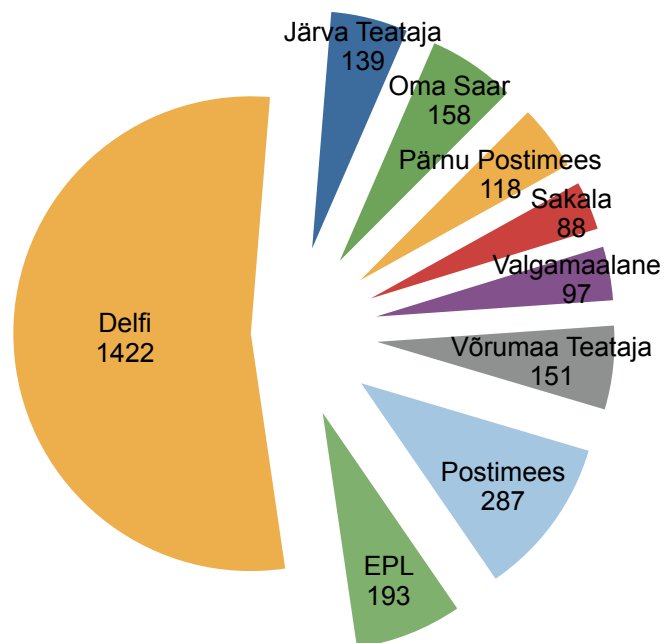
Uurimuse käigus koostatud enim kommentaare kogunud artiklite edetabeli (vt lisa 1) puhul ei ole üllatav see, et nende lugude hulgas on mitmeid, mis keerlevad valimistega seotud või otseselt mitteseotud skandaalide ümber - nt “Tõnis Kõiv: Paide maksumaksjatel on varastatud kümme tuhat krooni” (Järva Teataja online, 15.10.2009) ja “Puka vallavanem lükkab Keskerakonna süüdistused ümber” (Valgamaalane online, 16.10.2009) või “Raidal sai joobes autojuhtimise eest karistada” (Valgamaalane online, 14.10.2009) ning “End paljaks koorinud volikokku pürgija: kadedaid on alati” (Delfi, 13.10.2009).

Positiivse nähtusena võib välja tuua, et eriti just kohalikes väljaannetes on aktiivset diskussiooni tekitanud kandidaatide küsitlused ning intervjuud - nt “Tiidus, Takkis, Laanet – kes neist saab linnapeaks?” (Oma Saar online, 12.10.2009) ja “Linnapeakandidaadid tunnistavad Pärnu kitsikust ja lubavad paremini valitseda” (Pärnu Postimees online, 17.10.2009). Ka Delfi ülivõimas kommentaariliider, 667 kommentaariga artikkel, “FOTOD ja VIDEOD: “Valimisstuudio” sai tulise lõpu” (Delfi, 17.10.2009) on kokkuvõtte ETV valimisfoorumist. EPL online’is on enim kommentaare kogunud artiklite hulgas kolme suurima erakonna linnapeakandidaatide vastused lugejate küsimustele.

Delfi artiklite nimekirja vaadates on veel lisaks sellele ka näha, et edetabelisse on jõudnud kuus otseselt Keskerakonnaga seotud artiklit, kaudselt puudutavad Keskerakonda veel teisedki teemad, ka Postimehes on Keskerakond kõvasti kommenteerijate meeli erutanud.

Eesti Päevalehes on Keskerakonnast ülivõimsalt enam kõneainet pakkunud hoopis Mart Laari vastused lugejate küsimustele. Samateemaline artikkel Edgar Savisaare mõtetega jagab peale Keit Pentuse intervjuud alles 5.-6. kohta koos looga Toomas Vitsuti valimiskampaaniaga seotud skandaalist. Raske on öelda, kas sellest edetabelist võib välja lugeda erinevate arvamuskeskondade kasutajate parteilisi eelistusi, sest parteide lõikes on negatiivsete ja positiivsete kommentaaride arv nii väikese artiklite valimi korral liiga suures sõltuvuses lugude temadest. Ainsana võib ehk välja tuua selle, et Postimehe kommentaatorid on Keskerakonna suhtes negatiivsemalt meelestatud kui Delfi omad.

Kokku oli vaadeldud artiklil 2653 kommentaari. Kõige aktiivsem oli Delfi kommentaarium, mille kolmel enim kommenteeritud artiklil oli kokku 1422 kommentaari. Kohalike lehtede artiklite juurde kirjutatud arvamuste arv jäi 88 ja 158 vahele, Postimees online'i kolm lugu kogusid 287, EPLi võrguväljaande omad 193 kommentaari. (vt joonis 25).

Joonis 25: Kommentaaride arv valimis väljaannete kaupa (igast väljaandest on võetud valimiseelse nädala jooksul kolme enim kommenteeritud artikli kommentaarid).

Kommentaari analüüsi kokkuvõte on toodud lisas 11 ning sellest on

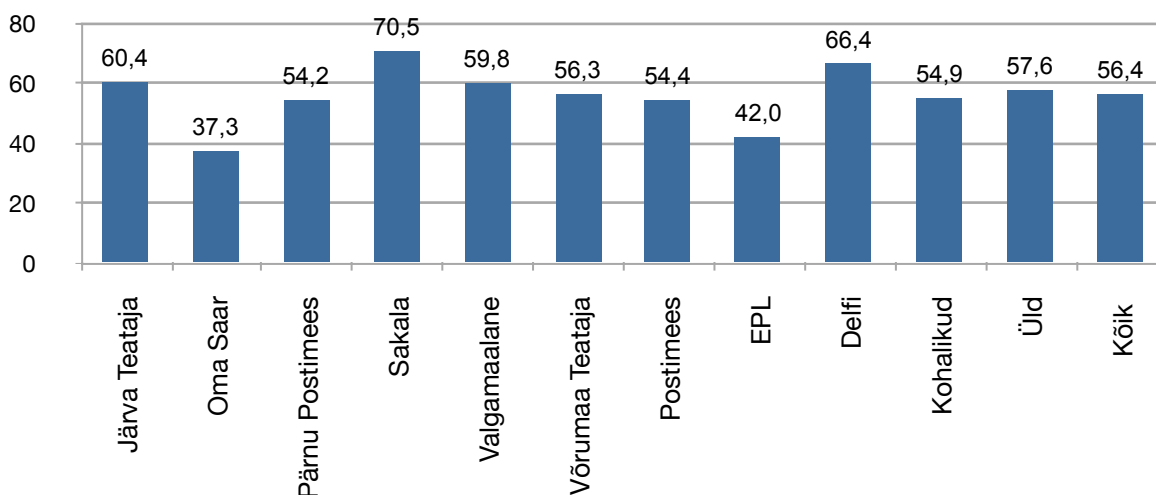
näha, et sisuliselt arvestatavate (teemaga kasvõi kaudselt seotud sõnavõtted, mis ei kujutanud endast laimu) hulk jäi põhilisel osal lehtedest 54-60% vahele, erandiks olid Oma Saare ja EPL arvamuskeskonnad (vastavalt 37,3% ja 42%) ja Sakala ning Delfi (vastavalt 70,5 ja 66,4% sisulisi kommentaare) (vt joonis 26). Kogu ülejäänud statistika (välja arvatud laimu sisaldavad kommentaarid) on toodudki just sisuliselt arvestatavate kommentaaride kohta.

Olenemata artikli sisust (ka artiklid, kus kandidaadid vastasid konkreetse teemaga seotud küsimustele), kommenteeriti pigem kandidaati, tema varasemaid tegusid nii poliitikas kui muus vallas, tema väljanägemist või isiklikku elu (68,9% kõikidest arvestatud

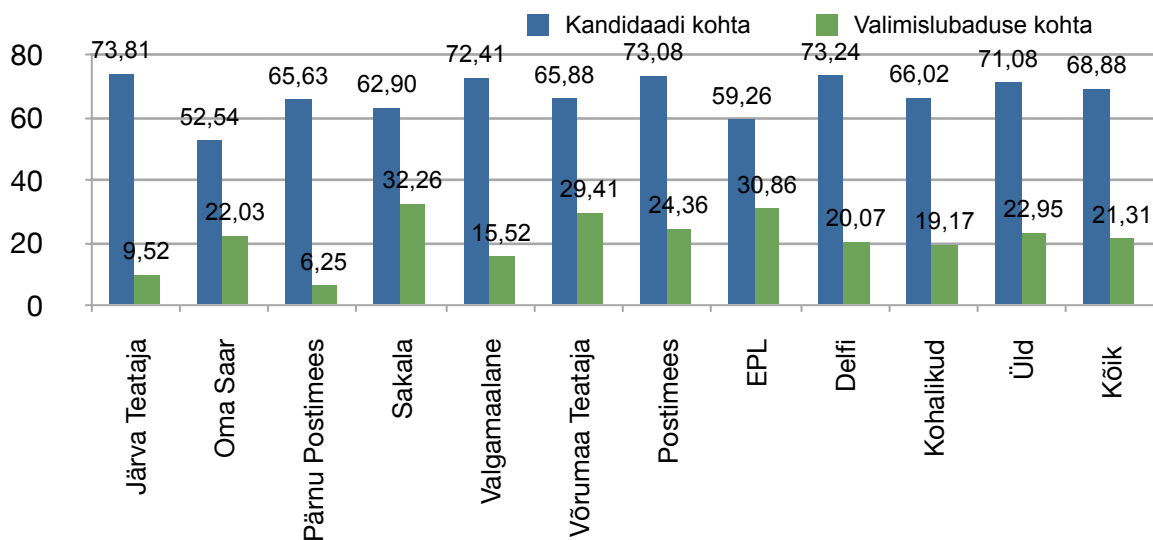
kommentaaridest). Valimislubadusi või -programmi puudutavaid kommentaare oli tunduvalt vähem (21,3% kõikidest arvestatud kommentaaridest) (vt joonis 27).

Sama selgelt oli kõikide lehtede ühine joon ka negatiivsete kommentaaride suurem hulk võrreldes positiivsete kommentaaridega (vt joonis 28). Eriti tugevalt olid negatiivse poole pealt esindatud üleriigilise meedia kommentaariumid – Postimehe veebiküljel oli negatiivseid sõnavõtte 71,2%, Delfis 69,9% ja EPL online'is 61,7% arvestatud sisulistest kommentaaridest (kommentaar võis sisaldada korraga nii positiivset kui negatiivset sisu või jääda ka neutraalseks). Kohalikest lehtedest oli kõige rohkem negatiivseid kommentaare Järva Teataja veebiküljel (61,9%) ja kõige vähem Sakala arvamuskeskonnas (37,1%). Positiivsete kommentaaride rohkuse poolest paistis silma Valgamaalane (32,8%) ja vähesuse poolest Oma Saar (11,9%). Teiste lehtede positiivsete kommentaaride hulk jäi 20% lähedusse.

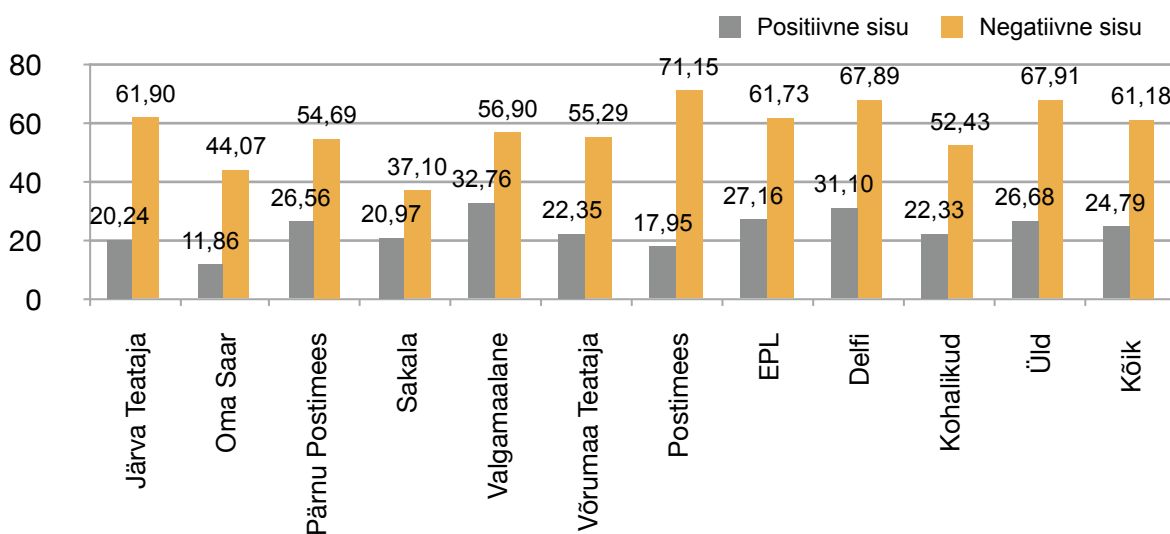
Sõimu ja roppusi sisaldavaid ning vaenu õhutavaid kommentaare oli kõikidel veebikülgedel ning nende osakaal kõikidest kommentaaridest jäi 4-16% vahele (vt joonis 29). Kõige vähem oli selliseid kommentaare Pärnu Postimehe ja Sakala netilehtedel, kõige rohkem Postimehe, Delfi ja Järva Teataja artiklite juures.

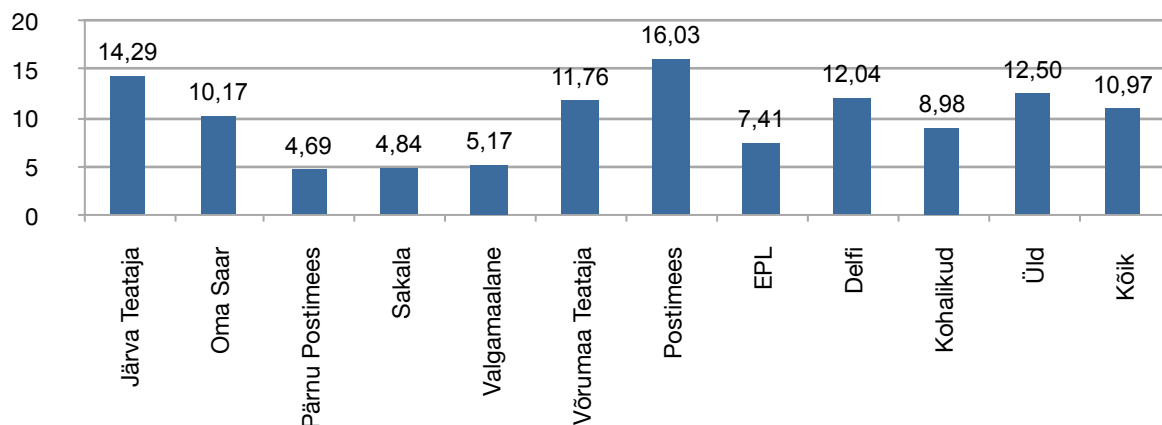
Joonis 26: Sisuliselt arvestavate (laimu mitte sisaldavate ja teemaga kasvõi kaudselt haakuvate) kommentaaride osakaal (%) valimis väljaannete kaupa.

Joonis 27: Kommentaaride sisuline jaotus (%) valimis väljaannete kaupa. **Valimislubadusi** puudutavad kommentaarid ja **kandidaati** (tema varasemaid tegusid, isikuomadusi, eraelu) puudutavad kommentaarid.

Joonis 28: Kommentaaride sisuline jaotus (%) valimis väljaannete kaupa. **Positiivne** ja **negatiivne** sisu kommentaarides.

Joonis 29: Laimavate kommentaaride osakaal (%) valimis väljaannete kaupa.

3.3.2. Valimiskampaania kommentaariumides

Poliitikute või poliitiliselt mõjutatud isikute kommentaare on väga raske “tavalistest” kommentaaridest eristada, sest kommentaatorid peituvad pea alati varjunimede taha. Avalikult kasutatakse ajalehtede ja portaalide arvamuskeskondi kampaaniaks – see tähendab kommenteeritakse oma või erakonna nime all või viidatakse erakonna või kandidaadi veebilehele – väga vähe. Peamiselt on sellisel juhul tegu marginaalsete jõudude või üksikkandidaatidega, suuremate erakondade esindajad (keda eelnevate uurimistööde andmetel kommentaariumides kindlasti liigub) püüavad ilmselt taotluslikult jääda lihtsa valija rolli.

Seda tugevamalt eristub teistest Järva Teataja kommentaarium, mis ühendab ühel juhul aruteluruumina lausa kõik kolm käesolevas töös vaadeldud rinnet - vastased pöörduvad üksteise poole (paberlehes) reklaamina avaldatud tasutud tekstides, jätkavad süüdistustega ajaleheartiklites ning vaidlevad omavahel ka artikli kommentaarides. Nii nagu mujalgi, on aga ka seal probleemiks kommentaariumi anonüümsus, mis ei lase olukorral oma täit potentsiaali realiseerida. Kuidas kampaania kommentaariumides täpsemalt avaldub, seda on vaadeldud järgnevates alapeatükkides.

3.3.2.1. Järva Teataja

Erinevalt teiste ajalehtede ja portaalide arvamuskeskondadest esinevad Järva Teataja artiklite kommentaarides aktiivselt enda või oma erakonna nimel poliitikud (reformierakondlased) ning linnaametnikud. Ka on Järva Teataja kommentaariumis mitmeid anonüümseid sõnumeid, mis siiski väga selgelt ning sisuliselt esindavad ühe või teise poole huvisid.

12. oktoobril Järva Teatajas ilmunud Keskerakonda halvustava artikli “Tõnis Kõiv: Paides vahetatakse lilled häälteks” kommentaarides süüdistatakse Kõivu reformierakondlasest parteikaaslast Tarmo Alti selles, et tema “timurlased” on sel aastal korraldanud lehtede äraveo vahetult enne mõlemaid valimisi (linna penskar, 12.10.2009, 19:16) ning et reformierakondlased meelitavad hääletajaid valimisjaoskonna lähedal pakutavate pannkookidega (linna penskar, 15.10.2009, 18:05). Kuigi osad säärased kommentaarid ei ole kuigi viisakad (kommentaari kirja pilt on siin ja edaspidi muutmata):

- Kõivule / 12.10.2009 19:27 / Kulla mees, millal sa lubatud kotid lehtedega ära koristad ? [...] Pannkookide jagamine valmisjaoskonna ees on rohkem kui alatu. Muide, maitseminagi neid panni kärke - polnud eriti maitavad - poe pulbrist igasugu säilitusainetega. Jube maitse oli. Hille Riigi valmiskampaaniasse tõmbamine Kõivu poolt on häbematus tipp - AGA TÜÜPILINE RIIGIKOGULASEST ORAV. Neile teerullidele normaalne näitumine. Kahju.

siis veidi hiljem vastab Tarmo Alt nendele isiklikult (kuigi ilmselt kiirustades ja õigekirjale tähelepanu pööramata - muudes kanalites ei tuleks selline kirjaviis kõne alla):

- “Tarmo Alt / 12.10.2009 20:52 / Tere paidekad! / Tegime oma leheveo kevadel teoks kuna linnavalitsus enam ei pidanud oluliseks linnakodanikke aidata. [...] . Tõsi ta on, et eurovalimised olid juba tervelt kuu aja pärast, tulemas aga alati on valimised tulemas. Kui kellegil leheveoga muret, et kuskil jäi midagi vedamatta siis andke teada 51 68 682 [...] [...] / Pannkoogitegu aga toimus parkla teises servas mitte "valimisjaoskonna ees". [...] LISAKS- KUI VALIMISED VÕIDAME SIIS TEEMEGI UUESTI LEHEVEO! SEE SAAB OLEMA MEIE TÄNU PAIDEKATELE USLDUSE EEST! Ma loodan, et me saame selle usalduse. / lugupidamisega / Tarmo Alt nr.211”

Tarmo Alt ei lase end kõigutada ka kommenteerija nimega *oeh* negatiivsest kriitikast: “Alt on vaikselt närvi läinud või? Ja mis asi see veel on, et parkla teises otsas, kas sa ise ka usud enda pläma?” (12.10.2009, 22:22) ning püüab säilitada viisakat tooni:

- “Tarmo Alt / 12.10.2009 23:35 / oeh-ile. / Usun ja olen alati uskunud oma juttu. Soovitan Sullegi sama selle asemel, et püüda mulle oletatavaid tegusid külge kleepida. Muuseas, nägin üle pikkade aastate Vallimäel taas oravat just paar nädalat tagasi. Igavene ilus loom ja tüüpilise oravate käitumisega- ikka tegusalt. / Kena sügist / Tarmo Alt”

Artiklis “Tõnis Kõiv: Paide maksumaksjatelt on varastatud kümme tuhat krooni” (Järva Teataja, 15.10.2009), avaldab Tõnis Kõiv (RE) nõrdimust, et keskerakondlik linnavalitsus on kasutanud linna raha ostmaks reklaami, kus lükatakse ümber Reformierakonna seisukohti (tegu on linnavalitsuse ametnike vastulausega Reformierakonna kampaaniale, mis avaldati tasuta tekstina Järva Teataja paberlehe tagaküljel, 15. oktoobril 2009). Artikli kommentaaridest leiab neli sõnavõttu kommentaatorilt nimega “Reformierakond”, kes esitab punkt-punkti haaval konkreetseid vastuväiteid paberlehes ilmunud linnavalitsuse reklaami teesidele. Dialoog saab alguse tegelikult juba varem ning toodavad näited on vaid väike osa sellest (ruumi kokkuhoiu ning parema üldpildi huvides on näitesse valitud vaid üks sisuline küsimus - Paide spordihall - tegelikult oli probleemipüstitusi palju rohkem):

- *Väljavõte Reformierakonna tasutud tekstist “Paide linna areng ja hoolimine inimestest saavad käia käsikäes!” (Järva Teataja paberleht, 06.10.2009):* Üldiselt süüdistatakse Reformierakonda selles, et nende ajal linna ei arendatud ning võrreldakse praegust aega viimase nelja aasta “tormilise” arenguga. Siin tuleb vastusena kõigepealt rääkida linna rahaseisust. [...] Eesti liikus kindlalt Euroopa Liiduga liitumise kursil ning oli teada, et EL-iga liitumine loob palju suuri võimalusi investeeringuteks. Seepärast võeti siht, et Paidel peavad olema projektid valmis, kui EL-iga liitumise järel “rahalaevad” tulema hakkavad. / Projektid olidki valmis [...] Paide spordihalli asukohavaldlused olid vaieldud ning planeering volikogus kinnitatud 2005. aastal...”
- *Väljavõte tasutud tekstist “Armastav Reformierakond ahistab Paidet valedega” (Järva Teataja paberleht, 15.10.2009):* “2. Paide spordihoone / Detailplaneering, mille järgi rajati Paide spordihoone, kehtestati 2007. aastal, mitte 2005 nagu väidab Reformierakond. / Tänu halli ehitusele eelnenud koosolekute protokollidele on hõlpsasti võimalik dokumentaalselt tõestada, et kaasatud olid kõik linna huvigrupid ning spordiinimesed tegid väärt ettepanekuid, mida suures osas ka arvestati. / Spordihalli majanduskulud on detailselt lahti kirjutatud projektis ning on üldteada, et üksiku omavalitsuse poolt ehitatud spordi- ja kultuuriobjekt ei tasu rahaliselt ennast ära, sest ennekõike peetakse silmas linnakodanike kasu. [...] Eri Purge / ehitusnõunik”
- *“Tõnis Kõiv: Paide maksumaksjatelt on varastatud kümme tuhat krooni” (Järva Teataja online, 15.10.2009), Paide linnavolikogu kandidaat Tõnis Kõiv (REF):* “Linna teenistuses olevad ametnikud peavad säilitama erapooletuse. Lubamatu on kasutada neid kilbina poliitikute ees, varjamaks tõde või mängimas pooltõdedega” [...] Täna ajalehes avaldatud valimisreklaam on Kõivu hinnangul uskumatu ja enneolematu linna raha raiskamine.
- *Tõnis Kõiv: Paide maksumaksjatelt on varastatud kümme tuhat krooni” (Järva Teataja online, 15.10.2009), linnapea Kersti Sarapuu (KESK):* Ma olen paljude linnakodanikega nõus, et selline kemplemine on väga tüütu, kuid Paide linnavalitsuse kohus on Paide linna hea nime eest seismine. Pole mõeldav, et linnavalitsus ei reageeri laimule ja intriigidele, mis kahjustavad linna mainet ning viivad linnakodanikke segadusse ja moonutavad tegelikkust. [...] Järva Teataja oli nõus avaldama linnavalitsuse vastuse rünnakutele vaid tasulisel reklaamiküljel. Seega puudus linnavalitsusel meedias oma au ja väärikuse kaitsmiseks muu laia levikut omav väljund.
- *Artikli Tõnis Kõiv: Paide maksumaksjatelt on varastatud kümme tuhat krooni” kommentaarid (Järva Teataja kommentaarium, 16.10.2009):* “Reformierakond / 16.10.2009 21:22 / 2. Vastuväide - Spordihoone ehitusel ei võetud spordispetsialistide nõu kuulla. Või õigemini- osasid küll kuulati, aga tehti ikka nagu ise taheti! Majanduskulud ei olnud sugugi "detailselt" lahti kirjutatud. Tarmo Alt pidi selle nimel mitu lahingut lööma ja alles pankade surve all hakkas see "detailsus" tekkima.”

Diskussioon sama artikli kommentaarides jätkub kirjavahetusega Reformierakonna kandidaadi Valev Väljaotsa ja Paide linnavalitsuse ehitusnõuniku Eri Purge vahel. Ametnikule pannakse anonüümsetes kommentaarides pahaks ametiülesannetest üleastumist erakondlikule avaldusele vastates. Eri Purge nimeline kommentaator õigustab linnaametnike osalemist valimiskampaanias, misjärel Väljaots pöördub Eri Purge poole juba hoopis konkreetsema küsimusega:

- *Järva Teataja kommentaarium, Valev Väljaots, 17.10.2009 18:37*: “Tere Eri Purge! / Ametniku ülesanne ei ole poliitilistele avaldustele vastata. Samas on kohustus vastata kuu aja jooksul kodanike kirjadele. 10.septembril saatsin e-postiga allpoololeva teatise, millele vastust ei ole saanud. [...] / Tere! / Kahjuks peab endiselt tõdema, et see mürafoon, mida tekitab uue noortekeskuse ventilatsioon, ei ole talutav. / [...] Soovin teada, et kes ja millal teostab mõõtmistööd? Soovin mõõtmist ka õhtusel ajal ja kinnistul. / Samas tegin ma juba eelnevalt ettepaneku, et muuta ventilatsiooniava suunda või paigaldada katusele müratõkked. / Vastust ootama jäädes, / Valev Väljaots”

Ning hoolimata kommentaariumi anonüümsusest jätkub poliitiku ja ametniku kirjavahetus:

- *Järva Teataja kommentaarium, To Valev Väljaots, 18.10.2009 00:38*: Ventilatsiooniavade torude suunda on juba paar nädalat tagasi muudetud ja sellest on Teid ka teavitatud telefoni teel...(olin kõrval kui Kaido Ivask sel teemal Teile helistas) / [...] Ehitaja poolt teostud müramõõtmised tõestasid et müratase on normis... / Nüüd tuleb välja et konkreetsest teost (väljalaske toru suuna muutmisest) ja telefonikõnest jääb Teile väheks- soovite ikka ka kirjalikku vastust... Ja kurdetakse et ametnikud on bürokraadid... / Samalt IP-aadressilt on siin varem kommenteerinud ka Selline(15:26 15.10), Eri Purge(11:20 17.10) ja Eri Purge (16:21 17.10).

Selle vastuse peale otsustab Väljaots millegipärast, et tegu ei ole päris Purgega ning lõpetab vestluse. Et tegu on anonüümse kommentaariumiga, siis on väga raske kindlaks teha, kas toodud kirjavahetus toimus tõepoolest kahe nimetatud isikuni vahel või mitte, kuid huvitavaid järeldusi saab toodud näidetest teha küll.

Esiteks demonstreerib Järva Teataja näide seda, kuidas tasutud teated, ajakirjandus ning kommentaarium on võimalik liita kokku üheks aruteluruumiks, kusjuures kommentaarides toimuv diskussioon on eriti märkimisväärne, sest seal on võimalus sõna saada ka tavakodanikul. Teisalt aga on arutelul kommentaariumis raske areneda selle anonüümsuse tõttu. Tarmo Aldi juhtumist oli näha, et võitlus käib väga ebavõrdsetel tasanditel – oma nime alt kommenteeriv poliitik ei saa endale labasusi lubada, anonüümse kommentaatori

eeetilised piirid on aga tunduvalt hägusemad. Ja teine, poliitikute ja ametniku vahel peetud kirjavahetus, näitab, et isegi kui mõlemad esinevad justkui oma nimel siis ei saa kumbki pool olla lõpuni kindel, et ta räägib just sellega, kes teine väidab end olevat - kommentaariumis võib ju igaüks võtta endale soovitud nime ja esineda vajadusel ka kellegi teisenä. Sellises anonüümsusest tingitud usaldamatuse õhkkonnas on ilmselgelt väga raske arutelu täie tõsidusega võtta ning kuigi tehniliselt on kõik tingimused demokraatliku foorumi tekkimiseks täidetud, siis tegelikkuses see (vähemasti hetkel) ei tööta.

3.3.2.2. Muu online meedia

Teistes kommentaariumides ei jõua diskussioon aga isegi eelnevalt kirjeldatud tasemele. Oma nimel esinevaid kandidaate leiab ka Delfi artiklite kommentaaridest, kuid siinkohal on tegu vaid marginaalsete jõudude ning üksikkandidaatidega. Delfi loo “AVALDA ARVAMUST: Kas Keskerakond kogub Tallinnas üle poolte häältest?” (11.10.2009) kommentaarides promob end üksikkandidaat:

- “Raivo Orgusaar kandidaat nr.1098 / Tõukame nomenklatuuri troonilt: orgusaar.ee”.

Sama loo kommentaarides esineb üleskutsega ka Jüri Böhm:

- *Delfi kommentaarium, Jüri Böhm, kassisa@hotmail.ee, 11.10.2009 15:09:* “<http://www.alternatiiv.org> / Üleskutse Eesti riigist ja rahvast lugupidavatele linnakodanikele / Lugupeetud rahvuskasaslased ja tallinlased! / Kas teieni on jõudnud masendav tõsiasi, et Eesti Vabariigi pealinna valitsevad tegelikult okupatsioonikolonistid, kes on suuremalt osalt vaenuliku võõrriigi kodanikud ja et praeguse KOV valimisseaduse kehtimisel ning senise olukorra jätkumisel pole eestlastel oma pealinnas enam kunagi võimu juurde asja? [...] Eestimeelne tallinlane! / Lõpeta okupantide võim me pealinnas - KÕIK VALIMA! / Jüri Böhm, kandidaat nr. 811”

Jüri Böhmi kommentaaride hulgast võib leida ka mõtteavalduse, mis ilmub viis päeva hiljem Delfis tema arvamusartiklina “Need valimised on eestlaste viimane võimalus”. Arvamusartikli kommentaarides võtavad omakorda sõna näiteks Jüri Toomepuu, kes kinnitab Böhmi väiteid ning Tõnu Kalvet valimisliidust “Alternatiiv”:

- *Delfi kommentaarium, Tõnu Kalvet, koplikalvet@gmail.com, 16.10.2009 11:43:* “[...] valvekommentaatorite närviminek näitab, et kirjutise autor on tabanud valusasse kohta. [...] Jüri Toomepuu soovitus - hääletada valimisliidu “Alternatiiv” poolt - on igati asjakohane. Sest nagu teada, leiavad valimisEELSED vaenlased valimisJÄRGSELT

omavahel kiiresti üksmeele ja muutuvad üleöö “kalliteks kolleegideks ja lugupeetud koalitsioonikaaslasteks”.

Veel leiab Delfist väga aktiivse kommentaatori nimega “mulk”, kes on kolme artikli juures teinud üle 30 kommentaari ning kes reklaamib oma kirjutisi leheküljel <http://web.zone.ee/mulk/>. Ta võtab sõna valitsuse ja eriti aktiivselt Jüri Böhmi ja Mart Helme vastu ning avaldab toetust Keskerakonnale.

- *Delfi kommentaarium, mulk, Delfi, 10/11/2009 9:22:00*: “Isamaaliidu nimekirjas olevana (kuna olin samasugune sinisilm nagu paljud teised ja ei saa sellest sõnnikust enam legaalselt lahti) SOOVITAN KÕIGIL, MITTE anda sellele aferistide bandele oma toetushääl! / Parimaks valikuks oleks Keskerakond, milline tulevastel riigikogu valimistel pühib enamuse poliitsastast Toompealt - Kadriorust minema.”

Kuigi ka suuremate erakondade nimel kommenteerijate kohalolu on tajutav, siis varjuvad need inimesed Delfis, Postimehes ja EPLis varjunimede taha. Võib arvata, et “Mina valin igatahes Laari!” kommentaari taga on IRLiga seotud inimene:

- *Delfi kommentaarium, Mina valin igatahes Laari!, 17.10.2009 20:41, “FOTOD ja VIDEOD: “Valimisstuudio” sai tulise lõpu”*: “10 SAMMU / 1. Linna raha-asjad seatakse korda. Mõttetuid laene enam ei võeta, linnaelarve viiakse tasakaalu, kärpides selleks mitte investeeringuid ja sotsiaaltoetusi, vaid valitsemiskulu. / 2. Lasteaedade rahastamine taastatakse vähemalt 2009. aasta alguse mahus. Spordi- ja huviringide rahastamine taastatakse vähemalt 2009. aasta alguse mahus. / 3. Vee- ja küttearved viiakse alla. Tallinn osaleb aktiivselt majade soojustamise programmis. / 4. Maamaks kaotatakse elamualuselt maalt. / 5. Vastandamine riigiga lõpetatakse. Korruptsiooni suhtes rakendatakse nulltorelantsi. / 6. Pensionäridele toetuse maksmine jätkub. / 7. Linna propaganda aparaat ei jätku. Tallinna Televisiooni ei tule. / 8. Aktiivselt hakatakse kasutama euroraha. Valmis ehitatakse Põhjaväil. / 9. Linnateater saab uue maja. / 10. Tallinna kanalisatsioon saab 2011 valmis.”

EPL artiklite juures esineb ligi 30 sissekandega kommentaator nimega “Roosa udu”, kes on Edgar Savisaare teemal kirjutanud pika ilukirjandusliku teksti, millest suur osa on lausa vene keeles. Lugeja saab teada, et Savisaarele antakse Moskvast õpetusi, kuidas valimisedelitega manipuleerida, inimesi ära osta jmt:

- *EPL kommentaarium, Roosa udu*: Sm Savisaar vaatas mulle kavala näoga otsa: „Kas sa, Roosa, ei tea siis, et valimispropaganda on vaid kooruke, aga häälte lugemine on asja sisu?” Ja ta tõmbas taskust välja kirja, millele mind häbenemata magusaste suud andis. / „Vaata, Roosake, minu palveid on kuulda võetud! Moskva seltsimehed vastasid mulle ja

avaldasid meie sõsarpartei igakülgse edu saladuse!”/Igakülgse edu saladus – vana Roosa kõrvus kõlas see kui IGAVESE ELU SALADUS!

Eriti just üleriigilisest meediast leiab ka veel hulgaliselt loosungeid, mis ei pruugi küll olla poliitikute või nende endi lähikondlaste kirjutatud, ent agiteerivad sellegi poolest inimesi kellegi poolt või vastu hääletama.

- Rahvas valima! Meil on lootust homme vabaneda lurjuste bandest, kui läheme valima. (hea tujuga, Postimees, 17.10.2009 10:52)
- inimesed, kel mõistus peas - palun ärge valige Savisaart ega Keskerakonda!!!!!!!!!!!!!!!!!!!! / !! (ei Kesikutele, Delfi, 17.10.2009 23:17)
- olge mõistlikud, valige Savisaar! MEES TEAB MIDA TEEB JA RÄÄGIB. (tt, Delfi, 18.10.2009 00:20)
- KÕIK TALLINNA EESTIMEESED INIMESED. MINGE KINDLASTI VALIMA JA KINDLASTI VALIGE ÜKS KÕIK MILLISE ERAKONNA POOLT - PEALE KESKERAKONNA. TALLINN VAJAB VAHETUST. KESKERAKONDLIK TIBLADE LINNAVILETSUS KUULUB AJALOO PRÜGIMÄELE. TALLINN KUULUB EESTLASTELE!!!! (vv, Delfi, 18.10.2009 00:38)
- Kõik kes tahavad olla nendel valimistel VÕITJAD - hääletavad keskerakonna poolt! (Jah, Delfi, 10/11/2009 14:26:00)
- Täna on teil võimalus loobuda valimast esimest eestit esindama enda huve, valige ainsat teise eesti parteid sotsiaaldemokraate ja tooge võimule need kes ei taha et riigivarade hoones ulub tühi tuul ja sotsiaaltagatised on ainult rikkuritel. (Sauramix, EPL, 16. oktoober 2009/13:02:32)

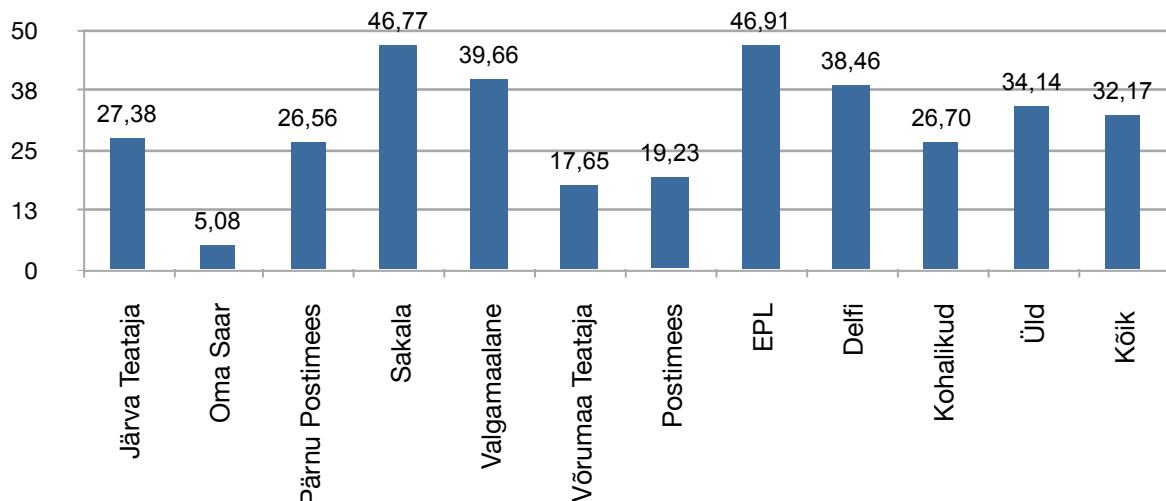
Kindlasti leiab nõ valimiskampaaniat ka laussõimu ja vihkamisele õhutavate kommentaaride hulgas, aga seda on eristada veel keerulisem. Üldiselt tuleb tõdeda, et kui Järva Teataja välja arvata, siis suuremad erakonnad ja poliitikud oma nimel kommentaariumides ei esine ning inimestega diskussiooni ei lasku.

3.3.3. Kodanikevaheline diskussioon kommentaariumides

Isegi kui anonüümsete kommentaaride taha peituvad poliitikud, siis on ka nende näol tegemist kodanikega, kes artikli teemadel omavahel mõtteid vahetavad - seega on oluline vaadata, kui palju ja kuidas kommentaatorid omavahel suhtlevad.

Erinevate väljaannete kommentaariumid toimivad arutelukeskkondadena väga erinevalt. Kui mõnedes arvamusruumides ei tekkinud erinevate kommenteerijate vahel praktiliselt mingit dialoogi (nt Oma Saares toimus suhtlus vaid 5% kommentaaridest), siis näiteks

EPLi ja Sakala vaadeldud artiklite puhul pöördus mõne eelneva kommentaatori poole ligi pool kõigist arvestatud sõnavõtjatest. Aktiivne omavaheline suhtlus toimus ka Valgamaalase (40%) ja Delfi (38,5%) kommentaariumides. Küllalt tagasihoidlikuks jäi diskussioon Postimehe veebiküljel – 19,2% kommentaaridest pöördus mõne eelneva kommenteerija poole (vt joonis 30).

Joonis 30: Omavahel dialoogi astuvate kommentaaride osakaal (%) valimis väljaannete kaupa.

Sageli piirdub omavaheline suhtlus kommentaariumides küll vaid reageeringuga kellegi poolt eelnevalt öeldule ning pikemat arutelu ei teki. Samuti toimub ühe artikli kommentaarides tihti mitu paralleelselt jooksvat diskussiooni. Ometi leidub ka näiteid sisulistest vestlustest kommentaariumides. Enamasti on sellisel juhul tegemist väga kindlatel seisukohtadel olevate inimestega, kes end teise argumentidest kõigutada ei lase. Näiteks arutatakse EPLi artikli “Mart Laari vastused lugejate küsimustele” (13.10.2009) kommentaarides maamaksu teemadel:

- M/16. oktoober 2009/12:56:28 / Maamaks ei tõusnud hüppeliselt ja raskusi on vähestel, kellele see ka kompenseeritakse.
- to:M 16. oktoober 2009 12:56:28/16. oktoober 2009/13:36:23/Kas 2,5 kordne maksutõus ei ole hüppeline????/Kui varem pidin maksma 1000 kr. ja nüüd 2500kr., siis see vahe on sinu arvates tühine????
- maamaks.../16. oktoober 2009/21:07:48/Neile kes siin "megasuurest" maamaksust nutavad... minge maksu ja tolliameti kodukale uurima tegelikku seisust Eestimaal!/Seal kenasti avaliku infona kõik kirjas, et kui suur see maamaks Eesti linnades ja valdades on./ Ma loodan, et te maksu ja tolliametit ometigi keskerakonna häälekandjaks ei pea, vaid ikka

taipate, mis ametkonnaga tegu :D/Pärast enda mõningast harimist tehke järeldus, kes valetab...

- naqual/16. oktoober 2009/22:42:52/Muidugi ei ole rikkurite jaoks maamaks megasuur kuid lastega perede ja pensionäride jaoks ta ometigi on seda./On ikka väga suur vahe kas maksta aastas 100 krooni või 2500 ning seda vahet ei kompenseeri kohukeste 500 või 1000 krooni lisaraha penskaritele nende häälte püüdmiseks./
- to naqual/16. oktoober 2009/23:46:42/ [...] /Tegelikult on Tallinna maamaks Eestis ühtede väiksemate seas! Riigi poolt ülempiiriks kehtestatud 2,5 prossa maa hinnast, paljudes kohtades ongi see õnnetu ülempiir maksumääraks, Tallinnas aga kõigest 1,5 prossa [...] Ning toimetulekuraskustes peredele ja ka pensionäridele kompenseerib Tallinn selle maksu, mitte ei anna ainult 500 või 1000. [...] Nii et maamaksu valimisvankri ette rakendada küll ei tasuks. Rõhugi millegile muule :) Jõudu :)
- naqual/17. oktoober 2009/00:02:19/Esmalt on Tallinnas maa hind tunduvalt kõrgem kui mujal Eestis./Niisugust elementaarset asja peaks nagu teadma või! Seepärast ei ole kohane siin Tallinna maamaksu muu Eestiga võrrelda, sest rahaliselt on see tükk maad suurem kui protsendinäitajas väljatoomisest annaks aimata.

Üks pool räägib maamaksu hüppelisest tõusust ning sellest, kuidas selle tasumine inimestele üle jõu käib. Teine väidab, et mujal Eestis on maamaksu protsent sama suur ja hädasolijatele kompenseeritakse maamaks. Kuigi kumbki pool ei tagane oma seisukohtadest, on mõlemad siiski väljendanud ning põhjendanud oma seisukohti ning seda lugenud inimestel on olnud võimalus kaasa mõelda ning oma seisukoht kujundada. Teisalt ei saa kuidagi väita, et kommentaariumides jõutaks ratsionaalse arutelu tulemusel mingisuguste järeldusteni - mõlemad diskussioonis osalejad jäävad oma väidete juurde kindlaks ja jutu lõpp jääb lihtsalt õhku rippuma.

Samas tasub märkida, et sisulise poole järgi otsustades toovad kommentaariumid kokku väga erinevad inimesi, kes tavaelus omavahel poliitikateemadel arutellu ei lasku. Küsitavaks jääb muidugi, kui palju teisi “kuulatakse ja nähakse” ning kui lai see spekter ikkagi on - teada on ju ka see, et kommentaariumides liigub väga väike protsent ühiskonnast. Kui üldse, siis võib kommentaariumist erinevate maailmade kokkupuutepunktina Eesti suurusel riigis rääkida vaid üleriigilise meedia puhul. Mida väiksemat kohta artikkel puudutab, seda lähemal kommenteerijad ka loos olevale teemale ning inimestele on. Suure tõenäosusega on nii mõnedki väikevaldu puudutavate artiklite kommentaatorid reaalses elus omavahel vähemasti nime ja nägupidi tuttavad. Näiteks

artikli “”Sakala” usutleb Tarvastu valla kandidaate” (Sakala, 14.10) kommentaarides jõuab kommentaatorite omavaheline vestlus selleni, et üks ütleb teisele:

- to 21.45 / 16.10.2009 10:28 / Ära unusta, et ka mina olen Tarvastu inimene ja tunnen kõiki Teie nimekirja inimesi. Ma ei ütleks, et te olete mölakah, aga te pole ka mingid ideaalsed prillikivid. Olete tavalised inimesed on heade ja vigadega, aga püüate ennast keskerakondlikul kombel näidata ainsate tegijatena, tänu kellele elu Tarvastus liigub.

Kui üleriigiliste lehtede kommentaarid jäävad enamasti anonüümsete ja üldiste teemade juurde, siis kohalike lehtede kommentaaridest võib leida lausa vestlusi asjaosaliste vahel. Valgamaalase artiklis “Puka vallavanem lükkab Keskerakonna süüdistused ümber” süüdistatakse Puka vallavalitsuse sekretäri ja valimiskomisjoni liiget Lea Treesi selles, et ta agiteerib inimesi mitte hääletama Keskerakonna poolt. Kommentaaridest leiab Lea Treesi enda vastuse:

- Lea Trees / 16.10.2009 20:44 / [...] Ma ei ole iial tahtnud olla Puka valla valimiskomisjoni liige. 4 aastat tagasi tulin lihtsalt oma kolleegile vastu ja nõustusin seal olema. [...] Südamet peale jäi mule täna see, mis toimus niinimetatud Puka Noortekeskuses. Peale kella 17.00 töölt tulles seisis selle maja ees tuletõrjeauto ja pääseteenistus. [...] Mis seal toimub! See pole ka mingi Noortekeskus, vaid Keskerakonna pesa, kus tehakse noortele ajuloputust. Aeg oleks sellele lõpp teha.

Positiivset vastukaja Trees ei saa ning tunnistab lõpuks isegi oma löödust.

- Treesile / 16.10.2009 21:39 / kui see on tõesti teie kommentaar, siis tule taevast appi, millised inimesed meil valdades töötavad! Tark inimene ei õiguata ennast netikommentaarides! [...] Aga eks jah, ka Valgamaa valdades on kõiksugu tegelasi alates sekretäridest ja lõpetades - ikka peaga. Raha tahavad!
- Pritsimees to Lea Trees / 17.10.2009 09:08 / Noortekeskuses Toimus eile tuletõrje ennetustöö et sa teaksid ja liialt ei närveeriks. / Ja veel kas seal peaks sinuarvates olema siis reformikate pesa. See koht on mõeldud kõigile noortele ja erakonda kuuluvus ei mängi mingit rolli.
- Lea Trees / 17.10.2009 21:04 / [...] Mul on juba täiesti ükskõik, kas sealt tuleb minu kohta head või halba, aga mulle aitab. Enam ei suuda. Mina elan ja olen täpselt samamoodi edasi nagu ka varem seda teinud olen. Nii, et saage aru, et tõesti juba aitab. / Samalt IP-aadressilt on siin varem kommenteerinud ka Lea Trees(20:44 16.10) ja Lea Trees(20:48 16.10).

Ilmselt iseloomustab kommentaatori nimega “Treesile” väide, et targal inimesel ei ole sobilik ennast netikommentaarides õigustada, hästi üldist suhtumist kommentaariumidesse, kus oma nimel esinevad inimesed saavad tihti sõimata ning enamik osalejaid ei mängi lahtiste kaartidega. Valdav anonüümsus ning soov vastutust mitte enda peale võtta

toetavad olukorda, kus kommentaariumite väärtus demokraatliku diskussiooni foorumina on pea olematu, isegi asjaosalised ise ei usu, et nende sõnadel oleks mingit kaalu.

4. Järeldused ja arutelu

Alljärgnev peatükk püüab anda kokkuvõtvad vastused sissejuhatuses esitatud uurimisküsimustele ning arutleda uurimistöö tulemuste üle teoreetiliste ning empiiriliste lähtekohtade kontekstis.

4.1. Järeldused ja arutelu alateemade kaupa

4.1.1. Online uudised ja arvamused

Kes ja mis saavad online ajakirjanduse tähelepanu osaliseks?

Vaadeldud üleriigilise online ajakirjanduse analüüs näitas, et põhitähelepanu saavad juhtpoliitikud, parteidesse astunud kuulsused ning nn lapsesuud, kes toodavad interneti jaoks piisavalt huvitavat materjali. Eraldi kategooria moodustavad valimiseelsel perioodil aga Keskerakond ja selle liider Edgar Savisaar, millest ja kellest kirjutatud artiklite arv oli teistega võrreldes ebaproportsionaalselt suur. Tundub, et hoolimata meedia kohati iroonilisest suhtumisest Keskerakonna tegevusse, jõuavad nad soovitava tulemuseni - nende valimiskampaaniat kajastatakse aktiivsemalt kui ühegi teise poliitilise jõu oma.

Vaadeldes artiklite teemaulatust geograafilises mõistes, on selge, et üleriigiline meedia on vähemasti kohalike valimiste kontekstis mõeldud peamiselt Tallinna valijatele. Teiste piirkondade elanike jaoks on küll kindlasti olulist poliitilist infot kogu riiki puudutavates teemades, kuid ülevaadet oma kodukohas toimuvast ei saa isegi teiste Eesti suuremate linnade elanikud, valdadest rääkimata. Viimaste puhul on märkimisväärne ka see, et üleriigilisesse meediasse jõuavad väiksemad kohad peamiselt vaid tülide, korruptsiooni-süüdistuste ning kurioosumite kaudu, mis ei anna kuidagi edasi sisulist pilti mujal Eestis toimuvast. Seega jääb üleriigilist meediat jälgides mulje, et Eesti koosneb põhimõtteliselt vaid ühest linnast - Tallinnast - ning mõnedest muudest kohtadest, kus poliitika on põhiliselt omavaheline tulitsemine ning naljategemine.

Kindlasti mängivad poliitilises kommunikatsioonis tähtsat rolli eliidivastasus ja populism (nagu väitsid ka Blumler ja Kavanagh 1999) ning poliitikud püüavad lähedale jõuda pigem lihtsale valijale. Seda võib eriti näha Keskerakonna kampaanias, kelle põhisõnumiks oli sel

korral abivajajate aitamine ning valitsuse kritiseerimine selle eest, et lihtrahvas hetkel nii kehvast olukorras on. Tagasi ei kohkutud populistlike võtete ega spetsiaalselt meedia jaoks lavastatud sündmuse ees. Sarnaseid tegevusmustreid võis leida ka Reformierakonna ning teiste parteide tegevusest.

Poliitika muutmine tavainimesele kättesaadavaks ja mõistetavaks mõjutas kindlasti teemade valikut, millel põhjalikumalt peatuti, kuid ka seda, kuidas keerulisematele teemadele läheneti. Sisulises mõttes moodustavad väga suure protsendi artiklitest (66%) poliitiliste jõudude omavahelised rünnakud ja vastused neile rünnakutele. Ühelt poolt ongi see kahtlemata poliitiline diskussioon ning valimiseelne debatt, ent samal ajal demonstreerib see ka selgelt meedia huvi konflikti vastu. Peamiste teemadena, mis vaatlusperioodil fookuses olid, võib välja tuua keskerakondliku Tallinna linnavalitsuse ning valitsuserakondade omavahelise kemplemise, abivajajate aitamise (tööpuuduse ja erinevate toetustega seotud küsimused) ning kaks skandaali (Savisaare väidetav nõustumine Venemaa ajalookäsitlusega ning Rein Langi süüdistamine riigivastases tegevuses seoses Sergei Markovi viisakeelu tühistamisega).

Võrreldes paberlehtedega, millised on online ajakirjandusele omased võtted?

Et Delfit arvestamata on vaid veidi üle veerandi online artiklitest avaldatud paberlehtedes, siis on kindlasti põhjust rääkida sellest, kui palju ja kuidas online ning paberajakirjandus üksteisest erinevad.

Kui paberlehtedes ilmuvad poliitikateemalised käsitlused on enamasti pikemad ülevaatelood, mis viitavad mitmetele erinevatele allikatele, siis online meedia artiklid tsiteerivad sageli vaid ühte inimest ning suurem tähelepanu on sellel, et uusi pealkirju oleks võimalikult palju. Mahuerinevus tuleb eriti teravalt välja skandaalide kajastuses, mis online lehtedel tekitavad väga kiiresti väga suure arvu ühe inimese seisukohti väljendavaid artikleid. Pidevalt uuenevad uudisportaalid võimaldavad poliitikutel reageerida üksteise väljaütlemistele kiiresti ning astuda teise poolega dialoogi, kuni teema on veel kuum.

Erinevalt paberlehtedest avaldab online ajakirjandus oma pealehel tihti toimetamata kujul poliitikute ning parteide pressiteateid, uudiseid ning blogipostitusi, kusjuures need artiklid ilmuvad sama sisuga mitmetes erinevates võrguväljaannetes korraga. Kõige suurem rõhk pannakse sealjuures pealkirjale, mis on sageli ainus erinevus originaaltekstist - enamasti on

sellisel juhul pealkiri kõmulisem ja keelekasutus värvikam ning võib mõningatel juhtudel algset mõtet ka moonutada ja selle kontekstist välja rebida.

Et online keskkondade ruum on võrreldes paberlehtedega põhimõtteliselt piiramatult, siis annab see parteidele ja poliitikutele võimaluse pääseda meediasse ka tegevuste, sõnavõtte ja sündmustega, mis trükimeedia tähelepanu ei ärataks. Ning nii nagu väidavad mitmed autorid (Howard 2006, Herrnson et al 2007), laieneb ka inimeste ring, kes meedias sõna saavad - pildile pääsevad ka väiksemad ja radikaalsemad jõud. Samamoodi suureneb teemade ulatus - online meedia mahutab tohutult koguses poliitilisi uudiseid, neist nii mõnedki sisuliselt väheolulised. Üks sellistest teemadest oli kindlasti kuulsuste astumine erakondadesse, millest kirjutatud uudiseid võis olulisel määral märgata. Kui online versioonis on mõne meelelahutustegelase või sportlase liitumine parteiga muudetud mahlase pealkirjaga muhedaks vahepalaks, mida illustreerib intrigeeriv pildimaterjal, siis paberlehte ei jõua sellised lookesed enamasti üldse või kui, siis vaid lakooniliste nupukestena.

Ülaltoodu põhjal võib poliitilise kommunikatsiooni kohta internetis teha mitmeid järeldusi. Ühelt poolt saab nõustuda Kochi (2008) järeldustega, et online ajakirjandus loob oma suurema mahu tõttu ka suuremaid võimalusi poliitiliseks diskussiooniks ja laiemaks teemaderingiks ning annab sõnaõiguse ka neile, kes trükimeediasse ei mahu. Teiselt poolt kaldub autor pigem olema ühel nõul Mitchelsteini & Boczkowski (2009) ja Quandti (2008) väidetega - online meedia tundub oma töömeetodite (vajadus pidevalt ja kiiresti uusi artikleid toota ning neid kõmuliste pealkirjadega maha müüa) tõttu olevat järjest rohkem poliitikute kontrolli all, kes saavad ajalehtede ja portaalide veebikülgedel sõna pea toimetamata kujul ning kasutavad võimalust tasuta reklaamiks kindlasti suurima rõõmuga. Lugeja jaoks tähendab see aga, et ta peab olema võimeline sorteerima tohutust infomahust välja olulisema, tegema ise järeldused ning paigutama need konteksti - seega saama hakkama ülesannetega, mis paberlehes on pigem ajakirjaniku õlgadel. Harituma ning poliitikaga rohkem kursis oleva inimese jaoks ei pruugi see olla probleem, kuid nende jaoks, kes poliitika vastu nageni eriti huvi ei tunne ning sellest suurt midagi ei tea, võib see tekitada olukorra, kus nad lihtsalt ei suuda ja ei viitsi asjadesse süveneda. Eriti oluline on see selle 1/3 inimeste puhul, kes Saar Polli (2008) andmetel loeb vaid ajalehtede

veebiväljaandeid ning kelleni filtreeritud, sorteeritud ning analüüsitud materjal paberkujul (isegi kui ta seal olemas on) ei jõua.

4.1.2.Valimisreklaamid

Kes, kuidas ja kus end reklaamivad?

Ajalehtede ja portaalide veebisaitidel reklaamisid end põhiliselt suured poliitilised parteid (Reformierakond, IRL, Keskerakond, SDE). Seda, et Rahvaliid peab oma valijat internetikaugeks, on kinnitanud eelnevad uurijad parteide esindajaid intervjuuerides (Koch 2007, Kaasik 2009) ning seda tõestas ka käesoleva töö raames kogutud andmestik.

Kuigi erinevalt online ajakirjanduse uurimusest oli valimisreklaamide puhul vaatluse all ka kohalik meedia, mis geograafilise pildi kirjumaks muutis, olid reklaamid sellest hoolimata suunatud põhiliselt suuremate linnade elanikele. Paljudes omavalitsustes valimistel aktiivselt osalenud valimisliitude reklaame internetis praktiliselt polnud ning võib öelda, et väiksemate linnade ja valdade valijad online meediast reklaamikujul valimisinfot ei saanud. Kui valdade puhul võib arvata, et seal kandideerijate jaoks jäid ka maakondlikud lehed liiga laia ulatusega meediakanaliteks ning nad kasutasid oma sõnumite edasiandmiseks veel kitsamaid kanaleid (näiteks valdade infolehed), siis suuremate linnade puhul pidi küsimus olema milleski muus. Igal juhul polnud vaadeldud saitidel praktiliselt üldse Pärnu ja Tartu valimistega seotud reklaame ning nagu võis arvata, keskendus suurem osa reklaamidest Tallinnale, kus toimus palju aktiivsem omavaheline võitlus kui muude omavalitsuste reklaamides.

Üleriigilistest väljaannetest on online reklaamikanalitena arvestatavad vaid Delfi, Postimees online ning vähemal määral ka Õhtuleht online - veebilehed, mis ka TNS Emori ning EMU andmetel on kõige arvestatavama lugejate hulgaga võrgukeskkonnad. Kohalikest lehtedest avaldasid teistest tunduvalt aktiivsemalt valimisreklaami Järva Teataja ning Tallinna ja Tartu Postimehe netiküljed. Viimasel kahel juhul oli küll tegu üldise või Tallinna reklaamiga, mida leidis ka üleriigilises meedias. Enamikes kohalikes online ajalehtedes on valimisreklaam pigem juhuslik ning mingit üldpilti kampaaniast selle põhjal ei teki - järelikult ei ole see meediakanal kohalikel valimistel osalevate poliitikute meelest nende valijani jõudmiseks piisavalt oluline ning oma sõnumi kohaleviimiseks

valitakse teised teed. Tallinnas ja üleriigilisel tasandil arvestatakse online ajalehtede ja portaalidega reklaamikanalina rohkem.

Milline on kampaania vorm ja sisu?

Reklaamide kvaliteet oli väga kõikumine, seda nii vormilise kui sisulise külje pealt. Üldistades võib siiski öelda, et sisulisele valimisinfole pandi veebireklaamides väga vähe rõhku, rohkem oli panustatud positiivsetele väärtustele. Ühelt poolt oli selle taga kindlasti veebireklaami vorm - bänner ei sobi kuigi suure koguse info edastamiseks - ning seetõttu püüti mahutada oma sõnum väga lühikesse loosungisse. Samas tundusid paljud reklaamid lähtuvat eeldusest, et inimesed on kursis valimiskampaaniaga muus meedias või et neil on piisavalt huvi, et lisainfo jaoks reklaamile klikkida - seda kõike hoolimata sellest, et enamikel juhtudel sisulist sõnumit ei reklaamitud.

Interneti võimalus pakkuda inimesele, kes asja vastu huvi tunneb, lisainformatsiooni reklaamile lingitud lehekülje kaudu, on kahtlemata positiivne ning seda oli ka väga palju kasutatud. Küsimus on aga selles, kas iga valimisreklaam on piisavalt atraktiivne, et inimesed sellele klikkima vaevuks? Siit jõuame tagasi väiteni, et erakondade kodulehtedele jõuavad peamiselt vaid selle konkreetse poliitilise jõu pooldajad (Kamarck 2002). Seega on veebilehe linkimine reklaamile lisaväärtus, mis on suuremaks abiks neile, kes nagnii valimiste vastu suuremat huvi tunnevad. Ülejäänute jaoks peaks reklaam ise juba vastused kätte andma ja seda paljud reklaamid ei tee - seda enam, et mõned neist ei kasuta isegi ühegi kandidaadi või erakonna nime. Sellisel juhul võib olla isegi tegemist lihtsalt raha raiskamisega, sest mingit tulemust anonüümsel reklaamil ei ole. Hetkel ei osata paljudes reklaamides interneti võimalusi ning mitmetasandilisust ära kasutada.

Hästi on ostetud pinna avalikus meedias ja oma veebilehed (eriti blogid) ühendanud Keskerakond (põhiliselt Edgar Savisaar, aga ka Kadri Simson), kasutades reklaamides intrigeerivaid pealkirju, et meelitada inimesed lugema vastavat teksti juba enda kontrollitud keskkonnas. Erinevalt paljudest teistest reklaamidest, kus ei öeldud tegelikult midagi või püüti öelda liiga palju, mõjusid Savisaare ja Simsoni blogipostituste reklaamid nii, et neid nähes tekkis huvi teada saada, mis selle taga on. Üldse on Keskerakonna Tallinna ja üleriigiline kampaania teistega võrreldes tunduvalt läbimõeldum ja konkreetsemale sihtrühmale suunatum.

Keskerakonna peamise oponendi, Reformierakonna, online reklaamikampaania panustas sel korral põhiliselt ühele, kodumaa ja kodukoha armastusega seotud sõnumile ning ka nende sisulisemad mõtted olid peidetud enamasti selle hüüdlause taha – kui näiteks raadio- ja telereklaamides rääkis Reformierakonna Tallinna valimisreklaam lasteaedade rahastamisest (ja sellest, kuidas Keskerakond neilt raha on ära võtnud), siis internetis pidi valija lasteaedade rahastamise teemani jõudmiseks enne klikkima mõnele sisutühjale “Ma ♥ ...” reklaamile, milles lasteaedadest polnud juttugi. Võib arvata, et paljud inimesed, kellele lasteaedade teema korda läks, ei jõudnud selle infoni kunagi. Erinevalt teistest meediakanalitest, ei teinud Reformierakond internetis vastureklaami, kuigi Keskerakond omalt poolt ründas neid küll. Keskerakonna vastu astusid oma reklaamides aga IRL ja SDE.

Kokkuvõtteks võiks öelda, et kuigi oli ka mitmeid erandeid, jäi paljudest online valimisreklaamidest mulje, et tegemist oli kas läbimõtlemata kampaania osaga või olid need sõnumid suunatud inimestele, kelle jaoks poliitilised valikud ei lähtu poliitika ega poliitiku sisust.

Millised on veebireklaami eripärad võrreldes trükiajakirjanduses ilmunud reklaamidega?

Paberlehtedes ilmunud valimisreklaamide analüüs näitas, et valimisreklaamid veebis ja trükimeedias omavahel praktiliselt ei kattunud, järelkult suhtutakse neisse ikkagi kui täiesti erinevatesse kanalitesse. Paberkujul avaldatud reklaamide geograafiline ulatus oli internetist laiem ning kohalikes ajalehtedes tegid kampaaniat ka valimisliidud, kes internetis olid praktiliselt nähtamatud.

Selles osas, kui oluline on internet oma valijani jõudmisel, läksid üleriigilise ning kohaliku meedia pildid üksteisest suuresti lahku. Kui kõikides vaadeldud kohalikes paberlehtedes oli valimisreklaami palju rohkem kui internetis, siis üleriigilises meedias see nii ei olnud - näiteks Postimehes oli veebireklaami isegi rohkem, peale selle oli kõige aktiivsem online reklaamikanal Delfi portaal, millel paberversiooni ei olegi.

Huvitavaid tähelepanekuid oli võimalik teha ka reklaamide sisulise poole osas. Kuigi trükireklaamid olid nii üleriigilises kui kohalikus pabermeedias tunduvalt sisulisemad (samal ajal kui veebireklaamid rõhustid põhiliselt ilusatele ent sisutühjadele loosungitele ja väärtustele ning kandidaadi nime ja näo tutvustamisele) siis erines reklaamide vorm

kohalikus ja üleriigilises trükimeedias kohati väga palju. Kohalikes paberajalehtedes avaldati tasuta pinnal artikleid ja põhjalikke valimisprogramme ning neid reklaame võis lugeda osaks sisulisest valimisdebatist, millesarnast ei leidunud ei üleriigilistest paberlehtedest ega veebimeediast. Kuigi üleriigilise trükimeedia valimisreklaamide pilt oli väljanägemiselt ning vormilt professionaalsem, oli sealne sisuline arutelu (kui seda esines) taandatud lühikeste loosungite kujule.

Professionaliseerumine on märksõna, mille juurde tasub tulla ka seoses juba ülalpool mainitud linkimisvõimalusega, mida internet reklaamile erinevalt trükimeediast (aga ka erinevalt ülejäänud meediast) pakub. Kui kohalikul tasandil ilmus veebis mitmeid anonüümseid reklaame, mille sisust või reklaamitavast ei olnud võimalik aimu saada enne reklaamile klikkimist, siis paberkujul kohalikes lehtedes selliseid reklaame polnud. Et üleriigilises veebimeedias ilmunud ainus anonüümne reklaam kasutas vähemasti sama erakonna telereklaamist tuttavat graafikat, siis võib järeldada, et Tallinna ning üleriigilisel tasandil on poliitiline kommunikatsioon professionaalsem ning läbimõeldum, samal ajal kui kohalikus meedias on eriti veebireklaamide puhul märgata erakonna üldisest stiilist kõrvale kalduvat vormilist ja sisulist teostust. Taas kord annab see alust väitele, et kohalikul tasandil ei peeta online valimisreklaami kuigi oluliseks ning kandidaatidel, kelle meelest see midagi tähendab, on vabamad käed nii reklaami kujunduse kui sõnumi osas. Kuigi professionaliseerumine on mitmete autorite (Blumler & Kavanagh 1999, Papathanassopoulos et al 2007) sõnul trend kogu poliitilises kommunikatsioonis ning viib ühelt poolt kindlasti selgemate ja paremini suunatud sõnumiteni valimiskampaaniates, toob see endaga samal ajal kaasa mitmeid ohte, mille olemasolule viitab Hamelink (2007) - muuhulgas suureneb distants poliitikute ja kodanike vahel ning inimesi koheldakse kui kliente, mitte kui kodanikke.

Kuigi interneti üks väga oluline omadus seisneb tema interaktiivsuses, näitasid uurimistulemused, et selliseid võimalusi ei ole valimisreklaamides kuigi aktiivselt kasutatud. Paar küsitlust ja mõned võimalused meelt lahutada on kõik, mida vaadeldud reklaamide hulgast leida võis. Mõnel reklaamile lingitud lehel sai ka kommenteerida ning küsitluses osaleda, kuid seda, et kedagi inimese arvamus huvitab, tasuta sõnumist endast välja ei lugenud.

Ka ei leidunud praktiliselt üldse huumorile panustavaid reklaame (millest kirjutas internetireklaami positiivseid omadusi välja tuues Kaid (2006)), mida inimesed omal soovil oleksid võinud edasi saata. Samal ajal ei saa välistada, et selliste reklaamide turustamiseks kasutatigi kohe teistsuguseid kanaleid ning neid *mainstream* meediasse üldse ei paisatudki.

Interneti kiirust ja paindlikkust ning võimalusi vastase sõnumitele koheselt reageerida pole valimisreklaamides eriti ära kasutatud. Ainsana võib ehk välja tuua Keskerakonna reaktsiooni Indrek Tarandi kohukesevastasele reklaamile, mis püüab negatiivset sõnumit hoopis enda kasuks pöörata.

4.1.3. Kommentaariumid

Milliseid valimistega seotud artikleid peamiselt kommenteeritakse ning millised need kommentaarid on?

Enim kommentaare koguvad poliitilised või poliitikute (eraeluga) seotud skandaalid, aga ka kandidaatide debatil ja intervjuud. Kommentaare iseloomustab negatiivsus ja huvi kandidaadi isiku ja varasemate tegude mitte aga valimislubaduse vastu. Sõimu ja roppusi sisaldab kõikidest kommentaaridest veidi üle 10%.

Ühelt poolt on kommenteerijate huvi kandidaadi isiku ja varasemate tegude vastu positiivne nähtus, sest see näitab, et valijatel on olemas poliitiline mälu ning kandidaadid peavad vastutama asjade eest, mida nad on korda saatnud. On ju internet eriline justnimelt selle poolest, et informatsioon säilib seal tulevaseks kasutamiseks ning on kergesti juurdepääsetav, muutes sellega valijale valetamise tunduvalt keerulisemaks (Howard 2006), seega on inimestel võimalus kiiresti kontrollida, mida artiklis esinev poliitik on varem öelnud või teinud.

Ometi on minevikust rääkimisel ka negatiivseid külgi - pöörates põhitähelepanu sellele, mis on olnud ning sellele, milline on poliitik eraelus, jäävad tähelepanuta asjad, mida tahetakse teha, mis omakorda tähendab seda, et tegelikult ei antagi poliitikutele mandaati valijale sobiva programmi teostamiseks, vaid valitakse meeldivamaid isikuid, kelle tegevus on teisejärguline. Valija, kes sisulisest poolest ei huvitu, ei saa aga osaleda poliitikas muul kujul, kui ainult valimistel.

Kas kommentaariumides toimub mõtestatud valimisdiskussioon kandidaatide ja valijate vahel ning kodanike omavahelises ringis?

Tehniliselt on ajalehtede ja portaalide kommentaariumite kasutamine valijaga suhtlemiseks poliitikute jaoks väga lihtne võimalus, seda enam, et enamasti on nende näol tegu väljakujunenud arutelukeskkondadega, kus inimesed on harjunud käima. Tegelikult demokraatlik foorum kommentaariumides aga ei toimi. Kuigi mitmed ekspert- ja ajakirjanduslikud intervjuud (Koch 2007, Kaasik 2009, Sander 2009) on tõestanud, et parteisid huvitab kommentaariumides toimuv ning nad võtavad seal toimuvast diskussioonist osa, siis väljendub see suuresti anonüümsete kommenteerijatena, kelle eesmärk on paista osana avalikust arvamusest. Sealjuures moodustab hulga poliitiliste jõudude poolt kirjutatud kommentaaridest ilmselt sõim ja loosungid, mida ei saa kindlasti pidada osaks sisulisest valimisdiskussioonist ning mis ei anna demokraatiale mitte midagi.

Oma nimel esinevad kommentaariumides vaid alternatiivsed poliitilised jõud ning üksikkandidaadid. Eraldiseisva näitena kerkib siinkohal esile Järva Teataja arvamuskeskkond, kus mitmed reformierakonna Paide kandidaadid ning ka üks linnavalitsuse ametnik esinesid avalikult oma või erakonna nime all ning jätkasid seal diskussiooni, mis oli kandunud valimisreklaamidest ajaleheartiklisse ja sealt edasi ajalehe kommentaariumisse. Ka olid reformierakondlased valmis suhtlema anonüümsete kommenteerijatega ja vastama nende (mõnikord vägagi ründavatele) sõnavõttudele. Nii tekkis Järva Teatajas erinevatest kanalitest teatavas mõttes ühtne ruum valimisdiskussiooni pidamiseks, mille ühes etapis oli võimalik kaasa lüüa ka kõikidel asjast huvitatud valijatel.

Samal ajal jäi ka Järva Teataja kitsaskohaks anonüümsus, mille tulemusel ei toimunud varjunime taha peituva kommentaatori ning oma nimel esineva poliitiku vahel võrdne arutelu. Kui üks pidi säilitama viisaka tooni, siis teine võis endale lubada peaaegu mida iganes. Ja isegi kui kirjavahetusse astus kaks oma nime all esinevat inimest, ei saanud kumbki pool lõpuni kindel olla, et ta kirjutab just selle inimesega, keda too väidab ennast olevat. Üldine õhkkond kommentaariumides on negatiivne ning autor nõustub Polatiga (2005), kes väidab, et anonüümsus tekitab usaldamatust, mis pärsib diskussiooni tekkimist. Ka Rand (2009), kes oma magistritöös uuris poliitikute blogisid ja nende kommentaariume, jõudis seisukohale, et poliitiku oma nimel suhtlemine lugejaga on ratsionaalse arutelu tekkimise seisukohalt oluline faktor ning peab seda üheks põhjuseks,

miks mitmete populaarsete poliitblogide kommentaarides (näiteks Edgar Savisaare ja Jürgen Ligi blogides) säärast diskussiooni kuigi palju ei teki (Rand 2009).

Kui poliitik võtab enda nimel sõna, siis on kommentaariumi arutelus osalevatel inimestel suurem kindlus, et nende arvamused jõuavad kuskile ja ei kao lihtsalt musta auku - asjad, mille olulisust rõhutas ka Dahlgren (2005). Samal ajal on Eesti kommentaariumite teemal läbi viidud empiirilised uurimused (Reinsalu 2007, Raig 2007) näidanud, et vajadus otsustajatele midagi kurta või usk sellesse, et kommentaariumil on võime midagi muuta, on vaid üks (sealjuures mitte enimlevinud) põhjus kommenteerimiseks. Pigem kinnitab ka käesolev analüüs Reinsalu (2007) välja toodud põhilist motiivi foorumis osalemiseks - inimesed kommenteerivad, sest nad on märganud midagi sellist, mis väärrib kriitikat.

Palju on vaieldud selle üle, kas anonüümne kommenteerimine on sõnavabaduse osa või mitte, kuid lõplike seisukohtadeni pole jõutud. Selge on see, et sellele probleemile on keeruline lahendust leida. EPL online on püüdnud seda teha, nõudes arvamuse avaldajatelt enda identifitseerimist ID-kaardiga ning suretades sellega kommenteerimise oma veebilehel praktiliselt välja. Teised veebilehed, eesotsas kommenteerijate Meka Delfiga, pole tahtnud seda teed minna, püüdes asju lahendada teistmoodi. Olukorda on kindlasti muutnud ka see, et ärimees Vjatšeslav Leedo kaebas Delfi portaali seal avaldatud kommentaaride pärast kohtusse ning võitis, sundides Delfit kasutusele võtma meetmeid, et tulevikus sääraseid olukordi vältida. Tänapäeval modereerib Delfi oma kommentaariume suhteliselt aktiivselt ning päris kõik enam lubatud ei ole.

Rääkides kommentaariumidest kodanike omavahelise ratsionaalse arutelu ruumina, tuleb märkida, et erinevate väljaannete foorumid on selles küsimuses üksteisest väga erinevad. Miks mõni keskkond soosib dialoogi ja teine üldse mitte, on vaid kommentaaride põhjal võimatu otsustada. Ka ei tähenda ühekordne reaktsioon kellegi teise kommentaarile veel seda, et tekkinud oleks ratsionaalne arutelu. Kui arutelu siiski tekib, ei piirduta sellistel juhtudel ka ühe artikli kommentaaride piires ühe temaga, vaid diskussioone võib olla mitu ning nad jooksevad paralleelselt - 2-3 inimese vahel toimub üks dialoog, mõne teise paari vahel teine. Üleriigilistes kommentaariumides jäävad diskussioonid pigem üldteemade juurde, kuivõrd kohalikes kanalites toimub vestlus palju konkreetsemal tasandil. Kohati on viimastes ka märgata, et kommentaatorid on pärit ühest kitsast

elukeskkonnast ning on probleemidele ja poliitikutele tunduvalt lähemal kui üleriigilistes aruteluruumides osalejad.

Millised on demokraatia edendamise seisukohast olulisemad ilmingud kommentaariumides toimuvates aruteludes?

Kindlasti tasub märkida kommenteerimisaktiivsust ajalehtede ja portaalide veebikülgedel. Kui näiteks osalusportaal osale.ee ei suuda luua aktiivset diskussioonikeskkonda, siis vaadeldud veebilehti on inimesed harjunud külastama ning tahavad seal ka poliitikateemadel sõna võtta. Teine küsimus on muidugi see, kas nad teeksid seda ka juhul, kui nad peaksid esinema oma pärisnimega nagu see on osale.ee lehel. EPL online ID-kaardiga seotud nimeline kommenteerimissüsteem näitab, et kahjuks ei ole. Küll aga võiks demokraatlikule foorumile abiks olla mõnevõrra leebem identifitseerimisvorm - näiteks kui inimene peaks end küll identifitseerima, kuid kogu tema info ei kuuluks ei edastamisele ega avaldamisele, oleks kommenteerijal võimalik säilitada anonüümsus, aga samal ajal jääks talle ka vastutustunne oma sõnade eest. Et aga ajalehtede ja portaalide näol on tegemist kommertsettevõtetega, keda huvitab eelkõige klikkide arv, siis on ilma nendepoolse initsiatiivita olukorda raske muuta. Samal ajal lastakse praeguses olukorras võimalikul aruteluruumil lihtsalt raisku minna.

Anonüümsusest hoolimata võib aga kommentaaride sisu põhjal väita, et online foorumid toovad kokku väga erinevaid inimesi, kes tavaelus suhelda ei pruugi. Siinkohal tasub meenutada NO99 aktsiooni eelmiste presidendivalimiste ajal, kus T-särkidele trükiti kiri "Ma ei tunne kedagi, kes tunneks kedagi, kes toetaks Rüütli" ning mis iseloomustab hästi seda, et enamik inimesi liigub päevast päeva vaid endasarnaste hulgas ja teiste sotsiaalsete gruppidega (kes võiksid toetada teisi erakondi) nad kokku ei puutugi. Kommentaariumides aga on arvamuste spekter palju laiem ning võimalused üksteise nägemiseks olemas. Selles osas tundub ajalehtede ja portaalide kommentaariumite puhul vastavat tõe Brundidge ja Rice (2009) väide, et internetil on oluline roll selles, et inimesed puutuksid kokku erinevate poliitiliste vaadetega. Samal ajal moodustavad nendes foorumites osalevad inimesed väga väikese osa ühiskonnast - näiteks Reinsalu (2007) uurimuse andmetel osaleb kohalike ajalehtede online foorumites vaid 6-8% inimestest, Pruulmann-Vengerfeldti ja Kalveti (2008) järgi on peamised kommentaarikirjutajad nooremad ja

keskealised inimesed - üle 55-aastased kommenteerimisega enamasti ei tegele - nii et kokkuvõttes ei pruugi see spekter ikkagi esindada mingisugust üldist pilti.

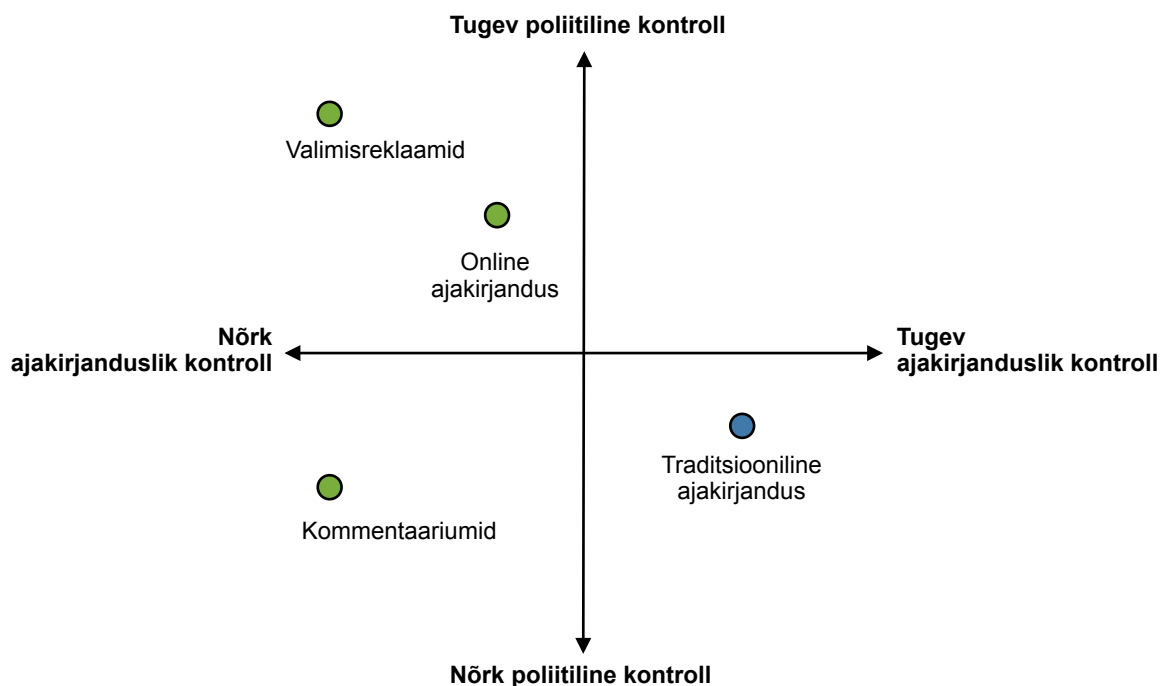
Positiivne on aga igal juhul kommentaariumide pakutav võimalus dialoogiks ühiskonnaliikmete vahel, mis Lagerspetzi (2000) sõnul aitab vältida võõrandumist demokraatiast ning mille kaudu paranevad inimeste väljendumisoskused ning arusaamisvõime (Fearon 1998, Price & Capella 2002, Brundidge & Rice 2009: 147 kaudu). Kuigi ratsionaalsed arutelud, mis kommentaariumides tekivad, ei jõua enamasti mingi lõpptulemuseni - mõlemad pooled jäävad oma argumentide juurde ega lase end teisest häirida - on inimesed kasutanud võimalust oma seisukohad kirjalikeks mõteteks formuleerida ning seda debatti on saanud jälgida ning sellele kaasa mõelda ka teised. Kas ja kui palju inimesed tegelikult kommentaariumidest midagi juurde saavad, tuleks välja selgitada teistsuguste uurimismeetoditega.

4.2. Internet - demokraatia päästja või lammutaja?

Vastused alaküsimustele suunavad tähelepanu magistritöö kesksele uurimisprobleemile:

Mis iseloomustab valimiseelset poliitilist kommunikatsiooni online ajalehtedes ja veebiportaalides ning kuidas on ilmnunud tendentsid seotud demokraatia üldise arenguga Eestis?

Uurimistulemuste põhjal võib väita, et traditsioonilised piirid poliitilise kommunikatsiooni erinevate väljundite - eriti aga ajakirjandusartiklite ja reklaami vahel - on hägustumas. Kui traditsioonilise ajakirjanduse üle on poliitikutel suhteliselt vähe kontrolli, siis online ajakirjanduses artiklitena ilmuvad poliitikute blogipostitused ja pressiteated ei erine kontrolli mõistes teinekord kuigi palju tasutud reklaamist. Kommentaariumid, kui modereerimine välja arvata, on aga koht, kus sisu üle otsustavad ühelt poolt kõik seal osalejad, ent samal ajal ei ole kellelgi otsest kontrolli lõpptulemuse üle (vt joonis 31). See näitab, et kuigi sõnavabadus on tänu internetile suurenenud, peavad kodanikud samas palju enam panustama, et valimiskampaaniatega sammu pidada ning infomassiivi enesele mõistetavaks muuta.

Joonis 31: Erinevad poliitilise kommunikatsiooni vahendid poliitilise ja ajakirjandusliku kontrolli skaalal.

Analüüsi põhjal ei ole võimalik anda ühest vastust sellele, kuidas online ajalehtede ning veebiportaalide saitidel toimuv demokraatiat mõjutab. Internetil on demokraatialle nii positiivne kui negatiivne mõju, mõlemaid pooli vaatleb järgnev tabel (vt tabel 7). Järeldused on tehtud põhiliselt lähtuvalt käesoleva magistritöö empiirilisest uurimusest, kuid neid on seotud ka eelnevate uurimistööde analüüsitulemustega.

Tabel 7: Online ajalehtede ja veebiportaalide poliitilise kommunikatsiooni plussid ja miinused demokraatia edendamise seisukohalt

+	-
Mitmekesisuse suurenemine - kuna online ajakirjanduse ruum on peaaegu piiramatu, siis saavad seal sõna ka need isikud ja teemad, kellele traditsioonilise meedia tähelepanu ei jagu. Ka valimisreklaam on internetis odavam ning väiksematele jõududele kättesaadavam. Kommentaariumides saavad aga sõna kõik, kellel selleks huvi.	Online ajakirjanduse põhitähelepanu on võimalustest hoolimata suurematel poliitilistel jõududel ja pealinnal, teised saavad sõna vaid skandaalide ja kurioosumite kaudu. Väiksemad tegijad ei oska või ei pea vajalikuks online ajalehti ja portaale reklaamikanalina kasutada. Kommentaariumid ei ole poliitilise suhtluskanalina kuigi usaldusväärsed ega anna seetõttu neid kasutavatele poliitikutele ja kodanikele palju juurde.
Enamik informatsiooni internetis on pidevalt ligipääsetav ning säilib ka tagantjärele vaatamiseks. See võimaldab valijal fakte kontrollida ning poliitikuid nende sõnade eest vastutusele võtta.	Online ajakirjanduses on liiga palju informatsiooni ja see esitatakse tihti toimetamata ning sorteerimata kujul, mis tähendab, et vähema huvi ja teadmistega inimesed ei pruugi olulist infot üles leida ning võõrduvad poliitikast veelgi. Ainult veebimeediat tarbival inimesel kujuneb poliitikamaastikust teistsugune pilt kui paberajalehe lugejal.
Online ajakirjandus reageerib väga kiiresti ning võimaldab poliitikutel üksteisega kergemini dialoogi astuda kui muu meedia, kus muutused ei toimu reaalselt.	Poliitikutel on suurem kontroll meedia üle - pidev uute pealkirjade vajadus tähendab seda, et ajakirjanikel ei ole aega nii palju sisulist tööd teha ja online lehed kopeerivad tihti poliitikute ja parteide uudiseid ning pressiteateid.

Tabel 7 jätk.

+	-
Valimisreklaam internetis võimaldab kasutada uusi lahendusi, mida teistel meediumitel pole - näiteks linkimisvõimalus ja interaktiivsus - ning pakkuda seega valijale rohkem sisulist informatsiooni ning osalemisvõimalust.	Online reklaamide sõnumid või <i>sloganid</i> jäävad sageli sisutühjaks ja segaseks ning ei pruugi seetõttu tekitada inimeses piisavalt huvi, et nad tahaksid bännerile klikkida ning teemat edasi uurida - kuigi nende eesmärk on sageli olla ukseks edasise info juurde, on selle ukse link plakatiga üle kleebitud. Interaktiivseid võimalusi valijaga dialoogi astumiseks kasutatakse väga vähe.
Tehniliselt oleks väga lihtne kasutada ajalehtede ja portaalide kommentaariume nii poliitikute suhtlemiseks valijaga kui kodanike omavaheliseks dialoogiks. Kommenteerimisaktiivsust analüüsid pakuvad inimestele kõmuliste teemade kõrval suurt huvi ka kandidaatide valimisdebatid ja intervjuud. Mõningatel juhtudel on näha, kuidas online foorumites toimub ratsionaalne arutelu ning jätkub valimisreklaamides ja online ajakirjanduses alustatud valimisdebat.	Ratsionaalset arutelu kommentaariumides piiravad anonüümsus, usaldamatus, negatiivne õhkkond ning suhtumine komentaariumitesse kui millessegi, millel pole ega peagi olema mingit reaalset mõju.
Kommentaariumides puututakse kokku erinevate vaadetega inimestega, kellega tavaelus ei suhelda ning arutellu ei laskuta.	Kommentaariumides osaleb vaid väike protsent ühiskonnast ning kindlasti ei ole esindatud kõik vanuselised ning ühiskondlikud grupid.
Inimestel on võimalus kommentaariumides oma seisukohti väljendada ning argumentide kirjapanemise teel areneda ise ja avardada teiste poliitilist mõtlemist.	Tihti piirdub kommentaatorite omavaheline suhtlus vaid ühekordse reageeringuga teise seisukohale ning ka pikemad arutelud ei jõua enamasti mingi tulemuseni, vaid jäävad õhku rippuma.

Üks küsimus, mida on keeruline pluss-miinus skaalale paigutada, on poliitilise kommunikatsiooni professionaliseerumine. Analüüs näitas, et võrreldes väikeste linnade ja valdadega on üleriigilisel ning Tallinna tasandil tegu professionaalsemalt teostatud

kampaaniatega. Need on mõjusamad ning suudavad oma mõtte valijale selgemini edasi anda, kuid samas jääb neis puudu “amatöörpoliitikaga” kaasnevast siirusest, otsekohesusest ja püüdlusest pakkuda valijale sisulist valimisdiskussiooni. Seega on positiivne ja negatiivne pool olemas ka selles aspektis.

Et igale pooltargumendile on võimalik leida vastuargument, siis peab tõdema, et kuigi tehniliselt pakub internet väga palju võimalusi demokraatia edendamiseks, siis reaalsuses on selleni veel palju maad - kindlasti ei saa üheselt öelda, et tegemist oleks meediumiga, mis suudaks kerge vaevaga lahendada tänapäeva demokraatia probleeme. Tulles tagasi Habermasi avaliku sfääri kontseptsiooni juurde, siis ei vasta internetis toimuv arutelu hetkel kindlasti nendele nõuetele, mille on välja toonud Dahlberg (2001) ja Polat(2005). Kuigi võib väita, et online ajalehed ja portaalid on kõigile võrdselt kättesaadavad nii informatsiooni- kui diskussioonikanalina, on hulk inimesi, kelle jaoks internet ei ole igapäevase elu osa - neil ei ole majanduslikke võimalusi, oskusi või tahtmist seda kasutada. Teisalt, kuna internetis on võimalusi ja kohti arvamuse avaldamiseks väga palju, ei teki seal ühtset arutelu. Uurimistulemused näitavad ka, et kui kommentaariumis isegi tekib ratsionaalne diskussioon, ei jõuta seal kooskõlani - teisi ei kuulata, nende seisukohtadega ei arvestata ja oma huvide ning tagamõtete väljendamises ei olda siirad. Samuti on kõikide ajalehtede ja portaalide näol tegu ettevõtetega, kelle kommertshuvid ületavad avalikud huvid, mis tähendab, et neil puudub motivatsioon kommenteerimis-keskkondade kui demokraatliku diskussiooni foorumite arendamise vastu.

Siiski ei saa jätta märkimata, et internetil on poliitilise kommunikatsiooni seisukohalt mitmeid eeliseid teiste massiteabevahendite ees, mistõttu negatiivsete ilmingute tuvastamine ja neile lahenduste otsimine on demokraatia edendamise mõttes väga oluline. Arengud interneti kui poliitilise kommunikatsiooni kanali vallas on olnud väga kiired ning küllap on seal ka tulevikus ees suuri muutusi, mis praegused seisukohad uude konteksti paigutavad.

Meetodi kriitika

Antud magistritöö sai alguse e-Riigi Akadeemia valimiskampaaniate uurimisprojektist, kus andmete kogumise jooksul täpsustati jooksvalt veel uurimisprobleeme ning töö käigus muudeti uurimisobjektide hulka (esialgu oli vaatluse all vaid üleriigiline meedia, artiklite analüüs asendus kommentaariumite analüüsiga). See kajastub ka uurimustöö valimis, sest enamike empiiriliste andmete kogumine oli võimalik vaid konkreetsel ajaperioodil. Eelkõige võiks rääkida kitsaskohtadest artiklite ja valimisreklaamide puhul.

Reklaamide valimis on üleriigilise meedia puhul vaatlusperiood kohalike ajalehtede veebilehtedest pikem, millest tingitud probleemid on lahendatud sellega, et statistilistes võrdlustes on kasutatud ainult neid andmed, mis on kogutud erinevates kanalites (üleriigiline ja kohalik online meedia ning paberlehed) sama ajaperioodi vältel ilmunud analüüsiühikute kohta. Viimast lähenemist on kasutatud ka online ja paberajalehtedes ilmunud artiklite juures. See tähendab, et mingi hulk andmeid on võrdluse seisukohalt kasutatud, kuid autor usub, et valim on järeldeste tegemiseks siiski piisavalt esinduslik.

Artiklite uurimuses puudub kohalik meedia kahjuks täielikult, mis tähendab, et järeldesti poliitilise kommunikatsiooni kohta online ajakirjanduses saab teha vaid üleriigilise meedia põhjal. Valimisreklaamide analüüs näitas kohaliku ja vabariikliku tasandi vahel teatavat lõhet, seetõttu on regionaalsete ja suurte ajalehtede online ajakirjanduse erinevused kindlasti teema, millele võiks tulevikus tähelepanu pöörata.

Kontentanalüüsi kriitikana peab välja tooma, et mitmel korral oli väga keeruline või lausa võimatu otsustada, kas mingi tunnus uuritava ühikul esineb või mitte. Mõningaid juhendis olevaid tunnuseid ei ole tulemuste esitamisel üldse puudutatud, sest kodeerimise käigus selgus, et teksti põhjal ei ole võimalik neid piisavalt täpselt mõõta. Kuigi kodeerimisjuhendeid sai veel töö algusfaasis üle vaadatud ning kohendatud, oleks parema tulemuse saavutamiseks abiks olnud testkodeerimine enne uurimistöö alustamist. Kõige problemaatilisemaks osutus sealjuures kommentaariumide analüüs, kus teksti informaaalse olemuse ja anonüümsuse tõttu oli näiteks väga raske tuvastada poliitilist kampaaniat või tõmmata piiri laimu ja tavalise kommentaari ning sisulise ja teemasse mittepuutuva kommentaari vahele. Seetõttu olid kommentaaridega seotud hinnangud sageli subjektiivsed ning liiga palju kodeerija hinnangust sõltuvad.

Uuriija subjektiivsuse probleem esineb pea alati ka kvalitatiivsete uurimismeetodite rakendamisel. Eriti oluline oli see antud töö seisukohalt seetõttu, et analüüsitavate tekstide kogus oli väga suur ning on võimalik, et mõni teine uuriija leiaks samast materjalist teistsuguseid näiteid ja teeks teistsuguseid üldistusi. Samas ei ole ainult kvantitatiivse kontentanalüüsi abil võimalik piisaval määral käesolevasse materjali süveneda, sest paljuski nõuab selline uurimus faktide tõlgendamist ning nende paigutamist konteksti. Seetõttu tuleb leppida ka meetodi probleemidega.

Kokkuvõte

Käesoleva magistritöö eesmärk on analüüsida poliitilist kommunikatsiooni internetis, keskendudes 2009. aasta kohalike valimiste kampaania käigus suuremate ajalehtede ja portaalide veebikülgedele ning konteksti huvides ka trükimeedias toimuvale. Keskse uurimisprobleemina otsib autor vastust küsimusele: “Mis iseloomustab valimiseelset poliitilist kommunikatsiooni online ajalehtedes ja veebiportaalides ning kuidas on ilmnunud tendentsid seotud demokraatia üldise arenguga Eestis?”

Töö teoreetilises osas antakse kirjanduse põhjal ülevaade sellest, milliseks on poliitiline kommunikatsioon tänapäeval tohtu hulga meediakanalite ning ajakirjanduse kiire töötempo tõttu kujunenud. Seejärel vaadeldakse valimisreklaami olemust ja eesmäärke ning internetireklaami võimalusi. Eraldi alapeatükk on pühendatud arutelule interneti, kui võimaliku uue avaliku sfääri üle, mille ideaal lähtub Jürgen Habermasi teooriast. Sellest, kas ja kuidas internet demokraatia arengule kaasa aitab, on kirjutatud palju ning seisukohti on erinevaid, põhilised võimalused ning kitsaskohad püüab autor ka oma töös välja tuua. Peatüki lõpetuseks antakse ülevaade varasematest, teemaga haakuvatest empiirilistest uurimustest Eestis.

Magistritöö jaoks läbi viidud empiiriline uurimus koosnes kolmest osast. Kvantitatiivseid ning kvalitatiivseid tekstianalüüsi meetodeid kasutades vaadeldi (1) üleriigilises online ja trükiajakirjanduses avaldatud uudis- ja arvamusslugusid; (2) vabariiklike ja kohalike ajalehtede ja uudisportaalide veebikülgedel ning paberlehtedes ilmunud valimisreklaame; (3) uuriti üleriigiliste ja kohalike ajalehtede kommentaariume. Uurimisperioodiks oli Eesti 2009. aasta kohalike omavalitsuste valimiste eelne aeg (september-oktoober 2009).

Uurimistulemusi analüüsides jõudis autor järeldusele, et internetil (antud kontekstis online ajalehtedel ja portaalidel) on demokraatia arengule nii positiivne kui negatiivne mõju.

Ühelt poolt suurendab internet poliitilist mitmekesisust, pakkudes piiramatu ruumi ja odavama ning vabama juurdepääsu tõttu võimaluse meediasse pääseda isikutel ja teemadel, kellele traditsioonilise meedia tähelepanu ei jagu. Teisalt näitavad uurimisandmed, et võimalustest hoolimata pälvivad online ajakirjanduse põhitähelepanu suuremad poliitilised parteid ja kuulsamad poliitikud ning suuremad linnad (peamiselt

Tallinn). Väikesed linnad ja vallad saavad tähelepanu vaid skandaalide (nt korruptsioonisüüdistused) ja kurioosumite (nt mõni kummaline kandidaat) kaudu.

Positiivne ning eriline on interneti juures kahtlemata see, et enamikule informatsioonile pääseb pidevalt ligi ka tagantjäre, mis võimaldab valijal fakte kontrollida ning poliitikuid nende sõnade eest vastutusele võtta. Samal ajal avaldab online ajakirjanduses liiga palju informatsiooni ja see esitatakse tihti toimetamata ning sorteerimata kujul (online toimetuste kiire töötempo ning pidev uute pealkirjadega artiklite vajadus sunnib neid suurema omapoolse panuseta kopeerima poliitikute ja parteide blogipostitusi ning pressiteateid), mis tähendab, et vähema poliitika-, majandus või kultuurihuvi ja teadmistega inimesed ei pruugi osata olulist infot üles leida ning seda tõlgendada, võõrdudes poliitikast veelgi. Ka kujuneb ainult veebimeediat tarbival inimesel poliitikamaastikust hoopis teistsugune pilt kui paberväljaande lugejal.

Valimisreklaam internetis võimaldab kasutada uusi lahendusi, mida teistel meediumitel pole - nagu näiteks linkimisvõimalus ja interaktiivsus - pakkudes valijale rohkem sisulist informatsiooni ja osalemisvõimalust. Kuigi linkimisvõimalust kasutatakse väga aktiivselt, jäävad online reklaamide sõnumid sageli ebaselgeks või sisutühjadeks loosungiteks (näiteks on reklaami põhirõhk omadussõnadel või kaheldava sisuga hüüdlausele; reklaam sisaldab vaid kandidaadi näopilti ja numbrit või puudub reklaamis igasugune viide kandidaadile või erakonnale), mille tulemusel võib lugeja kaotada huvi ning loobuda asjasse süüvimast. Interaktiivseid võimalusi valijaga dialoogi astumiseks kasutatakse vähe. Kohalikul ning vabariiklikul tasandil on märgata erinevusi valimiskampaaniate professionaliseerumise tasemes ning selles, kui oluliseks peetakse internetti oma valijani jõudmisel. Kui üleriigilisel tasandil on nii veebi- kui trükimeedia reklaamikampaaniad väga läbimõeldud ja viimistletud, siis kohalikus meedias on pilt juhuslikum ning põhiline diskussioon toimub paberlehtedes, kus avaldatakse rohkem ja sisulisemaid reklaame.

Kommentaariumid, milles on mõnikord püütud näha uut avalikku sfääri, ei ole suutnud tehniliste võimaluste olemasolu kiuste selle ideaali kõrgusele tõusta. Ratsionaalset arutelu neis piiravad anonüümsus, usaldamatus, negatiivne õhkkond ning suhtumine komentaariumi kui millessegi, millel ei ole ega peagi olema mingit reaalselt mõjujõudu. Arutelud ei jõua enamasti mingi tulemuse ega kooskõlani ning kommenteerimises osaleb

vaid väike protsent ühiskonnaliikmeid, kes ei esinda kõiki vanuselisi ning hariduslikke vm gruppe.

Kommenteerimisaktiivsust hinnates tuleb positiivsena välja tuua see, et inimestele pakuvad kõmuliste teemade kõrval suurt huvi ka kandidaatide valimisdebatid ja intervjuud. Mõningatel juhtudel on võimalik näha, et foorumites toimub ratsionaalne arutelu ning jätkub isegi valimisreklaamides ja online ajakirjanduses alustatud valimisdebatt. Ka puututakse kommentaariumides kokku erinevate poliitiliste vaadetega inimestega, kellega tavaelus ehk arutellu ei laskutaks ning avardatakse oma argumentide avaldamise teel isenda ja teiste poliitilist mõtlemist.

Magistritöö tulemusi analüüsides jõudis autor tõdemuseni, et kuigi tehniliselt pakub internet väga palju võimalusi demokraatia edendamiseks, siis reaalsuses on kitsaskohti palju ning kindlasti ei saa üheselt öelda, et tegemist oleks meediumiga, mis suudaks kerge vaevaga lahendada tänapäeva demokraatia probleeme. Siiski on justnimelt selle potentsiaali seisukohalt oluline väljatoodud probleemidega tegelda ning neile lahendusi otsida.

Summary

Online campaign for 2009 Estonian local government elections on newspaper websites and news portals.

The aim of this thesis is to analyze political communication on the Internet, focusing on newspaper websites and news portals before the 2009 Estonian local government elections. The central research question of the paper is: “*what are the characteristics of pre-election political communication on newspaper websites and news portals and how are these phenomena connected to the general development of democracy in Estonia?*”. The author aims to prove that Internet has both positive and negative effects on democracy.

In the first part of the thesis the author presents an overview of the literature, characterizing contemporary political communication and election advertising. Large portion of the theoretical discussion is devoted to the debate whether Internet could be the new public sphere (the ideal of which derives from the theory of Jürgen Habermas). A lot has been written about if and how Internet helps to advance democracy and the positions are very different. The author tries to give an overview of the main opportunities and problems. The first chapter ends with a review of earlier empirical studies from Estonia that have touched on subjects similar to the problems presented here.

The empirical research carried out for the thesis consists of three studies, all of which used quantitative and qualitative text analysis methods. The first study looked at *online political news and opinion articles* from all the Estonian language national daily newspapers (Postimees, EPL, Õhtuleht, Äripäev), main national weeklies (Eesti Ekspress and Maaleht) and the most popular news portal (Delfi). The results were compared with print versions of the same newspapers. The second study focused on *election ads* on 29 national and local news websites and in chosen print newspapers. The third analysis looked at *readers' comments* in online news media (the most active online forums were chosen - EPL, Postimees, Delfi, Järva Teataja, Oma Saar, Pärnu Postimees, Sakala, Valgamaalane and Võrumaa Teataja). The studies were carried out from September to October in 2009, before the local government elections in Estonia (18 Oct 2009).

The analysis of the results showed that Internet (in this context online newspapers and news portals), has both positive and negative effects of democracy.

On one hand Internet increases political diversity, offering unlimited space and better access to media for those persons and subjects that do not pass the traditional media thresholds. On the other hand, despite the opportunities, online journalism still focuses on the main political forces and larger cities (mainly Tallinn). The only stories about smaller towns and townships are those concerning scandals and bizarre happenings.

Although Internet is a unique medium, there is too much information and online journalism often presents it in an unedited and unsorted form (the working speed of online news desks is so fast and the need for new articles so urgent, that they are forced to copy and paste blog posts and press releases from politicians and parties without any editorial input). This means that people who know less about politics and are not so interested in it, may find it difficult to distinguish relevant information from the irrelevant and may become even more alienated from politics. Also, people who rely on online newspapers and news portals as their main source of political information, will have a very different view of politics than those reading the print press.

Election ads in the Internet enable new solutions that other mediums do not have - for example linking to websites and interactivity. Therefore it could be possible to offer people more meaningful political information and a chance to become a participant in the campaign. However, although linking was very actively used in the campaigns, the messages of online political ads were often confusing and carried little meaning, rendering the link useless. Interactivity is seldom used to engage in a dialogue with the voter.

It should be noted, that the professionalization level of the campaigns was different on local and national levels. On the national level the advertising campaigns were very considered and more finished, while in the local media the ads were often more amateur. The main discussion on the local level took place in the print press and Internet was not as important.

The discussion forums have sometimes even been seen as an expression of the new public sphere, but despite the technical opportunities, they do not rise to the level. Rational discussion in the readers' comments section suffers from anonymity, lack of trust, negative environment and the attitude that comments do not and should not have any real power. The discussions almost never reach any conclusions and only a very small and unrepresentative part of the society uses these spaces.

At the same time it is important to stress the positive aspects - there is evidence that rational discussion occasionally takes place in these online forums and on rare occasions the debate that started in election ads and in newspaper articles is continued there. In discussion forums people also have a chance to come in contact with different political views and develop their own and other people's political thinking while writing down their arguments and positions.

As a result of the study the author concluded that although technically Internet presents many opportunities for fostering democracy, then in reality there are numerous problems and one cannot say that it is a medium that can easily solve those issues. But despite that, there is an enormous potential in this technology and therefore it is important to try to find solutions to the negative aspects that come with it.

Kasutatud kirjandus

- Agre, P. E. (2002). Real-Time Politics: The Internet and the Political Process. *The Information Society*, 18: 311–331
- Airne, D. & W.L. Benoit (2005). Political Television Advertising in Campaign 2000. *Communication Quarterly*, Vol. 53, No. 4: 473–492
- Anstead, N. & A. Chadwick (2009). Parties, election campaigning, and the Internet: Toward a comparative institutional approach. Andrew Chadwick & Philip N. Howard (toim.). *Routledge Handbook of Internet Politics*. Oxon, NY: Routledge, 56–71.
- AS Ekspress Grupp I kvartal 2009 aruanne (2009). URL (kasutatud: 06.04.2010) <https://newsclient.omxgroup.com/cdsPublic/viewDisclosure.action?disclosureId=326258&messageId=390994>.
- Auerbach, C.F. & L. B. Silverstein (2003). *Qualitative Data: An Introduction to Coding and Analysis*. New York & London: New York University Press.
- Bimber, B. (2003). *Information and American Democracy: Technology in the Evolution of Political Power (Communication, Society and Politics)*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Blumler, J.G. ja D. Kavanagh (1999). The Third Age of Political Communication: Influences and Features. *Political Communication*, 16: 209–230.
- Brundidge, J. & R.E. Rice (2009). Political engagement online: do the information rich get richer and the like-minded more similar? Andrew Chadwick & Philip N. Howard (toim.). *Routledge Handbook of Internet Politics*. Oxon, NY: Routledge, 144–156.
- Cho, J. et al (2009). Campaigns, Reflection, and Deliberation: Advancing an O-S-R-O-R Model of Communication Effects. *Communication Theory* 19: 66–88.
- Dahlberg, L. (2001). The Internet and Democratic Discourse: Exploring the Prospects of Online Deliberative Forums Extending the Public Sphere. *Information Communication and Society*, 4 (1): 615–33.
- Dahlgren, P. (2005). The Internet, Public Spheres, and Political Communication: Dispersion and Deliberation. *Political Communication*, 22 (2): 147–162.
- Eesti Keskerakond. Valimiskampaania vahendite ja kulude aruanded. (2009). URL (kasutatud 20.03.2010) http://www.riigikogu.ee/public/Riigikogu/Korruptsioon/KOV_aruanded_2009/Eesti_Keskerakond.xls.
- Elanike usaldus valitsuse, riigikogu ja peaministri vastu on I. kvartalis suurenunud. (2010). Turu-uuringute AS. URL (kasutatud 11.06.2010) http://www.turu-uuringute.ee/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=36&cntnt01dateformat=%25e%2F%25m%2F%25Y&cntnt01lang=et_EE&cntnt01returnid=51.

- Erakond Isamaa ja Res Publica Liit; korrigeeritud aruanne 30.11.2009* (2009). Valimiskampaania vahendite ja kulude aruanded. URL (kasutatud: 20.03.2010) http://www.riigikogu.ee/public/Riigikogu/Korruptsioon/KOV_aruanded_2009/Eesti_Keskerakond.xls.
- Fuchs, C. (2008). *Internet and Society. Social Theory in the information age*. New York: Routledge.
- Habermas, J. (2001). *Avalikkuse struktuurimuutus*. Andrus Luure (Tõlk.) Tallinn: Kunst. Originaali tiitel: *Strukturwandel der Öffentlichkeit. Untersuchungen zu einer Kategorie der bürgerlichen Gesellschaft* (1990). Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- Habermas, J. (2006). Political Communication in Media Society: Does Democracy Still Enjoy an Epistemic Dimension? The Impact of Normative Theory on Empirical Research. *Communication Theory*, 16: 411–426.
- Hamelink, C. (2007). Professionalisation of Political Communication: Democracy at Stake? R. Negrine, P. Mancini, C. Holtz-Bacha, S. Papathanassopoulos (toim.) *The Professionalisation of Political Communication*. Bristol: Intellect Books, 63–79.
- Hänni, L. *Mis on osalusveebi mõte? Videoõpetus*. URL (kasutatud 12.08.2010) <https://www.osale.ee/?id=23>.
- Herrnson, P. S., A.K Stokes-Brown and M. Hindman (2007). Campaign Politics and the Digital Divide: Constituency Characteristics, Strategic Considerations, and Candidate Internet Use in State Legislative Elections. *Political Research Quarterly*, 60: 31–42.
- Hesse-Biber, S. N. & P. Leavy (2010). *The Practice of Qualitative Research*. Thousand Oaks: Sage.
- Holtz-Bacha, C. (2007). Professionalisation of Politics in Germany. R. Negrine, P. Mancini, C. Holtz-Bacha, S. Papathanassopoulos (toim.) *The Professionalisation of Political Communication*. Bristol: Intellect Books, 63–79.
- Howard, P. N. (2006). *New Media Campaigns and the Managed Citizen*. New York: Cambridge University Press.
- Hsieh, H-F. & S. E. Shannon (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research*. November 2005 vol. 15 (9): 1277–1288.
- Huber, G. & K. Arceneaux (2007). Identifying the Persuasive Effects of Presidential Advertising. *American Journal of Political Science*, 51 (4): 957–977.
- Interneti kasutamise valdkondade lõikes 2003-2008* (2008). e-seire. TNS Emor. URL (vaadatud 12.08.2010) http://www.riso.ee/et/files/eSeire_2008_I_Interneti_kasutamise_valdkonnad_1_0.pdf.
- Ivo Rull: Savisaare kartulijagamine populismi äärmuslik vorm (2009). *Äripäev online*. 15. september. URL (kasutatud 08.06.2010) <http://www.ap3.ee/?PublicationId=92546a84-99f7-4ade-ab35-2703002f2ed0>.

- Kaasik, K. (2009). *2007. aasta Eesti valimiskampaaniate analüüs*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.
- Kaid, L. L. (2004). *Handbook of political communication research*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Inc.
- Kaid, L. L. (2006). Political Web Wars: The Use of the Internet for Political Advertising. Andrew Paul Williams & John C. Tedesco (toim.) *The Internet election: perspectives on the Web in campaign 2004*. Lanham, MD: Rowmann & Littlefield Publishers Inc.
- Kamarck, E. C. (2002). Political Campaigning on the Internet: Business as Usual? Elaine Ciulla Kamarck, Joseph S. Nye (toim.) *Governance.com: democracy in the information age*. Washington DC: Brookings Institution Press.
- Kivirähk, A. (2009). "ANDRUS KIVIRÄHK: Küttepuud ja talvekartulid" *EPL online*, 19. september. URL (kasutatud 08.06.2010) <http://www.epl.ee/artikkel/478259>.
- Koch, T. (2007). *Erakondadevaheline diskussioon Postimees Online's ja paberväljaandes jaanuarveeburar 2007*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.
- Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadus (27.03.2002) RT I 2002, 36, 220; viimati muudetud 6.05.2009 nr 27. URL (kasutatud august 2010) <http://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=13184484>.
- Krebs, B. (2004). News Web Sites Court Campaign Ads. *Washington Post*, 30. juuli, URL (kasutatud 23.02.2010) <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A26819-2004Jul30.html>.
- Lagerspetz, M. (2000). Kodanikeühiskonna rollid tänases Eestis. *Riigikogu toimetised* 2. URL (kasutatud 26.07.2010) <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=11664&highlight=Lagerspetz&op=archive2>.
- Larsen, P. (1991). Textual Analysis of Fictional Media Content. Klaus Jensen & Nick Jankowski (toim.). *A Handbook of qualitative methodologies for mass communication research*. London: Routledge.
- Martin, D. (2009). *Cybercampaigning. User-Generated Political Advertising in the 21st century*. Master's Thesis. Maastricht University School of Business and Economics.
- McNair, B. (2001). *An introduction to political communication*. London: Routledge.
- McQuail, D. (2003). *McQuaili massikommunikatsiooni teooria*. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus. Originaali tiitel: McQuail, D. (2000). *McQuail's Mass Communication Theory*. 4th Edition. Sage Publications.
- Medvic, S. K. (2009). *Campaigns/Elections. Players and Processes*. Wadsworth: Cengage Learning.

- Mitchelstein, E. & P. J. Boczkowski (2009). Between tradition and change: A review of recent research on online news production. *Journalism*, 10: 562-586.
- Mossberger, K. (2009). Toward Digital Citizenship: Addressing Inequality in the Information Age. A. Chadwick & P. N. Howard (toim.) *Routledge Handbook of Internet Politics*. Oxon, NY: Routledge, 173-185.
- Mossberger, K., C. J. Tolbert, R. S. McNeal, J. McDonald (2008). *The Benefits of Society Online: Civic Engagement. Digital citizenship: the internet, society, and participation*. Massachusetts Institute of Technology.
- Negrine, R. (2007) The Professionalisation of Political Communication. R. Negrine, P. Mancini, C. Holtz-Bacha, S. Papathanassopoulos (toim.) *The Professionalisation of Political Communication*. Bristol: Intellect Books, 27-45.
- Neuendorf, K. A. (2002). *The Content Analysis Guidebook*. Thousand Oaks: Sage.
- Norris, P. (2000). *A virtuous circle: political communications in postindustrial societies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Norris, P. (2002). The Bridging and Bonding Role of Online Communities. *The Harvard International Journal of Press/Politics*, 7: 3-13.
- osale.ee kodulehekülj. URL (kasutatud 12.08.2010) <https://www.osale.ee/>.
- Papathanassopoulos, S., R. Negrine, P. Mancini & C. Holtz-Bacha (2007). Political Communication in the Era of Professionalisation. R. Negrine, P. Mancini, C. Holtz-Bacha, S. Papathanassopoulos (toim.) *The Professionalisation of Political Communication*. Bristol: Intellect Books, 9-25.
- Pruulmann-Vengerfeldt, P. & T. Kalvet (2008) *Infokihistumine: interneti mittekasutajad, vähekasutajad ning hiljuti kasutama hakanud*. Tallinn: Praxis
- Quandt, T. (2008) News Tuning and Content Management: An Observation Study of Old and New Routines in German Online Newsrooms. C. A. Paterson & D. Domingo (toim.) *Making Online News: The Ethnography of New Media Production*. New York: Peter Lang, 77-97.
- Raig, K. (2007). *Millised inimesed avaldavad kommentaariumides arvamust ja miks*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.
- Reinsalu, K. (2007). Kohalike omavalitsuste online-foorumite kasutamisest Eestis ja Norras. *Riigikogu Toimetised*, 16: 88-95.
- Reinsalu, K. (2009). *The implementation of Internet democracy in Estonian local governments*. Doktoritöö. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Runnel, P., P. Pruilmann-Vengerfeldt & K. Reinsalu (2009). *The Estonian Tiger Leap from Post-Communism to the Information Society: from Policy to Practices*. Avaldatud: Reinsalu, K.

- (2009). *The implementation of Internet democracy in Estonian local governments*. Doktoritöö. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Saar Poll (2008). *Trükimeedia uuring. Sügis 2008*. URL (kasutatud 5. august 2010) <http://www.saarpoll.ee/UserFiles/File/TRYKIMEEDIA%202008%20ESITLUS.pdf>.
- Sander, M. (2009). Modereerimine paneb jooma. Riigitootajad suured ropendajad. *Eesti Ekspress*, 30.10.2009. URL (kasutatud 30.10.2009) <http://www.ekspress.ee/2009/10/30/varia/45747-modereerimine-paneb-jooma-riigitootajad-suured-ropendajad>.
- Schroeder, C. (2004). Online Ads. *Campaigns & Elections*, Veebruar.
- Tashakkori, A. & C. B. Teddlie (2003). *Handbook of Mixed Methods in Social and Behavioral Research*. Thousand Oaks: Sage.
- Tewksbury, D. & J. Rittenberg (2009). Online news creation and consumption: Implications for modern democracies. Andrew Chadwick & Philip N. Howard (toim.) *Routledge Handbook of Internet Politics*. Oxon, NY: Routledge, 186-200.
- Tigasson, K-R. (2003). *Valimisreklaami muutumine televisioonis. 1992-2002*. Magistratöö. Tartu: Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.
- Tiigrihüppe Sihtasutuse koduelehekül. URL (kasutatud 12.08.2010) <http://www.tiigrihype.ee/>.
- TNSMetrix'i igapäevane veebilehtede külastatavuse statistika. TNS Emor. URL (vaadatud: 10.08.2010) <http://tnsmetrix.emor.ee/>
- Trechsel, A. H. & K. Vassil (2010). *Internet Voting in Estonia. A Comparative Analysis of Four Elections Since 2005*. Report for the Council of Europe. European University Institute.
- Vaarik, D. & T. Jüristo (2009). *Lühike trolliküti käsiraamat ehk ettepanekud online diskussioonitehnoloogia arendamiseks Eestis*. Versioon 1.3. URL (kasutatud 11.08.2010) <http://memokraat.ee/wp-content/uploads/2009/09/trollhunter1909ver131.pdf>.
- Vengerfeldt, P. & Runnel P. (2004). Uus meedia Eestis. Peeter Vihalemm (toim.) *Meediasüsteem ja meediakasutus Eestis 1965-2004*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- VVK (2009). *Elektroonilise hääletamise statistika*. URL (kasutatud 12.08.2010) <http://www.vvk.ee/index.php?id=10610>.
- Ward, S. & T. Vedel (2006). Introduction: The Potential of the Internet Revisited. *Parliamentary Affairs*, 59 (2): 210–225.
- Õuemaa, T. (2008). *Ajalehe Lääne Elu arengulugu ja lugejaskond*. Bakalaureusetöö. Tartu: Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.

Lisa 1: Enim kommeneeritud artiklid valitud veebilehtedel valimiseelsel nädalal (12.-17.10.2009)

Väljaanne	Koht	Kuupäev	Artikli pealkiri <i>Märkus: Rasvases kirjas on need artiklid, mille kommentaaride kohta on teostatud sisuanalüüs.</i>	Kommenta- taaride arv	Märkused
Järva Teataja	1.	15.10.2009	Tõnis Kõiv: Paide maksumaksjatelt on varastatud kümme tuhat krooni	62	Skandaal
	2.	12.10.2009	Tõnis Kõiv: Paides vahetatakse lilled häälteks	42	Skandaal
	3.	13.10.2009	Türi valla valimisjaoskonna liige kõrvaldati ametist	35	Skandaal
	4.	16.10.2009	Omavalitsusjuhtide palgaedetabelit juhib Kersti Sarapuu	45	Skandaal
	5.		Ülejäanud artiklite kommentaaride arv oli alla viie.		
Oma Saar	1.				Kandidaadid vastavad küsimustele
		12.10.2009	Tiidus, Takkis, Laanet – kes neist saab linnapeaks?	112	
	2.				Kandidaadid vastavad küsimustele
		15.10.2009	Räägime asjast! – Kaarma ja Mustjala	29	
	3.				Kandidaadid vastavad küsimustele
Pärnu Postimees		16.10.2009	Räägime asjast! – Kihelkonna ja Pöide	17	
	4.	17.10.2009	Linnapeakandidaatide debatt: miks ei võiks Edgar Savisaar Kuressaare e-linnapea olla?	16	
	5.	15.10.2009	Pühast sõjast ja vandenõust	14	
	1.	13.10.2009	Valimised survestavad linna- ja vallalehti	43	Skandaal
	2.				Kandidaadid vastavad küsimustele
		17.10.2009	Linnapeakandidaadid tunnustavad Pärnu kitsikust ja lubavad paremini valitseda	42	
	3.	12.10.2009	Cardo Remmel astus Rahvaliidust välja	33	Skandaal
	4.	17.10.2009	Häädemeestel eksiti valimisseaduse vastu	32	Skandaal
	5.	16.10.2009	Iseseisvuspartei arvates on IRLil peenike pihus	30	Skandaal
	1.				Kandidaadid vastavad küsimusele
Sakala		14.10.2009	«Sakala» usutleb Tarvastu valla kandidaate	38	
	2.	13.10.2009	Jaak Aab: Viljandi on mulle kodulinn	34	Intervjuu
	3.-4.				Uudis e-hääletamise hetkesõisu kohta
	3.-4.	17.10.2009	Pooled valijad on hääle andnud	9	
					Uudis linnavalitsuse viimasel istungil toimunust
	5.-6.	16.10.2009	Linnavalitsusel oli valimiste eel viimane istung	9	
					Valimisliidu valimislubadused
	5.-6.	15.10.2009	Kodune Viljandi pakub kortereid ja tööklubi	8	
	5.-6.	15.10.2009	«Sakala» usutleb Võhma linna kandidaate	8	Kandidaadid vastavad küsimusele

Väljaanne	Koht	Kuupäev	Artikli pealkiri <i>Märkus: Rasvases kirjas on need artiklid, mille kommentaaride kohta on teostatud sisuanalüüs.</i>	Kommentaaride arv	Märkused
Valgamaalane	1.	16.10.2009	Puka vallavanem lükkab Keskerakonna süüdistused ümber	70	Skandaal
	2.	14.10.2009	Raidal sai joobes autojuhtimise eest karistada	20	Skandaal
	3.	12.10.2009	Kohalike omavalitsuste valimised 18. oktoobril: Tõlliste vald	19	Kandidaadid vastavad küsimusele
	4.	12.10.2009	Kohalike omavalitsuste valimised 18. oktoobril: Sangaste vald	8	Kandidaadid vastavad küsimusele
	5.		<i>Ülejäänud artiklite kommentaaride arv oli alla viie.</i>		
Võrumaa Teataja	1.	13.10.2009	Võrumaa Teataja küsimustele vastavad Võru linnapeakandidaadid	77	Kandidaadid vastavad küsimustele
	2.	17.10.2009	Valida pole ideid, ainult inimesi	42	Lehe juhtkiri
	3.	15.10.2009	Omavalitsuste võlad on kasvanud	36	
	4.	15.10.2009	Tung volikogusse pürgida on nelja aastaga kasvanud	32	
	5.	13.10.2009	Ideedevaene valimiskampaania	32	
Postimees	1.	16.10.2009	Tallinn postitas inimestele Keskerakonna manifestiga Pealinna	115	Skandaal
	2.	17.10.2009	Savisaare käärid klõbistasid valimiskuul üle päeva	93	
	3.	11.10.2009	Tarand soovitab Laaril Tallinnas teist kohta sihtida	102	
	4.	13.10.2009	Online-vätlus: Tallinn ärgu laenaku, vaid kärpigu	79	Mart Laar vs väitlejad
	5.	17.10.2009	Hando Runnel: kodaniku monoloog valimiseelisel öötunnil	78	arvamuslugu demokraatia olemusest
Delfi	6.	11.10.2009	Hääletanud on juba ligi 50 000 inimest	72	Uudis E-hääletamisest
	1.	17.10.2009	FOTOD ja VIDEO: "Valimisstuudio" sai tulise lõpu	667	Kokkuvõte ETV valimissaatest
	2.	11.10.2009	AVALDA ARVAMUST: Kas Keskerakond kogub Tallinnas üle poolte häältest?	412	
	3.	16.10.2009	Need valimised on eestlaste viimane võimalus	343	Jüri Böhmi arvamuslugu
	4.	11.10.2009	Andres Herkel: Keskerakond muutub alles pärast Savisaare ajastut	297	
	5.	13.10.2009	Edgar Savisaar ründab konkurente ja kaotab Tallinna ametnike lisatasud	209	Intervjuu Savisaarega
	6.	13.10.2009	End paljaks koorinud volikokku pürgija: kadedaid on alati	204	Skandaal
	7.	17.10.2009	AVALDA ARVAMUST: Mida arvad senistest valimiskampaaniatest?	192	
	8.	15.10.2009	Savisaar pakub erakondadele koostöölepet	182	
	9.				Ragnar Sassi arvamuslugu valimiskampaaniatest internetis
		16.10.2009	Sass: Võitlus Ninasarvikuga nõuab digitaipu	178	

Väljaanne	Koht	Kuupäev	Artikli pealkiri	Kommentaaride arv	Märkused
	10.	13.10.2009	<i>Märkus: Rasvases kirjas on need artiklid, mille kommentaaride kohta on teostatud sisuanalüüs.</i>		
EPL			Seksikaim naispoliitik leitud: IRLi kandidaat poseeris alasti!	165	Skandaal
	1.	13.10.2009	Mart Laari vastused lugejate küsimustele	110	Kandidaat vastab küsimustele
	2.	16.10.2009	Taagepera: suur hulk valijaid laseb end mõjutada negatiivsest kampaaniast	42	Kandidaat vastab küsimustele
	3.	12.10.2009	Hääletanud on juba pea 100 000 valijat	39	Uudis e-hääletamisest
	4.	13.10.2009	Keit Pentuse vastused lugejate küsimustele	41	Kandidaat vastab küsimustele
	5.-6.	16.10.2009	Maksumaksja raha eest kampaaniat teinud Vitsut pääseb ilmselt puhta nahaga	31	Skandaal
	5.-6.	13.10.2009	Edgar Savisaare vastused lugejate küsimustele	31	Kandidaat vastab küsimustele

Lisa 2: Väljavõte online uudiste ja arvamuslugude kodeerimistabelist

Kodeerimiskategooriate seletused: a) artikli kuupäev, b) erakond või üksikkandidaat, d) online-meediakanali nimi, e) aktiivne otselink, f) artikli pealkiri (vajadusel lisamärkused), g) artiklis esinevad inimesed, k) rünnak/vasturünnak, l) kohalik omavalitsus, mida kampaania puudutab, m) kas artikkel ilmus ka paberlehes?, n) paberlehe artikli puhul - lk nr, artikli suurus, märkused.

Tabelis kasutatud lühendid: EE – Eesti Ekspress, EPL – Eesti Päevaleht, IRL – Isamaa ja Res Publica Liit, JÖG – Jõgeva, KESK – Keskerakond, KUR – Kuressaare, ML – Maalet, NRV – Narva, PAL – Paldiski, PM – Postimees, R – rünnak, REF – Reformierakond, RL – Rahvaliid, SDE – Sotsiaaldemokraatlik Erakond, TLN – Tallinn, TLNa PM – Tallinna Postimees, TRT – Tartu, TRT PM – Tartu Postimees, V – vasturünnak, VII – Viimsi, VL – valimisliit, ÖL – Öhtuleht, ÄP – Äripäev

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
1	07.09.2009	KESK	ÄP	http://www.ehitusuudised.ee/Default.aspx?ArticleID=e00e321c-fa5d-427d-aae1-2f6d1b89b666	Uudisnupp: Ülemiste ristmiku ehitusele kulub miljard	Tallinna linnavõim	0	TLN	16	(Uudis, 08.09)
2	07.09.2009	IRL	ÄP	http://ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=544f15ce-5144-4539-a4fc-2314eafb0846&open=sec	Uudislugu: IRL-i linnapea kandidaat Tallinnas on Mart Laar	Mart Laar, Jüri Pihl	R	TLN	0	
3	07.09.2009	RL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/rahvaliidu-jogeva-linnapeakandidaat-on-mai-treial.d?id=25535773	Uudisnupp: Rahvaliidu Jõgeva linnapeakandidaat on Mai Treial	Mai Treial	0	JÖG	0	
4	07.09.2009	ROH	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/naitleja-maarja-jakobson-liitus-rohelistega.d?id=25538371	Uudislugu: Näitleja Maarja Jakobson liitus rohelistega	Maarja Jakobson, Peeter Mardiste	0	TRT	0	
5	07.09.2009	IRL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/irli-linnapeakandidaat-tartus-on-margus-tsahkna.d?id=25540465	Uudislugu: IRL nimetas Tartu linnapeakandidaadiks Margus Tsahkna	Margus Tsahkna	R	TRT	0	
6	07.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/fotod-savisaar-kehastus-kokatadiks.d?id=25534359	Galerii: FOTOD: Savisaar kehastus "kokatädiks". 12 fotot Savisaarest ja Martinsonist suppi jagamas, abivajajatest söömas	Edgar Savisaar, Merike Martinson, Kalle Kländorf, abivajavad inimesed	0	TLN	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
7	07.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/tallinn-viib-kokku-tootsijad-ja-pakkujad.d?id=25531341	Uudislugu: Tallinn viib kokku töötisjad ja –pakkujad.	Jaanus Mutli, Tallinna linnavõim	0	TLN	0	
8	07.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/peeter-esimene-toetab-keskerakonda.d?id=25533501	Uudislugu: Peeter Esimene toetab Keskerakonda	Mihhail Stalnuhhin	0	NRV	0	
9	07.09.2009	IRL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/cathy-tulkvist-liitus-isamaa-ja-res-publica-liiduga.d?id=25531047	Uudislugu: Cathy Tulkvist liitus Isamaa ja Res Publica Liiduga.	Cathy Tulkvist	0	VII	0	
10	07.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/keskerakond-reform-variab-oma-patte-pettusega.d?id=25529501	Uudislugu: Keskerakond: Reform variab oma patte pettusega.	Lauri Laasi	R	Üld	0	
11	07.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/reform-keskerakond-valetab-otse-nakku.d?id=25528231	Uudislugu: Reform: Keskerakond valetab otse näkku.	Remo Holsmer	V	Üld	0	
12	07.09.2009	KESK	Delfi	http://publik.delfi.ee/news/inimesed/article.php?id=25511755	Uudisnupp: Keskerakonna uued liikmed: hõbekõri Sulo Tintse, miss Diana Arno jpt.	Edgar Savisaar, Ksenija Balta ja Irina Embrich, Hendrik Norman ja Eduard Toman, Katrin Siska, Mik Saal, Sulo Tintse, Diana Arno, Harry Henn ja Jaak Haud, Vladimir Oberschneider ja Eeri Palu, Erika Sontak ja Ülle Juht.	0	Üld	0	
13	07.09.2009	IRL	EE	http://www.ekspress.ee/daytopic/s/pilt/2102-lahing-beibede-yle-ei-ole-loppenud-miss-cathy-astus-irli	Pilt: "Lahing beibede üle ei ole lõppenud: miss Cathy astus IRLi"	Cathy Tulkvist	0	VII	0	
14	07.09.2009	KESK	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/477274	Uudisnupp: "Linnapea jagab täna abivajajale suppi"	Edgar Savisaar, Kalle Kländorf	0	TLN	1	9 (Tallinn) /uudisnupp
15	07.09.2009	REF	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/477275	Uudisnupp: Reformierakond ei taha maamaksu		R	TLN	1	9 (Tallinn) /uudisnupp

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
16	07.09.2009	KESK	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/index.aspx?v=gallery&gID=1530&cID=1	Galerii: "Savisaar jagas linlastele suppi" 20 fotot Savisaarest ja Martinsonist suppi jagamas, abivajajatest söömas, Diana Arno naeratamas.	Edgar Savisaar, Merike Martinson, Diana Arno, abivajajad.	0	TLN	0	
17	07.09.2009	KESK	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/index.aspx?id=345057	Uudisnupp: "Savisaar: suppi võin jagada! Reisisaatejaks? Ei, aitäh!" Fotodega uudislugu: "Galerii: Lasnamäe supiköök laiendas tegevust". 6 fotot Savisaarest ja Martinsonist sööki jagamas, inimestest söömas.	Edgar Savisaar, Merike Martinson, Kalle Kländorf, Diana Arno.	0	TLN	1	7 (Uudised, 08.09) pikk ja põhjalik reportaaž "Köögikata amet Savisaarele sobib, reisisaateja oma mitte", online lühike lugu
18	07.09.2009	KESK	PM	http://www.talinnapostimees.ee/?id=160934		Edgar Savisaar, Merike Martinson, abivajajad	0	TLN	0	
19	07.09.2009	IRL	PM/Elu 24	http://www.elu24.ee/?id=160740	Uudislugu: Etalonkeha liitus Isamaa ja Res Publica Liiduga.	Cathy Tulkvist	0	VII	1	23 (Meedia/Meelelahutus, 08.09), uudisnupp "Endine tippmodell liitus IRLiga", online pikem, tsitaatide ja fotoga artikkel
20	07.09.2009	KESK	PM/Elu 24	http://www.elu24.ee/?id=160754	Uudisnupp: Lembelaulik Sulo on Keskerakonna värskeim õis. 15 fotot Sulost allkirjaga: "Lembelaulik Sulo jõi ära 10 Vana Tallinna shoti rekordilise 15 sekundiga."	Edgar Savisaar, Sulo Tintse, Ksenija Balt, Hendrik Norman, Eduard Tomai, Katrin Siska, Mikk Saar, Diana Arno, Erika Sontak	0	Üld	0	23 (Meedia/Meelelahutus, 08.09), uudisnupp (2 lauset) "Laulik Sulo valis Keskerakonna", online soovitakse edu, palutakse ennustada, kes veel Keskerakonda astub, lisatud on 15 fotot Sulost Vana Tallinna shoti joomas

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
21	07.09.2009	KESK	PM/Sa kala	http://www.sakala.ajaleht.ee/?id=160893	Uudislugu: Endisest sotsiaalministrist võib saada Viljandi meer.	Jaak Aab	0	Viljand 0 i	0	
22	07.09.2009	IRL	PM/TR T PM	http://www.tartupostimees.ee/?id=160937	Uudisnupp: IRL nimetas Tartu linnapeakandidaadiks Margus Tsahkna.	Margus Tsahkna, Peeter Laurson, Ene Ergma, Mihkel Kübar, Jüri Kõre, Alo Lõoke, Toivo Maimets, Tarmo Pungar	0	TRT	0	
23	07.09.2009	RL	PM/TR T PM	http://www.tartupostimees.ee/?id=160849	Uudisnupp: Rahvaliid soovib Jõgeva linnapeaks Mai Treialit.	Mai Treial	0	JÕG	1	4 (Tartu Postimees, 08.09), uudisnupp " Rahvaliid teatas Jõgeva linnapeakandidaadi", onlines veidi pikem artikkel
24	08.09.2009	IRL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/article.php?id=2554801&l=fpOpinion	Uudis/arvamus: Videointervjuu Mart Laariga.	Mart Laar	R	TLN	0	
25	08.09.2009	ROH	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/roheline-nimekirjas-kandideerib-tonu-trubetsky.d?id=25556321	Uudis: Roheliste nimekirjas kandideerib Tõnu Trubetsky.	Tõnu Trubetsky, Paul Lettns, Juku-Kalle Raid, Heidy Tamme, Ene Tomberg	0	Üld	0	
26	08.09.2009	SDE	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/sde-esitab-kohalikeks-valimisteks-70-nimekirja.d?id=25555035	Uudis: SDE esitab kohalikeks valimisteks 70 nimekirja		0	Üld	0	
27	08.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/viis-reformierakonna-ministrit-kandideerib-talinnas.d?id=25552315#a_emb_125240676522822_688	Uudis: Viis Reformierakonna ministrit kandideerib Tallinnas		0	TLN	0	
28	08.09.2009	REF	ÕL	http://www.ohuleht.ee/index.aspx?id=345106	Uudis: Reform: maamaksust vabastamine jätkaks Tallinna inimestele 200 miljonit krooni	Keit Pentus	R	TLN	1	8 (Uudised)
29	08.09.2009	REF	PM	http://poliitika.postimees.ee/?id=161198	Uudisnupp: Reform lubab tallinlastele poole väiksemaid küttearveid		0	TLN	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
30	08.09.2009	SDE	PM	http://www.postimees.ee/?id=161272	Uudis: Sotside hinnangul vohab Eesti suurtes linnades korruptsioon			R Üld	0	
31	08.09.2009	IRL	PM	http://www.talinnapostimees.ee/?id=161034	Uudis: Laar: talinlasi on üle aasta lolitunud.	Mart Laar		R TLN	0	
32	08.09.2009	REF	PM	http://www.talinnapostimees.ee/?id=161023	Uudis: Reform: Tallinnas on toimunud hullamine.	Remo Holsmer		R TLN	0	
33	08.09.2009	SDE	PM	http://www.talinnapostimees.ee/?id=161031	Uudis: Pihl: sotsid näevad kohti kärbetel.	Jüri Pihl		R TLN	0	
34	08.09.2009	Toomas Kivimägi VL	PM/ Pärnu PM	http://www.parnupostimees.ee/?id=161252	Uudis: Kivimägi valimisliit pakub erakondadele alternatiivi.	Toomas Kivimägi, Mark Soosaar, Romek Kosenkranius		0 PRN	0	
35	09.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/estti/article.php?id=25574347&l=fplead	Uudis: Keskerakond korraldab valitsusvastase miitingu.			R Üld	0	
36	09.09.2009	SDE	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/article.php?id=25563901&l=fpOpinion	Arvamus: Katrin Saks: Vanemahüvitis rõhub ülejäänud lapsi.	Katrin Saks		0 Üld	0	
37	09.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/estti/linnavalitsus-astub-veehinna-tõusu-d?id=25577827	Uudis: Linnavalitsus astub veehinna tõusu vastu	Edgar Savisaar		0 TLN	0	
38	09.09.2009	VL Aus Pärnu	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/estti/helme-aitab-endist-tammutamist-veehinna-tõusu-d?id=25571807	Uudis: Helme: aitab endist viisi tammutamisest. Foto reklaamist bussipeatusel - Sinu linnapeana vähendan enda palka 50%	Mart Helme		R PRN	0	
39	09.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=345368	Uudisluug: Tallinn viib kokku töötajad ja -pakkujad.	Jaanus Mutli, Tallinna linnavõim		0 TLN	0	
40	09.09.2009	KESK	PM/ TLNa PM	http://www.talinnapostimees.ee/?id=161747	Uudis: Tallinn tahab vältida iga-aastast veehinna tõusu	Edgar Savisaar, Jaanus Mutli		0 TLN	0	
41	09.09.2009	KESK	PM/ TLNa PM	http://www.talinnapostimees.ee/?id=161761	Uudis: Tallinn tõstab laste huvi- ja sporditegevuse toetust	Merike Martinson		0 TLN	0	
42	09.09.2009	RL	PM/TR T PM	http://www.tartupostimees.ee/?id=161547	Arvamus: Karin Jaanson: kas valija on ikka väga rumal?	Karin Jaanson		0 Üld	1	2 (Tartu Postimees / Arvamus), 1 arvamuslugu

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
43	10.09.2009	REF	ÄP	http://www.ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=57e7d0d5-bbbd-49b8-9339-a606327d8450&open=sec	Uudis: Pevkur kavandab plaani töötute abistamiseks	Hanno Pevkur	V	Üld/TL		2 (5 minutit), lehes uudisnupp, online pikem lugu
44	10.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/article.php?id=25602523&l=fplead	Uudis: Ansip: pensionikärpest rääkijad võtku puhkust.	Andrus Ansip	V	Üld	0	
45	10.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/keskerakond-laheberakorraliste-valimistega-riigikohtusse.d?id=25603633	Uudis: Keskerakond läheb erakorraliste valimistega riigikohtusse	Evelyn Sepp	R	Üld	0	
46	10.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/fotod-tallinn-korraldas-jarjekordse-tooborsi.d?id=25602045	Fotogalerii: FOTOD: Tallinn korraldas järjekordse töbörsi	Töötotsjad	0	TLN	0	
47	10.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/savisaar-riik-oleks-pidanud-varem-eeskuju-votma.d?id=25597659	Uudis: Savisaar: riik oleks pidanud varem eeskuju võtma.	Edgar Savisaar	R	Üld/TL	0	
48	10.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/vitsut-asjaajamiskeel-voib-olla-ka-vene-keel.d?id=25597273	Uudis: Vitsut: asjaajamiskeel võib olla ka vene keel.	Toomas Vitsut	0	TLN	0	
49	10.09.2009	IRL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/margus-tshakna-savisaar-kardab-noori.d?id=25595651	Uudis: Margus Tshakna: Savisaar kardab noori.	Margus Tshakna	R	Üld	0	
50	10.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/tv3-taavi-roivas-tegi-oismael-performanceit.d?id=25588565	Videolugu: TV3: Taavi Rõivas tegi Öismäel performance'it. Kollastes särkides Taavi Rõivase meeskond tirib Öismäe tiigist välja sinna visatud pingi ja viib selle Vassiljevi akna alla, kelle linnaosavalitsus olla väitnud, et seda pinki ei saa välja võtta.	Taavi Rõivas	R	TLN	0	
51	10.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/savisaar-meil-on-mida-moskvait-oppida.d?id=25608479	Uudis: Savisaar: meil on, mida Moskvait õppida.	Edgar Savisaar, Juri Lužkov	0	Üld/TL	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
				http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/ansip-opetab-valimiste-eel-eakatele-poliitikat.d?id=25616943	Uudis: Ansip õpetab valimiste eel eakatele poliitikat..	Andrus Ansip	0	Üld/TLN	0	
52	10.09.2009	REF	Delfi		Uudis: Sotsiaalminister loodab uue kavaga luua 5000 töökohta.	Hanno Pevkur	V	Üld/TLN	1	7 (Uudised/Eesti) / 1 artikkel
53	10.09.2009	REF	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/477542	Uudisluug: Ansip: "Käribitud pensioniga ei ole võimalik elada ja seda valitsus ei tee!	Andrus Ansip	V	Üld	0	
54	10.09.2009	REF	ÕL	http://www.ohuleht.ee/index.aspx?id=345571	Arvamus: Vastukaja: Tallinn tuleb toime.	Jaanus Mutli	R	TLN	1	13 (Arvamus), lühike vastukaja
55	10.09.2009	KESK	PM	http://www.postimees.ee/?id=162126	Uudis: Savisaar ja Vene spiiker: Teise ilmasõja ajalugu ei tohi ümber kirjutada	Edgar Savisaar, Boriss Grözlov	0	Üld	0	
56	11.09.2009	KESK	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/477705	Uudis: Enn Eesmaa: mina ei usu, et Savisaar nii ütles.	Enn Eesmaa, Edgar Savisaar	V	Üld	0	
57	11.09.2009	KESK	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/477707	Uudis: Savisaar: minu suhu on pandud sõnad, mis mulle ei kuulu	Edgar Savisaar	R	Üld	0	
58	11.09.2009	KESK	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/477712	Arvamus: Mart Laar: muutus Tallinnas eeldab muutust selle juhtimisstiilis	Mart Laar	R	TLN	1	13 (Arvamus)
59	11.09.2009	IRL	PM	http://www.postimees.ee/?id=162627	Uudis: Edgar Savisaar kohtus Boriss Grözloviga	Edgar Savisaar, Boriss Grözlov, Juri Lužkov	V	Üld	0	
60	11.09.2009	KESK	PM	http://www.talinnapostimees.ee/?id=162840	Uudis: Grözlov ja Savisaar olid vastu ajaloo ümberhindamisele . Foto II ms lõpu aastapäeva tähistamisest Valgevenes - tank punalipuga.	Edgar Savisaar, Boriss Grözlov	R	Üld	0	
61	11.09.2009	KESK	PM/TLNa PM	http://www.talinnapostimees.ee/?id=162877	Uudis:Laar: kaua Keskerakond end Venemaal mõnitada laseb	Mart Laar, Edgar Savisaar	R	TLN	0	
62	12.09.2009	IRL	ÄP	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/article.php?id=256482f895b54936&open=sec	Uudis: Keskerakond Reformi võitu ei usu.	Kadri Simson	V	Üld	0	
63	12.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/article.php?id=25648879&f=fplead	Uudis: Ansip: hirmutavat Keskerakonda ei tohiks toetada.	Andrus Ansip	R	Üld	0	
64	12.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/article.php?id=25644733&f=fplead						

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
65	12.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/article.php?id=25628957&l=fpOpinion	Arvamus: Linnar Primägi: Paaritumishooaeg on alanud.					
66	12.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/article.php?id=25629249&l=fpOpinion	Kiri: Eesti keel on Lasnamäel kaitsitud	Toomas Vitsut		TLN	0	
67	12.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/rep-savisaarele-korraldati-provokatsioon.d?id=25640281	Uudis: Reps: Savisaarele korraldati provokatsioon.	Mailis Reps, Edgar Savisaar		Üld	0	
68	12.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/pentus-moskva-ei-lahenda-tallinna-probleeme.d?id=25643497	Uudis: Pentus: Moskva ei lahenda Tallinna probleeme.	Keit Pentus, Edgar Savisaar		TLN	0	
69	12.09.2009	IRL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/laar-keskerakond-valigu-eesi-voi-naasku-niitu.d?id=25640969	Uudis: Laar: Keskerakond valigu Eesti või naasku N.Liitu.	Mart Laar, Edgar Savisaar		Üld	0	
70	12.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/savisaar-meedia-pani-mulle-sonad-suhu.d?id=25632995	Uudis: Savisaar: meedia pani mulle sõnad suhu.	Edgar Savisaar		Üld	0	
71	12.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/uhne-venemaa-keski-voit-parandaks-suhteid.d?id=25633469	Uudis: Ühtne Venemaa: Keski võit parandaks suhteid	Ühtne Venemaa		Üld	0	
72	12.09.2009	KESK	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/477767	Uudis: Reps: Savisaare ja Grözlovi kohtumist on ajakirjanduses valesti esitatud	Mailis Reps, Edgar Savisaar		Üld	0	
73	12.09.2009	KESK	PM	http://www.postimees.ee/?id=163199	Uudis: Seppik: ajaloost rääkis ainult Vene pool.	Ain Seppik		Üld	0	
74	12.09.2009	KESK	PM	http://poliitika.postimees.ee/?id=163163	Uudis: Savisaar jätkab Eesti meedia süüdistamist. Foto Savisaarest.	Edgar Savisaar, Mailis Reps, Ain Seppik		Üld	0	
75	13.09.2009	ROH	ÄP	http://ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=1c7090e8-cf07-49c3-9ab3-685db2b6abb0	Uudis: Strandberg Roheliste linnapeakandidaat Tallinnas	Marek Strandberg		TLN	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
76	13.09.2009	ROH	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/rohelist-tahavad-strandbergi-talinnalinnapeaks.d?id=25656831	Uudis: Rohelised tahavad Strandbergi Tallinna linnapeaks.	Marek Strandberg		TLN	0	
77	13.09.2009	ROH	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=345906	Uudis: Strandberg kandideerib Tallinna linnapeaks	Marek Strandberg		TLN	0	
78	14.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/article.php?id=25664041&f=plead	Uudis: Tallinn hakkab vaestele kartuleid jagama	Merike Martinson		TLN	0	
79	14.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/article.php?id=25665493&f=plead	Uudis: Kruuse: kartuli jagamine on absurd.	Urmas Kruuse		TLN/RT	0	
80	14.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/savisaare-veebikaamera-alustas-taas-tood.d?id=25663899	Uudis: Savisaare veebikaamera alustas taas tööd.	Edgar Savisaar		TLN	0	
81	14.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=345989	Uudis: Savisaare veebikaamera edastab taas pilti.	Edgar Savisaar		TLN	0	
82	14.09.2009	KESK	PM	http://www.postimees.ee/?id=163434	Intervjuu: Savisaar: see oli hale provokatsioon.	Edgar Savisaar, Boriss Grözlov		Üld	1	5 (Eesti), pikk pildiga artikkel
83	14.09.2009	KESK	PM/TLNa	http://www.talinnapostimees.ee/?id=163499	Uudis: Savisaare veebikaamera töötab jälle.	Edgar Savisaar		TLN	0	
84	15.09.2009	KESK	ÄP	http://www.ehitusuudised.net/Default.aspx?ArticleID=af7c6e6c-6cab-4fd6-bbb6-7a046218adf1	Uudis: Räägelt maamaksu tõstnud Tallinn: elamumaa maksuvabaks			TLN	0	
85	15.09.2009	KESK	ÄP	http://ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=85491741-ace3-49f8-b691-9fb0e5ce1654&open=four	Uudis: Edgar Savisaar avab taas oma veebikaamera.	Edgar Savisaar		TLN	0	
86	15.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/article.php?id=25689753&f=plead	Uudis: Simson: peab olema pime ja kurt, et mitte hoiatus kuulda võtta	Kadri Simson		Üld	0	
87	15.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/article.php?id=25686733&l=fpOpinion	Arvamus: Aadu Must: Urmas Kruusest ma seda küll ei usu...	Aadu Must		TLN/RT	0	
88	15.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/keskerakonda-astunud-arumae-isamaa-pettis-mind.d?id=25685635	Uudis: Keskerakonda astunud Arumäe: Isamaa pettis mind	Urmas Arumäe		VII	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
89	15.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/raigelt-maamaksu-tostnud-tallinn-elamumaa-maksuvabaks.d?id=25688529	Uudis: Räigelt maamaksu tõstnud Tallinn: elamumaa maksuvabaks		0	TLN	0	
90	15.09.2009	IRL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/villu-veel-loodab-valimistel-koguda-kumme-haalt.d?id=25683079	Uudis: Villu Veel loodab valimistel koguda kümme häält	Villu Veel	0	KUR	0	
91	15.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/seppik-eesti-okupeerimine-ei-ole-uheselt-voetav.d?id=25670259	Uudis: Seppik: Eesti okupeerimine ei ole üheselt võetav.	Ain Seppik	V	Üld	0	
92	15.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/jarvi-vaga-lihtne-on-parlamendi-peksupoisiks-teha.d?id=25695777	Uudis: Järvi: väga lihtne on parlamenti peksupoisiks teha.		V	Üld	0	
93	15.09.2009	KESK	EE	http://www.ekspress.ee/daytopic/s/kangelane/2125-urmas-arumae-vahetas-armastusebielu-moistusebielu-vastu	Uudis: Urmas Arumäe vahetas armastusebielu mõistusebielu vastu	Urmas Arumäe	0	VII	0	
94	15.09.2009	KESK	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/477889	Uudis: Tallinn jagab valimiste eel küttepuid ja kartuleid	Merike Martinson	0	TLN	1	19 (Tallinn) / artikkel 8 (Uudised, 16.09) / artikkel, "Tallinn taotleb elamualuse maa maksust vabastamist", tillukesed muudatused 1 tekstis
95	15.09.2009	KESK	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/477929	Uudis: Tallinn teeb riigikogule ettepaneku maamaksuseaduse muudatuseks		0	TLN	1	
96	15.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=346119	Uudis: Savisaar hakkab tallinlastele puid ja kartuleid jagama	Merike Martinson	0	TLN	1	4-5 (Uudised), pildiga 1 artikkel
97	15.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=346165	Uudis: IRLi peale solvunud advokaat Arumäe astus Keskerakonda	Urmas Arumäe	0	VII	0	
98	15.09.2009	REF	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=346161	Uudis: Laine Jänes ei tahetud lasta perikeskuse avamisele?	Laine Jänes	R	TLN	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
99	16.09.2009	RL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/article.php?id=25701445&l=fpOpinion	Arvamus: Keskerakond on tunnetatud paratamatus	Aivo Lill	R	Üld	0	
100	16.09.2009	SDE	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/sotsid-kaunistaks-pargipingid-kirjandusklassikaga.d?id=25705667	Uudis:Sotsid kaunistaks pargipingid kirjandusklassikaga	Maimu Berg	R	TLN	0	
101	16.09.2009	KESK	Delfi/Delfi TV	http://tv.delfi.ee/video/7oVkfEFf/	Video linnavalitsuse pressikonvertsilt: Savisaar: see on demokraatia!	Edgar Savisaar	R	TLN	0	
102	16.09.2009	KESK	Delfi/Delfi TV		Video linnavalitsuse pressikonvertsilt: Savisaar: küttepuude peale tuli avaldusi üheksa	Edgar Savisaar	0	TLN	0	
103	16.09.2009	SDE	EPL	http://tv.delfi.ee/video/TIUfBuQq/	Uudis: Maimu Berg soovib Tallinna pargipinkidele kirjandusklassikat	Maimu Berg	R	TLN	1	8 (Uudised, Tallinn, 17.09), uudisnupp
104	16.09.2009	REF	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=346229	Arvamus: Savisaar ja Nürbergi otsused	Igor Gräzin	R	Üld/TLN	1	8 (Arvamus)
105	16.09.2009	IRL	PM	http://poliitika.postimees.ee/?id=164188	Intervjuu: Laar: kohalikud venelased ei pea end okupantidena tundma	Mart Laar	V	Üld/TLN	0	
106	16.09.2009	IRL	PM	http://poliitika.postimees.ee/?id=164206	Uudis: Laar kavatseb linnapeana Tallinna propagandamasina laiali peksta	Mart Laar	R	TLN	1	9 (Tallinn), "Laar lubab linnapeana propaganda lõpetada"
107	16.09.2009	SDE	PM/TLNa PM	http://www.tallinnapostimees.ee/?id=164458	Uudis:Sotsid: kirjandusklassika pargipinkidele	Maimu Berg	R	TLN	0	
108	16.09.2009	KESK	PM/TLNa PM	http://www.tallinnapostimees.ee/?id=164573	Uudis/Reporter video: Veeleping läks linnarahvale soodsamaks	Edgar Savisaar, Deniss Borodits	0	TLN	0	
109	17.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/mutli-asi-tallinna-vesi-erastamine-linnale-kahjulik.d?id=25730997	Uudis: Mutli: ASI Tallinna Vesi erastamine linnale kahjulik	Jaanus Mutli	R	TLN	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
110	17.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/pentuse-riukalik-reklaam-varise-savisaar.d?id=25729521	Uudis: Pentuse riukalik reklaam: varise, Savisaar.	Keit Pentus	R	TLN	0	
111	17.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/majandus/majandus/roivas-eesti-taidab-euro-kriteeriumid-eranditeta.d?id=25737723	Rõivas: Eesti täidab euro-kriteeriumid eranditeta	Taavi Rõivas	V	Üld	0	
112	17.09.2009	KESK	EE	http://www.ekspress.ee/2009/09/17/eesi-uudised/45171-keskerakond-lubab-paasta-laenuvolglasi	Uudis: Keskerakond lubab päästa laenuvolglasi.	Kadri Simson	0	Üld	1	A5 (Teateid elust)
113	17.09.2009	KESK	EE	http://www.ekspress.ee/2009/09/17/eesi-uudised/45174-ekspressi-eksklusiivintervjuu-kassikakk-edgar-savisaar	Intervjuu: EKSPRESSI EKSKLUSIIVINTERVJUU: Kassikakk Edgar Savisaar	Edgar Savisaar	0	Üld/TLN	1	A10-11 (intervjuu üle kahe lehe)
114	17.09.2009	KESK	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478089	Uudis: Küttepude vastu huvi üheksal inimesel	Edgar Savisaar	0	TLN	1	8 (Uudised, Tallinn), uudisnupp
115	17.09.2009	KESK	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478086	Uudis: Linn plaanib Snelli tiigi kõrvale kohvikut ja vabaõhuürituste lava		0	TLN	1	8 (Uudised, Tallinn), pildiga artikkel
116	17.09.2009	IRL	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478085	Uudis: Puurmani noored ajasid valitsusparteid omavahel tõsiselt tülli			Puurmani R	1	7 (Uudised, Eesti), pildiga artikkel
117	17.09.2009	RL	ML	http://www.maaht.ee/news/uudised/arvamus/kahe-peatrivastasseis.d?id=25713207&l=fpl	Arvamus: Kahe Peetri vastasseis.	Karel Rüütli	R	Üld	1	11 (Arvamus)
118	17.09.2009	Eesti Iseseisvuspartei	ÕL	http://www.ohuleht.ee/index.aspx?id=346425	Uudis: Linnapeakandidaat Kivisildnik: naljamehele sobib see amet hästi!	Sven Sildnik (Kivisildnik)	R	PRN	1	16 (Uudised)
119	17.09.2009	VL Uus Võimalus	PM	http://www.postimees.ee/?id=164894	Uudis: Voikokku pürgiv eurolaulaja: kandideeri! aida! ahvardati.			Palupera R	0	
120	17.09.2009	KESK	PM/TLNa PM	http://www.talinnapostimees.ee/?id=164798	Uudis/Reporter video: Tallinna kesklinna sotsiaalametis kutsutakse valitsuse vastasele piketile	Vaike-Hannust Saul				
						Edgar Savisaar	R	TLN	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
121	17.09.2009	VL Meie Koduvald	PM/TR T PM	http://www.tartupostimees.ee/?id=164974	Uudis: Pala vallavanem astus Rahvaliidust välja	Jozsef Weinrauch		Pala Rivald	0	
122	18.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/article.php?id=25751251&f=plead	Uudis: Savisaar hirmutab pensionäridest väljajäid	Edgar Savisaar	R TLN	0		
123	18.09.2009	SDE	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/article.php?id=25739163&l=fpOpinion	Arvamus: Jaak Juske: Vastupanuvõitluse päeva lugu	Jaak Juske	R Üld	0		
124	18.09.2009	IRL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/stelmach-liis-lass-keeldus-sundparteistamisest.d?id=25736393	Uudis: Stelmach: Liis Lass keeldus sundparteistamisest?	Nikolai Stelmach, Liis Lass	R TLN	0		
125	18.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/majandus/majandus/hanno-pevkur-swedbank-kaitub-inetult.d?id=25753113	Uudis: Hanno Pevkur: Swedbank kaitub inetult	Hanno Pevkur	0 Üld	0		
126	18.09.2009	VL Ühtne Paldiski	EE	http://www.ekspress.ee/2009/09/18/ari/45188-koige-kallima-majaga-mees	Intervjuu: Kõige kallima majaga mees	Aleksei Tšulets	R PAL	1A24 (Äri)		
127	18.09.2009	IRL	EE	http://www.ekspress.ee/daytopic/s/arvamus/2133-linnavolinik-stelmach-liis-lass-on-keskerakonna-sundparteistamise-ohver	Arvamus: Linnavolinik Stelmach: Liis Lass on Keskerakonna sundparteistamise ohver	Nikolai Stelmach, Liis Lass	R TLN	0		
128	18.09.2009	REF	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/index.asp?x?id=346684	Uudis: Pevkur: Swedbank on pensionäridega ebaõiglane	Hanno Pevkur	0 Üld	0		
129	18.09.2009	IRL	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/index.asp?x?id=346560	Arvamus: Venemaast ja ajaloo ümberhindamisest	Mart Laar	R Üld	18 (Arvamus)		
130	18.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/index.asp?x?id=346677	Uudis: Edgar Savisaar saadab linna raha eest lasnamäelastele Reformierakonda kritiseerivad kirjad	Edgar Savisaar	R TLN	0		
131	18.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/index.asp?x?id=346733	Uudis: Marju Kuut kandideerib valimistel Keskerakonna nimekirjas	Marju Kuut	0 Üld	1	3 (Uudised, 19.09), uudisnup "Marju Kuut Keskerakonna nimekirjas", tekst erineb veidi	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
132	18.09.2009	REF	PM/E2 4	http://www.e24.ee/?id=165486	Uudis: Pevkur: Swedbank on pensionäridega ebaõiglane	Hanno Pevkur	0	Üld	1	4 (Eesti), uudisnupp "Pevkur peab Swedbanki käitumist ebaõiglaseks", online pikem lugu
133	18.09.2009	IRL	PM/TR T PM	http://www.tartupostimees.ee/?id=165424	Uudis: IRL kaotaks katsed Härna kooli		0	TRT	1	2 (Tartu Postimees, 23.09)
134	19.09.2009	REF	ÄP	http://ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=3106061e-1ea3-45cc-b656-97b37413870e&RbrcID=01e5a882-a2ec-4c90-beb9-0e0a1d08ab13&open=sec	Intervjuu: VIDEO Ansipiga: Savisaare fenomen põhineb himul. Videointervjuu Ansipiga Haabersti pensionäridele suunatud poliitikakooli ürituselt.	Andrus Ansip	V	Üld	0	
135	19.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/article.php?id=25775293&f=fplead	Uudis: Keskerakond kutsub venelasi oma lipu alla		0	Üld	0	
136	19.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/article.php?id=25774597&f=fplead	Uudis: Savisaar: venelased saavad kultuurikeskuses tunnetada oma juuri	Edgar Savisaar	0	Üld	0	
137	19.09.2009	IRL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/article.php?id=25770389&f=fplead	Uudis: Laar: Tallinn, Tartu, Pärnu ja Võru vajavad vahetust!	Mart Laar	R	TLN, TRT, PRN, Võru	0	
138	19.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kruuse-laar-matkib-keskerakonda.d?id=25772067	Uudis: Kruuse: Laar matkib Keskerakonda	Urmas Kruuse	V	TRT	0	
139	19.09.2009	SDE	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/pihl-karbe-suurendas-liiklussurmi-ja-vargusi.d?id=25767841	Uudis: Pihl: kärke suurendas liiklussurmi ja vargusi	Jüri Pihl	R	Üld	0	
140	19.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/savisaar-estii-juutidele-sana-tova-umetuka.d?id=25761293	Uudis: Savisaar Eesti juutidele: Šana tova umetuka!	Edgar Savisaar	0	Üld	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
141	19.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/fotod-savisaar-kallistas-end-hingetuks.d?id=25761117	Uudis: FOTOD: Savisaar kallistas end hingetuks	Edgar Savisaar	0	Üld	0	
142	19.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/mida-kusisid-pensionarid-ansipilt.d?id=25761953	Videolugu (TV3): Mida küsisid pensionärid Ansipilt?	Andrus Ansip, Taavi Rõivas	R/V	Üld	0	
143	19.09.2009	ROH	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/rohelist-rahvusringhaaling-ahistab-meid.d?id=25754803	Uudis: Rohelised: rahvusringhaaling ahistab meid	Marek Strandberg	0	Üld	0	
144	19.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/article.php?id=25781801&l=fplead	Uudis: Sügispealinn asub Narvas	Edgar Savisaar	0	NRV	0	
145	19.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/keski-pensionarid-nouavad-meelis-atoneni-lahkumist-poliitikast.d?id=25782463	Uudis: Keski pensionärid nõuavad Meelis Atoneni lahkumist poliitikast		R	Üld	0	
146	19.09.2009	REF	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478267	Reportaaž: Poliitika: Ansip kutsuti välja, Ansip astus välja. Kirjeldus Ansipi kohtumisest Haabersti pensionäridega poliitikakooli vormis.	Andrus Ansip	V	Üld	1	8 (Uudised /Tallinn), 1 pildiga pikk artikkel
147	19.09.2009	SDE	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478286	Uudis: Pihl: kärped on suurendanud liiklussurmi ja vargusi	Jüri Pihl	R	Üld	0	
148	19.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=346738	Uudis: Savisaar avas kalliralliga noorteöö	Edgar Savisaar	0	Üld	0	lehes galerii "Kuidas keda kallistada?", pildid ja väike tekst sellest, kuidas Savisaar kallistab erinevaid inimesi
149	19.09.2009	IRL	PM	http://poliitika.postimees.ee/?id=165856	Uudis: Laar: Tallinn, Tartu, Pärnu ja Võru vajavad vahetust	Mart Laar	R	TLN, TRT, PRN, Võru	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
150	19.09.2009	SDE	PM	http://poliitika.postimees.ee/?id=165802	Uudis: Pihl: kärped on suurendanud liiklussurmi ja vargusi	Jüri Pihl	R	Üld	0	
151	21.09.2009	REF	ÄP	http://ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=191289c0-b6ab-40b5-8f7a-f3b0bef5f21&open=four	Arvamus: Rõivas: kriisist väljumise eelarve	Taavi Rõivas	R	Üld	1	15 (Arvamus)
152	21.09.2009	REF	ÄP	http://www.logistikauudised.ee/?ArticleID=f38274b1-6203-4750-9fdf-0086a5fcc786	Uudis: Sadamaäriimees skeemitab Paldiskis sissekirjutusega	Robert Antropov	R	PAL	0	
153	21.09.2009	SDE	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/article.php?id=25787357&l=fpOpinion	Arvamus: Maimu Berg: Miks neid mitte valida	Maimu Berg		Üld/TLN	0	
154	21.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/tallinn-asub-prugivedu-munitsipaliseerima.d?id=25798427	Uudis: Tallinn asub prügivedu munitsipaliseerima	Deniss Boroditš	0	TLN	0	
155	21.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/antropov-kirjutab-paldiskisse-valijaid-sisse.d?id=25791145	Uudis: Antropov kirjutab Paldiskisse valijaid sisse	Robert Antropov	R	PAL	0	
156	21.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/keskerakondlik-noortepidu-keelustas-ansipi.d?id=25790637	Uudis: Keskerakondlik noortepidu keelustas Ansipi		R	Üld	0	
157	21.09.2009	IRL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/irl-tahab-luua-linnadesse-kaubamajad.d?id=25784349	Uudis: IRL tahab luua linnadesse setu kaubamajad	Teet Niilo		Misso, Mere mäe, Värsk a ja Mikita mäe	0	
158	21.09.2009	SDE	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/rumm-savisaar-ajab-lasteaiatootajad-reisisaatjaks.d?id=25783207	Uudis: Rumm: Savisaar ajab lasteaiatootajad reisisaatjaks	Hannes Rumm	R	TLN	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
159	21.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/article.php?id=25787099&l=fpOpinion	Arvamus: Jüri Ratas: Kuulake presidenti!	Jüri Ratas, Toomas Hendrik Ilves	R	Üld	0	
160	21.09.2009	IRL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/marko-mihkelson-kas-savisaarel-on-midagi-varjata-et-ta-keeldub-riigikoguga-info-vahetamisest.d?id=25755859	Intervjuu: Marko Mihkelson: kas Savisaarel on midagi varjata, et ta keeldub riigikoguga info vahetamisest	Marko Mihkelson	R	Üld	0	
161	21.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/multi-ansipile-igasugune-too-on-tanases-eesist-oluline.d?id=25804367	Uudis: Mutli Ansipile: igasugune töö on tanases Eestis oluline	Jaanus Mutli	R	Üld	0	
162	21.09.2009	KESK	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478384	Uudis: Tallinn tõrjub äriühed tšänavapuhastusel ja prügiveolt	Deniss Boroditš	0	TLN	1	9 (Uudised/Tallinn, 22.09), artikkel "Tallinn surub äriühed tšänavapuhastusel ja prügiveol kõrvale", paberlehe lugu veidi lühem
163	21.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohuleht.ee/index.aspx?id=347027	Uudis: Keskerakondlik noortepidu Ansipi pooldajale keelatud		R	Üld	1	2 (Uudised)
164	21.09.2009	SDE	PM	http://www.postimees.ee/?id=166129	Arvamus: Jüri Pihl: pillerkaar Tallinnas lõpeb pärast valimisi	Jüri Pihl	R	TLN	1	13 (Arvamus)
165	21.09.2009	REF	PM	http://poliitika.postimees.ee/?id=166384	Uudis: Ansip: reisisaajad jäävad Tallinna rahakotti koormama pikaks ajaks	Andrus Ansip		Üld/TLN	0	
166	21.09.2009	KESK	PM/TLNa PM	http://www.talinnapostimees.ee/?id=166231	Uudis: Tallinn loob prügiveo korraldamiseks linnafirma	Deniss Boroditš	0	TLN	0	
167	22.09.2009	IRL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/irl-lastekaitsjad-lopetagu-kohvitamine.d?id=25819213	Uudis: IRL: lastekaitsjad lõpetagu kabinetis kohvitamine	Tarmo Kruusimäe	R	TLN	0	
168	22.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/martinson-hatta-sattunud-lapsest-teatamine-on-kohustuslik.d?id=25814883	Uudis: Martinson: hätta sattunud lapsest teatamine on kohustuslik!	Merike Martinson	V	TLN	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
169	22.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kesk-ootab-toompeale-tuhandet-meeleavaldajat.d?id=25812775	Uudis: Kesk ootab Toompeale tuhandet meeleavaldajat					
170	22.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/keskerakond-meelitab-pensionare-2000-krooniga.d?id=25811811	Uudis: Keskerakond meelitab pensionäre 2000 krooniga	Merike Martinson		Üld/TLN	0	
171	22.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/keskerakond-meelitab-pensionare-2000-krooniga.d?id=25811811	Uudis: Keskerakond meelitab pensionäre 2000 krooniga	Keit Pentus		Üld/TLN	0	
172	22.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/ansip-ei-usu-et-trammid-on-nuud-30-korda-puhtamad.d?id=25802863	Uudis: Ansip: Ansip ei usu, et trammid on nüüd 30 korda puhtamad	Andrus Ansip		TLN	0	
173	22.09.2009	KESK	Delfi	http://uudised.ekspressauto.ee/news/auto/article.php?id=25802111	Videouudis: VIDEO: Tallinna esimesed elektriautode laadimise pistikud. Savisaar, Mutli ja Ratas laevad Vabaduse väljaku parklas elektriautosid.	Edgar Savisaar, Jaanus Mutli, Jüri Ratas	0	TLN	0	
174	22.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/savisaar-eestis-on-koige-rohkem-ulekohut-tootnud-omandireform.d?id=25826647	Uudis: Savisaar: Eestis on kõige rohkem ülekohut tootnud omandireform	Edgar Savisaar		Üld/TLN	0	
175	22.09.2009	IRL	EE	http://www.ekspress.ee/2009/09/22/eesti-uudised/45235-k-kartul-osteti-poe hinnast-kallimalt	Uudis: K-kartul osteti poehinnast kallimalt	Nikolai Stelmach		TLN	0	
176	22.09.2009	KESK	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478474	Uudis: Tallinna veetariifi saatus selgub järgmisel nädalal	Jaanus Mutli, Tallinna linnavõim	0	TLN	0	
177	22.09.2009	VL Harku Valla Kodanike Ühenduste Liit	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/347200	Uudis: Harku valimiste eel: kõik süüdistavad kõiki valimisliidunimedele pätsamises	Martin Talts		Harku R vald	4 (Uudised), pildiga 1 artikkel	
178	22.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/347184	Uudis: Linn jäätmeveo korraldajaks?		0	TLN	13 (Uudised) uudisnupp	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
179	22.09.2009	REF	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/347183	Uudis: Antropov sõdib sissekirjutustega	Robert Antropov	R	PAL	1	3 (Uudised) uudisnupp
180	22.09.2009	KESK	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/347138	Uudis: Mutli: Ansip, igasugune töö on tänases Eestis oluline	Jaanus Mutli	R	Üld	0	
181	22.09.2009	KESK	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/347266	Uudis: Tallinn kavatseb alandada reklaamimaksu	Jaanus Mutli, Tallinna linnavõim	0	TLN	0	
182	22.09.2009	KESK	PM	http://poliitika.postimees.ee/?id=166780	Uudis: Mutli: Ansipi jutt on vastuolus valitsuse tööhõiveprogrammiga	Jaanus Mutli	R	Üld	0	
183	22.09.2009	RL	PM	http://www.postimees.ee/?id=166751	Uudis: Töötute perede lapsehooldustasu võtaks riigi rahakotist 60 miljonit	Mai Treial	0	Üld	0	
184	22.09.2009	KESK	PM/ TLNa PM	http://www.tallinnapostimees.ee/?id=166762	Uudis: Tallinn alandab reklaamimaksu	Jaanus Mutli, Tallinna linnavõim	0	TLN	0	
185	22.09.2009	KESK	PM/ TLNa PM	http://www.tallinnapostimees.ee/?id=166675	Uudis: Savisaar: Eestis on kõige rohkem ülekohut tootnud omandireform	Edgar Savisaar	R	Üld	0	
186	22.09.2009	KESK	PM/ TLNa PM	http://www.tallinnapostimees.ee/?id=166466	Uudis: Kirikuplatsi avamisele saabuvad tähtsad väliskülalised	Deniss Borodits	0	TLN	0	
187	22.09.2009	REF	PM/TR T PM	http://www.tartupostimees.ee/?id=166413	Uudis: Tartu avas uue lõigu rattateed kahe agaga	Urmas Kruuse	0	TRT	1	3 (Tartu Postimees), 1 pildiga artikkel
188	23.09.2009	REF	ÄP	http://www.ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=2c2973be-18dd-4426-83e3-ef30abd8b774&ref=rss	Uudis: Lang: ma pole teinud ühtegi Eesti julgeolekut kahjustavat otsust	Rein Lang	V	Üld	0	
189	23.09.2009	RL/Viimsi Ettevõtjate Liit	ÄP	http://www.ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=719728a5-7683-4c22-bffa-afd7b9999e86&ref=rss	Uudis: Sõder ei pea Telekom'i müüki õigeks	Aivar Sõder	0	Üld	0	
190	23.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/pentus-tallinnal-pole-aimugi-oma-eelarve-seisust.d?id=25840821	Uudis: Pentus: Tallinnal pole aimugi oma eelarve seisust	Keit Pentus	R	TLN	0	
191	23.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/article.php?id=25844811&f=plead	Uudis: Tallinn: me ei peagi enne detsembrist eelarvest midagi teadma	Deniss Borodits, Taavi Aas	V	TLN	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
192	23.09.2009	SDE	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/article.php?id=25845591&f=plead	Uudis: Sotsid: ootame Pomerantsilt Langi vea parandamist					
193	23.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/lang-ma-ei-ole-kahjustanud-eesi-julgeolekut.d?id=25838955	Uudis: Lang: Lang: ma ei ole kahjustanud Eesti julgeolekut	Rein Lang		V Üld	0	
194	23.09.2009	SDE	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/sotsid-nouavad-langi-lahkumist-ministriametist.d?id=25836907	Uudis: Sotsid nõuavad Langi lahkumist ministriametist	Randel Lānts		R Üld	0	
195	23.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/majandus/majandus/savisaar-eesi-telekomi-muuk-kahjustab-eesi-huvisid.d?id=25827987	Uudis:Savisaar: Eesti Telekomis müük kahjustab Eesti huvisid	Edgar Savisaar		R Üld	0	
196	23.09.2009	SDE	Delfi	http://www.delfi.ee/news/majandus/majandus/nestor-riik-muub-kuldmune-muneva-kana.d?id=25828323	Uudis: Nestor: riik müüb kuldmune muneva kana	Eiki Nestor		R Üld	0	
197	23.09.2009	RL/VL Viimsi Ettevõtjate Liit	Delfi	http://www.delfi.ee/news/majandus/majandus/soerd-telekomi-muugiga-jaab-riik-ilma-rahavoost.d?id=25829123	Uudis: Sõerd: Telekomis müügiga jääb riik ilma vajalikust rahavoost	Aivar Sõerd	0	Üld	0	
198	23.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesi/tallinn-toetab-52-uue-sotsiaalse-tookoha-loomist.d?id=25845251	Uudis: Tallinn toetab 52 uue sotsiaalse töökoha loomist	Jaanus Mutli	0	TLN	0	
199	23.09.2009	SDE, KESK	EE	http://www.ekspress.ee/2009/09/22/eesi-uudised/45242-nestor-riik-myyb-kuldmune-muneva-kana	Uudis: Nestor: riik müüb kuldmune muneva kana	Eiki Nestor, Edgar Savisaar		R Üld	0	
200	23.09.2009	KESK	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478501	Uudis: Savisaar: Telekomis müük kahjustab Eesti huvisid	Edgar Savisaar		R Üld	0	
201	23.09.2009	SDE	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478500	Uudis: Nestor: riik müüb kuldmune muneva kana	Eiki Nestor		R Üld	0	
202	23.09.2009	RL/VL Viimsi Ettevõtjate Liit	EPL	http://www.vvk.ee/?id=11923&tpl=1080&op=search_candidate&otsi=sõerd	Uudis: Sõerd: Telekomis müügiga jääb riik ilma vajalikust rahavoost	Aivar Sõerd	0	Üld	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
203	23.09.2009	REF, SDE	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478570	Uudis: Tallinna meediakulud: järjekordne film neelab linna kaukast raha	Remo Holsmer, Maimu Berg	R	TLN	0	
204	23.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/347429	Uudis: Pealinna raskustes pered saavad lasteaiamaksu osas soodustust	Kaia Jäppinen	0	TLN	0	
205	23.09.2009	REF	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/347410	Uudis: Lang: ma pole teinud ühtegi Eestijulgeolekut kahjustavat otsust	Rein Lang	V	Üld	0	
206	23.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/347400	Uudis: Kesknädal: Estonia huku saladusi küsige Herman Simmilt ja Mart Laarilt	Max Kaur	R	Üld	0	
207	23.09.2009	SDE, KESK	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/347296	Uudis: Nestor ja Savisaar: riik müüb kuldmine muneva kana	Eiki Nestor, Edgar Savisaar	R	Üld	0	
208	23.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/347284	TV3 video /fotouudis:FOTO: Savisaar rallitas Siska ja Batrakovaga uuel promenaadil	Edgar Savisaar, Deniss Boroditš, Katrin Siska	0	TLN	0	
209	23.09.2009	SDE	PM	http://www.postimees.ee/?id=167126	Uudis: Mikser tahab kutsuda Langi väliskomisjoni ette aru andma	Sven Mikser	R	Üld	0	
210	23.09.2009	REF	PM	http://www.postimees.ee/?id=167103	Uudis: Lang: ma pole teinud ühtegi Eestijulgeolekut kahjustavat otsust	Rein Lang	V	Üld	0	
211	23.09.2009	SDE	PM	http://www.postimees.ee/?id=167075	Uudis: Sotsid: Lang peab ministriametist lahkuma	Randel Länts	R	Üld	0	
212	23.09.2009	KESK	PM/ TLNa PM	http://www.tallinnapostimees.ee/?id=167143	Uudis: Linn pakub valimispäevaks priisõitu	Jaanus Mutli, Toomas Vitsut	0	TLN	0	
213	23.09.2009	KESK	PM/ TLNa PM	http://www.tallinnapostimees.ee/?id=167138	Uudis: Linn maksab osaliselt lasteaiamaksu kinni	Kaia Jäppinen	0	TLN	0	
214	23.09.2009	SDE	PM/ TLNa PM	http://www.tallinnapostimees.ee/?id=167091	Uudis:Sotsid tahavad töötute perede lasteaiakulude hüvitamist	Maimu Berg	R	TLN	0	
215	23.09.2009	KESK	PM/ TLNa PM	http://www.tallinnapostimees.ee/?id=166833	Uudis:Tallinn ja Moskva hakkavad kommunaalvaldkonnas kogemusi vahetama	Deniss Boroditš	0	TLN	0	
216	23.09.2009	SDE	PM/E2 4	http://www.e24.ee/?id=166912	Uudis: Nestor: riik müüb kuldmine muneva kana	Eiki Nestor	R	Üld	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
217	24.09.2009	IRL	ÄP	http://www.ap3.ee/Default.aspx?ArticleID=8bbe7a21-fe86-4c70-a782-183885c14d9&ref=rss	Uudis: Mart Laar: parem kibe tõde, kui vaadata läbi roosade prillide	Mart Laar	0	Üld/TL	0	Mõned mõtted kasutatud 25.09 lehes artiklis "Vahetame käiku roosade prillideta"
218	24.09.2009	VL Meie Viimsi/ROH	ÄP	http://www.ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=10b8c77d-537a-4f47-a6f0-b80d421ce476&ref=rss	Viimsi vallavolikogu kandidaadile virutati raudkangiga	Jüri Lember	0	VII	0	
219	24.09.2009	SDE	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/article.php?id=25872167&l=fplead	Uudis: Sotsid algatavad Langi umbusaldamise	Sven Mikser, Eiki Nestor, Jüri Pihl	R	Üld	0	
220	24.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/article.php?id=25866977&l=fplead	Uudis: Savisaar süüdistab: Ansip tahab meid maha müüa!	Edgar Savisaar	R	Üld	0	
221	24.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/ansip-loodan-et-savisaare-kone-ei-rikkunud-roomu-orumetsa-laulust.d?id=25869813	Uudis: Ansip: loodan, et Savisaare kõne ei rikkunud rõõmu Orumetsa laulust	Andrus Ansip	V	Üld	0	
222	24.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/martinson-ainult-vohikud-kritiseerivad-tallinna-sotsiaaltood.d?id=25866041	Uudis: Martinson: ainult vohikud kritiseerivad Tallinna sotsiaaltood	Merike Martinson	V	Üld	0	
223	24.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/ansip-euro-on-kaeulatuses.d?id=25870223	Uudis: Ansip: euro on kaeulatuses	Andrus Ansip	0	Üld	0	
224	24.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/article.php?id=25862089&l=fplead	Uudis/galerii/video: FOTOD ja VIDEO: Keski simman köitis tuhandeid. Fotod rahvast miitingul plakatitega, videos räägib Savisaar, kuidas Ansipi valitsus tuleb maha võtta ja 18. oktoobril ta viiastatakse välja	Edgar Savisaar, pensionärid, töötud, tudengid	R	Üld	0	
225	24.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/mart-sults-miitingul-see-on-minu-asi-kus-ma-puhkuse-veedan.d?id=25873489	Uudis/video: Märt Sults miitingul: see on minu asi, kus ma puhkuse veedan. Sultsi videointervjuu	Märt Sults	R	Üld	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
226	24.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/edgar-savisaar-ka-vastuprotestijad-on-teretulnud-video.d?id=25865519	Uudis/video: Edgar Savisaar: ka vastuprotestijad on teretulnud (VIDEO)	Edgar Savisaar	0	Üld	0	
227	24.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/borodits-prugiveole-tehakse-pohjalik-analuus.d?id=25871553	Uudis: Borodits: prügiveole tehakse põhjalik analüüs	Deniss Borodits	0	TLN	0	
228	24.09.2009	IRL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/irl-keski-meeleavaldus-on-kui-stseen-ivan-orava-raamatust.d?id=25863007	Uudis: IRL: Keski meeleavaldus on kui stseen Ivan Orava raamatust	Tarmo Kruusimäe	V	TLN	0	
229	24.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesiti/reformierakond-linnavalitsus-lasteaedadest-ei-raagi.d?id=25863437	Uudis: Reformierakond: linnavalitsus lasteaedadest ei räägi	Remo Holsmer	R	TLN	0	
230	24.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/majandus/majandus/kaljuvee-eesiti-energia-peab-jaama-riigile.d?id=25873083	Uudis: Kaljuvee: Eesti Energia peab jääma riigile	Lembit Kaljuvee	R	Üld	0	
231	24.09.2009	ROH	Delfi	http://www.delfi.ee/news/majandus/majandus/strandberg-tella-sonera-ostab-kulda-mitte-sonnikut.d?id=25845033	Uudis: Strandberg: TellaSonera ostab kulda, mitte sõnnikut	Marek Strandberg	R	Üld	0	
232	24.09.2009	SDE	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478679	Uudis: Sotsid algatavad Langi umbusaldamise	Sven Mikser, Eiki Nestor, Jüri Pihl	R	Üld	0	
233	24.09.2009	KESK	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478675	Uudis/FOTOD: Keskerakonna valitsusevastane meeleavaldus. Fotod Keskerakonna miitingust, rahvast valitsusvastaste loosungitega, Edgar Savisaarest ja teistest KE poliitikutest. Savisaar rahva seas.	Edgar Savisaar, pensionärid, töötud, tudengid	R	Üld	0	
234	24.09.2009	REF	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478672	Uudis:Ligi: Telekom'i võrdlemine kuldmine muneva kanaga on lihtsameelne	Jürgen Ligi	V	Üld	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
235	24.09.2009	VL Meie Viimsi/ROH	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478662	Uudis: Kurjategijad ründasid Viimsi valimiskandidaati raudkangiga	Jüri Lember, Robert Viil	0	VII	1	9 (Uudised, Tallinn, 1/25.09), artikkel
236	24.09.2009	IRL	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478578	Uudis: Ministrid lubavad uue sõidugraafiku küsimuses hiidlastega arvestada	Juhan Parts, Siim Valmar Kislser	0	Hiiumaa	0	
237	24.09.2009	KESK	ML	http://www.maaht.ee/news/foto-galerii/fotod/keskerakond-tegi-meeleavaldusest-raju-meelelahutusuritus.d?id=25866549	Uudis/galerii: Keskerakond tegi meelevaldusest raju meelelahutusuritus. Fotod Keskerakonna miitingust, rahvast valitsusvastaste loosungitega, Edgar Savisaarest ja teistest KE poliitikutest.	Edgar Savisaar, pensionärid, töötud, tudengid	0	Üld/TLN	0	
238	24.09.2009	IRL	ÕL	http://www.ohhtuleht.ee/347604	Uudis: Linnavolinik: Keskerakonna miitingust kujunes "Laulge kaasa" avalik salvestus	Nikolai Steimach	0	Üld/TLN	0	
239	24.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohhtuleht.ee/347573	Uudis/galerii: Keskerakonna toetajad kogunesid Toompeale kontsert-meelevaldusele . Fotod Savisaarest ja teistest KE poliitikutest, rahvas valitsusvastaste loosungitega.	Edgar Savisaar,	0	Üld/TLN	0	
240	24.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohhtuleht.ee/347531	Savisaare arvamuslugu: Telekomist stsenaarium – reaalsus	Edgar Savisaar	0	Üld	19	(Arvamus)
241	24.09.2009	ROH	ÕL	http://www.ohhtuleht.ee/347509	Uudis: ETV viskas Rohelised valimissaate publiku hulgast välja	Marek Strandberg	0	Üld	0	
242	24.09.2009	REF	ÕL	http://www.ohhtuleht.ee/index.aspx?id=347597	Uudis: Peaminister: euro on käulatuses!	Andrus Ansip	0	Üld	0	
243	24.09.2009	SDE	PM	http://poliitika.postimees.ee/?id=167668	Uudis: Sotsid algatavad Langi umbusaldamise	Sven Mikser, Eiki Nestor, Jüri Pihl	0	Üld	1	4 (Eesti) pealkiri ja osa teksti sama, Mikseri asemel tsiteeritakse Laari ja Langi
244	24.09.2009	ROH	PM	http://www.postimees.ee/?id=167666	Uudis: Rohelised viisid vanavanemate päeva idee riigikokku	Marek Strandberg	0	Üld	0	
245	24.09.2009	KESK	PM	http://www.ohhtuleht.ee/347573	Uudis: Savisaar miitingul: Ansipi valitsus vajab vahetust	Edgar Savisaar,	0	TLN	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
246	24.09.2009	KESK	PM	http://www.postimees.ee/?id=167562	Uudis: Keskerakonna meeleavaldus oli rahvarohke.					25.09 lehes suur foto ja väike tekst miitingu kohta, ei kattu online lugudega
247	24.09.2009	SDE	PM	http://www.postimees.ee/?id=167492	Intervjuu: Pihl: Langil polnud vaja kiiresti otsustada	Juri Pihl	R	Üld	0	5 (Eesti), pildiga 1 artikkel
248	24.09.2009	KESK	PM/ TLNa PM	http://www.tallinnapostimees.ee/?id=167653	Uudis: Priit Toobal: meeleavaldus õnnestus ülihästi				0	
249	24.09.2009	SDE	PM/ TLNa PM	http://www.tallinnapostimees.ee/?id=167643	Uudis: Pihl: munitsipaalpolitsei on Tallinnas vajalik	Juri Pihl	R	TLN	0	
250	24.09.2009	KESK	PM/ TLNa PM	http://www.tallinnapostimees.ee/?id=167594	Uudis: Martinson tõrjub kriitikat lastekaitsjate kohta	Merike Martinson	V	Üld	0	
251	24.09.2009	KESK	PM/ TLNa PM	http://www.tallinnapostimees.ee/?id=167582	Uudis: Soodsat üürikorferit taotleb 1102 peret	Eha Võrk	0	TLN	0	
252	24.09.2009	REF	PM/TR T PM	http://www.tartupostimees.ee/?id=167675	Uudis: Kruuse tegi ettepaneku Tartu vaksalihoone ära osta	Urmas Kruuse	0	TRT	1	1 (Tartu Postimees), "Linnapea tahab vaksali linnale osta", 1 artikli sisu teine
253	24.09.2009	ROH	PM/TR T PM	http://www.tartupostimees.ee/?id=167480	Uudis: Rohelised jäeti Tartu valimisstudiodio ukse taha	Peep Mardiste	R	Üld	0	
254	25.09.2009	KESK	ÄP	http://www.ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=92cb6616-1488-45ae-a216-15ccdc4e4b3&ref=rss	Uudis: Savisaar: riigi vara müüv valitsus tuleb maha võtta	Edgar Savisaar	R	Üld	0	
255	25.09.2009	IRL	ÄP	http://www.ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=be559a40-2213-4472-8561-2775c7657fef&RubricID=01e5a882-a2ec-4c90-beb9-0e0a1d08ab13&ref=rss	VIDEO: Laar soovitab optimisimravi. Videointervjuu.	Mart Laar	0	Üld	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
256	25.09.2009	KESK	ÄP	http://www.ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=f750ebf8-f798-4fba-84f6-989e01ae158c&RubricID=01e5a882-a2ec-4c90-beb9-0e0a1d08ab13&ref=rss	FOTOD: K-Rühm lasi auru välja.	Tavalised inimesed (pensionärid)	R	Üld	0	
257	25.09.2009	REF	ÄP	http://www.ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=667c5400-f327-4e35-86e8-3390a90d14f0&ref=rss	Uudis: Ansip: Eesti võib kriisist väljuda tugevana	Andrus Ansip	0	Üld	0	
258	25.09.2009	REF	Delfi	http://www.talinnapostimees.ee/?id=168104	Uudis: Reform algatab Kaia Jäppineni umbusaldamise		R	TLN	0	
259	25.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/rein-lang-markov-on-kaabakas-mitte-kurjategija.d?id=25888489	Uudis: Rein Lang: Markov on kaabakas, mitte kurjategija	Rein Lang	V	TLN	0	
260	25.09.2009	SDE	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/pihl-paet-lopetagu-laimamine.d?id=25886491	Uudis: Pihl: Paet lõpetagu laimamine!	Jüri Pihl	R	Üld	0	
261	25.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/paet-olen-taiesti-kindel-et-viisaskandaal-on-seotud-valimistega.d?id=25884799	Intervjuu: Paet: Olen täiesti kindel, et viisaskandaal on seotud valimistega	Urmas Paet	V	Üld	0	
262	25.09.2009	ROH	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/rohelised-tahavad-tahistada-vanavanemate-paeva.d?id=25876891	Uudis: Rohelised tahavad tähistada vanavanemate päeva	Marek Strandberg	0	Üld	0	
263	25.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/talinn-kandib-eelarves-raha-umber.d?id=25876209	Uudis: Tallinn kandib eelarves raha ümber	Edgar Savisaar	0	TLN	0	
264	25.09.2009	SDE	Delfi	http://www.delfi.ee/news/majandus/majandus/article.php?id=25890465&f=plead	Uudis: Nestor: alkoholiaktsiis on küsitava väärtusega tulu	Eiki Nestor	0	Üld	0	
265	25.09.2009	REF	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478771	Uudis: Reformierakond algatab Tallinna abilinnapea Kaia Jäppineni umbusaldamise		R	TLN	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
266	25.09.2009	ROH	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/47876 6	Uudis: Strandberg: Langi pole praegu Markovi-juhtumi asjus pasilik hukka mõista	Marek Strandberg	0	TLN	0	
267	25.09.2009	REF	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/47875 5	Uudis: Lang: kaabakas ei ole automaatselt kurjategija	Rein Lang	V	TLN	0	
268	25.09.2009	REF	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/47869 4	Uudis: Ansip: Eestil on lootust väljuda kriisist küllalt tugevana	Andrus Ansip	0	Üld	0	
269	25.09.2009	KESK	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/47869 2	Uudis: Tallinna linnavalitsus tõstab eelarves tulusid-kulusid ringi	Edgar Savisaar	0	TLN	1	8 (Uudised, Tallinn), "Linnavalitsus tõstab tulusid-kulusid ringi", lehes uudisnupp, online tsitaatidega artiklil
270	25.09.2009	KESK	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/347770	Uudis: Tallinn jagab kurtidele spetsiaalsed plastikkaardid	Merike Martinson	0	TLN	0	
271	25.09.2009	REF	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/347752	Uudis: Rein Lang: Markov on kaabakas, kuid mitte kurjategija	Rein Lang	V	TLN	0	
272	25.09.2009	KESK	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/347719	Uudis: Seppik pöördus Markovi pärast kaposse	Ain Seppik	R	TLN	0	
273	25.09.2009	KESK	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/347717	Uudis: "Edgar on hea. Ta annab meile raha!"	Edgar Savisaar, pensionärid	R	Üld	1	2-3 (Uudised), üle kahe lehe piltidega lugu
274	25.09.2009	KESK	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/347716	Uudis: Mitu inimest oli platsil?	Tavalised inimesed	R	Üld	0	2 (Uudised), artikli sidebar
275	25.09.2009	IRL, REF	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/347714	Uudis: Võimuparteid: tore simman	Andrus Ansip, Tarmo Kruusimäe	V	Üld	0	2 (Uudised), artikli sidebar
276	25.09.2009	KESK	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/347616	Uudis: Kadriorus avatakse lastemuuseum	Edgar Savisaar, Kaia Jäppinen	0	TLN	0	
277	25.09.2009	REF	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/347840	Uudis: Rein Lang: Markov on üks igavesti vastik tüüp! ERR video intervjuu Langiga Ringvaates.	Rein Lang	V	Üld	0	
278	25.09.2009	REF	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/347811	Uudis: Peaminister: oleme majanduskriisiga hästi hakkama saanud	Andrus Ansip	0	Üld	0	
279	25.09.2009	RL	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/347812	Uudis: Marrandi: põllumeeste kannatus hakkab katkema	Jaanus Marrandi	R	Üld	0	
280	25.09.2009	VL Aus Pärnu	ÕL	http://www.oh tuleht.ee/347796	Uudis: Helme: Keskerakonna 1000-kroonine toetus on altkäemaks	Mart Helme	R	Üld	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
281	25.09.2009	SDE	PM	http://poliitika.postimees.ee/?id=168022	Uudis: Pihl: Paet lõpetagu laimamine!	Jüri Pihl		R Üld	0	
282	25.09.2009	REF	PM	http://www.postimees.ee/?id=168337	Uudis: Rein Lang: Markov on üks igavesti vastik tüüp! ERR video intervjuu Langiga Ringvaates.	Rein Lang		V Üld	0	
283	25.09.2009	REF	PM	http://www.postimees.ee/?id=168244	Uudis: Ansip: Lang käitus otsust langetades õigesti	Rein Lang		V Üld	0	
284	25.09.2009	KESK	PM/ TLNa PM	http://www.talinnapostimees.ee/?id=168132	Uudis: Tallinna kurdid saavad spetsiaalse plastkaardi	Merike Martinson		0 TLN	0	
285	25.09.2009	REF	PM/ TLNa PM	http://www.talinnapostimees.ee/?id=168104	Uudis: Reformierakond umbusaldab Kaia Jäppineni			R TLN	0	
286	25.09.2009	KESK	PM/ TLNa PM	http://www.talinnapostimees.ee/?id=168217	Uudis: Jäppinen: Reform külvab alusetut paanikat	Kaia Jäppinen		V TLN	0	
287	25.09.2009	REF	PM/E2 4	http://www.postimees.ee/?id=168246	Uudis: Ligi: eelarve näeb ette ametnike palgakärbet ja koondamisi	Jürgen Ligi		0 Üld	0	
288	25.09.2009	REF	PM/E2 4	http://www.e24.ee/?id=168226	Uudis: Ansip nimetas tuleva aasta riigieelarvet kriisist väljumise eelarveks	Andrus Ansip		0 Üld	0	
289	25.09.2009	REF	PM/E2 4	http://www.e24.ee/?id=168149	Uudis: Ansip: kui eurot ei tule, on pingutused ikka olnud väärt	Andrus Ansip		0 Üld	0	
290	26.09.2009	KESK	ÄP	http://www.ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=90928bc3-49e4-4a0e-a631-2e0e6836afce&ref=rss	Uudis: Savisaar: Ansip toob Toompeale 40 000 demonstranti	Edgar Savisaar		R Üld	0	
291	26.09.2009	REF	ÄP	http://www.ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=a77bc6a7-7959-461a-ad02-86c438d4640a&ref=rss	Uudis: Pentus käib ukself-uksele armastust jagamas	Keit Pentus		0 TLN	0	
292	26.09.2009	REF	ÄP	http://www.ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=fbd6a239-9bed-4b68-b713-e3922ca0d060&ref=rss	Uudis: Ansip usub, et Eesti saab euro 1.01.2011	Andrus Ansip		0 Üld	0	
293	26.09.2009	REF	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/delfi_person/article.php?id=25895489	Intervjuu: Andrus Ansip: Keskerakond kasutab süüdimatult linna raha valimispropagandaks	Andrus Ansip		R Üld	0	

#	(a)	(b)	(d)	(e)	(f)	(g)	(k)	(l)	(m)	(n)
294	26.09.2009	IRL	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/irl-miks-reformierakond-savisaart-saastab.d?id=25915125	Uudis: IRL: miks Reformierakond Savisaart säästab?	Nikolai Stelmach	R	TLN	0	
295	26.09.2009	KESK	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/savisaar-jappineni-umbusaldamine-on-naeruvaahe-naeruvaarne.d?id=25908127	Uudis: Savisaar: Jäppineni umbusaldamine on naeruvääne	Edgar Savisaar, Kaia Jäppinen	V	TLN	0	
296	26.09.2009	REF	EPL	http://www.epl.ee/artikkel/478830	Uudis: Algatati Jäppineni umbusaldamine		R	Üld	18	(Uudised, Tallinn)
297	26.09.2009	IRL	PM/ TLNa PM	http://www.tallinnapostimees.ee/?id=168501	Uudis: IRL: Reformi kambakas rööpaseadjaie on arusaamatu	Nikolai Stelmach	R	TLN	0	
298	27.09.2009	SDE	Delfi	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/sotsid-jappineni-umbusaldamine-naitab-reformi-ebasiirust.d?id=25920165	Uudis: Sotsid: Jäppineni umbusaldamine näitab Reformi ebasiirust	Jaak Juske	R	Üld	0	
299	27.09.2009	KESK	Delfi	http://publik.delfi.ee/news/kuum/article.php?id=25924099	Uudis: Kas noorpoliitik Katrin Siska viib Keskerakonna noorte südamesse?	Katrin Siska		TLN/Üld	0	
300	27.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/348008	Uudis: Simson: Ansipi valitsus tegeleb bluffimise PR-trikkidega	Kadri Simson	R	Üld	0	
301	27.09.2009	IRL	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/348018	Uudis: Parts: Simson vassib vastutustundetult!	Juhan Parts	V	Üld	0	
302	27.09.2009	SDE	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/348003	Uudis: uske: Jäppineni umbusaldamine näitab Reformi ebasiirust	Jaak Juske	R	Üld	0	
303	27.09.2009	KESK	ÕL	http://www.ohtuleht.ee/347961	Uudis: Savisaar hoiatab: valimisliidud ei ole enam „kodumuru“-tüüpi ühendused	Edgar Savisaar	R	Üld	0	

Lisa 3: Väljavõte online ajalehtede ja portaalide veebilehtedel ilmunud valimisreklaamide kodeerimistabelist

Kodeerimiskategooriate seletused: 1. **Üldine teave kampaania kohta:** 1a) erakonna nimi (või üksikkandidaat), 1b) kandidaadi ees ja perekonnanimi, 1c) omavalitsus, mida kampaania puudutab, 1d) online-meediakanali nimi, 1e) üleriigiline või kohalik kanal, 1f) kampaania fikseerimise kuupäev, 1g) kuupäev kuni kampaania on lehel nähtav, 1h) kas tegu on korduva reklaamiga (1 - reklaam on varem samal kujul mõnes kanalis juba esinenud, 2 - reklaam on täpselt samal kujul samas kanalis esinenud, erinevus on vaid kandidaadi nimes ja numbris, 0 - reklaam ei ole varem üheski kanalis esinenud)

2. **Kampaania vorm ja sisu:** 2c) kampaania vorm (kirjeldada, mis elementidest kampaania koosneb – video, fotod, animafilm, joonistused jne.) ja sisu, 2g) kas reklaam annab valijale sisulist informatsiooni?, 2i) kas reklaam sisaldab interaktiivseid elemente? (v.a. linkimine), 2j) kas tegemist on vastureklaamiga?, 2k) kas reklaam viitab mingile leheküljele?, 2m) kas viidatav lehekülg annab valijale sisulist informatsiooni?, 2n) viidatava lehekülje sisu lühikirjeldus

Tabelis kasutatud lühendid: EE – Eesti Ekspress, EPL – Eesti Päevaleht, IRL – Isamaa ja Res Publica Liit, JÕG – Jõgeva, K – kohalik väljaanne, KESK – Keskerakond, KUR – Kuressaare, ML – Maaleht, NRV- Narva, PAL – Paldiski, PM – Postimees, PRN PM - Pärnu Postimees, REF - Reformierakond, RL - Rahvaliid, SDE - Sotsiaaldemokraatlik Erakond, TLN – Tallinn, TLNa PM – Tallinna Postimees, TRT – Tartu, TRT PM – Tartu Postimees, VL – valimisliit, VLJ - Viljandi, ÕL – Õhtuleht, ÄP – Äripäev, ÜK - üksikkandidaat, Ü - üleriigiline väljaanne

1. Üldine teave kampaania kohta										2. Kampaania vorm ja sisu						
#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.	
									1. slaid: "Võida päikeseküllane reis!" 2.slaid: "Aita Keskerakonnal välja selgitada..." 3. slaid: "...kõige olulisemad saavutused Tallinnas." 4. slaid: Fotod Savisaarest paberile kirjutatud tekstidega: Tallinn ilusaks, Sotsiaaltoetused ja korterid, 5000 töökohta. 5.slaid: "Ütle sina! www.keskerakond.ee/ytlesina" Fotod palmirannast.							Link viib lehele, kus saab hääletada 7 Keskerakonna saavutuse vahel ja võita reis kogu perele Hurgahadasse. Kampaanias osaleja peab sisetama oma kontaktandmed ning nõustub edasise reklaamiga Keskerakonna poolt.
1	KESK	Edgar Savisaar	Üld	ÕL	Ü	08.09.09	09.09.09	0		1	1	0	1	1		

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
															Link viib lehele, kus hakkab mängima video Keskerakonna laulu esitamisest valimiskonverentsil. Rahvas plaksutab kaasa ja laulab. Videole ilmuvad sloganid: Töökohad kogu Eestil! Korterid noortele peredele! Uus jõud maaellu! Eesti väärib parimat! Lõpus Keskerakonna logo ja kiri "Kes siis veel"
2	KESK	0	Üld/TLN	Delfi	Ü	10.09.09	13.09.09	0	Vaata siit Keskerakonna peo videot! Tekst: "Edgar Savisaare saladused. www.keskerakond.ee/savisaar". Fotol pool nägu ja sõrm huultel.	0	0	0	1	0	
3	KESK	Edgar Savisaar	Üld/TLN	Delfi	Ü	17.09.09	18.09.09	0	Erinevad inimesed kogunevad punaste vineerplaatidega, kokku saab nendest süda (kokku umbes 1000 inimest), mille ümber tekivad kirjad "Me ... Eestimaad". VO: Kõige paremini õnnestuvad armastusega tehtud asjad. Teeme sinu kodukoha paremaks, sest me armastame Eestimaad.	0	0	0	1	1	Link viib Savisaare blogisse. Video link viib lehele, kus on võimalik vaadata ka teisi videoreklaame - Love Boati algustiitrite ainetel tehtud klipid Reformierakonna kandidaatidest üle Eesti ja Tallinnas. Akna sulgemisel saab Reformierakonna veebilehele.
4	REF	0	Üld	Delfi	Ü	25.09.09	25.09.09	0	Erinevad inimesed kogunevad punaste vineerplaatidega, kokku saab nendest süda (kokku umbes 1000 inimest), mille ümber tekivad kirjad "Me ... Eestimaad". VO: Kõige paremini õnnestuvad armastusega tehtud asjad. Teeme sinu kodukoha paremaks, sest me armastame Eestimaad.	0	0	0	1	1	Video link viib lehele, kus on võimalik vaadata ka teisi videoreklaame - Love Boati algustiitrite ainetel tehtud klipid Reformierakonna kandidaatidest üle Eesti ja Tallinnas. Akna sulgemisel saab Reformierakonna veebilehele.
5	REF	0	Üld	meiema.ee	K	28.09.09	28.09.09	1	Reformierakond.	0	0	0	1	1	Link viib Reformierakonna Saaremaa lehele, kust leiab Reformierakonna Saaremaa kandidaatide nimekirjad.
6	REF	0	Saaremaa	meiema.ee	K	28.09.09	17.10.09	0	"Ma ~Saaremaad" 2. slaid: "Parem Eesti kõigile! Reformierakond"	0	0	0	0	0	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
7	IRL		0 KUR	meiema ee	K	28.09.09	30.09.09	0	1. slaid: "IRL kandidaadid Kuressaares" 2. slaid: "Mõtlejad, tegutsejad, loojad!" 3. slaid: "Vanad kalad, ärksad loojad!" 4. slaid: "Uued kogemustega tegijad!"	0	0	0	1	1	Link viib IRL Kuressaare lehele, kust leiab IRL esikandidaadi tervituse ja klikitava nimekirja kandidaatidega.
8	IRL		0 KUR	Oma Saar	K	28.09.09	30.09.09	1	1. slaid: "IRL kandidaadid Kuressaares" 2. slaid: "Mõtlejad, tegutsejad, loojad!" 3. slaid: "Vanad kalad, ärksad loojad!" 4. slaid: "Uued kogemustega tegijad!"	0	0	0	1	1	Link viib IRL Kuressaare lehele, kust leiab IRL esikandidaadi tervituse ja klikitava nimekirja kandidaatidega.
9	REF	Jüri Kaver	Võru	Võrumaa 24	K	28.09.09	17.10.09	1	"Ma ~Võru!" Jüri Kaver / Ettevõtte juht/ 2. slaid: Õiged otsused tagavad edu!" Portreefoto Kaverist. Vaheldub slaididega Vaiko Tigane reklaamist.	0	0	0	0	0	0
10	ÜK	Vaiko Tigane	Võru	Võrumaa 24	K	28.09.09	17.10.09	0	1.slaid: "Võrus Vali Vaiko Tigane. 100% erakonnavaba/ 259" 2. slaid: "Oled pettunud erakondades?"	0	0	1	1	1	Link viib portaali alamlehele, kus on kirjas Tigane valimisteesid.
11	ÜK	Vaiko Tigane	Võru	Võrumaa 24	K	28.09.09	17.10.09	0	1.slaid: "Võrus Vali Vaiko Tigane. 100% erakonnavaba/ 259" 2. slaid: "Vähem mula, pikem samm!" 3. slaid on teise Reformierakonna reklaam. Hiljem lisaslaid: "Hea Võrukas! Tule 12. oktoobril kell 17 Kandlelles! Räägime Võrust. Osalevad erakondade esindajad." Alates 12. 10 ainult esimene slaid.	0	0	1	1	1	Link viib portaali alamlehele, kus on kirjas Tigane valimisteesid.
12	IRL	Raivo Pink, Ülo Ormus, Aet Sarv, Tiina Lohur, Aili Meier, Teet Hanschmidt	Türi	Järva Teataja	K	28.09.09	28.09.09	0	gif - 1. slaid: Meie peame sõna! Koduvaldtyri.ee 2.slaid: Loe kodulehelt koduvaldtyri.ee/Ülo Ormus kutsub avastama Türi valda/ Aet Sarv vaatab kaugelt õppuri pilguga/Õnnitleme Eino Seppa 3.slaid: loe kodulehelt koduvaldtyri.ee/Tiina Lohur räägib külaseltsi tegemistest/Aili Meier kirjutab ärkamisest ja märkamisest/Teet Hanschmidt räägib koostööst ja kiriku kellast 4.said: www.koduvaldtyri.ee, 121 Raivo Pink (fotoga) IRL Türi volikogu esimehe kandidaat.	0	0	0	1	1	Link viib IRL Türi osakonna kodulehele. Lehel kandidaatide kirjutised erinevate IRL Türi seotud teemadel ning muu info IRL Türi kohta.
13	REF		0 Rakvere	Kuulutaja	K	28.09.09	17.10.09	0	Kollane taust, RE logo. Tekst: "Meie ~ Rakveret! ...muidugi Reformierakond"	0	0	0	0	0	0

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
14	REF	Jüri Kaver	Võru	Lõuna-Leht	K	28.09.09	17.10.09	0	Ma ~Võru! Jüri Kaver / Ettevõtte juht/ 2. slaid: Õiged otsused tagavad edu!" Portreefoto Kaverist	0	0	0	0	0	0
15	IRL	Türi Sotsiaaldemokraatlik valik. Peeter Särg, Deivi Šadeiko, Aivo Prüssel, Sulo Särkinen, Jaana Asten, Toomas Marrandi, Maie Roos, Mait Klein, Elor Ilmet, Auris Rätsep, Jan-Roland Raukas, Heli Martin, Vello Ohu, Toomas Šadeiko, Jaanus Marrandi, Reet Länkur, Piret Lai, Urmas Kupp, Koit Teder, Evald Prisk, Ain Aasa, Theo Aasa	0 Paide	Järva Teataja	K	28.09.09	06.10.09	0	Puudub viide erakonnale, kujundatud küsitluse vormis: "Millise hinnangu annad Paide linnavalitsuse tööle?" Variandid: suurepärane, hea, rahuldav, ebarahuldav. All vilgub tekst: "Sinu ebarahuldus!"	0	1	0	1	1	IRLi Paide osakonna alternatiivlehekülg? IRL nimekirja liikmete fotod ja tekst, "Kuidas vältida Paide linna pankrotti?"
16	VL	Türi Sotsiaaldemokraatlik Valik kandidaadid" nimekirja kandidaatidest. "Vaata kõiki kandidaate www.valik.ee".	Türi	Järva Teataja	K	28.09.09	17.10.09	0	Roheline süda, tekst: "Türi vald on meie südameasi". "Valimisiidu Türi Sotsiaaldemokraatlik Valik kandidaadid" nimekirja kandidaatidest. "Vaata kõiki kandidaate www.valik.ee".	0	0	0	1	1	Link viib valimisiidu kodulehele, kust leiab valimisiidu põhimõtted ning muu olulise informatsiooni.
17	REF	Jüri Kaver	Võru	Võrumaa Teataja	K	28.09.09	17.10.09	1	Ma ~Võru! Jüri Kaver / Ettevõtte juht/ 2. slaid: Õiged otsused tagavad edu!" Portreefoto Kaverist.	0	0	0	0	0	0

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
									Tere tulemast Rakverre! Puhtus, säästlikkus eelkõige! Erakond Eestimaa Rohelised / Allan Jaakus Portreefoto						Link viib lehele, kus Allan Jaakus tutvustab oma seisukohti.
18	ROH	Allan Jaakus	Rakvere	Kuulutaja	K	28.09.09	30.09.09	0	Jaakusest	0	0	0	1	1	Link viib portaali alamlehele: , kus on kirjas Tigane valimisteed.
19	ÜK	Vaiko Tigane	Võru	Võrumaa Teataja	K	28.09.09	17.10.09	0	Vaiko Tigane 259	0	0	0	0	1	Link avab pdf faili, kus on kirjas Keskerakonna kandidaadid
20	KESK			Oma	K	29.09.09	16.10.09	0	"Eesti Keskerakonna kandidaadid Saaremaal" Suur Keskerakonna logo						Link avab pdf faili, kus on kirjas Keskerakonna kandidaadid Saaremaal.
				Saaremaa	K	29.09.09			"tegudes teiega - kes siis veel!"	0	0	0	1	0	Link viib Savisaare blogisse
21	KESK	Edgar Savisaar	Üld	TLNa PM	K	29.09.09	30.09.09	0	"Riik müügiks/Loe Edgar Savisaare blogist/www.keskerakond.ee/Savisaar"						postituse juurde, kus Savisaar kirjutab, kuidas valitsus Eesti riigi maha müüb.
									Must taust, fotol käed müntidega.	0	0	1	1	1	
									1. slaid: "Vaata" 2.slaid: Linn, kus on hea elada" 3.slaid: "Hooliv Haapsalu" Sinine taust, rahvusmotiivid. Puudub viide erakonnale, kuid on äratuntav IRLi graafika.						Link viib lehele, kust leiab IRLi Haapsalu kandidaadid ja programmi
22	IRL		Haapsalu	Lääne Elu	K	29.09.09	02.10.09	0	1.slaid: "Tule tervispäevale" 3. oktoobril kl 11 Türi kultuurimaja kammersaali / *Vestlusring meie kandidaatidega *Muusikaline tervitus *Luutiheduse mõõtmine (kuni kl 16ni) 2. slaid: Loe kodulehelt www.koduvaldyri.ee/koduvaldyri.ee/Helmut Bachmann mõtiskleb elusuhtumisest/Urmas Piigert kutsub lagastamist lõpetama/Ilme Iloste räägib haridusest ja edetabelitest 3.slaid: loe kodulehelt koduvaldyri.ee/Lembit Laanjärvi soovib linnale linnapead/Mart Laar soovib Türi le edu/Eva Sidron kirjutab kallist kodu soojusest 4.Isaid: www.koduvaldyri.ee, 120 Pípi-Liis Siemann/IRL Türi vallavanema	0	0	0	1	1	
23	IRL	Pípi-Liis Siemann, Helmut Bachmann, Urmas Piigert, Ilme Iloste, Lembit Leinjärv, Eva Sidron	Türi	Järva Teataja	K	29.09.09	05.10.09	0	kandidaat (portreefoto Siemannist)	1	0	0	1	1	Link viib IRL Türi osakonna kodulehele. Lehel kandidaatide kirjutised erinevatel Türi ga seotud teemadel ning muu info IRL Türi kohta.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
															Link viib Savisaare blogisse postituse juurde, kus Savisaar kirjutab, kuidas valitsus Eesti riigi maha müüb.
24	KESK	Edgar Savisaar	Üld	TRT PM	K	29.09.09	30.09.09	1	"Riik müügis/Loe Edgar Savisaare blogist/www.keskerakond.ee/Savisaar" 1 Must taust, fotol käed müntidega.	0	0	1	1	1	Link viib Savisaare blogisse postituse juurde, kus Savisaar kirjutab, kuidas valitsus Eesti riigi maha müüb.
25	KESK	Edgar Savisaar	Üld	PM	Ü	29.09.09	30.09.09	1	"Riik müügis/Loe Edgar Savisaare blogist/www.keskerakond.ee/Savisaar" 1 Must taust, fotol käed müntidega.	0	0	1	1	1	Link viib Savisaare blogisse postituse juurde, kus Savisaar kirjutab, kuidas valitsus Eesti riigi maha müüb.
26	KESK	Edgar Savisaar	Üld	Delfi	Ü	29.09.09	30.09.09	1	"Riik müügis/Loe Edgar Savisaare blogist/www.keskerakond.ee/Savisaar" 1 Must taust, fotol käed müntidega. 1 slaid: "Tule tervispäevale" 3. oktoobril kl 11 Türi kultuurimaja kammersaali / *Vestlusring meie kandidaatidega *Muusikaline tervitus *Luutiheduse mõõtmise (kuni kl 16ni) 2. slaid: Loe kodulehelt www.koduvaldtyri.eekoduvaldtyri.ee/Ülo Ormus kutsus avastama Türi valda/ Aet Sarv vaatab kaugelt õppuri pilguga/Õnnitleme Eino Seppa 3.slaid: loe kodulehelt koduvaldtyri.ee/Lembit Laanjärv soovib linnale linnapead/Mart Laar soovib Türi le edu/Eva Sidron kirjutab kallist kodu soojusest 4.Isaid: www.koduvaldtyri.ee, 120 Pipi-Liis Siemann/IRL Türi vallavanema kandidaat (portreefoto Siemannist)	0	0	1	1	1	Link viib IRL Türi osakonna kodulehele. Lehel kandidaatide kirjutised erinevatel Türi ga seotud teemadel ning muu info IRL Türi kohta.
27	IRL	Pipi-Liis Siemann, Ülo Ormus, Aet Sarv, Lembit Leinjärv, Eva Sidron	Türi	Järva Teataja	K	29.09.09	30.09.09	2	232 Sairos Horak. Portreefoto Horakist. Rahvusmotiivid reklaami servas, puudub viide erakonnale, kuid on äratuntav IRL-i graafika. Kandidaadi nime ja numbril tutvustus	1	0	0	1	1	Link viib IRL Türi osakonna kodulehele. Lehel kandidaatide kirjutised erinevatel Türi ga seotud teemadel ning muu info IRL Türi kohta.
28	IRL	Sairos Horak	Võru	Lõuna-Leht	K	29.09.09	17.10.09	0		0	0	0	1	1	Link viib lehele, kust leiab Horaki valimilubadused ja kontaktandmed.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
29	REF	0	VLJ	Sakala	K	30.09.09	05.10.09	0	Tekst: "Kõnniteed sõidetavaks" punane joon tekib teksti alla. Valge taust, ülevaalt servas sinine lainetav äär. Puudub viide erakonnale ja ei kasutatud erakonna värve või graafikat.	1	0	0	1	1	Link viib Reformierakonna Vlijandi blogisse, kus kandidaadid kirjutavad erinevatel, neile muret valmistavatel probleemidel. Esimene artikkel on Triinu Priksilt, kes kirjutab, et kõnniteed tuleb korda teha, sest seal on kenv lapsevankriga sõtta ja lõndida.
30	REF	Tarmo Berens	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	0	Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Puudub viide erakonnale, kasutatud on erakonna värve ja graafikat. Artiklile või menüüle klikkides vaheldub samasuguse reklaamiga järgmisest Reformierakonna kandidaadidst.	0	0	0	1	1	Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
31	Rahvalii t	Kalli Uibokand	Võru	Võrumaa Teataja	K	30.09.09	17.10.09	0	Tekst: 1.slaid: "Loomes uusi töökohti" 2.slaid: "Kalli Uibokand/nr216" "Vali Rahvaliit, et kodus oleks hästi!", sama asi kordub loosungitega: Tasuta bussisõit eakatele!" "Kalli Uibokand/nr216" Tasuta huviringid!" Loosungid on Rahvaliidu sümbolilikkaga taustal.	1	0	0	1	1	Lehelt leiab Võru Linnavalikogu esimehe kanddaadi Kalli Uibokandi seisukohad ja Rahvaliidu nimekirja Võrus.
32	REF	0	Üld	Saarlane	K	30.09.09	30.09.09	0	Tekst: 1.slaid: "Tee pilt! 2.slaid: "Tee klippi! 3.slaid: "Tee plakati" kollasel taustal jookseb <i>filmstrip</i> fotodega rõõmsatest inimestest naeratamas, suudlemas, Reformierakonna "ma ~Eestimaad" klipi võtetel, seinale kirjutatud "Ma ~Eestimaad"	0	1	0	1	1	Leht, kuhu saab ise üles laadida fotosid, videosid ja plakateid teemale "Ma ~Eestimaad"
33	REF	Raigo Sooär	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2	Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.	0	0	0	1	1	Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
34	REF	Andrus Õunpuu	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
35	REF	Lii Pihl	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
36	REF	Marika Anger	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
37	REF	Anni Hartikainen	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
38	REF	Urve Tiidus	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
39	REF	Kaarel Mägi	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaare!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
40	REF	Ahti Viilup	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaare!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
41	REF	Indrek Aavik	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaare!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
42	REF	Karli Mets	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaare!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
43	REF	Ranno Piri	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaare!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
44	REF	Toivo Alt	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaare!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
45	REF	Tiia Tammsalu	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaare!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
46	REF	Sirje Koskinen	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
47	REF	Tiia Leppik	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
48	REF	Jaan-Aleksander Rooda	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
49	REF	Piret Pihel	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
50	REF	Margo Sooäär	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
51	REF	Enn Laanemäe	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09	2		0	0	0	1	1	
									Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.						Reformierakonna Kuressaare lehelt leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
52	REF	Kalle Koov	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09		Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.	0	0	0	1	1	Reformierakonna Kuressaare lehele leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
53	REF	Erik Keerberg	KUR	Saarlane	K	30.09.09	17.10.09		Tekst: "nimi/Kandidaat nr.../Ma ~Kuressaaret!". Viide erakonnale puudub, kasutatud on erakonna värve ja graafikat.	0	0	0	1	1	Reformierakonna Kuressaare lehele leiab kandidaadi andmed, Reformierakonna programmi ja teesid Kuressaares.
54	REF	0 Üld		Delfi	Ü	30.09.09	01.10.09		Tekst: 1.slaide: "Tee pilt! 2.slaide: "Tee klippi! 3.slaide: "Tee plakati" kollasel taustal jookseb <i>filmstrip</i> fotodega rõõmsatest inimestest naeratamas, suudlemas, Reformierakonna "ma ~Eestimaad" klipi võtetel, seinale 1 kirjutatud "Ma ~Eestimaad"	0	1	0	1	1	Leht, kuhu saab ise üles laadida fotosid, videosid ja plakateid teemale "Ma ~Eestimaad"
55	KESK	0 Üld		Delfi	Ü	01.10.09	02.10.09		Punasel taustal tekst: 1.slaide: "Ansip tõstis makse" 2.slaide: "Pane Ansipile sammas" 4.slaide: "www.keskerakond.ee/sammas" 3.slaide: Fotomontaaž kangiga tõstjast Ansipi peaga, samba jalamil kiri "Käibemaksu tõstmine"	0	1	1	1	0	Lehel saab valida kuhu ja mille eest Ansipile sammas püstitada. Linnad: Tallinn, Tartu, Narva, Kohtla-Järve, Pärnu, Sillamäe, Maardu, Viljandi, Rakvere, põhjused: tööpuudus, majanduslangus, käibemaksuvõi kütuseaktsiisi kaotamine. Pensioni 2. samba tulemusel genereeritakse fotomontaaž valitud linna tuntud kohast koos Ansipi sambaga, mille jalamile on kirjutatud valitud probleem. Pildi saab panna desktopi taustale või saata sõbrale.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
56	KESK	Kersti Sarapuu	Paide	Järva Teataja	K	01.10.09	09.10.09	0	"Paide on tähtsam kui Toompea! Linna areng jätkub. 102 Kersti Sarapuu. Teie linnapea" Portreefoto Sarapuust, roheline taust, Keskerakonna logo.	1	0	0	1	1	Esimestel päevadel link puudub. Edaspidi viib reklaam Keskerakonna Paide osakonna koduleheküljele. Paide linna kandidaatide fotode ja seisukohtadega tutvustused, valimisplatvorm, meedia lehekülg Keskerakonna laulu videoga ja kuulutusega linnavoikogu kandidaadi Aivo Toomistu kohtumisele loosungiga "Laulame koos"
57	IRL		0 KUR	meiema ee	K	01.10.09	17.10.09	1	1.slaid: "IRL programm Kuressaares" 2.slaid: Aitame lastest rõõmu tunda!" 3.slaid: Hoolime ligimestest" 4. slaid: "Väärtustame õdusat elukeskkonda!" 5.slaid: "Toetame ettevõtlikke ja töökaid!" 6. "Eneseteostamiseks võimalusi!" 7.slaid: "Juhime linna õiglaselt!" Nupp "Uuri lähemalt" Sinine taust, IRL rahvustemaatiline graafika.	1	0	0	1	1	Link viib IRL Kuressaare lehele, kust leiab IRL esikandidaadi tervituse, IRLi programmi ja klikitava nimekirja kandidaatidega.
58	IRL		0 KUR	Oma Saar	K	01.10.09	17.10.09	1	1.slaid: "IRL programm Kuressaares" 2.slaid: Aitame lastest rõõmu tunda!" 3.slaid: Hoolime ligimestest" 4. slaid: "Väärtustame õdusat elukeskkonda!" 5.slaid: "Toetame ettevõtlikke ja töökaid!" 6. "Eneseteostamiseks võimalusi!" 7.slaid: "Juhime linna õiglaselt!" Nupp "Uuri lähemalt" Sinine taust, IRL rahvustemaatiline graafika.	1	0	0	1	1	Link viib IRL Kuressaare lehele, kust leiab IRL esikandidaadi tervituse, IRLi programmi ja klikitava nimekirja kandidaatidega.
59	REF		0 Üld	Oma Saar	K	01.10.09	01.10.09	1	Tekst: 1.slaid: "Tee pilt! 2.slaid: "Tee klipp!" 3.slaid: "Tee plakati!" kollasel taustal jookseb <i>filmstrip</i> fotodega rõõmsatest inimestest naeratamas, suudlemas, Reformierakonna "ma ~Eestimaad" klipi võtetel, seinale kirjutatud "Ma ~Eestimaad"	0	1	0	1	0	Leht, kuhu saab ise üles laadida fotosid, videosid ja plakateid teemale "Ma ~Eestimaad"

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
60	REF	0 Üld		TRT PM	K	01.10.09	02.10.09	1	Tekst: 1.slaid: "Tee pilt! 2.slaid: "Tee klippi!" 3.slaid: "Tee plakati!" kollasel taustal jookseb <i>filmstrip</i> fotodega rõõmsatest inimestest naeratamas, suudlemas, Reformierakonna "ma ~Eestimaad" klipi võtetel, seinale ~Eestimaad" kirjutatud "Ma ~Eestimaad"	0	1	0	1	0	Leht, kuhu saab ise üles laadida fotosid, videosid ja plakateid teemale "Ma ~Eestimaad"
61	REF	0 Üld		PM	Ü	01.10.09	02.10.09	1	Tekst: 1.slaid: "Tee pilt! 2.slaid: "Tee klippi!" 3.slaid: "Tee plakati!" kollasel taustal jookseb <i>filmstrip</i> fotodega rõõmsatest inimestest naeratamas, suudlemas, Reformierakonna "ma ~Eestimaad" klipi võtetel, seinale ~Eestimaad" kirjutatud "Ma ~Eestimaad"	0	1	0	1	1	Leht, kuhu saab ise üles laadida fotosid, videosid ja plakateid teemale "Ma ~Eestimaad"
62	REF	0 Üld		TLNa PM	K	02.10.09	02.10.09	1	Tekst: 1.slaid: "Tee pilt! 2.slaid: "Tee klippi!" 3.slaid: "Tee plakati!" kollasel taustal jookseb <i>filmstrip</i> fotodega rõõmsatest inimestest naeratamas, suudlemas, Reformierakonna "ma ~Eestimaad" klipi võtetel, seinale ~Eestimaad" kirjutatud "Ma ~Eestimaad"	0	1	0	1	0	Leht, kuhu saab ise üles laadida fotosid, videosid ja plakateid teemale "Ma ~Eestimaad"
63	KESK	Kõik Keskerakonna Järvamaa kandidaadid	Järvamaa	Järva Teataja	K	04.10.09	17.10.09	0	Nimekiri Keskerakonna kandidaatidest Järvamaal. Keskerakonna värvid, logo. Tekst: 1.slaid: "Vali Lauri Luik/102" 2.slaid: "www.lauriluik.ee" 3.slaid: "Haapsalu Põhjamaade Veneetsia!"	0	0	0	1	1	Keskerakonna Paide osakonna kodulehekül. Paide linna kandidaatide fotode ja seisukohtadega tutvustused, valimisplatvorm, meedia lehekül Keskerakonna laulu videoga ja kuulutusega linnavolikogu kandidaadi Aivo Toomistu kohtumisele loosungiga "Laulame koos"
64	REF	Lauri Luik	Haapsalu	Lääne Elul	K	04.10.09	17.10.09	0	Kollane taust, portreefoto Luigest	0	0	0	1	1	Informatsioon kandidaadi ja Reformierakonna programmi kohta Haapsalus.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
65	REF	0	VLJ	Sakala	K	06.10.09	11.10.09	0	1. slaid: "Viljandisse uus turg!" 2. slaid: "Tõde on supis ja laupäeval turuplatsil" Puudub viide erakonnale. Valge taust, üleväl sinine lainetav serv. Osale tekstile punane joon alla tõmmatud.	1	0	0	1	1	Reformierakonna Viljandi osakonna kodulehekül. Esimene kirjutis kutsub supipäevale 10. oktoobril Viljandi turuplatsil, lubatakse rahvapidu, sooja suppi ja muhedat huumorit. Järgnevad RE Viljandi kandidaatide kirjutised erinevatel teemadel (Kalvi Märtin kirjutab uuest turust, Tõnu Juul vajadusest ja võimalusest luua töökohti). Lehelül leiab kandidaatide nimekirja ja muu informatsiooni.
66	IRL	Pipi-Liis Siemann, Valdeko Vaher, Helmut Bachmann, Urmas Piigert, Ilme Iloste, Raivo Pink, Rain Kaarjas, Rasmus Urb	Türi	Järva Teataja	K	06.10.09	10.10.09	0	1. slaid: "Toome KAUPUSAUTO uuesti Türi valla küladesse/kauplusautosse kutsub VALDEKO VAHER/Prooviringid 7. ja 10. oktoobril" 2. slaid: Loe kodulehelt www.koduvaldtyri.ee/HELMUT BACHMANN mõtiskleb ellusuhtumisest/URMAS PIIGERT kutsub lagastamist lõpetama/ILME ILOSTE räägib haridusest ja edetabelitest 3. slaid: loe kodulehelt koduvaldtyri.ee/Türi volikogus olid kõige aktiivsemad RAIVO PINK ja RAIN KAARJAS/ RASMUS URB mõtiskleb oma bändist/VALDEKO VAHER kutsub kauplusaautosse proovistule" 4. Isaid: www.koduvaldtyri.ee, 120 Pipi-Liis Siemann/IRL Türi vallavanema kandidaat (portreefoto Siemannist)	1	0	0	1	1	Link viib IRL Türi osakonna kodulehele. Lehel kandidaatide kirjutised erinevatel Türi seotud teemadel ning muu info IRL Türi kohta.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
67	IRL	Pipi-Liis Siemann, Valdeko Vaher, Lea Urb, Ülle Eesmaa, Kaia Iva, Raivo Pink, Rain Kaarjas, Rasmus Urb	Türi	Järva Teataja	K	06.10.09	12.10.09	0	1. slaid: "Toome KAUPUSAUTO uuesti Türi valla küladesse/kauplusesse kutsub VALDEKO VAHER/Prooviringid 7. ja 10. oktoobril" 2. slaid: Loe kodulehelt www.koduvaldtyri.ee/LEA URB räägib osteoporoosist/ÜLLE EEESMAA ärgitab külaelu edendamal/KAIA IVA teeb ülevaate lahvkaringist" 3. slaid: loe kodulehelt koduvaldtyri.ee/Türi volikogus olid kõige aktiivsemad RAIVO PINK ja RAIN KAARJAS/ RASMUS URB mõtiskleb oma bändist/VALDEKO VAHER kutsub kauplusesse prooviosistule" 4. slaid: www.koduvaldtyri.ee, 120 Pipi-Liis Siemann/IRL Türi vallavanema kandidaat (portreefoto Siemannist)	1	0	0	1	1	Link viib IRL Türi osakonna kodulehele. Lehel kandidaatide kirjutised ernevatel Türiiga seotud teemadel ning muu info IRL Türi kohta.
68	IRL	Kaido Ivask	Paide	Järva Teataja	K	07.10.09	17.10.09	0	1. slaid: "Terve pere spordipäev. 10 oktoobril kell 16:00 Paide spordihallis" 2. slaid: 155 Kaido Ivask/Paide linnapeakandidaat" 3. slaid: "www.irlpaide.org/ Tere tulemast meie veebi!" Hiljem ainult 2 viimast slaidi.	0	0	0	1	1	IRL Paide osakonna lehekülg, Kaido Ivaski pöördumine, kandidaadid, kavatsused
69	KESK	Kadri Simson	Üld	ÕL	Ü	07.10.09	08.10.09	0	Mustal taustal käed hõljuva raamatuga. Tekst: "Illusionisti tööpäev / Loe Kadri Simsoni blogist siit"	0	0	1	1	1	Simsoni blogi sissekanne, mis väidab, et Ansipi sõnavõtt majandusolukorra paranemise suhtes on valimispropaganda ja Ansip on liiga suur optimist - eelmisel korral pani tema valitsus majanduslanguse ennustamisega kõvasti puusse.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
70	KESK	Edgar Savisaar	Üld	Delfi	Ü	07.10.09	08.10.09	0	Rohelisel taustal tekst: 1. slaid: "Pank palugu abi, mitte ärgu koorigu lihtinimest!" 2. slaid: Loe Edgar Savisaare blogist"	1	0	1	1	1	Savisaare blogi kirjutis sellest, kuidas pangad on kuritarvitanud inimeste usaldust ning pensionifondide raha. Pangad peaksid abi küsima, mitte koorima lihtinimest.
71	REF		0 TLN	ÕL	Ü	07.10.09	08.10.09	0	Tallinna siluett, suur punane tuksuv süda, palju väiksemaid lendlevaid südameid. Tekst: Kes ~Tallinna? Kliki ja uuri lähemalt"						Leht, kuhu saab ise üles laadida fotosid, videosid ja plakateid teemale "Ma ~Eestimaad"
72	KESK	Urmas Tamm	Rakvere	Virumaa Teataja	K	07.10.09	17.10.09	0	Urmas Tamme portreefoto. Tekst: "Kogemus. Töökus. Usaldus./ 255 Urmas Tamm / Rakvere linnavalikogu kandidaat" Keskerakonna logo ja värvid.	0	0	0	0	0	0
73	REF		0 TLN	EPL	Ü	07.10.09	09.10.09	1	Tallinna siluett, suur punane tuksuv süda, palju väiksemaid lendlevaid südameid. Tekst: Kes ~Tallinna? Kliki ja uuri lähemalt"	0	0	0	1	1	Delfi portaalis ostetud komertsteksti lehekülg, kus on bänneritena erinevad Reformierakonna reklaamid, Keit Pentus jalutab videona üle teksti ja räägib sellest, kuidas Keskerakond võtab lasteaaedadelt raha ära ja Reformierakond annab selle tagasi. Pentuse artikkel sellest, miks ta armastab Tallinna ning kuidas tal on piinlik vaadata, kuidas praegune linnavõim raha propagandale raiskab.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
74	REF		0 TLN	Delfi	Ü	07.10.09	09.10.09	1	Tallinna siluett, suur punane tuksuv süda, palju väiksemaid lendlevaid südameid. Tekst: Kes ~Tallinna? Kliki ja uuri lähemalt"	0	0	0	1	1	Delfi portaalis ostetud kommentsteksti lehekülg, kus on bänneritena erinevad Reformierakonna reklaamid, Keit Pentus jalutab videona üle teksti ja räägib sellest, kuidas Keskerakond võtab lasteaaedadele raha ära ja Reformierakond annab selle tagasi. Pentuse artikkel sellest, miks ta armastab Tallinna ning kuidas tal on piinlik vaadata, kuidas praegune linnavõim raha propagandale raiskab.
75	SDE	Rannar Vassiljev, Roman Kusma, Marti Kuusik	Rakvere	Virumaa Teataja	K	08.10.09	15.10.09	0	Puudub viide erakonnale. 1. slaid: portreefoto Vassiljevist, tekst: "Rannar Vassiljev: "Keerulisel ajal on vaja mõistust ja head tahet" Vaata videot" 2. slaid: portreefoto Kusmast, tekst: "Roman Kusma: "Ühendame Pajusti-Rakvere kergliiklustee kesklinnaga" Vaata videot!" 3. slaid: portreefoto Kuusikust, tekst: "Marti Kuusik: "Juhtimiskulud koomale, ratturitele rattateid" Vaata videot!" Väga lihtne kujundus, valgel taustal must tekst, amatöörfotod.	1	0	0	1	1	Kandidaatide videoklipid, kus nad räägivad, mida nad plaanivad teha. Puudub igasugune viide erakonnale, mehed on Sotsiaaldemokraatlikus Erakonnas.
76	SDE	Jüri Pihl	TLN	TLNa PM	K	08.10.09	12.10.09	0	Animatsioon - sotside logoga punase kilbiga must ratsanik rohelise draakoni seljas. Tekst: "Püha Jüri vs ROHELINE KOLETIS" 2. slaid - punasel taustal tekst: "Algas esimene raund!" 3. slaid - punasel taustal tekst: "Vali sotsid! Siit." Kursor liigub "Siit" peale.	0	0	1	1	0	E-hääletamise avalehekülg

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
77	IRL	0	Paide	Järva Teataja	K	08.10.09	12.10.09	0	Puudub viide erakonnale, kujundatud küsitluse vormis: "Millisele valdkonnale peab valitav Paide linnavõim peatähelepanu koondama?" vastusevariandid, slogan "Teadmine on tähtis!"	1	1	0	1	1	IRLi Paide osakonna alternatiivlehekülg?, kust leiab kandidaatide seisukohad. Puudub erakonna graafika.
78	SDE	Jüri Pihl	TLN	PM	Ü	08.10.09	12.10.09	1	Animatsioon - sotside logoga punase kilbiga must ratsanik rohelise draakoni seljas. Tekst: "Püha Jüri vs ROHELINE KOLETIS" 2. slaid - punasel taustal tekst: "Algas esimene raund!" 3. slaid - punasel taustal tekst: "Vali sotsid! Siit." Kursor liigub "Siit" peale. (9-10.10 ei ole)	0	0	1	1	0	E-hääletamise avalehekülg IRL Tallinna lehekülg.
79	IRL	0	TLN	TLNa PM	K	08.10.09	12.10.09	1	Animatsioon rohelistest prussakatest, keda tekib järejest juurde ja kes jooksevad laiali, siis tekib ekraanile roheline värvilärakas. Kiri: "Keskerakonna võimust kõrini?"	0	0	1	1	1	Lühidalt valimislubadused, kandidaatide fotodega nimekiri, kusijuures fotod on valgetes töötunkedes nagu telereklaamis.
80	REF	0	TLN	TLNa PM	K	08.10.09	08.10.09	1	Tallinna siluett, suur punane tuksuv süda, palju väiksemaid lendlevaid südameid. Tekst: Kes ~Tallinna? Kliki ja uuri lähemalt"	0	0	0	1	1	Delfi portaalis ostetud komertsteksti lehekülg, kus on bänneritena erinevad Reformierakonna reklaamid, Keit Pentus jalutab videona üle teksti ja räägib sellest, kuidas Keskerakond võtab lasteaaedadelt raha ära ja Reformierakond annab selle tagasi. Pentuse artikkel sellest, miks ta armastab Tallinna ning kuidas tal on piinlik vaadata, kuidas praegune linnavõim raha propagandale raiskab.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
81	REF		0 TLN	PM	Ü	08.10.09	10.10.09	1	Tallinna siluett, suur punane tuksuv süda, palju väiksemaid lendlevaid südameid. Tekst: Kes ~Tallinna? Kliki ja uuri lähemalt"	0	0	0	1	1	Delfi portaalis ostetud kommentsteksti lehekül, kus on bänneritena erinevad Reformierakonna reklaamid, Keit Pentus jalutab videona üle teksti ja räägib sellest, kuidas Keskerakond võtab lasteaedadele raha ära ja Reformierakond annab selle tagasi. Pentuse artikkel sellest, miks ta armastab Tallinna ning kuidas tal on piinlik vaadata, kuidas praegune linnavõim raha propagandale raiskab.
82	SDE		0 Üld	PM	Ü	09.10.09	13.10.09	1	Punasel taustal sõnad: "Ausalt / Tõhusalt / Turvaliselt" Viimasel slaidil tekst: 1-2-3... VAHETUS!" Sotsiaaldemokraatlik Erakond" logo. (11-12.10 ei ole)	0	0	0	1	0	E-hääletamise avalehekül
83	KESK	Kersti Sarapuu	Paide	Järva Teataja	K	09.10.09	17.10.09	0	1. slaid: "Paide edu võti on koostöös" Julgen otsustada ja vastutada!" 2. slaid: "Paide on tähtsam kui Toompea! Linna areng jätkub." Portreefoto Sarapuust, roheline taust, Keskerakonna logo. 3. slaid: "Minu jaoks tähendab aus linnavalitsemine ja mõistlik majandamine midagi muud kui valimisloosung!" 4. slaid: "Ma ei otsi tegevusele õigustust, vaid tegutsen. Täna on Paide Järvamaa võimekaim omavalitsus!" Igal slaidil ka tekst: 102 Kersti Sarapuu. Teie linnapea"	1	0	0	1	1	Keskerakonna Paide osakonna kodulehekül. Paide linna kandidaatide fotode ja seisukohtadega tutvustused, valimisplaatvorm, meedia lehekül
84	SDE		Üld	TLNa PM	K	09.10.09	13.10.09	0	Punasel taustal sõnad: "Ausalt / Tõhusalt / Turvaliselt" Viimasel slaidil tekst: 1-2-3... VAHETUS!" Sotsiaaldemokraatlik Erakond" logo. (11-12.10 ei ole)	0	0	0	1	0	E-hääletamise avalehekül

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
									1. slaid: "Vali internetis Keskerakond" 2.slaid: "Vali uued töökohad / Vali korterite ehitus noortele peredele / Vali majanduskiisist väljatulek" (11-12.10 ei ole)						E-hääletamise avalehekül, samal lehel ka link, kust leiab muud infot valimiste kohta.
85	KESK	0 Üld	Delfi	Delfi	Ü	09.10.09	13.10.09	0	Animatsioon rohelistest prussakatest, keda tekib järejest juurde ja kes jooksevad laiali, siis tekib ekraanile roheline värvilärakas. Kiri: "Keskerakonna võimust kõrini?" Puudub viide erakonnale.	1	0	0	1	0	IRL Tallinna lehekül. Lühidalt valimislubadused, kandidaatide fotodega nimekiri, kusjuures fotod on valgetes töötunkedes nagu telereklaamis.
86	IRL	0 TLN	Delfi	Delfi	Ü	09.10.09	13.10.09	0	Punasel taustal sõnad: "Ausalt / Tõhusalt / Turvaliselt" Viimasel slaidil tekst: 1-2-3... VAHETUS!" Sotsiaaldemokraatlik Erakond" logo. (10-12.10 ei ole)	0	0	1	1	1	
87	SDE	0 Üld	TRT PM	TRT PM	K	09.10.09	13.10.09	1	Vahetuvad sõnad: "Toimetulek / Koostöö / Heaolu / Tulevik" Keskerakonna logo. "Kes siis veel"	0	0	0	1	0	E-hääletamise avalehekül Keskerakonna Tartu osakonna lehekül, kandidaadid, platvorm
88	KESK	0 TRT	TRT PM	TRT PM	K	09.10.09	17.10.09	0	"Toomas Vitsut teatab:" 1. slaid: "lugu on provotseeritud" 2. slaid: "Süüdistus on fabritseeritud" 3. slaid: "Mind on ignoreeritud" 4. slaid: "Ekspert on manipuleeritud" 4. slaid: "Rahvas on desorienteeritud" 5. slaid: loe www.toomasvitsut.com	0	0	1	1	1	Toomas Vitsut kirjutab, kuidas meedia on talle liiga teinud. Lubab selgitusi jagada, selleks tuleb tema blogi edaspidi jälgida.
89	KESK	Toomas Vitsut	TLN	Delfi	Ü	10.10.09	15.10.09	0	1. slaid: "Vali internetis Keskerakond" 2.slaid: "Vali uued töökohad / Vali korterite ehitus noortele peredele / Vali majanduskiisist väljatulek"	0	0	1	1	1	E-hääletamise avalehekül, samal lehel ka link, kust leiab muud infot valimiste kohta.
90	KESK	0 Üld	ÕL	ÕL	Ü	10.10.09	15.10.09	1	Animatsioon rohelistest prussakatest, keda tekib järejest juurde ja kes jooksevad laiali, siis tekib ekraanile roheline värvilärakas. Kiri: "Keskerakonna võimust kõrini?"	1	0	0	1	0	IRL Tallinna lehekül. Lühidalt valimislubadused, kandidaatide fotodega nimekiri, kusjuures fotod on valgetes töötunkedes nagu telereklaamis.
91	IRL	0 TLN	TRT PM	TRT PM	K	10.10.09	12.10.09	1		0	0	1	1	1	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
									Animatsioon rohelistest prussakatest, keda tekib järejest juurde ja kes jooksevad laiali, siis tekib ekraanile roheline värvilärakas. Kiri: "Keskerakonna võimust kõrini?"						IRL Tallinna lehekülg. Lühidalt valimislubadused, kandidaatide fotodega nimekiri, kusijuures fotod on valgetes töötunkedes nagu telereklaamis.
92	IRL		0 TLN	PM	Ü	10.10.09	12.10.09	1	"Ivar Unt/Kandidaat nr 148 / 250 miljonit euroraha nelja aastaga"						
93	REF	Ivar Unt	Valga	Valga- maalane	K	11.10.09	17.10.09	0	Reformierakonna logo, logo "Ma ~Valgat", kollane taust, suur portreefoto Undist.	1	0	0	1	1	Reformierakonna kandidaadid ja valimisplatvorm
									Animatsioon - sotside logoga punase kilbiga must ratsanik rohelise draakoni seljas. Tekst: "Püha Jüri vs ROHELINE KOLETIS" 2. slaid - punasel taustal tekst: "Algas esimene raund!" 3.slaid - punasel . taustal tekst: "Vali sotsid! Siit."						
94	SDE	Jüri Pihl	TLN	TRT PM	K	11.10.09	14.10.09	1	Kursor liigub "Siit" peale. (13.10 ei ole)	0	0	1	1	0	E-hääletamise avalehekülg
									Animatsioon rohelistest prussakatest, keda tekib järejest juurde ja kes jooksevad laiali, siis tekib ekraanile roheline värvilärakas. Kiri: "Keskerakonna võimust kõrini?"						IRL Tallinna lehekülg. Lühidalt valimislubadused, kandidaatide fotodega nimekiri, kusijuures fotod on valgetes töötunkedes nagu telereklaamis.
95	IRL		0 TLN	ÕL	Ü	11.10.09	14.10.09	1	Punased roosid puhkevad õide. Tekst: Kui Valgas oleks kõik tehtud, siis poleks meil midagi teha!" Sotside logo.	0	0	1	1	1	
96	SDE		0 Valga	Valga- maalane	K	11.10.09	15.10.09	0	Roheline taust: "Katrin Siska" / nr 566 Pirita" 2. slaid: Siska foto valgel taustal: "www.keskerakond.ee/siska .	0	0	0	1	1	Sotside Valga lehekülg, programm, muu info
97	KESK	Katrin Siska	TLN	Delfi	Ü	11.10.09	16.10.09	0	Kandidaadi nime ja numbri tutvustus.	0	0	0	1	1	Suur Siska portreefoto, lühitutvustus, seisukohad, viide Siska kirjutatud arvamusele pdf-ile.
98	IRL	Rasmus Sütt	Valga	Valga- maalane	K	12.10.09	17.10.09	0	Rasmus Süti portreefoto, nimi, nr, IRL logo ja rahvustemaatiline graafika.	0	0	0	1	1	IRL Valgamaa kandidaatide nimekiri. Lehelt leiab ka muu info IRL kohta.
99	REF	Maie Urbas	Rakvere	Virumaa Teataja	K	12.10.09	17.10.09	0	Reformierakonna kollane taust ja graafika. Tekst: "Maie Urbas / Peresõbralik Rakvere - suurtele ja väikestele! / 102"						Maie Urbase lehekülg, tutvustus, seisukohad

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
									Vasakul kiri/logo: Meie Pärnu, paremal IRL logo 1. slaid: "Mis on vajalik Pärnu arenguks?" 2. slaid: "Meile on sinu arvamus oluline! Kõsimustele saad vastada siin" Käsi ligub sõna "siin" peale. Tumesinine taust.						IRL Pärnu lehekül, küsitlus, kus valida 7 asja vahel, mis vajaksid Pärnus äratemist. Tuleb lisada nimi ja email. Lehel veel Anneli Akermanni fotoga reklaam, võimalik vaadata programmi ja kandidaate.
100	IRL		0 PRN	PRN PM	K	12.10.09	14.10.09	0	"Tegelikult ainus valik. Erakond Eestimaa Rohelised." Roheliste logo. 2. slaid: "Kesklinnas Olev-Andres Tinn 865/Kai Künis-Beres 862"	0	1	0	1	1	
101	ROH	Olev-Andres Tinn, Kai Künis-Beres	TLN	Delfi	Ü	13.10.09	13.10.09	0	"Tegelikult ainus valik. Erakond Eestimaa Rohelised." Roheliste logo. 2. slaid: "Põhja-Tallinnas Katrin Stöör 924/Lelet Hollo 922"	0	0	0	1	1	Roheliste kodulehekül, poliitika, inimesed jmt, saab ka KOV erilehele.
102	ROH	Katrin Stöör, Lelet Hollo	TLN	Delfi	Ü	13.10.09	13.10.09	0	1. slaid: tekst: Tervisesport Viiandis/Arendame edasi... " taustaks fotod spordiüritustest. 2. slaid: Ma ~Viiandit logo, "Loit Kivistik/124" Kivistiku portreefoto maastikusilueti? Taustal	0	0	0	1	1	Roheliste kodulehekül, poliitika, inimesed jmt, saab ka KOV erilehele.
103	REF	Loit Kivistik	VLJ	Sakala	K	13.10.09	17.10.09	0	1. slaid: "Esimene valimislubadus täidetud! Tõime kauplusauto tagasi Türi valla küladesse! Leping on sõlmitud. Loe kodulehelt www.koduvaldyri.ee" 2. slaid: Loe kodulehelt www.koduvaldyri.ee/Lahvkaga süüts kaasa Ülo Ormus/ Liivi Lohvart mõtiskleb roheelust/Kaarel Aluoja räägib Kihnu ja naistest" 3.slaid: loe kodulehelt koduvaldyri.ee/Raivo Pink ärgitab eelhaaletama/Pipi-Liis Siemann rõõmustab, et üks valimislubadus on täidetud/Otto Maamägi räägib abivajajatest" 4.Isaid: www.koduvaldyri.ee, 120 Pipi-Liis Siemann/IRL Türi vallavanema kandidaat (portreefoto Siemannist)	1	0	0	1	1	Reformierakonna Viiandi osakonna kodulehekül. Loit Kivistiku kirjutis terviseradade projekti jätkamisest. Kandidaatide kirjutised erinevatel teemadel, kandidaadid.
104	IRL	Pipi-Liis Siemann, Ülo Ormus, Liivi Lohvart, Kaarel Aluoja, Raivo Pink, Otto Maamägi	Türi	Järva Teataja	K	13.10.09	14.10.09	0	Link viib IRL Türi osakonna kodulehele. Lehel kandidaatide kirjutised erinevatel Türiiga seotud teemadel ning muu info IRL Türi kohta.	1	0	0	1	1	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
105	REF	Rein Lang, Tiina Lokk-Tramberg, Taavi Rõivas, Tatjana Muravjova, Laine Jānes, Mati Raidma	TLN	TLNa PM	K	13.10.09	13.10.09	0	Kollane taust, 1.slaid: "Leia oma kandidaat" järgmistel slaidid ilmuvad paarikaupa Reformierakonna peamised kandidaadid Tallinna linnaosades. Lõpus Ma~ Tallinna logo.	0	0	0	1	1	Reformierakonna koduleht, Tallinna alaleht, kandidaadid, programm jmt.
106	REF	Rein Lang, Tiina Lokk-Tramberg, Taavi Rõivas, Tatjana Muravjova, Laine Jānes, Mati Raidma	TLN	PM	Ü	13.10.09	13.10.09	1	Kollane taust, 1.slaid: "Leia oma kandidaat" järgmistel slaidid ilmuvad paarikaupa Reformierakonna peamised kandidaadid Tallinna linnaosades. Lõpus Ma~ Tallinna logo.	0	0	0	1	1	Reformierakonna koduleht, Tallinna alaleht, kandidaadid, programm jmt.
107	ÜK	Vaiko Tigane	Võru	Võrumaa 24	K	13.10.09	17.10.09	0	Kollasel taustal tekst: "Kui valid oravad, valid Peibutusparadi ja Pankrottimeistri ning saad K-Kohukesed kauba peale... / Kaua võib? / Kiki siia"	0	0	0	1	1	Portaali alamlehekülg, kus lahatakse Reformierakonna valimisplatvormi, mille lubadused on väidetavalt katteta.
108	SDE	Andres Mandre	Tapa vald	Kuulu-taja	K	13.10.09	16.10.09	2	Portreefoto Mandrest, tekst: "Arukus ausse/Andres Mandre/Tapa valla volikogusse 163" SDE logo	0	0	0	1	0	Sama asja pdf versioon, lisandunud on ainult piirkonnad, kus teda valida saab.
109	IRL	0	Paide	Järva Teataja	K	13.10.09	16.10.09	0	Punane raam, valge taust. Tekst: "Linnavolikogu vahetumiseni on jäänud..." aeg jookseb maha /päevad/turnid/min/sek/millisek "Halvad juhid valitakse heade linnakodanike poolt, kes ei hääleta" Puudub viide erakonnale ja erakonna graafika.	0	0	0	1	1	IRL Paide kandidaadi Kurmet Ojamaa lehekülg, uudised, tutvustus, seisukohad.
110	ÜK	Vaiko Tigane	Võru	Võrumaa 24	K	13.10.09	17.10.09	0	Rohelisel taustal kiri: "40 küsimust, mis kohutavad Võru reformierakondlasi"	0	0	0	1	1	Portaali alamlehekülg, kus lahatakse Reformierakonna valimisplatvormi, mille lubadused on väidetavalt katteta.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
									Tekst: "Isegi Indrek Tarand ütleb, et tule valima" 2. slaid: "Tee seda kindlasti ja vali Keskerakond!" Valge taust, all roheline serv, Keskerakonna logo, kiri "Kes siis veel!"						Keskerakonna avaloht, Keskerakonna info, reklaamid, uudised
111	KESK	0 Üld		TLNa PM	K	13.10.09	15.10.09	0	Tekst: "Isegi Indrek Tarand ütleb, et tule valima" 2. slaid: "Tee seda kindlasti ja vali Keskerakond!" Valge taust, all roheline serv, Keskerakonna logo, kiri "Kes siis veel!"	0	0	0	1	1	
112	KESK	0 Üld		TRT PM	K	13.10.09	15.10.09	1	Tekst: "Isegi Indrek Tarand ütleb, et tule valima" 2. slaid: "Tee seda kindlasti ja vali Keskerakond!" Valge taust, all roheline serv, Keskerakonna logo, kiri "Kes siis veel!"	0	0	0	1	1	Keskerakonna avaloht, Keskerakonna info, reklaamid, uudised
113	KESK	0 Üld		PM	Ü	13.10.09	15.10.09	1	Tekst: "Isegi Indrek Tarand ütleb, et tule valima" 2. slaid: "Tee seda kindlasti ja vali Keskerakond!" Valge taust, all roheline serv, Keskerakonna logo, kiri "Kes siis veel!"	0	0	0	1	1	Keskerakonna avaloht, Keskerakonna info, reklaamid, uudised
114	KESK	0 Üld		Delfi	Ü	13.10.09	13.10.09	1	Tekst: "Otsusta, kes on parim!" punane joon tekib sõna "parim" alla. Valge taust, üleval servas sinine lainetav äär. Puudub viide erakonnale ja ei kasutata erakonna värve või graafikat.	0	0	0	1	1	Reformierakonna Vlijandi osakonna kodulehekül. Kandidaatide kirjutised erinevatel teemadel, kandidaadid.
115	REF	0 VLJ		Sakala	K	13.10.09	17.10.09	0	"Tegelikult ainus valik. Erakond Eestimaa Rohelised." Roheliste logo. 2. slaid: Piritall Pille-Riin Ösmel 920/Merit Vaabel 917"						Roheliste kodulehekül, poliitika, inimesed jmt, saab ka KOV erilehele.
116	ROH	Pille-Riin Ösmel, Merit Vaabel	TLN	Delfi	Ü	14.10.09	15.10.09	0	1. slaid: "Monopoliidele pätsed pähel" multifilmi stiilis joonistus paksust mustas ülikonnas mehest pungitavate rahakohvritega 2. slaid: "Vee- ja küttehinnad alla!" multifilmi stiilis joonistus inimesest dushi all pead pesemas. 3. slaid: "Sinu hääl otsustab. Tule valima!". Kõikidel slaididel IRL logo, all servas IRL rahvustemaatiline graafika.	0	0	0	1	1	IRL Tallinna lehekül. Lühidalt valimisluhadused, kandidaatide fotodega nimekiri, kusiures fotod on valgetes töötunkedes nagu 1 telereklaamis.
117	IRL	0 TLN		TLNa PM	k	14.10.09	16.10.09	0		1	0	1	1	1	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
118	IRL	0	TLN	TRT PM	K	14.10.09	16.10.09	1	1. slaid: "Monopolidele pätsed pähe!" multifilmi stiilis joonistus paksust mustas ülikonnas mehest pungitavate rahakohvritega 2. slaid: "Vee- ja küttehinnad alla!" multifilmistiilis joonistus inimesest dushi all pead pesemas. 3. slaid: "Sinu hääl otsustab. Tule valima!". Kõikidel slaididel IRL logo, all servas IRL rahvustemaatiline graafika.	1	0	1	1	1	IRL Tallinna lehekülg. Lühidalt valimislubadused, kandidaatide fotodega nimekiri, kusjuures fotod on valgetes töötunkedes nagu telereklaamis.
119	IRL	0	TLN	PM	Ü	14.10.09	16.10.09	1	1. slaid: "Monopolidele pätsed pähe!" multifilmi stiilis joonistus paksust mustas ülikonnas mehest pungitavate rahakohvritega 2. slaid: "Vee- ja küttehinnad alla!" multifilmistiilis joonistus inimesest dushi all pead pesemas. 3. slaid: "Sinu hääl otsustab. Tule valima!". Kõikidel slaididel IRL logo, all servas IRL rahvustemaatiline graafika.	1	0	1	1	1	IRL Tallinna lehekülg. Lühidalt valimislubadused, kandidaatide fotodega nimekiri, kusjuures fotod on valgetes töötunkedes nagu telereklaamis.
120	IRL	0	TLN	Delfi	Ü	14.10.09	16.10.09	1	1. slaid: "Monopolidele pätsed pähe!" multifilmi stiilis joonistus paksust mustas ülikonnas mehest pungitavate rahakohvritega 2. slaid: "Vee- ja küttehinnad alla!" multifilmistiilis joonistus inimesest dushi all pead pesemas. 3. slaid: "Sinu hääl otsustab. Tule valima!". Kõikidel slaididel IRL logo, all servas IRL rahvustemaatiline graafika.	1	0	1	1	1	IRL Tallinna lehekülg. Lühidalt valimislubadused, kandidaatide fotodega nimekiri, kusjuures fotod on valgetes töötunkedes nagu telereklaamis.
121	SDE	Andres Mandre, Kuno Rooba	Tapa vald	Kuulutaja	K	14.10.09	17.10.09	0	1. slaid: Portreefoto Mandrest, tekst: "Arukus ausse/Andres Mandre/Tapa valla volikogusse 163" SDE logo 2. slaid: Portreefoto Roobast, tekst: "Pajju tehtud-pajju veel teha!/Kuno Rooba	0	0	0	1	0	Mandre reklaami pdf versioon, lisandunud on ainult piirkonnad, kus teda ainult piirkonnad, kus teda ainult piirkonnad, kus teda

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
122	IRL	Margus Tsahkna	TRT	TRT PM	K	14.10.09	14.10.09	0	1. slaid: portreefoto Tsahknast, tekst: "Täna Vanemuise kontserdimajas 18:00 heategevuskontsert/tasuta" 2. slaid: "Tshakna ja sõbrad" 3. slaid: "Koit Toome, Kaire Vilgats, Rolf Junior, Susan Lilleväli, Lauri Liiv, Margus Tsahkna ja live-bänd" 4. slaid: IRL logo. Sinine taust, muud erakonna graafikat pole.	0	0	0	0	0	0
123	IRL	Margus Tsahkna	TRT	PM	Ü	14.10.09	14.10.09	1	1. slaid: portreefoto Tsahknast, tekst: "Täna Vanemuise kontserdimajas 18:00 heategevuskontsert/tasuta" 2. slaid: "Tshakna ja sõbrad" 3. slaid: "Koit Toome, Kaire Vilgats, Rolf Junior, Susan Lilleväli, Lauri Liiv, Margus Tsahkna ja live-bänd" 4. slaid: IRL logo. Sinine taust, muud erakonna graafikat pole.	0	0	0	0	0	0
124	ROH		VLJ	Sakala	K	14.10.09	17.10.09	0	Roheline Eesti kujutis, kiri "Tee tark valik!" "Eestima Rohelised" logo	0	0	0	1	1	Roheliste KOV kampaania lehekülg, Viijandi kandidaadid, programm, muu info
125	REF	Keit Pentus	TLN	EPL	Ü	14.10.09	14.10.09	0	Video, kus Viijar Arjakas seletab, miks Keit Pentus tuleb valida Tallinna linnapeaks. Linnal on riigilt õppida, kuidas hoida rahandus kriisi ajal korras, teiseks peavad noored tulema uuesti ettevõtlusesse ja osalema linnajuhtimises. Lõpus slogan Keit Pentus linnapeaks, kollane taust, Tallinna siluett, süda	1	0	0	1	1	Keit Pentuse lehekülg, tema kirjutised, video Pentuse kõnega, teiste inimeste videod, kes soovivad Pentust - Arakas, Mihkel Raud, Reet Oja, Peep Vain
126	ROH	Juku-Kalle Raid, Allan Kakkota	TLN	Delfi	Ü	15.10.09	16.10.09	0	"Tegelikult ainus valik. Erakond Eestimaa Rohelised." Roheliste logo. 2. slaid: "Nõmmel Juku-Kalle Raid - 904/ Allan Kakkota -900"	0	0	0	1	1	Roheliste kodulehekülg, poliitika, inimesed jmt, saab ka KOV erilehele.
127	ROH	Annelly Kallo, Riina Lettens	TLN	Delfi	Ü	15.10.09	16.10.09	2	"Tegelikult ainus valik. Erakond Eestimaa Rohelised." Roheliste logo. 2. slaid: Mustamäel Annelly Kallo 889/Riina Lettens 891"	0	0	0	1	1	Roheliste kodulehekülg, poliitika, inimesed jmt, saab ka KOV erilehele.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
128	ROH	Maigi Käige, Aleksander Lääne	TLN	Delfi	Ü	15.10.09	17.10.09	2	"Tegelikult ainus valik. Erakond Eestimaa Rohelised." Roheliste logo. 2. slaid:"Haaberstis Maigi Käige - 842/Aleksander Lääne-843"	0	0	0	1	1	Roheliste kodulehekül, poliitika, inimesed jmt, saab ka KOV erilehele.
129	ROH	Paul Lettens, Jaan Vaabel	TLN	Delfi	Ü	15.10.09	15.10.09	2	"Tegelikult ainus valik. Erakond Eestimaa Rohelised." Roheliste logo. 2. slaid:"Lasnamäel Paul Lettens - 875/Jaan Vaabel - 886"	0	0	0	1	1	Roheliste kodulehekül, poliitika, inimesed jmt, saab ka KOV erilehele.
130	ROH	Sven-Eerik Soosaar, Eino Väärtnõu	TLN	Delfi	Ü	15.10.09	15.10.09	2	"Tegelikult ainus valik. Erakond Eestimaa Rohelised." Roheliste logo. 2. slaid:Kristiines Sven-Eerik Soosaar 871/Eino Väärtnõu 872"	0	0	0	1	1	Roheliste kodulehekül, poliitika, inimesed jmt, saab ka KOV erilehele.
131	SDE	Jüri Pihl	TLN	TRT PM	K	15.10.09	16.10.09	0	Animatsioon - sotside logoga punase kilbiga must ratsanik roheline draakoni seljas. Tekst: "Püha Jüri vs ROHELINE KOLETIS" 2. slaid - punasel taustal tekst: "Viimane raund pühapäeval!" 3.slaid - punasel taustal tekst: "Vali sotsid!"	0	0	1	1	1	Pihli lehekül, seisukohad, tutvustus jmt
132	SDE	Jüri Pihl	TLN	PM	Ü	15.10.09	16.10.09	1	Animatsioon - sotside logoga punase kilbiga must ratsanik roheline draakoni seljas. Tekst: "Püha Jüri vs ROHELINE KOLETIS" 2. slaid - punasel taustal tekst: "Viimane raund pühapäeval!" 3.slaid - punasel taustal tekst: "Vali sotsid!"	0	0	1	1	1	Pihli lehekül, seisukohad, tutvustus jmt
133	SDE	0 Üld	0 Üld	TRT PM	K	15.10.09	15.10.09	0	Punasel taustal sõnad: Pühapäeval teeme siis vahetuse ära?" 2. slaid: 1-2-3 ja valmis!" Sotsiaaldemokraatlik Erakond" logo	0	0	0	1	1	Sotside lehekül, programm, uudised, kandidaadid
134	SDE	0 Üld	0 Üld	PM	Ü	15.10.09	16.10.09	1	Punasel taustal sõnad: Pühapäeval teeme siis vahetuse ära?" 2. slaid: 1-2-3 ja valmis!" Sotsiaaldemokraatlik Erakond" logo	0	0	0	1	1	Sotside lehekül, programm, uudised, kandidaadid
135	SDE	0 Üld	0 Üld	TLNa PM	K	15.10.09	16.10.09	1	Punasel taustal sõnad: Pühapäeval teeme siis vahetuse ära?" 2. slaid: 1-2-3 ja valmis!" Sotsiaaldemokraatlik Erakond" logo	0	0	0	1	1	Sotside lehekül, programm, uudised, kandidaadid

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
136	REF	Keit Pentus	TLN	Eesti Ekspress	Ü	15.10.09	15.10.09	0	Video, kus Reet Oja räägib, et tema toetab Keiti, sest ta usub et linna on võimalik juhtida arukalt ja Keidil on julgust, teha otsuseid. Lõpus slogan Keit Pentus linnapeaks, kollane taust, Tallinna siluett, süda	0	0	0	1	1	Keit Pentuse lehekülg, tema kirjutised, video Pentuse kõnega, teiste inimeste videod, kes soovivad Pentust - Arakas, Mihkel Raud, Reet Oja, Peep Vain
137	REF	Keit Pentus	TLN	Äripäev	Ü	15.10.09	15.10.09	1	Video, kus Viijar Arjakas seletab, miks Keit Pentus tuleb valida Tallinna linnapeaks. Linnal on riigilt õppida, kuidas hoida rahandus kriisi ajal korras, teiseks peavad noored tulema uuesti ettevõtlusesse ja osalema linnajuhtimises. Lõpus slogan Keit Pentus linnapeaks, kollane taust, Tallinna siluett, süda	1	0	0	1	1	Keit Pentuse lehekülg, tema kirjutised, video Pentuse kõnega, teiste inimeste videod, kes soovivad Pentust - Arakas, Mihkel Raud, Reet Oja, Peep Vain
138	KESK	Toomas Vitsut	TLN	Delfi	Ü	16.10.09	17.10.09	0	1-2 slaid: Linnar Piiimäe portreefoto: "Mina valisin... /endast targema -" 3-4. slaid: Toomas Vitsuti portreefoto: "Toomas Vitsut 374."/"Vali sinagi!"	0	0	0	1	1	Toomas Vitsuti blogi, esimeses kirjutises kiidavad Vitsutit Turovski ja Piiimägi.
139	KESK		Üld	ÕL	Ü	16.10.09	16.10.09	0	1. slaid: "Mine 18. oktoobril kindlasti valima!" 2. slaid: "Vali uued tökohad!" 3. slaid: "Vali korterite ehitus noortele peredele!" 4. slaid: "Vali majanduskriisist väljatulek!" 5. slaid: "Vali Keskerakond!"	1	0	0	1	0	E-hääletamise avalehekülg, samal lehel ka link, kust leiab muud infot valimiste kohta.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
									1.slaid: "Saame teie usalduse toel muuta koduvalla paremaks! Tule 18. oktoobril valima! Loe kodulehelt www.koduvaldtyri.ee" 2. slaid: Loe kodulehelt www.koduvaldtyri.ee/Lahvkaga sõitis kaasa Ülo Ormus/ Liivi Lohvart mõiskleb roheelust/Kaarel Aluoja räägib Kihnust ja naistest" 3.slaid: loe kodulehelt koduvaldtyri.ee/Hannes Taube mõiskleb ühisest elutoast/Valdeko Vaher ei taha fekaaliautot/Liivi Lohvart kutsub rohevahetusele" 4.Isaid: www.koduvaldtyri.ee, 120 Pipi-Liis Siemann/IRL Türi vallavanema kandidaat (portreefoto Siemannist)	1	0	0	1		Link viib IRL Türi osakonna kodulehele. Lehel kandidaatide kirjutised erinevatel Türiiga seotud teemadel ning muu info IRL Türi kohta.
140	IRL	Pipi-Liis Siemann, Ülo Ormus, Liivi Lohvart, Kaarel Aluoja, Hannes Taube, Valdeko Vaher	Türi	Järva Teataja	K	16.10.09	17.10.09	0	Animatsioon - sotside logoga punase kilbiga must ratsanik rohelise draakoni seljas. Tekst: "Püha Jüri vs ROHELINE KOLETIS" 2. slaid - punasel taustal tekst: "Viimane raund pühapäeval!" 3.slaid - punasel taustal tekst: "Vali sotsid!"	0	0	1	1		Phlii lehekül, seisukohad, tutvustus jmt
141	SDE	Jüri Pihl	TLN	TLNa PM	K	16.10.09	16.10.09	1	Rohelisel taustal tekst, alguses ka Savisaare suur portreefoto. Tekst: 1. slaid: "Edgar Savisaarel on sulle midagi öelda", 3. slaid: "Vaata tema kõnet laupäeval, TV3 18:50 ja Kanal2 18:55" 3. slaid: Keskerakonna logo	0	0	0	1		Keskerakonna avaleht, Keskerakonna info, reklaamid, uudised
142	KESK	Edgar Savisaar	Üld	Delfi	Ü	16.10.09	17.10.09	0	Video, kus Mikkel Raud räägib, et tuleks valida Keit Pentus, sest Tallinn on vana mees ja vajaks noort naist, kes paneks ta ilusasti riidesse ja näitaks, et ka kõrges eas saab elamisväärselt elu elada. Tallinna ei tuleks juhtida ideoloogiliselt pinnalt nagu praegu, vaid pigem südamega. Lõpus slogan Keit Pentus linnapeaks, kollane taust, Tallinna siluett, süda	0	0	0	1		Keit Pentuse lehekül, tema kirjutised, video Pentuse kõnega, teiste inimeste videod, kes soovivad Pentust - Arakas, Mikkel Raud, Reet Oja,Peep Vain
143	REF	Keit Pentus	TLN	Eesti Ekspress	Ü	16.10.09	16.10.09	0		0	0	0	1	1	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	2c.	2g.	2i.	2j.	2k.	2m.	2n.
144	REF	Valdo Randpere, Kristiina Ojulaand	TLN	Delfi	Ü	17.10.09	17.10.09	0	Kolane taust, tekst: "Leia oma kandidaat / Kesklinnas 232 Valdo Randpere /233 Kristiina Ojulaand" Portreefotod mõlemast. Pärast 30 sek? Ainult ülemine tekst "Leia oma kandidaat". Kandidaadi nime ja numbri tutvustus.	0	0	0	1	1	Reformierakonna koduleht, Tallinna alaleht, kandidaadid, programm jmt.
145	ROH								Rohelisel taustal tekst: "Kui kõhkled, kas minna valima, või mitte, mine kindlasti! / Kui kõhkled, keda valid...vali Rohelisi/Vali väikesi, sest suured saavad ise hakkama! / Hardo Aasmäe/endine Tallinna linnapea" Foto Aasmäest EE kuhjaga.	0	0	0	1	1	Roheliste kodulehekül, poliitika, inimesed jmt, saab ka KOV erilehele.

Lisa 4: Väljavõte paberajalehtedes ilmunud valimisreklaamide kodeerimistabelist

Kodeerimiskategooriate seletused: 1. Üldine teave kampaania kohta: 1a) erakonna nimi (või üksikkandidaat), 1b) kandidaadi ees ja perekonnanimi, 1c) omavalitsus, mida kampaania puudutab, 1d) paberajalehei nimi, 1e) üleriigiline või kohalik ajaleht, 1f) kampaania fikseerimise kuupäev, 1g) kõige hilisem kuupäev, millal samasugune reklaam ilmus, 1h) kas tegu on korduva reklaamiga (1 - reklaam on varem samal kujul mõnes kanalis juba esinenud, 2 - reklaam on täpselt samal kujul samas kanalis esinenud, erinevus on vaid kandidaadi nimes ja numbris, 0 - reklaam ei ole varem üheski kanalis esinenud)

2. Kampaania vorm ja sisu: 2a) reklaami suurus ja paigutus ajalehes, 2b) kampaania vorm (kirjeldada, mis elementidest kampaania koosneb – video, fotod, animafilm, joonistused jne.) ja sisu, 2f) kas reklaam annab valijale sisulist informatsiooni?, 2h) kas samasugune reklaam ilmus ka veebis?, 2i) kommentaarid paberlehe ja veebireklaami erinevuste kohta

Tabelis kasutatud lühendid: EE – Eesti Ekspress, EPL – Eesti Päevaleht, IRL – Isamaa ja Res Publica Liit, K – kohalik väljaanne, KESK – Keskerakond, ML – Maaleht, PM – Postimees, P-rannik – Põhjarannik, REF – Reformierakond, RL – Rahvaliid, SDE – Sotsiaaldemokraatlik Erakond, TLN – Tallinn, v- vald, VL – valimisliit, ÕL – Õhtuleht, ÜK – üksikkandidaat, Ü - üleriigiline väljaanne

1. Üldine teave kampaania kohta										2. Kampaania vorm ja sisu				
#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
1	KESK	Kersti Sarapuu		Järva Teataja	K	01.10.2009	15.10.2009	0	2	Väike reklaam esilehe 2 paises	"Paide on tähtsam kui Toompea! Linna areng jätkub. 102 Kersti Sarapuu. Teie linnapea" Portreefoto Sarapuust, roheline taust, Keskerakonna logo.	1	1	
2	VL	Türi Sotsiaaldemokraatlik valik	Türi	Järva Teataja	K	01.10.2009	17.10.2009	0	8	Väike reklaam esilehe 8 paises	Roheline süda, tekst: "Türi vald on meie südameasi". " Türi Sotsiaaldemokraatlik Valik www.valik.ee".	0	1	Veebireklaamis lisaks kandidaatide nimed
3	REF	Üllar Vahtramäe		Järva Teataja	K	01.10.2009	08.10.2009	0	3	Väike reklaam esilehe 3 paises	"Aus linnavalitsamine ja mõistlik majandamine! / 210 Üllar Vahtramäe / Sinu tulevane linnapea" Foto Vahtramäest, ma armastan Paidet logo ja Reformierakonna logo	1	0	
4	SDE	Kulno Klein		Järva Teataja	K	03.10.2009	06.10.2009	0	2	Väike reklaam esilehe 2 paises	"176 KULNO KLEIN / Kõigile hariduse kättesaamiseks võrdsed võimalused" Foto Kleinist, SDE logo	1	0	
5	IRL	Kaia Iva		Järva Teataja	K	03.10.2009	03.10.2009	0	1	Väike reklaam esilehe 1 paises	"Linnale linnapea! / 135 Kaia Iva / IRL Türi linnapea kandidaat / www.koduvaldtyri.ee" IRL logo, Kaia Iva foto	0	0	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h	2i.
		Vilina Hange, Ilmar Antov, Maire Arro, Joosep Kõljalg, Inge Mihkelsaar, Vahur Vaarmaa	Paide	Järva Teataja	K	03.10.2009	03.10.2009	0	1	Suurem reklaam esilehel	Fotod kandidaatidest. Tekst: "Teeme Paide paremaks!" Ma armastan Paidet logo, Reformierakonna logo	0	0	
6	REF										"Hea Türi valla elanik! / Soovime taastada Türi valla külades autokaupluse teenuse. Ootame Sind tutvuma kauplusauto võimalustega ning avaldama arvamust selle vajaduse kohta Sinu kodupaigas. Selle põhjal saame otsustada, millistes kohtades kauplusauto edaspidi hakkab peatuma. / Kauplusautoga liiguvad kaasa ka meie erakonna kandidaadid Türi volikokku, kellele sul on võimalus oma ja ka naabrite arvamus edasi anda. / 120 Pipi-Liis Siemann /IRL Türu vallavanema kandidaat / 135 Kaia Iva / IRL Tpri linnapea kandidaat / 121 Raivo Pink IRL Türi volikogu esimehe kandidaat" Fotod kandidaatidest, IRL logo. Kauplusauto liikumise graafik, "vaata ka www.koduvaldtyri.ee"	1	0	
7	IRL	Pip-Liis Siemann, Kaia Iva, Raivo Pink	Türi v	Järva Teataja	K	03.10.2009	03.10.2009	0	1	Suurem reklaam esilehel	"Paide on tähtsam kui Toompea! Linna areng jätkub. 102 Kersti Sarapuu. Teie linnapea" Portreefoto Sarapuust, Keskerakonna logo.	1	1	Veebis väike banner
8	KESK	Kersti Sarapuu	Paide	Järva Teataja	K	03.10.2009	03.10.2009	0	1	Suur reklaam esilehel	Portreefoto Sarapuust, roheline taust, Keskerakonna logo. "Ma ei otsi tegevusele õigustust, vaid tegutsen. Täna on Paide Järvamaa võimekaim omavalitsusi" 102 Kersti Sarapuu. Teie linnapea"	1	1	Osana ühest reklaamist
9	KESK	Kersti Sarapuu	Paide	Järva Teataja	K	06.10.2009	06.10.2009	0	1	Väike reklaam esilehe päises		1	1	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
		Jaan Arvola, Tiia Tänavots, Jüri Andrusse, Vello Reismann, Elle Pass, Rein Laidla, Ilme Aedma	Türi	Järva Teataja	K	06.10.2009	06.10.2009	0	1	Suurem reklaam esilehel	"Teeme Türi! tegusa eakate päevakeskuse!" Fotod kandidaatidest, Keskerakonna logo	1	0	
10	KESK													
11	REF	Tarmo Alt	Paide	Järva Teataja	K	06.10.2009	06.10.2009	0	1	Tasutud tekst (1/2 lk) ajalehelehe e tagumisel küljel	Tasutud artikkel tihedas kirjas pealkirjaga "Paide linna areng ja hoolimine inimestest saavad käia käsikäes!". Kriitika Kersti Sarapuu ja keskerakondliku linnavalitsuse aadressil, süüdistused tegematajätmistest ja enda kaitsmine Sarapuu süüdistuste vastu. All ma armastan Paidet logo, "Tarmo Alt, Reformierakonna Paide PKO esimees, Reformierakonna Paide Linnavolikogu esimehe kandidaat	1	0	
12	KESK	Kersti Sarapuu	Paide	Järva Teataja	K	08.10.2009	08.10.2009	0	1	Väike reklaam esilehe päises	Portreefoto Sarapuu, roheline taust, Keskerakonna logo. "Paide edu võti on koostöös" Julgen otsustada ja vastutada!" 102 Kersti Sarapuu. Teie linnapea"	0	1	Osana ühest reklaamist
13	KESK	Aivar Tubli, Arvo Sarapuu, Hannes Soonsein, Aarne Kõrgesaar, Malle Rooba, Märt Kalvik, Einar Lepiste	Roosna- Alliku v	Järva Teataja	K	08.10.2009	10.10.2009	0	1	Suurem reklaam esilehel	"Roosna-Alliku valla tasakaalustatud areng jätkub!" Fotod kandidaatidest, Keskerakonna logo	0	0	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h	2i.
											"Suur rahva pidu / Pühapäeval 11. oktoobris kell 11 Paide spordihallis / Ansambel Meie Mees ja Hendrik Normann / Üllatused ja valijatort / Eribussid Paidesse väljuvad" graafik			
14	KESK	Järvamao	Järva Teataja	K	08.10.2009	08.10.2009	0	1	Keskmine reklaam tagumisel lehel		"Pärast pidu viib buss inimesed sama ringi pidi koju! / Korraldab Eesti Keskerakond / Kõigile Tasuta!" Keskerakonna logo	0	0	
15	IRL	Kaia Iva	Türi	Järva Teataja	K	10.10.2009	10.10.2009	0	1	Väike reklaam esilehe päises	"Linnale linnapeal / Pühendun täie tõsidusega nii tööle Riiigikogus kui ka ühiskondlikule linnapea ametile Türi! / 135 Kaia Iva / IRL Türi linnapea kandidaat / www.koduvaldtyri.ee" IRL logo, Kaia Iva foto	1	0	
16	VL	Tuleviku Paide	Paide	Järva Teataja	K	10.10.2009	10.10.2009	0	1	Väike reklaam siselehel	"Tule valima, sest sinu hääl loeb! / www.tulevikupaide.ee" logo kaks kätt koos, süda, tekst "Tuleviku Paide"	1	0	
17	IRL	0 Türi v	Järva Teataja	K	10.10.2009	10.10.2009	0	1	Keskmine reklaam siselehel		Foto inimestest kauplusauto juures. Tekst "Esimene valimislubadus täidetud! / www.koduvaldtyri.ee / Isamaa ja Res Publica Liit täitis Türi esimese valimislubaduse juba kampaania käigus ja töi kauplusauto Türi valda tagasi." Tekst kirjeldab, kuidas IRL võitles kauplusauto eest ja see pandigi käima, teised olid nõus sellise otsuse tegema vaid valimiskampaania käigus. "Isamaa ja Res Publica Liidu esimene valimis lubadus sai täidetud juba kampaania käigus, nüüd on aeg järgmistele kallale asuda! / IRL peab sõna ja täidab lubadused!"	1	0	Osaliselt sisaldab veebireklaam sama sõnumit.
18	KESK	Kersti Sarapuu	Paide	Järva Teataja	K	10.10.2009	10.10.2009	0	1	Suur reklaam siselehel	Portreefoto Sarapuust, Keskerakonna logo. "Ma ei otsi tegevusele õigustust, vaid tegutsen. Täna on Paide Järvamaa võimekaim omavalitsus!" 102 Kersti Sarapuu. Teie linnapea"	1	1	Osana ühest reklaamist

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
19	REF	Reformierakonna Järvamaa kandidaadid	Järvamaa	Järva Teataja	K	10.10.2009	10.10.2009	0	1	Vaheleht	4 lk vaheleht "Eesti Teataja", erinevate kandidaatide artiklid, pildid, kandidaatide nimekiri. "Üllar Vahtramäe: Paide paremaks! / Tõnis Kõiv: Järvamaa haigla laieneb / Harti Paimets: Parema elu nimel / " Vello Talviste: Tulevik on noored / Triin Väin: Seisan noorte soovide eest Paides / Kristjan Kõljalg: Koigi vallal selged sihid / Mati Sadam: Türi vald meeldivamaks elupaigaks / Harri Lepamets: eesmärgiks on elujõuline vald / Ülle Tammela: mul on piisavalt teadmisi ja kogemusi, et kaasa rääkida / Vitali Gansen: Kesk-Eesti vutiklubid tõusevad järjest kõrgemale / Ilmar Antov: naabrivalve tõstab turvalisust / Rait Pihelgas: võimalused tuleb ära kasutada / Mati Binsol: veemajandus vajab kogemustega inimesi"	1	0	
20	SDE	Kulno Klein, Priit Põder, Krista Nuhkat	Paide	Järva Teataja	K	10.10.2009	10.10.2009	0	1	Suur reklaam siselehel	Suured fotod kandidaatidest, SDE logo. "Sotsiaaldemokraatide kandidaadid Paide linnas / Kulno Klein nr 176 / Priit Põder nr 177 / Krista Nuhkat nr 178 / Aeg on käes! Vali sotsiaaldemokraadid"	0	0	
21	KESK	Jaan Kundla	Paide	Järva Teataja	K	10.10.2009	10.10.2009	0	1	Tasutud tekst (1/3 lk) ajalehelehele e tagumisel küljel	Artikkel pealkirjaga "Keskerakonna tööhetk / Lähenevas on järjekordsed valimised, mistõttu on kohane meenutada möödunud" Tekst Keskerakonna juhtimisvigadest ja möödalaskmistest, Kersti Sarapuu saatmusest. Alla kirjutanud Jaan Kundla, Riigikogu liige. Üleval nurgas mustas kastis kiri: "Tasutud tekst"	1	0	
22	KESK	Kersti Sarapuu	Paide	Järva Teataja	K	13.10.2009	13.10.2009	0	1	Väike reklaam esilehe päises	Portreefoto Sarapuust, Keskerakonna logo. "Minu jaoks tähendab aus linnavalitsemine ja mõistlik majandamine midagi muud kui valimisloosung!" 102 Kersti Sarapuu. Teie linnapea"	1	1	Osana ühest reklaamist

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
23	IRL	Pipi-Liis Siemann	Türi v	Järva Teataja	K	13.10.2009	13.10.2009	0	1	Väike reklaam esilehe päises	"Aitame koostada ja ellu viia külaelu edendavad projektid / 120 Pipi-Liis Siemann IRL Türi vallavanema kandidaat / www.koduvaldtyri.ee" Foto Siemannist, IRL logo	1	0	
24	IRL	Mihhail Festšin, Kaido Ivask, Piret Sap, Ako Aasma, Ants Hiimaa, Andres Jalak, Kurnet Ojamaa	Paide	Järva Teataja	K	13.10.2009	13.10.2009	0	1	Suurem reklaam esilehel	"Isamaa ja Res Publica Liit Paide linnas" Fotod, nimed ja numbrid. "Õiged otsused raskel ajal!"	0	0	
25	KESK	Toomas Hirbaum, Heimo Tammiste, Madis Vellama, Koit Piirsalu, Rein Roosmaa, Endel Kerner, Eha Annikov	Väätsa v	Järva Teataja	K	13.10.2009	13.10.2009	0	1	Suurem reklaam esilehel	"Keskerakonna valimisnimekiri Väätsa vallas" Fotod, nimed, numbrid. "Vaid rahva teenistuses!"	0	0	
26	SDE	Kulno Klein, Kaie Kukemelk, Maiki Meerbach, Jaanus Aliksoo, Peeter Särg, Väino Valdur	Järvamaa	Järva Teataja	K	13.10.2009	17.10.2009	0	2	Suur reklaam siselehel	"Sotsiaaldemokraatide kandidaadid Järvamaal" Nimed, fotod, numbrid. "Aeg on käes! Vali Sotsiaaldemokraadid!"	0	0	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
27	IRL	Raivo Pink	Paide	Järva Teataja	K	15.10.2009	15.10.2009	0	1	Väike reklaam esilehe päises	"Koostame teede ja tänavate remondikava. Teehoolduse ja lumetõrjega tagame inimeste liikumisvõimalused. Tõõtame välja parima võimaliku ühistranspordikorralduse kogu valla jaoks. / Raivo Pink IRL Türi volikogu esimehe kandidaat / www.koduvaldyri.ee" Foto P'ingist, IRL logo	1	0	
28	REF	Üllar Vahtramäe	Paide	Järva Teataja	K	15.10.2009	17.10.2009	0	2	Suurem reklaam esilehel	"Valimispäev: pühapäev 18. oktoober 2009. / Aus linnavalitsemine ja mõistlik majandamine! / 210 Üllar Vahtramäe / Sinu tulevane linnapea" Foto Vahtramäest, ma armastan Paidet logo ja Reformierakonna logo	1	0	
29	KESK	Rein Köster, Silvia Nilbe, Toomas Põldma, Katrin Helena Melder, Andrus Arusalu, Viivi Tamm, Vell Kallandi	Järva-Jaani v	Järva Teataja	K	15.10.2009	15.10.2009	0	1	Suurem reklaam esilehel	"Keskerakonna kandidaadid Järva-Jaani vallas" Fotod, nimed, numbrid. "Kes siis veel!"	0	0	
30	SDE	Kulno Klein	Paide	Järva Teataja	K	15.10.2009	17.10.2009	0	2	Keskmine reklaam siselehel	"176 KULNO KLEIN / Kõigile hariduse kättesaamiseks võrdsed võimalused" Foto Kleinist, SDE logo	1	0	
31	SDE	SDE Paide kandidaadid	Paide	Järva Teataja	K	15.10.2009	15.10.2009	0	1	Suur reklaam siselehel	"Sotsiaaldemokraatide kandidaadid Paide linnas" Nimed, numbrid, fotod, mõned nimed ilma fotota. "Aeg on käes! Vali Sotsiaaldemokraadi!"	0	0	
32	REF	Tarmo Alt	Paide	Järva Teataja	K	17.10.2009	17.10.2009	0	1	Väike reklaam esilehe päises	"Kui tahad, et Paide muutuks paremaks, tule valima! Vali Reformierakond. Tarmo Aldi foto, logod	1	0	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
33	IRL		0 Türi v	Järva Teataja	K	17.10.2009	17.10.2009	0	1	Väike reklaam esilehe	"Türi on meie koduvald! / Tahame anda oma panuse, et meil Teiega oleks võimalus elada, kasvada ja vanaks saada turvalises, tänapäevases ja kaunis vallas! Saame seda teha kõik koos Teie usalduse toel! / Tule 18. oktoobril valima! Wwww.koduvaldtyri.ee" IRL logo	1	0	Osaliselt sisaldab veebireklaam sama sõnumit.
34	IRL	Kaido Ivask, Pipli-Liis Siemann, Jüri Ellram, Arlet Palmiste, Anne Rosenberg, Allan Praats, Raivo Raja	Järvamaa	Järva Teataja	K	17.10.2009	17.10.2009	0	1	Suurem reklaam esilehel	"Erakond Isamaa ja Res Publica Liit Järvamaa esikandidaadid" Fotod, nimed, numbrid. "Õiged otsused raskest ajalt!"	0	0	
35	KESK	Kersti Sarapuu	Paide	Järva Teataja	K	17.10.2009	17.10.2009	0	1	Suur reklaam siselehel	"Kes siis veel / Hea pädelane! Ara raiska oma häält maruliselt Paide linna arengule vastu võitlevate poliitikute peale. Vali volikogusse inimesi, kes on Paide elu jõudsalt edasi viinud, kes virisemise asemel otsivad lahendusi, mitte sooja kohta äraolemiseks. / Me ei istu käed rüpes ega.... "Teie linnapea, Kersti Sarapuu"	1	0	
36	VL	Ühtne Koeru. Kõik kandidaadid	Koeru	Järva Teataja	K	17.10.2009	17.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	"Valimisliit Ühtne Koeru" nimekirja kandidaatidest. "10 aasta teadmisi, kogemusi ja järjepidevust! Parem üks kord teha, kui kümme korda rääkida! Foto kergliiklusteest: "Täidetud lubadus: Koeru-Väinjärve kergliiklustee / Lubame: Säilitada Koeru keskkooli ja jätkame koolihoone renoveerimist / Ehitame Koeru Vao jalgrattatee ja jätkame Koeru-Väinjärve jalgrattatee ehitamist järveni / Toetame uue kaubanduskeskuse rajamist Koeru alevikku"	1	0	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
37	REF		0 Paide	Järva Teataja	K	17.10.2009	17.10.2009	0	1	Tasutud tekst (1/2 lk) ajalehelehele tagumisel küljel	""Reformierakond armastab Paidet"" Vasturunnak eelmises lehes ilmunud linnavalitsuse tasutud tekstile. "Laenuleib ja laastutuli ei kesta kaua" Kirjeldus Paide halvast finantsseisust, Kersti Sarapuu on Paide juhtinud pankroti äärele" Reformierakonna arvates väärrib Paide parimat! Vali homme Paidele parem tulevik" Ma armastan Paidet logo.	1	0	
38	REF		0 Viiandim aa	Sakala	K	09.10.2009	09.10.2009	0	1	Väike reklaam siselehel	Kollasel taustal südamed "Südamebuss Viiandimaal 10. oktoobril kl 9-11 Viianditurul, kl 12.45-14 Suure Jaani Konsumiparklas. / Südamebussis saad TASUTA mõõta vererõhku ja veresuhkrusisaldust. / Lisaks saad arutleda kodukandi rõõmude ja murede üle volikogu kandidaatidega."	0	0	
39	IRL		0 Viiandi	Sakala	K	09.10.2009	09.10.2009	0	1	Keskmine reklaam siselehel	Värviline taust. "10. oktoobril kell 9-12 Viiandi turuplatsil / Tõde on supis! Mekime üheskoos suppi, mis on suppl / esinevad Põldsepp ja pojad / Debelakk & CO / Kokad koalitsioonist. / Igast supist, kui teda piisavalt kaua keeta, saab hea puder!" IRL logo	0	0	
40	REF	Kalle Jents	Viiandi	Sakala	K	10.10.2009	17.10.2009	0	2	Suurem reklaam esilehel	Häälituse kuupäevad. Foto Jentsist, logod. "Viiandi vajab pidevat arengut ja jätkuvaid investeeringuid! / Kalle Jents / Sinu linnapea / eestimaa.reform.ee	1	0	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
41	VL	Kodune Viljandi. Mart Salumäe	Viljandi	Sakala	K	10.10.2009	10.10.2009	0	1	Suur reklaam siselehel	"Mart Salumäe 232 volikogu esimehe kandidaat/ Kodune Viljandi on kodaniku arvamusega arvestav linn! / Linn on inimeste jaoks, mitte vastupidi. Majanduslangusest välja saamiseks on linnal vaja teha kõik võimalik, et linnakodanik reaalselt tunneks omavalitsuse moraalselt ja praktiliselt nõu ja abi. Eelkõige peab linn hoolt kandma selle eest, et tööta jäänud vanemate lapsed ei kaotaks koolihariduse omandamiseks ja kutseõppeks vältimatuid võimalusi. / logo / "www.koduneviljandi.ee	1	0	
42	VL	Kodune Viljandi. Randel Lääts	Viljandi	Sakala	K	13.10.2009	13.10.2009	0	1	Suur reklaam siselehel	"Randel Lääts 231 linnaeakandidaat / Kodune Viljandi on nooruslik ja noortele mõttev linn! / Soovin, et Viljandist saaks tõeliselt turvaline, tegus ja külalislahke maakonnakeskus. Peame säästma linna rohelust, looma uusi töökohti ning linnaruumi planeerimisel leidma uudseid ideid. Linna arengut ei saa mõõta ainult kerkivate kaubanduskeskustega, vaid eelkõige sellega, kui palju elab Viljandis noori lastega peresid ning kui palju lisandub siia juurde uusi elanikke. Linnajuhtide järgmiste aastate tööd mõõtkem just selle mõõdupuuga." / logo / "www.koduneviljandi.ee	1	0	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
43	VL	Kodune Viljandi. Helmen Kütt	Viljandi	Sakala	K	15.10.2009	15.10.2009	0	1	Suur reklaam siselehel	"Helmen Kütt 230 / Kodune Viljandi on oma kodanikest hooliv linn! / Viljandi on linn, mida ma armastan ja kus elan. Olen töötanud 20 aastat sotsiaalvaldkonnas ja teinud tööd, mis meeldib. Praegu, kus raske on kõigil - nii eakatel, keskealistel kui lastega peredel, tuleb leida vahendeid, et majanduslik surutis ei murraks inimesi maha, vaid võimaldaks keerulise aja üle elada. Tahan selleks rakendada oma oskused ja teadmised." / logo / "www.koduneviljandi.ee"	1	0	
44	VL	Kodune Viljandi. Mart Salumäe, Randel Lants, Helmen Kütt ja teised kandidaadid	Viljandi	Sakala	K	17.10.2009	17.10.2009	0	1	Suur reklaam siselehel	"Vai Kodune Viljandi!" Salumäe, Lantsi ja Kütti fotod, nimekirja ülejäänutest. Logo. "www.koduneviljandi.ee"	0	0	
45	REF	Jane Mets, Ahti Kõo	Pärnu	Pärnu PM	K	01.10.2009	01.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	Fotod Metsast ja Kõost, Ma armastan Pärnut logo. Intervjuu vormis tekst, kus nad üksteiselt küsimusi küsivad.	1	0	
46	REF	Andres Laasma	Pärnu	Pärnu PM	K	03.10.2009	03.10.2009	0	1	Väike reklaam siselehel	Foto, ma armastan Pärnut logo, nimi ja nr	0	0	
47	REF	Erki Melts	Pärnu	Pärnu PM	K	04.10.2009	14.10.2009	2	2	Väike reklaam siselehel	Foto, ma armastan Pärnut logo, nimi ja nr	0	0	
48	REF	Pärnu kandidaadid	Pärnu	Pärnu PM	K	08.10.2009	08.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	Fotod, nimed, numbrid	0	0	
49	REF	Väino Linde	Pärnu	Pärnu PM	K	09.10.2009	09.10.2009	2	1	Väike reklaam siselehel	Foto, ma armastan Pärnut logo, nimi ja nr	0	0	
50	REF	Jane Mets	Pärnu	Pärnu PM	K	10.10.2009	17.10.2009	0	2	Suurem reklaam siselehel	Foto, logod, nr. Valimiskoopäevad ja ajad. "Oleme avatud kõigele, mis teeb Pärnu paremaks!"	0	0	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
51	SDE	Epp Klooster, Jüri Tamm	Pärnu	Pärnu PM	K	10.10.2009	10.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	"Hoiame kokku! / Vali sotsiaaldemokraadid Pärnu linnavolikokku!" Fotod, nimed, nrtd.	0	0	
52	REF	Pärnu linnavolikogu kandidaadid	Pärnu	Pärnu PM	K	13.10.2009	13.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	Fotod, nimed, numbrid	0	0	
53	SDE	Epp Klooster	Pärnu	Pärnu PM	K	13.10.2009	13.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	Foto, nimi, nr. "Hoiame kokku! Pärnust peab taas samaa koht, mille elanikud võivad olla rahul ja uhked oma kodulinna üle! / Vali sotsiaaldemokraadid Pärnu linnavolikokku!"	1	0	
54	IRL		0 Pärnu	Pärnu PM	K	14.10.2009	14.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	Tsahkna foto. "Heategevuskontsert Tsahkna ja sõbrad" IRL logo, arveldusarve nr.	0	1	Tartu Postimehes sisuliselt sama bänner
55	REF	Taimi Vilgas	Pärnu	Pärnu PM	K	15.10.2009	15.10.2009	2	1	Välke reklaam esilehel	Foto, ma armastan Pärnut logo, nimi ja nr	0	0	
56	SDE	Jüri Tamm	Pärnu	Pärnu PM	K	15.10.2009	15.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	Foto, nimi, nr. "Hoiame kokku! Kui usud, siis toeta, kui kahtled, siis küsi, kui mure, siis helista! Tel 503 8885" / Vali sotsiaaldemokraadid Pärnu linnavolikokku!"	0	0	
57	REF	Jüri Lebedev	Pärnu	Pärnu PM	K	16.10.2009	16.10.2009	2	1	Välke reklaam esilehel	Foto, ma armastan Pärnut logo, nimi ja nr	0	0	
58	SDE	Epp Klooster	Pärnu	Pärnu PM	K	17.10.2009	17.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	Foto, nimi, nr. "Hoiame kokku! Pärnu üle uhkeks! / Vali sotsiaaldemokraadid Pärnu linnavolikokku!"	0	0	
59	KESK	Edgar Savisaar	TLN / Üld	ÕL	Ü	02.10.2009	16.10.2009	0	3	Suurem reklaam esilehel	"444 Edgar Savisaar: Meie loome Tallinnas 5000 uut töökohta! / Selleks, et saaksime luua töökohti kogu Eestis, vali Keskerakond." / Kes siis veel!" Savisaare foto, Keskerakonna logo	1	0	
60	REF	Keit Pentus	TLN	ÕL	Ü	07.10.2009	07.10.2009	0	1	Suurem reklaam esilehel	"Iga lapsele mõnus ja turvaline lasteaiakoht! / Loe lähemalt: lasteaiad.reform.ee / Keit Pentus / linnaapeakandidaat / Nr 258 Lasnamäe linnaosas" Pentuse foto, logod.	1	0	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
											"Kaotame maamaksu ja teeme küttearved 2 korda väiksemaks! Loe lähemalt: arved.reform.ee / Keit Pentus / linnapeakandidaat / Nr 258 Lasnamäe linnaosas" Pentuse foto, logod.	1	0	
61	REF	Keit Pentus	TLN	ÕL	Ü	09.10.2009	09.10.2009	0	1	Suurem reklaam esilehel	"444 Edgar Savisaar: Tõstame pensionitoetuse Tallinnas 2000 kroonini" / Kes siis veel!" Savisaare foto, Keskerakonna logo	1	0	
62	KESK	Edgar Savisaar	TLN	ÕL	Ü	13.10.2009	13.10.2009	0	1	Suurem reklaam esilehel		1	0	
63	KESK	Jüri Ratas	TLN	ÕL	Ü	14.10.2009	14.10.2009	0	1	Suurem reklaam esilehel	"490 Jüri Ratas: Meil on Tallinnas abipakett 5000 töökoha loomiseks. Sellist abipaketti vajab kogu Eesti. / Kes siis veel!" Ratase foto, Keskerakonna logo	1	0	
64	KESK	Edgar Savisaar	TLN	ÕL	Ü	16.10.2009	16.10.2009	0	1	Terve lehekülg ajalehe sees	"Edgar Savisaar pakub koostöölepet" Koostööleping, mille Savisaar saatis 15. oktoobril Laarile, Pentusele ja Pihile. Sisaldab endas Keskerakonna peamiseid valimisilubadusi, millele Keskerakond ootab allkirju.	1	0	
65	SDE	Jüri Pihl, teised SDE Tallinna kandidaadid	TLN	ÕL	Ü	17.10.2009	17.10.2009	0	1	Suurem reklaam esilehel	"Jüri Pihl linnapeaks! / nr 123 Kesklinnas / TEAB / Ja välja veab!" Teiste kandidaatide nimed, numbrid ja fotod	0	0	
66	ROH	Roheliste kandidaadid Tallinnas, Tartus	TLN	PM	Ü	07.10.2009	07.10.2009	0	1	Vaheleht	Vaheleht "Grüüne. Eestimaa Roheliste häälekandja", erinevate kandidaatide kirjutised, kandidaatide nimekiri.	1	0	
67	SDE	Jüri Pihl, teised SDE Tallinna kandidaadid	TLN	PM	Ü	08.10.2009	17.10.2009	1	6	Suurem reklaam esilehel	"Jüri Pihl linnapeaks! / nr 123 Kesklinnas / TEAB / Ja välja veab!" Teiste kandidaatide nimed, numbrid ja fotod	0	0	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
68	REF		0 Üld	PM	Ü	12.10.2009	12.10.2009			Terve lehekülg ajalehe sees	Üle lk Ma armastan latakas, mille saab välja lõigata, punktiirjoonele oma armastuse kirjutada, teha sellest foto ja laadida see lehele syda.reform.ee. "Näita oma armastust! Näita kõigile, kui palju Sa oma kodukohta armastada, sest armastust ei ole kunagi liiga palju. Tee nii: (õpetus) "Aga mis kõige tähtsam, eelseisvatel valimistel vali oma kodukohta juhtiuma inimesed, kes teevad oma tööd südamega ja seda kõige rohkem armastavad. Vali Reformierakond! Meie armastame Eestimaad!"	0	0	Sisuliselt sama reklaam on ka veebis, bänner kutsub üles tegema pilte ja klippe.
69	KESK	Edgar Savisaar	TLN	PM	Ü	16.10.2009	16.10.2009	1	1	Terve lehekülg ajalehe sees	"Edgar Savisaar pakub koostöölepet" Koostööleping, mille Savisaar saatis 15. oktoobril Laarile. Pentusele ja Pihile. Sisaldab endas Keskerakonna peamiseid valimislubadusi, millele Keskerakond ootab allkirju.	1	0	
70	REF		0 Üld	Maalet	Ü	08.10.2009	08.10.2009	1	1	Terve esileht	Üle lk Ma armastan latakas, mille saab välja lõigata, punktiirjoonele oma armastuse kirjutada, teha sellest foto ja laadida see lehele syda.reform.ee. "Näita oma armastust! Näita kõigile, kui palju Sa oma kodukohta armastada, sest armastust ei ole kunagi liiga palju. Tee nii: (õpetus) "Aga mis kõige tähtsam, eelseisvatel valimistel vali oma kodukohta juhtiuma inimesed, kes teevad oma tööd südamega ja seda kõige rohkem armastavad. Vali Reformierakond! Meie armastame Eestimaad!"	0	0	Sisuliselt sama reklaam on ka veebis, bänner kutsub üles tegema pilte ja klippe.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
		Anton Kallula, Tanel Möistus, Andres Jaadka, Kalmer Lain, Urve Tiidus, Kalle Jents, Urmas Kruuse, Reno Laidre, Kersti Kõosaar	Üld	Maalet	Ü	15.10.2009	15.10.2009	0	1	Terve esileht	"Ilusad Eesti linnad, armastusega juhitud! / Nendel valimistel vali oma kodukohta juhtima inimesed, kes teevad oma tööd südamega ja seda kõige rohkem armastavad. Vali pühapäeval 18. oktoobril Reformierakond! Meie armastame Eestimaad!" Fotod, nimed ja nrid REF linnapaest üle Eesti.	0	0	
71	REF													
		IRLi kandidaadid Tallinnas	TLN	Maalet	Ü	15.10.2009	15.10.2009	0	1	Terve lehekülj ajalehe sees	"IRL teeb Tallinna puhtaks! / Otsused ausaks / Linna propagandarahad lasteadeadele / Kütte- ja veearved väiksemaks / Koduomanikud vabaks maamaksust / Töökohad linnarahvale, mitte korruptantidele / 18. oktoober / Jõudu Tööle! / IRL" Fotod IRL Tallinna kandidaatidest valgetes tunkedes.	1	0	
72	IRL													
73	REF	0	Üld	EE	Ü		08.10.2009	1	1	Terve esileht	Üle lk Ma armastan latakas, mille saab välja lõigata, punktiirjoonele oma armastuse kirjutada, teha sellest foto ja laadida see lehele syda.reform.ee. "Näita oma armastust! Näita kõigile, kui palju Sa oma kodukohta armastada, sest armastust ei ole kunagi liiga palju. Tee nii: (õpetus) "Aga mis kõige tähtsam, eelseisvatel valimistel vali oma kodukohta juhtima inimesed, kes teevad oma tööd südamega ja seda kõige rohkem armastavad. Vali Reformierakond! Meie armastame Eestimaad!"	0	0	Sisuliselt sama reklaam on ka veebis, bänner kutsutub üles tegema pilte ja klippe.

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
											"Püha Jüri vs Roheline Koletis / Pealähing 18. oktoobril. Ole kohal* (*ja aita koletist tappa) / PIHL TULEB pika ilu peale** (**Jüri Pihl, sotsiaaldemokraatide Talinna linnapeakandidaat / nr 123 kesklinnas / www.pihl.ee /www.sotsdem.ee" Roheline draakon, SDE logoga ratsank odaga. Sinine orav vardas.	0	0	
74	SDE	Jüri Pihl	TLN	EE	Ü	08.10.2009	08.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel		0	0	
		IRLi kandidaadid Tallinnas									"IRL teeb Tallinna puhtaks! / Ötsused ausaks / Linna propagandarahad lasteaedadele / Kütte- ja veearved väiksemaks / Koduomanikud vabaks maamaksust / Töökohad linnarahvale, mitte korruptantidele / 18. oktoober / Jõudu Tööle! / IRL" Fotod IRL Tallinna kandidaatidest vaigetes tunkedes.	1	0	
75	IRL	Edgar Savisaar, Ida- Virumaa	TLN	EE	Ü	15.10.2009	15.10.2009	1	1	Terve esileht		1	0	
		Keskerakonna kandidaadid									"5 oktoobril toimub Eesti Keskerakonna esimehe Edgar Savisaare Ida-Virumaa ringreis" (ajagraafik) "Kõik on oodatud! Keskerakond! Kes siis veel!"	0	0	
76	KESK	Jõhvi heaks. Kalev Naur	Jõhvi	P-rannik	K	01.10.2009	01.10.2009	0	1	Väike reklaam esilehel	Foto, nimi, nr. Logo. "Jõhvi heaks"	0	0	
											Pikk tekst pealkirjaga: "Kes kandideerivad Keskerakonna nimekirjas Jõhvi volikogu valimistel?" Nende nimekirjas on ausad inimesed, kes töötavad Jõhvi heaks, ei sõima teisi tibladeks. Foto, nimi, nr.	1	0	
78	KESK	Kaarel Pürg	Jõhvi	P-rannik	K	02.10.2009	02.10.2009	0	1	Suur reklaam siselehel	Pikk tekst pealkirjaga: "Linn üheks päevaks" Praegune linnavõim on kõik halvasti teinud. Kandidaadi nimi, foto, nr	1	0	
79	KESK	Anry Kramskoi	Jõhvi	P-rannik	K	02.10.2009	02.10.2009	0	1	Suur reklaam siselehel	Foto, nimi, nr. Logo. "Jõhvi heaks"	0	0	
		Jõhvi heaks. Meelis Tint										0	0	
80	VL		Jõhvi	P-rannik	K	07.10.2009	07.10.2009	2	1	Väike reklaam esilehel		0	0	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
											"Valimisliidu Jõhvi heaks valimisprogramm / Sinu Stabiiline, Inimsõbralik, Nooruslik ja Uuenduslik Jõhvi" valimislubadused - töökohad, promenad, teeremont, lasteaed, kanalisatsioon, nimi, foto, nr	1	0	
81	VL	Jõhvi heaks. Tauno Võhmar	Jõhvi	P-rannik	K	07.10.2009	07.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel				
		Arnold Persidski	Jõhvi v	P-rannik	K	03.10.2009	17.10.2009	0	2	Välke reklaam esilehel	Nimi, nr, foto. Ma armastan Jõhvi valda logo, REF logo.	0	0	
		Jõhvi heaks. Svetlana Skrebneva, Mare Lihtsa, Tiiu Sepp, Liina Mikhelson, Olga Jershova, Veera Toikko									"Valimisliidu Jõhvi heaks valimisprogramm / Sinu Stabiiline Jõhvi, Inimsõbralik Jõhvi, Nooruslik Jõhvi, Uuenduslik Jõhvi" valimislubadused - töökohad, promenad, teeremont, lasteaed, kanalisatsioon. Pikem ja põhjalikum tekst kui Võhmari reklaamis. Nimed, nr'id, fotod.	1	0	
83	VL		Jõhvi	P-rannik	K	03.10.2009	03.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel				
											"Valimisliidu Koos ja Ausalt kriisiprogrammi prioriteetsed meetmed Kohtla-Järvel / Koos ja Ausalt valimisliit" Programm (tihe tekst, 12 punkti "Kui hoolid oma lastest, perest ja linna tulevikust, mine 18. oktoobril valima ning anna oma hääl valimisliidu KOOS JA AUSALT kandidaadi poolt! / www.hot.ee/koosjaausalt " All amatöörfotode kollaazh fotod esinimedel!! ja nritega.	1	0	
84	VL	Koos ja ausalt kandidaadid	Kohtla-Järve	P-rannik	K	03.10.2009	03.10.2009	0	1	Suur reklaam siselehel				
		Jõhvi heaks. Kaia Kaldvee	Jõhvi	P-rannik	K	03.10.2009	03.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	Pikk tekst "Ajupesu Litease moodi" mustvalge foto, nimi, nr. Süüdistused valimisliidu Jõhvi Elanik aadressil, ebaausad võtted, ajupesu.	1	0	
		Jõhvi heaks. Niina Neglason	Jõhvi	P-rannik	K	06.10.2009	06.10.2009	2	1	Välke reklaam esilehel	Foto, nimi, nr. Logo. "Jõhvi heaks"	0	0	
86	VL													
		Terje Bürkland	Jõhvi v	P-rannik	K	03.10.2009	03.10.2009	2	1	Välke reklaam esilehel	Nimi, nr, foto. Ma armastan Jõhvi valda logo, REF logo.	0	0	
87	REF													

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
88	VL	Jõhvi heaks. Teet Enok	Jõhvi	P-rannik	K	09.10.2009	09.10.2009	2	1	Välke reklaam esilehel	Foto, nimi, nr. Logo. "Jõhvi heaks"	0	0	
89	ÜK	Arvo Aun	Kohtla- Järve	P-rannik	K	09.10.2009	09.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	Pikk tekst "Kohtla Järve vajab muutusi" sõltumatu keskerakondlastest üksikkandidaat ei ole rahul praeguse linnavalitsusega ja plaanib osutada kaaluokeleks.	1	0	
90	REF	Rein Aidma, Merike Peri, Peeter Iives, Kirill Shevelev, Eha Bozhen, Helju Kulbus, Laine-Amalie Lulla	Kohtla- Järve	P-rannik	K	09.10.2009	09.10.2009	0	1	Suur reklaam tagumisel küljel	"Mudame Kohtla-Järve armastust väärivaks elu- ja tökohaks! Lugupidamisega meie valijale: nimesd, nrid, fotod. Valimisprogrammi punktid.	1	0	
91	VL	Jõhvi heaks. Tauno Võhmar, Gale Popova, Kalev Naur, Niina Neglason	Jõhvi	P-rannik	K	10.10.2009	10.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	"Tulge kõik kindlasti valima! Teie hääld otsustab Jõhvi tuleviku! Anna oma hääld JÕHVI HEAKS!" Nimesd, nrid, fotod.	1	0	
92	KESK	0	Jõhvi	P-rannik	K	10.10.2009	10.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	Pikk tekst "Kes on Jõhvis Keskerakonnad kandidaatide valijad ja miks?" all hoiatus "Tähelepanu! Jõhvi Keskerakonnad kandidaatide numbrid on valimisimekirjas 101-125. Soovitame eriti vanuritel ja noortel ettevaatlik olla, sest valija petmine ei toimu valimiste ajal juhuslikult." "Väli Keskerakond - kes siis veel!"	1	0	
93	REF	Rein Aidma, Merike Peri	Kohtla- Järve	P-rannik	K	10.10.2009	10.10.2009	0	1	Keskmised reklaam siselehel	"Meie kandidaadid Kohtla-Järvel" Nimesd, nrid, fotod.	1	0	
94	VL	Jõhvi heaks. Tauno Võhmar	Jõhvi	P-rannik	K	13.10.2009	16.10.2009	2	3	Välke reklaam esilehel	Foto, nimi, nr. Logo. "Jõhvi heaks"	0	0	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h	2i.
95	REF	Arnold Persidski	Jõhvi v	P-rannik	K	13.10.2009	16.10.2009	0	2	Väike reklaam esilehel	Nimi, nr, foto. Ma armastan Jõhvi valda logo, REF logo. Suur slogan: "Jõhvi tervis paremaks! Arnold Persidski Kiirabi peaarst" "eestimaa.reform.ee	0	0	
96	VL	Jõhvi heaks. Tauno Võhmar, Meelis Tint, Svetlana Skrebneva, Igor Gamanko, Hija Makara	Jõhvi	P-rannik	K	13.10.2009	13.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	"Valimisliidu Jõhvi heaks valimisprogramm / annab teada, kuidas arendame SINU JÕHVIT järgmise nelja aasta jooksul. SINU Stabiilne, Inimsõbralik, Nooruslik, Uuenduslik" loosunglik tekst. Nimed, nrid, fotod.	1	0	
97	KESK	Endel Paap, Keskerkonna kandidaadid	Jõhvi	P-rannik	K	13.10.2009	13.10.2009	0	1	Suurem reklaam tagumisel küljel	Tekst: "Tähelepanu Jõhvi valijad". Hoiatus valimisliitude Usaldus ja Jõhvi Elanik eest, mis eksitavad inimesi, nagu oleks nad Keskerakond. Neid ei tohi valida.	1	0	
98	REF	Peeter Ilves, Kirill Shevelev	Kohtla-Järve	P-rannik	K	14.10.2009	14.10.2009	2	1	Keskmine reklaam tagumisel küljel.	"Meie kandidaadid Kohtla-Järvel" Nimed, nrid, fotod.	1	0	
99	REF	Eha Bozhen, Heiju Kulbus, Laine-Amalie Lulla	Kohtla-Järve	P-rannik	K	15.10.2009	15.10.2009	2	1	Keskmine reklaam tagumisel küljel.	"Meie kandidaadid Kohtla-Järvel" Nimed, nrid, fotod.	1	0	
100	VL	Jõhvi heaks. Svetlana Skrebneva	Jõhvi	P-rannik	K	15.10.2009	15.10.2009	0	1	Suur reklaam tagumisel küljel	Pikk tekst "Meie homme elu oleneb teie tänastest valikutest!" Kriitika Jõhvi Elanik aadressil, ise tahab teha head, toetab lapsi, ei tee poliitikat poliitika pärast. "Austatud valijad! Me elame väikeses linnas, kus kõik teavad, kes on kes. Meie tulevik oleneb igaühes meist. Meie homme elu oleneb teie tänastest valikutest. Tulge valima! Hääletage Jõhvi heaks!" Nimi, foto, nr.	1	0	

#	1a.	1b.	1c.	1d.	1e.	1f.	1g.	1h.	1i.	2a.	2b.	2f.	2h.	2i.
101	KESK	Kalmer Sokman	Jõhvi	P-rannik	K	16.10.2009	16.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	"Minu sõnum valijatele / Viis olulisemat vajalikku tegu Jõhvis"; nõus koostööd tegema Jõhvi Heaks nimekirjaga, keeldun koostööst Jõhvi Elanikuga". Nimi, foto, nr.	1	0	
102	Muu	Erinevad kandidaadid	Jõhvi v, Kohtla-Järve, Toila v, Kohtla v, Illuka v, lisaku v	P-rannik	K	17.10.2009	17.10.2009	0	1	Suurem reklaam siselehel	"Valge hobu klubi soovitab: Hääleta tegijate poolt!" Erinevate omavalitsuste erinevate nimekirjade kandidaadid. Nimesd, nrid, fotod. Valge hobu klubi on MTÜ, mille juh. liige on Jõhvi Heaks Kalev Naur.	0	0	
103	VL	Jõhvi Elanik. Aili Udaltsova	Jõhvi	P-rannik	K	17.10.2009	17.10.2009	0	1	Suur reklaam siselehel	Pikk tekst Jõhvi viadukti teemadel, mis laguneb. Tuleb taastada vana raudteeülesõidukoht.	1	0	
104	VL	Jõhvi Elanik. Nikolai Ossipenko	Jõhvi	P-rannik	K	17.10.2009	17.10.2009	0	1	Terve lehekülg ajalehe sees	Ule terve lehe artikli vormis kujundatud intervjuu Nikolai Ossipenkoga. "Võimu haarata ei saa, sest võim on rahva käes, selle saab usaldada vaid väärikatele inimestele" Valimiskampaania on jõudnud lõpusirgele. Nimekiri Jõhvi valla valimisliidu kandidaatidest.	1	0	

Lisa 5: Erinevatel veebilehtedel avaldatud identne uudis (Nestor: riik müüb kuldmune muneva kana)

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna kodulehekülj (22.09.2009)

http://sotsdem.ee/index.php?article_id=1750&img=1&page=49&action=article&

Nestor: riik müüb kuldmune muneva kana

Sotsiaaldemokraatliku erakonna riigikogu fraktsiooni esimehe Eiki Nestori sõnul ei aita Telekomis aktsiate müük valitsusel valitsussektori puudujääki vähendada ning kindlast tuluallikast loobumine on tuleviku mõttes lühinägelik ja ebariigimehelik.

Nestori hinnangul seisneb valitsuse võit selles, et riigi varakambris muutuvad aktsiad rahaks ning selle võrra on lihtsam kohustusi täita. Kaudselt tähendab see seda, et valitsuse jaoks ei ole enam esmane probleem kulude viimine alla 3% sisemajanduse kogutoodangust, vaid maksujõulisus, nentis Nestor.

Nestor lisas, et igal juhul on ostja leidnud parima aja pakkumise tegemiseks. "Kas ka riik sellises olukorras talle kuuluvate aktsiate müügil parima võimaliku tulemuse saab, on iseküsimus. Kindlasti saab aga öelda, et sellega loobume kindlast tuluallikast tulevikus. Ainus sisuline põhjus, miks riik siiani telekomiaaris osales, oli kindel tulu. Kas meil seda tulu järgmistel aastatel vaja polegi," küsis Nestor.

"Piltlikult öeldes müüb rahahädas riik kuldmune muneva kana ning tõestab sellega oma lühinägelikkust ja ebariigimehelikkust. Võib arvata, et see müügiotsus ei jää viimaseks. Eks järgmistest kuuleme peale 18. oktoobrit," märkis SDE fraktsiooni esimees.

ekspress.ee (22. september 2009 18.13)

<http://www.ekspress.ee/news/paevauudised/eestiudised/nestor-riik-muub-kuldmune-muneva-kana.d?id=27691673>

Nestor: riik müüb kuldmune muneva kana

Sotsiaaldemokraatliku erakonna riigikogu fraktsiooni esimehe Eiki Nestori sõnul ei aita Telekomis aktsiate müük valitsusel valitsussektori puudujääki vähendada ning kindlast tuluallikast loobumine on tuleviku mõttes lühinägelik ja ebariigimehelik.

Nestori hinnangul seisneb valitsuse võit selles, et riigi varakambris muutuvad aktsiad rahaks ning selle võrra on lihtsam kohustusi täita. Kaudselt tähendab see seda, et valitsuse jaoks ei ole enam esmane probleem kulude viimine alla 3% sisemajanduse kogutoodangust, vaid maksujõulisus, nentis Nestor.

Nestor lisas, et igal juhul on ostja leidnud parima aja pakkumise tegemiseks. "Kas ka riik sellises olukorras talle kuuluvate aktsiate müügil parima võimaliku tulemuse saab, on iseküsimus. Kindlasti saab aga öelda, et sellega loobume kindlast tuluallikast tulevikus. Ainus sisuline põhjus, miks riik siiani telekomiaaris osales, oli kindel tulu. Kas meil seda tulu järgmistel aastatel vaja polegi," küsis Nestor.

"Piltlikult öeldes müüb rahahädas riik kuldmune muneva kana ning tõestab sellega oma lühinägelikkust ja ebariigimehelikkust. Võib arvata, et see müügiotsus ei jää viimaseks. Eks järgmistest kuuleme peale 18. oktoobrit," märkis SDE fraktsiooni esimees.

Keskerakonna esimees Edgar Savisaar ütles, et riigile kuuluva Eesti Telekomis osaluse müük enamusaktsionär TeliaSonera AB-le ei ole õige ei poliitiliselt ega majanduslikult, kahjustab Eesti võimet toime tulla iseseisva riigina ja väljavaateid taastada majanduslangusest.

„Telekomis müük on lihtsalt tänase koalitsiooni üheks sammuks teel Eestist varatu riigi moodustamisel ja aitab kaasa vara koondamisele Reformierakonna poolt esindatava kitsa majandusliku huvigrupi kätte," märkis Savisaar.

Savisaare sõnul ei tohiks Telekomis müüa odava hinna eest ja olukorras, kus Eesti riik on majanduslikus sundseisus nagu täna. „Müügist saadava raha suudab peaminister Ansip ära raisata loetud kuudega - siis olemegi ilma nii rahast kui ka Telekomist," märkis Savisaar.

„Telekomi aktsia eest pakutav 93 krooni on selgelt liiga väike hind. Näiteks on Danske Capital teatanud, et ei ole TeliaSonera pool tehtud ülevõtupakkumisest sellise hinnaga huvitatud. Ka LHV pank on soovitanud väikeaktsionäridel pakkumise tagasi lükata. LHV pank arvab, et hind peaks olema vähemalt 15% kõrgem.”

Keskerakonna esimehe sõnul on TeliaSonera ka varemalt üritanud Eesti Telekomi üle võtta - see juhtus aastal 2004 ja siis pakkus TeliaSonera iga Telekomi aktsia eest 111,3 krooni.

epl.ee (22.09.2009, 17:53)

<http://www.epl.ee/artikkel/478500>

Nestor: riik müüb kuldmune muneva kana

Sotsiaaldemokraatliku erakonna riigikogu fraktsiooni esimehe Eiki Nestori sõnul ei aita Eesti Telekomi aktsiate müük valitsusel valitsussektori puudujääki vähendada ning kindlast tuluallikast loobumine on lühinägelik ja ebariigimehelik.

Nestori hinnangul seisneb valitsuse võit selles, et riigi varakambris muutuvad aktsiad rahaks ning selle võrra on lihtsam kohustusi täita, teatas erakond. Kaudselt tähendab see seda, et valitsuse jaoks ei ole enam esmane probleem kulude viimine alla 3 protsenti sisemajanduse kogutoodangust, vaid maksujõulisus, nentis Nestor.

Nestor lisas, et igal juhul on ostja leidnud parima aja pakkumise tegemiseks. „Kas ka riik sellises olukorras talle kuuluvate aktsiate müügil parima võimaliku tulemuse saab, on iseküsimus. Kindlasti saab aga öelda, et sellega loobume kindlast tuluallikast tulevikus. Ainus sisuline põhjus, miks riik siiani telekomiäris osales, oli kindel tulu. Kas meil seda tulu järgmistel aastatel vaja polegi,” küsis Nestor.

„Piltlikult öeldes müüb rahahädas riik kuldmune muneva kana ning tõestab sellega oma lühinägelikkust ja ebariigimehelikkust. Võib arvata, et see müügiotsus ei jää viimaseks. Eks järgmistest kuuleme peale 18. oktoobrit,” märkis Nestor.

postimees.ee/e24 (22.09.2009, 18:25)

<http://www.e24.ee/?id=166912>

Nestor: riik müüb kuldmune muneva kana

Sotsiaaldemokraatliku erakonna riigikogu fraktsiooni esimehe Eiki Nestori sõnul ei aita Telekomi aktsiate müük valitsusel valitsussektori puudujääki vähendada ning kindlast tuluallikast loobumine on tuleviku mõttes lühinägelik ja ebariigimehelik.

Nestori hinnangul seisneb valitsuse võit selles, et riigi varakambris muutuvad aktsiad rahaks ning selle võrra on lihtsam kohustusi täita.

Kaudselt tähendab see Nestori arvates seda, et valitsuse jaoks ei ole enam esmane probleem kulude viimine alla 3% sisemajanduse kogutoodangust, vaid maksujõulisus.

Nestor lisas, et igal juhul on ostja leidnud parima aja pakkumise tegemiseks.

«Kas ka riik sellises olukorras talle kuuluvate aktsiate müügil parima võimaliku tulemuse saab, on iseküsimus. Kindlasti saab aga öelda, et sellega loobume kindlast tuluallikast tulevikus. Ainus sisuline põhjus, miks riik siiani telekomiäris osales, oli kindel tulu. Kas meil seda tulu järgmistel aastatel vaja polegi,» küsis Nestor.

«Piltlikult öeldes müüb rahahädas riik kuldmune muneva kana ning tõestab sellega oma lühinägelikkust ja ebariigimehelikkust. Võib arvata, et see müügiotsus ei jää viimaseks. Eks järgmistest kuuleme peale 18. oktoobrit,» märkis SDE fraktsiooni esimees.

Delfi.ee (22.09.2009, 18:20)

<http://majandus.delfi.ee/news/uudised/article.php?id=25828323&categoryID=121>

Nestor: riik müüb kuldmune muneva kana

Sotsiaaldemokraatliku erakonna riigikogu fraktsiooni esimehe Eiki Nestori sõnul ei aita Telekomis aktsiate müük valitsusel valitsussektori puudujääki vähendada ning kindlast tuluallikast loobumine on tuleviku mõttes lühinägelik ja ebariigimehelik.

Nestori hinnangul seisneb valitsuse võit selles, et riigi varakambris muutuvad aktsiad rahaks ning selle võrra on lihtsam kohustusi täita. Kaudselt tähendab see seda, et valitsuse jaoks ei ole enam esmane probleem kulude viimine alla 3% sisemajanduse kogutoodangust, vaid maksujõulisus, nentis Nestor.

Nestor lisas, et igal juhul on ostja leidnud parima aja pakkumise tegemiseks. "Kas ka riik sellises olukorras talle kuuluvate aktsiate müügil parima võimaliku tulemuse saab, on iseküsimus. Kindlasti saab aga öelda, et sellega loobume kindlast tuluallikast tulevikus. Ainus sisuline põhjus, miks riik siiani telekomiaaris osales, oli kindel tulu. Kas meil seda tulu järgmistel aastatel vaja polegi," küsis Nestor.

"Piltlikult öeldes müüb rahahädas riik kuldmune muneva kana ning tõestab sellega oma lühinägelikkust ja ebariigimehelikkust. Võib arvata, et see müügiotsus ei jää viimaseks. Eks järgmistest kuuleme peale 18. oktoobrit," märkis SDE fraktsiooni esimees.

ohtuleht.ee (22.09.2009 17:56)

<http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=347296>

Nestor ja Savisaar: riik müüb kuldmune muneva kana

Toimetas Kaspar Käänik

Kahe suurema opositsioonierakonna juhid Edgar Savisaar ja Eiki Nestor avaldasid vaid paar tundi pärast teadet Eesti Telekomis aktsiate müügist pahameelt valitsuse otsuse vastu.

Sotsiaaldemokraat Eiki Nestori sõnul ei aita Telekomis aktsiate müük valitsussektori puudujääki vähendada ning kindlast tuluallikast loobumine on tuleviku mõttes lühinägelik ja ebariigimehelik. Nestori hinnangul seisneb valitsuse võit selles, et riigi varakambris muutuvad aktsiad rahaks ning selle võrra on lihtsam kohustusi täita. Kaudselt tähendab see seda, et valitsuse jaoks ei ole enam esmane probleem kulude viimine alla 3% sisemajanduse kogutoodangust, vaid maksujõulisus, nentis Nestor.

Nestor lisas, et igal juhul on ostja leidnud parima aja pakkumise tegemiseks. "Kas ka riik sellises olukorras talle kuuluvate aktsiate müügil parima võimaliku tulemuse saab, on iseküsimus. Kindlasti saab aga öelda, et sellega loobume kindlast tuluallikast tulevikus. Ainus sisuline põhjus, miks riik siiani telekomiaaris osales, oli kindel tulu. Kas meil seda tulu järgmistel aastatel vaja polegi?" küsis Nestor.

"Piltlikult öeldes müüb rahahädas riik kuldmune muneva kana ning tõestab sellega oma lühinägelikkust ja ebariigimehelikkust. Võib arvata, et see müügiotsus ei jää viimaseks. Eks järgmistest kuuleme peale 18. oktoobrit," märkis SDE fraktsiooni esimees.

Keskerakonna juht viitas partei saadetud pressiteates samadele argumentidele - riik müüb Eesti Telekomis sundseisus ja liiga odavalt, mõtlemata tulevikus saama jäävale tulule.

"Müügist saadava raha suudab peaminister Ansip ära raisata loetud kuudega - siis olemegi ilma nii rahast kui ka Telekomist," märkis Savisaar. "Telekomis aktsia eest pakutav 93 krooni on selgelt liiga väike hind. Näiteks on Danske Capital teatanud, et ei ole TeliaSonera pool tehtud ülevõtupakkumisest sellise hinnaga huvitatud. Ka LHV pank on soovitanud väikeaktsionäridel pakkumise tagasi lükata."

Savisaar ütles, et Eesti Telekomis aktsia on olnud turvaline investering ja tootnud head dividenditulu. "Just selline aktsia on investoritele väga oluline olukorras, kus finantsturgudel valitseb määramatus," ütles ta. "Eesti Telekomis aktsionäride arv on viimase aastaga kasvanud rohkem kui tuhande kontoomaniku võrra tõustes pea viie tuhande investorini. Tegemist on Eesti rahvusaktsiaga ja Eesti investeerimiskultuuri kandetalaga. Telekomis müük oleks suureks tagasilöögiks Eesti väikeinvestoritele, kes vaatamata makromajanduslikele tagasilöökidest olid nõus oma vara aktsiatesse paigutama."

Savisaar ütles, et TeliaSonera on oma pakkumise ajastanud nii, et sundida Eesti riiki odavaks väljamüügiks. "TeliaSonera saab suurepäraselt aru, et kui Ansip müüb Telekomit aktsiad, siis võib ta jääda võimule. Kui ei müü, siis tõenäoliselt ei jää võimule," tõdes ta. "Seega suurendaks Telekomit müük Ansipi väljavaateid võimul püsida. Telekomit tehinguga ostaks Ansip endale lihtsalt pisut lisaaega, mis läheb Eesti rahvale kalliks maksma."

Lisa 6: Poliitiku blogipostitus uudisena - Hannes Rummi originaaltekst ja Delfi.ee lehel avaldatud artikkel

Originaaltekst: Hannes Rummi blogi (20.09.2009)

<http://hannesrumm.blogspot.com/2009/09/savisaar-havitab-tallinna-lasteaedades.html>

Savisaar hävitab Tallinna lasteaedades 100-150 töökohta

End sotsiaalsete töökohtade loojana reklaamiv Tallinna linnapea Edgar Savisaar hävitab juba tänavu Tallinna lasteaedades suuri eelarvekärpeid tehes 100-150 töökohta.

Tänavune 8% suurune eelarvekärpe on sundinud paljusid Tallinna lasteaedu koondama kokkasid ja abitöölisi ning saatma sundpuhkusele erialapedagooge nagu näiteks muusika- või liikumisõpetajaid. Kuna 2010. aasta linnaeelarve väheneb umbes miljardi krooni võrra, nõuab linnavalitsus lasteaedadelt valmisolekut kärpida järgmiseks aastaks lasteaedade eelarvet veel kuni 25%.

Lasteaedadel on võimalik nii suurt kokkuvõidu saavutada ainult tööjõukulude vähendamise arvelt, koondades töötajaid ning lühendades lasteaedade lahtioleku aega.

Kuna Tallinna linnavalitsusele kuulub 128 lasteaeda, siis tähendab isegi ainult ühe töötaja koondamine igas lasteaias kokku suurusjärgus 100-150 töökoha vähenemist. Kuigi lasteaedade abitöötajate palgad on väikesed, vähendab nende töökohtade kadumine linna maksutulust veelgi, sest nende palgade pealt tasutav tulumaks jääb linnakassasse laekumata.

Seetõttu käitub linn lasteaedades vajalikke töökohti kaotades väga ebaefektiivselt, kuna suurendab niimoodi ühtaegu tööpuudust ja samas vähendab oma tulust.

Rõhutada tuleb fakti, et erinevalt kunstlikult loodud reisisaatja töökohtadest on lasteaedades hävitatavaid töökohti tegelikult vaja. Kardetavasti koputab Tallinna Autobussikoondise uksele varsti mitu lasteaiast koondatud koka- ja koristajatädi, et paluda endale tööd reisisaatjana. Paraku satuvad end seni täisväärtuslike töötajatena tundnud inimesed linnavalitsuse armust elajate rolli.

.....

Uudis: Delfi.ee (20.09. 2009, 14:42)

<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/article.php?id=25783207>

Rumm: Savisaar ajab lasteaiatöötajad reisisaatjaks

Riigikogu sotsiaaldemokraadist liikme Hannes Rummi hinnangul hävitab end sotsiaalsete töökohtade loojana reklaamiv Tallinna linnapea Edgar Savisaar juba tänavu Tallinna lasteaedades suuri eelarvekärpeid tehes 100-150 töökohta.

“Tänavune kaheksa protsendi suurune eelarvekärpe on sundinud paljusid Tallinna lasteaedu koondama kokkasid ja abitöölisi ning saatma sundpuhkusele erialapedagooge nagu näiteks muusika- või liikumisõpetajaid, kirjutab Rumm oma blogis.

Kuna 2010. aasta linnaeelarve väheneb umbes miljardi krooni võrra, nõuab linnavalitsus lasteaedadelt valmisolekut kärpida järgmiseks aastaks lasteaedade eelarvet veel kuni 25 protsenti.

Lasteaedadel on võimalik nii suurt kokkuvõidu saavutada ainult tööjõukulude vähendamise arvelt, koondades töötajaid ning lühendades lasteaedade lahtioleku aega.

Kuna Tallinna linnavalitsusele kuulub 128 lasteaeda, siis tähendab isegi ainult ühe töötaja koondamine igas lasteaias kokku suurusjärgus 100-150 töökoha vähenemist.

Rõhutada tuleb fakti, et erinevalt kunstlikult loodud reisisaatja töökohtadest on lasteaedades hävitatavaid töökohti tegelikult vaja. Kardetavasti koputab Tallinna Autobussikoondise uksele varsti mitu lasteaiast koondatud koka- ja koristajatädi, et paluda endale tööd reisisaatjana. Paraku satuvad end seni täisväärtuslike töötajatena tundnud inimesed linnavalitsuse armust elajate rolli,” selgitab ta.

Lisa 7: Erakonna pressiteade uudisena - Keskerakonna originaaltekst ja Õhtulehe veebilehel avaldatud artikkel

Originaaltekst: Keskerakonna kodulehekülj (14.09.2009)

<http://www.keskerakond.ee/meedia/uudised>)

TALLINN RAKENDAB TÄIENDAVALD ABIMEETMED

Linnapea Edgar Savisaar tutvustas täna Vabaduse väljakul abipaketi uusi meetmeid, millega linn toetab toimetulekuraskustes peresid talveks valmistavas pealinnas.

Linnapea Edgar Savisaar andis teada, et Tallinn on viimasel ajal rakendanud viis täiendavat abimeedet, et toetada majandussurutises vaevlevaid linlasi.

"Linnavalitsus on otsustanud toetada toimetulekuraskustes peresid tasuta kartuli ja küttepuiduga; kanda lasteaiakoha maksumusest 80% , tõsta huviala ja sporditegevuse toetuse senise 2000 kroonise piirmäära 3000-le kroonile ning maksta 500 krooni kooliminekuetoetuseks," tutvustas Savisaar.

Linnapea Edgar Savisaar pani ühtlasi imeks Tartu linnapea Urmas Kruuse kriitikat Tallinna abistamisaktsiooni suhtes. "Väga kahju, kui linnapea poeb mugavuse taha ja peab sellist ettevõtmist logistiliselt ebamugavaks. Hea tahtmise korral see pole sugugi keeruline ja Tallinn on ka raskemates olukordades hakkama saanud," ütles Savisaar. "Ka toetame me aktsiooniga kohalikku kartulitootjat, mitte maaletootjaid nagu see Kruusele meelepäraste makaronide puhul oleks."

Merike Martinson rõhutas, et abipaketi uued meetmed on eeskätt suunatud lastele. "Toetusevajajate hulk linnas suureneb, sealjuures tõuseb toimetulekutoetusest elavate laste hulk. Loodetavasti aitab linna abikäsi neid talveraskusi leevendada," oli Martinsoni sõnum.

Alates homsest kuni 20. oktoobrini võivad tänavu toimetulekutoetust saanud ja küttepuid või/ja toidukartulit vajavad pered esitada elukohajärgsele hoolekandeosakonnale avalduse, milles lubab oma kontaktandmed avaldada küttepuid või/ja toidukartuli tarnijale. Linnaosavalitsuse hoolekandeosakond esitab avalduste põhjal koostatud nimekirjad iga nädal Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametile.

Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet viib küttepuid ja toidukartuli ostmiseks läbi lihtmenetlusega riigihanke ning sõlmib tarnijaga lepingu. Oktoobris-novembris 2009 saavad raskustesse sattunud pered abina küttepuid ja/või toidukartuli kätte.

Täna seisuga on arvestuslikult selliseid küttepuid vajavaid peresid 200 ning toidukartulit vajavaid peresid 2000.

.....
Uudis: ohtuleht.ee (14.09.2009, 16:33)

<http://www.ohtuleht.ee/index.aspx?id=346052>

Savisaar jagab hädasolijatele kartuleid ja küttepuid

Tallinna linnavalitus kutsus täna ajakirjanikud Vabaduse väljakule, et puuriitade ja kartulikottide vahel tutvustada lisameetmeid, millega linn hakkab toetama toimetulekuraskustesse sattunud peresid.

Linnapea Edgar Savisaar andis teada, et Tallinn on viimasel ajal rakendanud viis täiendavat abimeedet, et toetada majandussurutises vaevlevaid linlasi.

"Linnavalitsus on otsustanud toetada toimetulekuraskustes peresid tasuta kartuli ja küttepuiduga; kanda lasteaiakoha maksumusest 80 protsenti, tõsta huviala ja sporditegevuse toetuse senise 2000 kroonise piirmäära 3000-le kroonile ning maksta 500 krooni kooliminekuetoetuseks," tutvustas Savisaar.

Merike Martinson rõhutas, et abipaketi uued meetmed on eeskätt suunatud lastele. "Toetusevajajate hulk linnas suureneb, sealjuures tõuseb toimetulekutoetusest elavate laste hulk. Loodetavasti aitab linna abikäsi neid talveraskusi leevendada," oli Martinsoni sõnum.

Alates homsest kuni 20. oktoobrini võivad tänavu toimetulekutoetust saanud ja küttepuid või/ja toidukartulit vajavad pered esitada elukohajärgsele hoolekandeesakonnale avalduse, milles lubab oma kontaktandmed avaldada küttepuude või/ja toidukartuli tarnijale. Linnaosavalitsuse hoolekandeesakond esitab avalduste põhjal koostatud nimekirjad iga nädal Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuametile.

Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet viib küttepuude ja toidukartuli ostmiseks läbi lihtmenetlusega riigihanke ning sõlmib tarnijaga lepingu. Oktoobris-novembris saavad raskustesse sattunud pered abina mõeldud küttepuud ja/või toidukartuli kätte.

Tänase seisuga on arvestuslikult selliseid küttepuid vajavaid peresid 200 ning toidukartulit vajavaid peresid 2000.

Lisa 8: Meelelahutusliku uudisväärtusega erakonna pressiteade online meedias ja paberajalehe meelelahutusrubriigis (IRL: Cathy Tullkvist liitus Isamaa ja Res Publica Liiduga)

IRL.EE (07.09.2009)

<http://www.irl.ee/et/Meedia/Uudised/1522/cathy-tullkvist-liitus-isamaa-ja-res-publica-liiduga/>

Cathy Tullkvist liitus Isamaa ja Res Publica Liiduga

Modell ja ettevõtja Cathy Tullkvist astus Isamaa ja Res Publica liitu ning kandideerib eelseisvatel kohalikel valimistel erakonna nimekirjas Viimsi vallavolikogusse.

Seni vallavolikogu keskkonnakomisjoni töös osalenud Tullkvist seab seekordsetel valimistel esikohale lapsed ja nende käekäigu eest hoolitsemise.

Tullkvist tahab, et kõikidel lastel oleksid suuremad võimalused midagi elus saavutada, jõuda oma unistusteni ning olla õnnelikud Eesti kodanikud, sest iga vanema loomulik soov on pakkuda lapsele turvalist tulevikku.

"Pean kohalike otsuste tegemises osalemist tähtsaks, sest Eestis on täna perekondadele laste kasvatamiseks esmane tugi kohalik omavalitsus, kelle korraldada on alus- ja üldharidus, piirkonna heakord ja infrastruktuur - väikese inimese kasvukeskkond".

Cathy Tullkvisti sõnul ei tohi unustada, et Eesti tulevik sõltub sellest, kas me suudame anda oma lastele edasi usaldust, armastust ja hoolimist oma riigi vastu.

"Olukorras, kus omavalitsused teevad tõsist tööd eelarve tasakaalustamiseks, peame meeles pidama neid, kelle eest tegelikult vastutame ja kelle kätte usaldame tuleviku".

Tema hinnangul ei seisa kõik asjad, ka laste- ja noorte huvide kaitsmine alati ainult raha taga, vaid inimeste oskustes ja tahtes.

"Suutes täna luua turvalise keskkonna oma lastele, annavad nad kümnekordselt tagasi meile ja meie riigi tulevikule, olles ükskord ise riigi täiskasvanud kodanikud. Meie saame olla ise neile toeks ja eeskujuks," sõnas Tullkvist.

Delfi.ee (07. september 2009 11:22)

<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/cathy-tullkvist-liitus-isamaa-ja-res-publica-liiduga.d?id=25531047>

Cathy Tullkvist liitus Isamaa ja Res Publica Liiduga

Modell ja ettevõtja Cathy Tullkvist astus Isamaa ja Res Publica liitu ning kandideerib eelseisvatel kohalikel valimistel erakonna nimekirjas Viimsi vallavolikogusse.

Seni vallavolikogu keskkonnakomisjoni töös osalenud Tullkvist seab seekordsetel valimistel esikohale lapsed ja nende käekäigu eest hoolitsemise.

Tullkvist tahab, et kõikidel lastel oleksid suuremad võimalused midagi elus saavutada, jõuda oma unistusteni ning olla õnnelikud Eesti kodanikud, sest iga vanema loomulik soov on pakkuda lapsele turvalist tulevikku.

"Pean kohalike otsuste tegemises osalemist tähtsaks, sest Eestis on täna perekondadele laste kasvatamiseks esmane tugi kohalik omavalitsus, kelle korraldada on alus- ja üldharidus, piirkonna heakord ja infrastruktuur - väikese inimese kasvukeskkond".

Tema hinnangul ei seisa kõik asjad, ka laste- ja noorte huvide kaitsmine alati ainult raha taga, vaid inimeste oskustes ja tahtes.

"Suutes täna luua turvalise keskkonna oma lastele, annavad nad kümnekordselt tagasi meile ja meie riigi tulevikule, olles ükskord ise riigi täiskasvanud kodanikud. Meie saame olla ise neile toeks ja eeskujuks," sõnas Tullkvist.

Etalonkeha liitus Isamaa ja Res Publica Liiduga

Eesti rõivatööstuse etalonkeha, Cathy Tullkvist astus Isamaa ja Res Publica Liitu ning kandideerib eelseisvatel kohalikel valimistel erakonna nimekirjas Viimsi vallavolikogusse.

Seni vallavolikogu keskkonnakomisjoni töös osalenud Tullkvist seab seekordsetel valimistel esikohale lapsed ja nende käekäigu eest hoolitsemise.

Tullkvist tahab, et kõikidel lastel oleksid suuremad võimalused midagi elus saavutada, jõuda oma unistusteni ning olla õnnelikud Eesti kodanikud, sest iga vanema loomulik soov on pakkuda lapsele turvalist tulevikku.

«Pean kohalike otsuste tegemises osalemist tähtsaks, sest Eestis on täna perekondadele laste kasvatamiseks esmane tugi kohalik omavalitsus, kelle korraldada on alus- ja üldharidus, piirkonna heakord ja infrastruktuur - väikese inimese kasvukeskkond».

Cathy Tullkvisti sõnul ei tohi unustada, et Eesti tulevik sõltub sellest, kas me suudame anda oma lastele edasi usaldust, armastust ja hoolimist oma riigi vastu.

«Olukorras, kus omavalitsused teevad tõsist tööd eelarve tasakaalustamiseks, peame meeles pidama neid, kelle eest tegelikult vastutame ja kelle kätte usaldame tuleviku».

Tema hinnangul ei seisa kõik asjad, ka laste ja noorte huvide kaitsmine alati ainult raha taga, vaid inimeste oskustes ja tahtes.

Postimehe paberleht (08.09.2009)

Endine tippmodell liitus IRLiga

Eesti rõivatööstuse etalonkeha modell Cathy Tullkvist astus Isamaa ja Res Publica liitu ning kandideerib eelseisvatel kohalikel valimistel erakonna nimekirjas Viimsi vallavolikogusse.

Seni vallavolikogu keskkonnakomisjoni töös osalenud Miss Estonia 1989 Tullkvist lubas seekordsetel valimistel esikohale seada lapsed ja nende käekäigu eest hoolitsemise. (elu24.ee)

Lisa 9: Meelelahutusliku uudisväärtusega artikkel online meedias ja paberajalehe meelelahutusrubriigis (Sulo astumine Keskerakonda)

postimees.ee/ELU24 (07.09.2009, 11:01)

<http://www.elu24.ee/?id=160754>

Lembelaulik Sulo on Keskerakonna värskeim õis

(lisatud galerii: Lembelaulik Sulo jõi ära 10 Vana Tallinna shoti rekordilise 15 sekundiga.)

Möödunud nädala lõpus Keskerakonna kohalike valimiste valimiskonverentsil tervitas Edgar Savisaar oma kõnes soojalt erakonna uusi liikmeid. Nende seas ka meie armastatud hõbekõri Sulo Tintset.

Edgar: «Me oleme tegijad. Me pole mingid kehkenpüksid, vaid tõsised töoinimesed, kes teavad oma kodukanti läbi ja lõhki, tunnevad inimesi, tajuvad võimalusi ja annavad endast kõik, et oma kodulinn või koduvald panna liikuma õiges suunas!»

Edu lembelaulik Sulole Keskerakonna ridades ka Elu24.ee poolt!

Keskerakond on viimastel kuudel suutnud enda ridadesse meelitada sellised tuntud tegijad, nagu Ksenija Balta, Hendrik Normani, Eduard Tomani, Katrin Siska, Mikk Saare, Diana Arno, Erika Sontaki jpt.

Ennusta, millised staaridest õied võiks Keskerakond veel üles noppida?

Postimehe paberleht (08.09.2009)

Laulik Sulo valis Keskerakonna

Möödunud nädala lõpus Keskerakonna kohalike valimiste valimiskonverentsil tervitas Edgar Savisaar oma kõnes soojalt erakonna uusi liikmeid. Liitujate seas oli ka Hiiumaalt pärit hõbekõri ja naistelemmik Sulo Tintse.

Lisa 10: Artikkel erakondlikus ajalehes (Kesknädal) ja selle kokkuvõtte online meedias

kesknadal.ee (23.09.2009)

<http://www.kesknadal.ee/est/uudised?id=13284>

Parvlaev Estonia lasti põhja? Kas NATO?

MAX KAUR

Nende kaheksasaja viiekümne kahe inimese mälestus, kes koos Estoniaga uppusid, sunnib seda teemat taas ja taas üles võtma. Tänavu möödub sellest laevahukust 15 aastat. Ei saa ju nii suure hulga inimeste surma põhjused jääda tänapäeva Euroopa Liidus lõputult saladuslooriga kaetuks. Aeg on olnud piisavalt pikk, et tõe võiks avalikuks saada.

Erinevad versioonid Läänemerel juhtunust on vastukäivad. Tõde ei toonud lähemale ka riikliku uurimiskomisjoni lõppraport ega hilisemad ametlikud selgitused. Pigem on päevavalgele ilmunud uusi fakte, mis lükkavad varem teada olnu kindlalt ümber.

Estonia vajab tõe

Selge, et vajame sõltumatut rahvusvahelist uurimiskomisjoni, millesse tõhususe ja läbipaistvuse suurendamiseks peaks kuuluma ka hukkunute sugulasi.

Eestis on käes aeg, kus äri maailmas ja poliitikas tuleb ilmsiks saladusi ja tehinguid, millest on möödunud kuid ja aastaid. Estonia hukkumisest peaksid avalikult rääkima hakkama kõigepealt toleaeegsed riigijuhid ja kõrgametnikud, kellel tõenäoliselt on toimunu kohta hoopis rohkem ja hoopis täpsemat informatsiooni. Eelkõige tuleks küsimusi esitada laevahuku-aegsele peaministrile Mart Laarile.

Selgitusi peaksid hakkama andma ka toleaeegsed Soome ja Rootsi riigijuhid ning Venemaa, Euroopa Liidu ja NATO juhtijad, et lõpuks saaks välja selgitatud kõik asjaolud seoses Estonial juhtunuga.

Tegemist ei olnud õnnetusega

On hästi teada, et siis, kui parvlaev Estonia läks 28. septembril 1994 oma viimsele reisile Rootsi, toimusid Läänemerel NATO suurõppused ning seoses sellega ristlesid lähiakvatooriumis ka Vene allveelaevad. Siinjuures ei saa välistada ekslikke laske Estonia pihta.

On arusaamatu, miks NATO väed, mis just tol ajal oma õppusi korraldasid, ei viinud läbi päästeoperatsiooni tsiviilaeval olijate päästmiseks. Miks ei võtnud midagi ette Vene mereväe juhtkond? Miks vaikisid kõigest Eesti toleaeegsed juhid?

Tänaseks on üheselt selgeks saanud, et tegemist polnud õnnetusega. Kes aga oli selle tragöödia organiseerija ja kes läbiviija ning kes vastutab hukkunute perekondade ees? Sellele ootavad vastust nii hukkunute omaksed kui ka laiem Euroopa avalikkus. Ka mina ise olen asjaga otseselt seotud, sest kaotasin selles katastroofis õe ja vanaema.

Uus Estonia uurimiskomisjon

Täna vajame sõltumatut uurimiskomisjoni parvlaeva Estonia uppumise põhjuste ja sellega seotud asjaolude väljaselgitamiseks. Arvan, et tähtis oleks uude võimalikku komisjoni selle efektiivsuse suurendamise nimel kaasata ka hukkunute omakseid. Nende lisamine uurimiskomisjoni oleks loogiline ja demokraatlik, kuid eelkõige inimlik samm.

Küsi Herman Simmi käest

Ei maksa unustada, et parvlaeva Estonia hukupäevil tegutses Harjumaa politseiprefektina Herman Simm. Just Harjumaal paiknesid siis veel Vene sõjaväeosad, mille relvastuse vastu tunti huvi siin- ja sealpool Atlandit. Pole kaugeltki juhus, et Herman Simm organiseeris pärast Estonia hukkumist nn lindiskandaali: kõigepealt läks põhja Estonia ja siis üritati ka Savisaar lindiskandaali abil põhja ajada. Ja tagatipuks kogu Eesti julgeolek.

Meie võimud peaksid Simmi käest Estonia kohta tõe kätte saama. Oli ju Herman Simm Mart Laari usaldusalune - parempoolsed tegid temast varsti Eesti politseipealiku.

Vene-Saksa gaasitoru Nord Stream ja parvlaev Estonia

Arvan, et Rootsi, Soome ja Eesti valitsus peaksid lisatingimusena gaasitrassi ehitamiseks loa saamisel esitama Nord Streamile kui gaasitrassi rajajale nõudmise Läänemerele uppunud Estonia üles tõsta. See oleks igati asjakohane, loogiline ja ka tehniliselt täiesti võimalik samm. See oleks samuti suurepärane võimalus parandada rahvusvahelisi suhteid regioonis, eeskätt Eesti, Soome, Saksamaa, Euroopa Liidu, NATO ja Venemaa vahel.

Loodan, et järgmine võimukoalitsioon saab kindlasti hakkama Estonia ülestõstmisega.

Estonia peab üles tõstma

Eesti saaks riigina käituda tõeliselt eeskujuandvalt, näidates, et meie riigi jaoks on prioriteediks tema kodanikud ja oma rahva turvalisus. Et see on sama oluline, kui lääneliku demokraatia juurutamine Afganistanis ja Iraagis.

Olen ise sellel seisukohal ning toetan nende Rootsi ja Eesti poliitikute arvamust, kelle positsioon on: tõe nimel peab Estonia üles tõstma.

Kallis see aktsioon tõesti on, aga tänapäeval tehniliselt täiesti võimalik. Aatomialveelaev Kursk ju tõsteti merepõhjast üles!

Küsimus on riigi tegelikes prioriteetides. Vähemalt meil, hukkunute sugulastel oleks siis võimalik matta Estonial elu kaotanud omaksed kristliku kombe kohaselt ning tõe valguses.

MAX KAUR, poliitik, Estonial hukkunute sugulane

ohtuleht.ee (23.09.2009, 09:12)

<http://www.ohtuleht.ee/347400>

Kesknädal: Estonia huku saladusi küsige Herman Simmilt ja Mart Laarilt

Toimetas Kristin Aasma

Tänases Kesknädalas arutleb Max Kaur, et Estonia parvlaeva saladuse lahendamiseks tuleks luua uus sõltumatu rahvusvaheline uurimiskomisjon ning lisaks peaksid toleaeagsed riigijuhid ja tippametnikud suu puhtaks rääkima.

Eelkõige tuleks aga küsimusi esitada 28. septembril 1994 toimunud laevahuku aegsele peaministrile Mart Laarile ning sel ajal Harjumaa politseiprefektina töötanud Herman Simmile. „Oli ju Herman Simm Mart Laari usaldusalune - parempoolsed tegid temast varsti Eesti politseipealiku.”

Laevahuku ajal paiknesid Harjumaal Vene sõjaväeosad, mille relvastuse vastu tunti huvi mõlemal pool Atlandit.

„Pole kaugeltki juhus, et Herman Simm organiseeris pärast Estonia hukkumist nn lindiskandaali: kõigepealt läks põhja Estonia ja siis üritati ka Savisaar lindiskandaali abil põhja ajada,” kirjutab Kaur.

Lisa 11: Kokuvõtte kommentaaride kodeerimistabelist artiklite ja väljaannete kaupa

Kodeerimiskategooriate seletused: (a) sisuliselt arvestatav kommentaar, (b) laim, (c) kommentaar kandidaadi kohta, (d) kommentaar valimislubaduse kohta, (e) kampaania, (f) positiivne sisu, (g) negatiivne sisu, (h) omavaheline suhtlus

Väljaanne	URL	Artikli pealkiri	Kommentaaride arv	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)
Järva Teataja	http://www.jt.ee/?id=175685	Tõnis Kõiv: Paide maksumaksjatel on varastatud kümme tuhat krooni	62	41		23	7	12	10	22	12
	http://www.jt.ee/?id=174310	Tõnis Kõiv: Paides vahetatakse lilled häälteks	42	26		22	1	6	4	17	6
	http://www.jt.ee/?id=174522	Türi valla valimisjaoskonna liige kõrvaldati ametist	35	17		17	0	0	3	13	5
	KOKKU	Järva Teataja	139	84	12	62	8	18	17	52	23
		Järva Teataja %		60,43	14,29	73,81	9,52	21,43	20,24	61,90	27,38
Oma Saar	http://www.omasaar.ee/index.php?content=artiklid&sub=13&artid=15675&sec=0&term=erakond	Tiidus, Takkis, Laanet – kes neist saab linnapeaks?	112	37		19	5	0	5	15	2
	http://www.omasaar.ee/index.php?content=artiklid&sub=2&artid=15759&sec=0&term=erakond	Räägime asjast! – Kaarma ja Mustjala	29	18		9	4	0	1	9	1
	http://www.omasaar.ee/index.php?content=artiklid&sub=2&artid=15764&sec=0&term=erakond	Räägime asjast! – Kihelkonna ja Põide	17	4		3	4	0	1	2	0
	KOKKU	Oma Saar	158	59	6	31	13	0	7	26	3
		Oma Saar %		37,34	10,17	52,54	22,03	0,00	11,86	44,07	5,08
Pärnu Postimees	http://www.parnupostimees.ee/?id=174515	Valimised survestavad linna- ja vallalehti	43	22		7	0	0	4	9	4
	http://www.parnupostimees.ee/?id=176430	Linnapeakandidaadid tunnistavad Pärnu kitsikust ja lubavad paremini valitseda	42	17		15	4	0	5	11	5
	http://www.parnupostimees.ee/?id=174105	Cardo Rimmel astus Rahvaliidust välja	33	25		20	0	0	8	15	8
	KOKKU	Pärnu Postimees	118	64	3	42	4	0	17	35	17
		Pärnu Postimees %		54,24	4,69	65,63	6,25	0,00	26,56	54,69	26,56

Väljaanne	URL	Artikli pealkiri	Kommen- taaride arv	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)
Sakala	http://www.sakala.ajaleht.ee/?id=174851	«Sakala» usutleb Tarvastu valla kandidaate	38	28		16	11	4	2	12	17
	http://www.sakala.ajaleht.ee/?id=173474	Jaak Aab: Viljandi on mulle kodulinn	34	22		16	3	0	6	5	8
	http://www.sakala.ajaleht.ee/?id=175896	Kodune Viljandi pakub kortereid ja tööklubi	8	4		2	2	1	1	3	0
	http://www.sakala.ajaleht.ee/?id=175355	«Sakala» usutleb Võhma linna kandidaate	8	8		5	4	3	4	3	4
	KOKKU	Sakala	88	62	3	39	20	8	13	23	29
		Sakala %		70,45	4,84	62,90	32,26	12,90	20,97	37,10	46,77
Valgamaalane	http://www.valgamaalane.ee/?id=176071	Puka vallavanem lükkab Keskerakonna süüdistused ümber	70	43		33	3	5	15	25	21
	http://www.valgamaalane.ee/?id=174313	Kohalike omavalitsuste valimised 18. oktoobril: Tõliste vald	19	11		6	4	0	3	4	1
	http://www.valgamaalane.ee/?id=174324	Kohalike omavalitsuste valimised 18. oktoobril: Sangaste vald	8	4		3	2	0	1	4	1
	KOKKU	Valgamaalane	97	58	3	42	9	5	19	33	23
		Valgamaalane %		59,79	5,17	72,41	15,52	8,62	32,76	56,90	39,66
Võrumaa Teataja	http://www.vorumaateataja.ee/?a=uudised&b=9872	Võrumaa Teataja küsimustele vastavad Võru linnapeakandidaadid	77	50		36	21	1	10	31	11
	http://www.vorumaateataja.ee/?a=uudised&b=9883	Valida pole ideid, ainult inimesi	42	15		7	0	1	2	8	4
	http://www.vorumaateataja.ee/?a=uudised&b=9742	Tung volikogusse pürgida on nelja aastaga kasvanud	32	20		13	4	1	7	8	0
	KOKKU	Võrumaa Teataja	151	85	10	56	25	3	19	47	15
		Võrumaa Teataja %		56,29	11,76	65,88	29,41	3,53	22,35	55,29	17,65
Postimees	http://www.talinnapostimees.ee/?id=176305	Tallinn postitas inimestele Keskerakonna manifestiga Pealinna	115	73		58	2	0	7	61	6
	http://www.talinnapostimees.ee/?id=176393	Savisaare käärid klõbistasid valimiskul üle päeva	93	42		38	17	4	16	26	18
	http://politika.postimees.ee/?id=174568	Online-väitlus: Tallinn ärgu laenaku, vaid kärpigu	79	41		18	19	1	5	24	6
	KOKKU	Postimees	287	156	25	114	38	5	28	111	30
		Postimees %		54,36	16,03	73,08	24,36	3,21	17,95	71,15	19,23
EPL	http://www.epl.ee/artikkel/480058	Mart Laari vastused lugejate küsimustele	110	54	1	35	16	1	15	35	29

Väljaanne	URL	Artikli pealkiri	Kommen- taaride arv	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)
	http://www.epl.ee/artikkel/480405	Taagepera: suur hulk valijaid laseb end mõjutada negatiivsest kampaaniast	42	13	0	8	1	2	4	7	4
	http://www.epl.ee/artikkel/480062	Keit Pentuse vastused lugejate küsimustele	41	14	0	5	8	0	3	8	5
	KOKKU	EPL	193	81	6	48	25	3	22	50	38
		EPL %		41,97	7,41	59,26	30,86	3,70	27,16	61,73	46,91
Delfi	http://www.delfi.ee/news/valimised2009/uudised/fotod-ja-videoed-valimisstuudio-sai-tulise-lopud?id=26322313	FOTOD ja VIDEOED: "Valimisstuudio" sai tulise lõpu	667	115		97	13	5	48	69	46
	http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/avalda-arvamust-kas-keskerakond-kogub-talinnas-ule-poolte-haaltetest?id=26189743	AVALDA ARVAMUST: Kas Keskerakond kogub Tallinnas üle poolte häältest?	412	71		76	21	2	28	72	14
	http://www.delfi.ee/news/valimised2009/arvamus/need-valimised-on-eestlaste-viimane-voimalus?id=26284565	Need valimised on eestlaste viimane võimalus	343	113		46	26	2	17	62	55
KOKKU	KOKKU	Delfi	1422								
	KOKKU	Delfi arvestusse	450	299	36	219	60	9	93	203	115
		Delfi %		66,44	12,04	73,24	20,07	3,01	31,10	67,89	38,46
	KOKKU	KOHALIKUD	751	412	37	272	79	34	92	216	110
		Kohalikud %		54,86	8,98	66,02	19,17	8,25	22,33	52,43	26,70
	KOKKU	Üld	930	536	67	381	123	17	143	364	183
		Üld %		57,6	12,5	71,1	22,9	3,2	26,7	67,9	34,1
	KOKKU	Kõik	1681	948	104	653	202	51	235	580	305
	KOKKU	Kõik %		56,40	10,97	68,88	21,31	5,38	24,79	61,18	32,17
	KOKKU	Kõik + Delfi	2653								